LOVDATA

Lov om folketrygd (folketrygdloven)

Dato	LOV-1997-02-28-19
Departement	Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Sist endret	LOV-2025-04-10-8
Ikrafttredelse	01.05.1997
Rettet	13.09.2024 (inkurienote § 13-2)
Korttittel	Folketrygdloven – ftrl
EØS/EU/Schengen	EØS-avtalen vedlegg VI nr. 1 (forordning (EF) nr. 883/2004), nr. 2 (forordning (EF) nr. 987/2009). EØS-avtalen vedlegg XVIII nr. 31a (direktiv (EU) 2019/1158).

Jf. *tidligere* folketrygdlov 17 juni 1966 nr. 12. Se også lov 16 des 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten og lov 16 juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen.

Kapitteloversikt:

Del I. Innledende bestemmelser (§§ 1-1 - 2-17)

- Kapittel 1. Formål og definisjoner m.m. (§§ 1-1 - 1-10)
- Kapittel 2. Medlemskap (§§ 2-1 - 2-17)

Del II. Beregningsregler. Pensjonsgivende inntekt. (§§ 3-1 - 3-30)

- Kapittel 3. Visse beregningsregler, trygdetid, pensjonspoeng og pensjonsgivende inntekt (§§ 3-1 - 3-30)
  - I. Grunnpensjon og særtillegg (§§ 3-2 - 3-7)
  - II. Tilleggspensjon (§§ 3-8 - 3-16)
  - III. Særregler for alderspensjon til mottakere av uføretrygd mv. (§§ 3-17 - 3-22)

IV. Tilleggspensjon til gjenlevende ektefelle (§3-23)

V. (Opphevet) (§§ 3-24 - 3-30)

Del III. Stønad under arbeidsløshet (§§ 4-1 - 4-28)

Kapittel 4. Dagpenger under arbeidsløshet (§§ 4-1 - 4-28)

Del IV. Ytelser ved sykdom m.m. (§§ 5-1 - 13-17)

Kapittel 5. Stønad ved helsetjenester (§§ 5-1 - 5-26)

Kapittel 6. Grunnstønad og hjelpestønad (§§ 6-1 - 6-9)

Kapittel 7. Stønad ved gravferd (§§ 7-1 - 7-5)

Kapittel 8. Sykepenger (§§ 8-1 - 8-55)

I. Generelle bestemmelser (§§ 8-2 - 8-14)

II. Arbeidstakere (§§ 8-15 - 8-33)

III. Selvstendig næringsdrivende (§§ 8-34 - 8-37)

IV. Frilansere (§§ 8-38 - 8-39)

V. Medlemmer med kombinerte inntekter (§§ 8-40 - 8-43)

VI. Særskilte grupper (§§ 8-44 - 8-47)

VII. Medlemmer som har rett til andre ytelser fra folketrygden m.m. (§§ 8-48 - 8-52)

VIII. Opphold i institusjon (§§ 8-53 - 8-54)

IX. Yrkesskade (§8-55)

Kapittel 9. Stønad ved barns og andre nærståendes sykdom (§§ 9-1 - 9-17)

I. Generelle bestemmelser (§§ 9-2 - 9-4)

II. Omsorgspenger ved barns eller barnepassers sykdom (§§ 9-5 - 9-9)

III. Pleiepenger og opplæringspenger (§§ 9-10 - 9-17)

Kapittel 10. Stønad for å kompensere for utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet (§§ 10-1 - 10-18)

Kapittel 11. Arbeidsavklaringspenger (§§ 11-1 - 11-31)

Kapittel 11 A. Tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak (§§ 11 A-1 - 11 A-5)

Kapittel 12. Uføretrygd (§§ 12-1 - 12-21)

Kapittel 13. Yrkesskadedekning (§§ 13-1 - 13-17)

Del V. Ytelser knyttet til livsløp og familiesituasjon (§§ 14-1 - 18-10)

Kapittel 14. Ytelser ved svangerskap, fødsel og adopsjon (§§ 14-1 - 14-18)

I. Svangerskapspenger (§14-4)

II. Foreldrepenger (§§ 14-5 - 14-16)

III. Engangsstønad ved fødsel og adopsjon (§14-17)

IV. Forskrifter (§14-18)

Kapittel 15. Stønad til enslig mor eller far (§§ 15-1 - 15-13)

Kapittel 16. (Opphevet) (§§ 16-1 - 16-12)

Kapittel 17. Ytelser til gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier (§§ 17-1 - 17-15)

Kapittel 17 A. Overgangsregler for gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier som har rett til ytelse med virkning før 1. januar 2024 (§§ 17 A-1 - 17 A-8)

Kapittel 18. Barnepensjon (§§ 18-1 - 18-10)

Del VI. Ytelser ved nådd pensjonsalder (§§ 19-1 - 20-23)

Kapittel 19. Alderspensjon (§§ 19-1 - 19-22)

Kapittel 20. Ny alderspensjon (§§ 20-1 - 20-23)

Del VII. Forvaltningsmessige bestemmelser (§§ 21-1 - 22-19)

Kapittel 21. Saksbehandling i trygdesaker. Anke- og klagebehandling m.m. (§§ 21-1 - 21-17)

Kapittel 22. Utbetaling (§§ 22-1 - 22-19)

Del VIII. Finansielle bestemmelser (§§ 23-1 - 24-5)

Kapittel 23. Finansiering (§§ 23-1 - 23-11)

Kapittel 24. Saksbehandling i avgiftssaker m.m. (§§ 24-1 - 24-5)

Del IX. Avsluttende bestemmelser (§§ 25-1 - 26-3)

Kapittel 25. Forskjellige bestemmelser (§§ 25-1 - 25-19)

Kapittel 26. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser. Endringer i andre lover (§§ 26-1 - 26-3)

Del I. Innledende bestemmelser

Kapittel 1. Formål og definisjoner m.m.

§ 1-1. *Formål*

Folketrygdens formål er å gi økonomisk trygghet ved å sikre inntekt og kompensere for særlige utgifter ved arbeidsløshet, svangerskap og fødsel, aleneomsorg for barn, sykdom og skade, uførhet, alderdom og dødsfall.

Folketrygden skal bidra til utjevning av inntekt og levekår over den enkeltes livsløp og mellom grupper av personer.

Folketrygden skal bidra til hjelp til selvhjelp med sikte på at den enkelte skal kunne forsørge seg selv og klare seg selv best mulig til daglig.

§ 1-2. *Vern mot private avtaler*

Rettigheter etter denne loven kan ikke fraskrives ved private avtaler.

En arbeidsgiver kan ikke innskrenke arbeidstakernes rettigheter etter loven.

§ 1-3. *Forholdet til EØS-avtalens hoveddel*

Loven skal tolkes og anvendes i samsvar med prinsippene om fri bevegelighet og lik behandling slik de kommer til uttrykk i EØS-avtalens hoveddel.

0 Endret ved lover 7 mai 2021 nr. 30, 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 1-3 a. *Gjennomføring av trygdeforordningen og gjennomføringsforordningen*

EØS-avtalen vedlegg VI nr. 1 (forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering av trygdeordninger, som endret ved forordning (EF) nr. 988/2009, forordning (EU) nr. 1244/2010, forordning (EU) nr. 465/2012, forordning (EU) nr. 1224/2012, forordning (EU) nr. 517/2013, forordning (EU) nr. 1372/2013, forordning (EU) nr. 1368/2014, forordning (EU) 2017/492 og forordning (EU) 2019/1149) (trygdeforordningen) gjelder som lov med de tilpasningene som følger av vedlegg VI, protokoll 1 og avtalen for øvrig.

EØS-avtalen vedlegg VI nr. 2 (forordning (EF) nr. 987/2009 om fastsettelse av nærmere regler for gjennomføring av forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering av trygdeordninger, som endret ved forordning (EU) nr. 1244/2010, forordning (EU) nr. 465/2012, forordning (EU) nr. 1224/2012, forordning (EU) nr. 1372/2013, forordning (EU) nr. 1368/2014 og forordning (EU) 2017/492) (gjennomføringsforordningen) gjelder som lov med de tilpasningene som følger av vedlegg VI, protokoll 1 og avtalen for øvrig.

Bestemmelsene som er gitt i eller i medhold av denne loven, skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig for å overholde forpliktelser som følger av forordningene nevnt i første og andre ledd.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013), endret ved lov 10 april 2025 nr. 8.

§ 1-3 b. *Andre folkerettslige bestemmelser om trygdekoordinering*

Følgende folkerettslige bestemmelser gjelder som lov:
a. nordisk konvensjon om trygd av 12. juni 2012

b. EFTA-konvensjonen av 4. januar 1960 artikkel 21 og tillegg 2 til vedlegg K med endringer vedtatt 21. juni 2001, 13. juli 2004, 27. november 2007 og 12. november 2015
c. artikkel 29 til 34 i avtale om ordninger mellom Island, Fyrstedømmet Liechtenstein, Kongeriket Norge og Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irland som følge av Det forente kongerikes uttreden fra Den europeiske union, EØS-avtalen og andre avtaler som gjelder mellom Det forente kongerike og EØS/EFTA-statene i kraft av Det forente kongerikes medlemskap i Den europeiske union av 28. januar 2020
d. EØS-avtalen vedlegg VI kapittel III (avtale mellom EU og EØS/EFTA-statene om trygdekoordinering for britiske borgere).
e. konvensjon om trygdekoordinering mellom Island, Fyrstedømmet Liechtenstein, Kongeriket Norge og Det forente kongeriket Storbritannia og Nord-Irland av 30. juni 2023.

Kongen kan i forskrift gjennomføre bilaterale avtaler med andre land om trygdekoordinering.

Bestemmelsene som er gitt i eller i medhold av denne loven, skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig for å overholde forpliktelser som følger av avtaler som er gjennomført i eller i medhold av paragrafen her.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013), endret ved lov 20 des 2023 nr. 94 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 20 des 2023 nr. 2135).

§ 1-4. *Grunnbeløpet*

Grunnbeløpet er en beregningsfaktor som har betydning for retten til ytelser og for størrelsen på ytelser etter denne loven.

Grunnbeløpet fastsettes av Kongen og reguleres årlig med virkning fra 1. mai i samsvar med lønnsveksten.

Til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år.

Kongen gir forskrifter med nærmere regler om regulering av grunnbeløpet,[1] herunder fra hvilket tidspunkt nytt grunnbeløp får virkning for de enkelte ytelsene etter denne loven.

0 Endret ved lover 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011), 11 mai 2012 nr. 24, 5 apr 2017 nr. 15 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 20 apr 2018 nr. 591, se del II).

1 Til og med 2010 fastsatt av Stortinget. Grunnbeløpet var pr 1 mai 1996 kr. 41.000, pr 1 mai 1997 kr. 42.500, pr 1 mai 1998 kr. 45.370, pr 1 mai 1999 kr. 46.950, pr 1 mai 2000 kr. 49.090, pr 1 mai 2001 kr. 51.360, pr 1 mai 2002 kr. 54.170, pr 1 mai 2003 kr. 56.861, pr 1 mai 2004 kr. 58.778, pr 1 mai 2005 kr. 60.699, pr 1 mai 2006 kr. 62.892, pr 1 mai 2007 kr. 66.812, pr 1 mai 2008 kr. 70.256, pr 1 mai 2009 kr. 72.881, pr 1 mai 2010 kr. 75.641, pr 1 mai 2011 kr. 79.216, pr 1 mai 2012 kr. 82.122, pr 1 mai 2013 kr. 85.245, pr 1 mai 2014 kr. 88.370, pr 1 mai 2015 kr. 90.068, pr 1 mai 2016 kr. 92.576, pr 1 mai 2017 kr. 93.634, pr 1 mai 2018 kr. 96.883, pr 1 mai 2019 kr. 99.858, pr 1 mai 2020 kr. 101.351, pr 1 mai 2021 kr. 106.399, pr 1 mai 2022 kr. 111.477, pr 1 mai 2023 kr. 118 620, pr 1 mai 2024 kr. 124 028.

§ 1-5. *Sivilstand*

Når en persons rettsstilling etter denne loven er avhengig av om vedkommende er ugift, gift eller skilt, er det avgjørende om ekteskap er inngått eller oppløst etter ekteskapsloven. Likestilt med slikt ekteskap er utenlandsk ekteskap som anerkjennes i Norge.

Registrert partnerskap er likestilt med ekteskap.

Bestemmelsene for ektefeller i denne loven skal også gjelde for to ugifte personer som lever sammen (samboerpar), dersom paret

a. har eller har hatt felles barn, eller
b. tidligere har vært gift med hverandre.

To personer som bor i samme hus, regnes som samboerpar selv om de bor i hver sin del av huset. Det kan gjøres unntak for personer som bor i hver sin boenhet i et hus med mer enn fire selvstendige og klart atskilte boenheter. To personer som vanligvis har felles bolig, regnes som samboerpar selv om de midlertidig bor atskilt.

0 Endret ved lov 27 juni 2008 nr. 53 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 27 juni 2008 nr. 745).

§ 1-6. *Barn*

Med barn menes i denne loven en person under 18 år.

§ 1-7. *(Opphevet)*

0 Endret ved lov 19 juni 2009 nr. 41 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 30 okt 2009 nr. 1324), opphevet ved lov 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V).

§ 1-8. *Arbeidstaker*

Med arbeidstaker menes i denne loven enhver som arbeider i en annens tjeneste for lønn eller annen godtgjørelse.

§ 1-9. *Frilanser*

Med frilanser menes i denne loven enhver som utfører arbeid eller oppdrag utenfor tjeneste for lønn eller annen godtgjørelse, men uten å være selvstendig næringsdrivende, se § 1-10.

§ 1-10. *Selvstendig næringsdrivende*

Med selvstendig næringsdrivende menes i denne loven enhver som for egen regning og risiko driver en vedvarende virksomhet som er egnet til å gi nettoinntekt.

Ved avgjørelsen av om en person skal regnes som selvstendig næringsdrivende, legges det blant annet vekt på

- om virksomheten har et visst omfang,
- om vedkommende har ansvaret for resultatet av virksomheten,
- om vedkommende har arbeidstakere i sin tjeneste eller nytter frilansere,
- om vedkommende driver virksomheten fra et fast forretningssted (kontor, verksted e.l.),
- om vedkommende har den økonomiske risikoen for virksomheten,
- om vedkommende bruker egne driftsmidler.

Kapittel 2. Medlemskap

§ 2-1. *Personer som er bosatt i Norge*

Personer som er bosatt i Norge, er pliktige medlemmer i folketrygden.

Som bosatt i Norge regnes den som oppholder seg i Norge, når oppholdet er ment å vare eller har vart minst 12 måneder. En person som flytter til Norge, regnes som bosatt fra innreisedatoen.

Det er et vilkår for medlemskap at vedkommende har lovlig opphold i Norge.

Ved midlertidig fravær fra Norge som ikke er ment å vare mer enn 12 måneder, regnes vedkommende fortsatt som bosatt her. Dette gjelder likevel ikke dersom vedkommende skal oppholde seg eller har oppholdt seg i utlandet mer enn seks måneder pr. år i to eller flere påfølgende år.

§ 2-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 2-2. *Arbeidstakere i Norge og på kontinentalsokkelen*

En person som ikke er medlem i trygden etter § 2-1, er likevel pliktig medlem i trygden dersom han eller hun er arbeidstaker (§ 1-8) i Norge eller på den norske delen av kontinentalsokkelen i forbindelse med leting etter eller utvinning av olje, gass eller andre naturressurser. Dette gjelder bare dersom ikke noe annet er bestemt i eller i medhold av denne loven.

Det er et vilkår at vedkommende har lovlig adgang til å ta inntektsgivende arbeid i Norge eller på norsk kontinentalsokkel.

0 Endret ved lov 30 mars 2001 nr. 10 (ikr. 1 jan 2001, se dens III om overgangsregler).

§ 2-3. *Medlemskap på Svalbard, på Jan Mayen og i norske biland*

Et medlem i trygden som bosetter seg eller tar opphold på Svalbard, på Jan Mayen eller i et norsk biland, beholder medlemskapet.

En person som ikke er medlem i trygden, blir medlem dersom han eller hun tar arbeid for en norsk arbeidsgiver som driver virksomhet på Svalbard, på Jan Mayen eller i et norsk biland.

§ 2-4. *Avtaler om arbeidstakere mv. på kontinentalsokkelen*

Bestemmelsene i trygdeforordningen og gjennomføringsforordningen får tilsvarende anvendelse på en arbeidstaker mv. som er omfattet av EØS-avtalens personkrets og som arbeider med leting etter eller utvinning av olje, gass eller andre naturressurser på den norske delen av kontinentalsokkelen, som om vedkommende hadde arbeidet på norsk territorium. Avtaler som nevnt i § 1-3 b får anvendelse på kontinentalsokkelen i den utstrekning det er bestemt i den enkelte avtale.

0 Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36, 30 mars 2001 nr. 10 (ikr. 1 jan 2001, se dens III om overgangsregler), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 2-5. *Pliktig medlemskap for personer utenfor Norge*

Selv om en person oppholder seg utenfor Norge, er vedkommende pliktig medlem i trygden dersom han eller hun er

a. norsk statsborger og arbeidstaker i den norske stats tjeneste,
b. norsk statsborger og arbeidstaker hos en person som nevnt i bokstav a,
c. i Forsvarets tjeneste i utlandet, herunder militært tilsatte som deltar i internasjonale operasjoner,
d. utsendt av den norske stat som fredskorpsdeltaker eller som ekspert for tjenestegjøring i et utviklingsland,
e. i tjeneste som forhåndsutskrevet av den norske stat til NATOs sivile krigstidsorganer,
f. norsk statsborger og arbeidstaker på et norskregistrert skip, se likevel § 2-12,
g. norsk statsborger og arbeidstaker i et norsk sivilt luftfartsselskap, eller
h. norsk statsborger og studerer i utlandet med lån eller stipend fra Statens lånekasse for utdanning.

Ektefelle og barn som forsørges av og oppholder seg i utlandet sammen med en person nevnt i første ledd bokstavene a til e er pliktige medlemmer i trygden. Ektefellen til en person som nevnt i første ledd bokstav a eller b, må være norsk statsborger. Ektefellen til en person som nevnt i første ledd bokstav c til e, må ha vært medlem i trygden i minst tre av de siste fem kalenderårene.

0 Endret ved lover 27 nov 1998 nr. 69 (med virkning fra 1 jan 1998), 12 aug 2016 nr. 77 (ikr. 1 juli 2017 iflg. res. 16 juni 2017 nr. 778), 19 des 2017 nr. 113.

§ 2-6. *Medlemskap som gir trygdedekning bare ved yrkesskade og dødsfall*

En utenlandsk statsborger som ikke er bosatt i Norge, er pliktig medlem i trygden med rett til ytelser ved yrkesskade og dødsfall dersom han eller hun

a. er arbeidstaker på et norsk skip i utenriksfart som er registrert i det ordinære norske skipsregisteret, unntatt når vedkommende er arbeidstaker hos en utenlandsk arbeidsgiver som driver næringsvirksomhet om bord
b. arbeider på et norsk fiskefartøy, eller
c. er arbeidstaker i et norsk sivilt luftfartsselskap.

Ved yrkesskade (kapittel 13) har et medlem som nevnt i første ledd rett til stønad ved helsetjenester etter kapittel 5, sykepenger etter kapittel 8, arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11, tilleggsstønader etter kapittel 11 A og uføretrygd etter kapittel 12. Ved dødsfall ytes det gravferdsstønad etter kapittel 7 og omstillingsstønad til gjenlevende ektefelle etter kapittel 17 eller etterlattepensjon etter kapittel 17 A.

En utenlandsk statsborger som nevnt i første ledd er medlem i trygden under hjemreise som rederen bekoster etter at tjenesten er slutt.

0 Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 2-7. *Frivillig medlemskap for personer i Norge*

En person som oppholder seg i Norge, men som ikke er pliktig medlem i trygden, kan etter søknad bli tatt opp som frivillig medlem dersom dette etter en samlet vurdering er rimelig.

Ved vurderingen av spørsmålet om en person kan tas opp som frivillig medlem, legges det vekt på
- om søkeren tidligere har vært medlem i trygden,
- om søkeren er medlem i en utenlandsk trygdeordning,
- om ektefellen er medlem i trygden,
- hvor lenge søkeren har oppholdt seg i Norge,
- hvor lenge søkeren skal oppholde seg i Norge,
- hvor sterk tilknytning søkeren ellers har til det norske samfunnet.

Medlemskapet kan
a. gi full trygdedekning etter loven, eller
b. omfatte stønad ved helsetjenester etter kapittel 5, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nærståendes sykdom etter kapittel 9, og ytelser ved fødsel og adopsjon etter kapittel 14.

Forsørget ektefelle og barn til en person som er tatt opp som medlem etter første ledd, og som oppholder seg i Norge sammen med forsørgeren, skal etter søknad tas opp som medlem med samme trygdedekning som forsørgeren med mindre særlige grunner taler imot.

Frivillig medlemskap gjelder tidligst fra det tidspunkt da Arbeids- og velferdsetaten mottok søknaden. Vedkommende kan likevel tas opp som medlem fra et tidligere tidspunkt dersom de øvrige vilkårene for rett til en ytelse fra folketrygden ennå ikke er oppfylt, og det anses rimelig.

0 Endret ved lover 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 okt 2012 nr. 68 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 19 okt 2012 nr. 978).

§ 2-7 a. *Frivillig medlemskap for personer bosatt i Norge og som er i arbeid på skip registrert i utlandet*

En person som er bosatt i Norge, og som er i arbeid på et skip registrert i en stat utenfor EØS-området, har etter søknad rett til å bli tatt opp som frivillig medlem i trygden.

Medlemskapet kan
a. gi full trygdedekning etter loven, eller
b. omfatte stønad ved helsetjenester etter kapittel 5, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel 9 og ytelser ved svangerskap, fødsel og adopsjon etter kapittel 14.

Frivillig medlemskap gjelder tidligst fra det tidspunkt Arbeids- og velferdsetaten mottok søknaden. Vedkommende kan likevel tas opp som medlem fra et tidligere tidspunkt, dersom de øvrige vilkårene for rett til en ytelse fra folketrygden ennå ikke er oppfylt, og det anses rimelig.

0 Tilføyd ved lov 19 des 2008 nr. 123 (ikr. 20 aug 2013 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 730).

§ 2-8. *Frivillig medlemskap for personer utenfor Norge*

En person som oppholder seg utenfor Norge, og som ikke er pliktig medlem i trygden etter bestemmelsene i dette kapitlet, har etter søknad rett til å bli medlem dersom han eller hun
a. er arbeidstaker i utlandet og er ansatt i en virksomhet med hovedsete i Norge,
b. studerer ved universitet eller høgskole i utlandet,
c. har et offentlig oppdrag eller stipend i utlandet, eller
d. mottar pensjon i utlandet etter denne loven og har minst 30 års medlemskap i trygden etter fylte 16 år. Pensjonisten må ha minst 10 års medlemskap umiddelbart før søknaden om opptak. Tidsrom mellom 1. januar 1937 og 1. januar 1967 regnes med dersom vedkommende da ville ha fylt vilkårene for medlemskap.

Også andre personer enn de som går inn under første ledd, kan tas opp som medlemmer når særlige grunner gjør det rimelig.

Det er et vilkår for medlemskap at vedkommende har vært medlem i trygden i minst tre av de siste fem kalenderårene før søknadstidspunktet, og at han eller hun har nær tilknytning til det norske samfunnet.

Ektefelle og barn som forsørges av og oppholder seg i utlandet sammen med en person som er medlem i trygden etter første eller andre ledd, kan etter søknad bli medlemmer i trygden med samme trygdedekning som forsørgeren. For ektefellen må vilkårene i tredje ledd være oppfylt.

Frivillig medlemskap gjelder tidligst fra det tidspunkt da Arbeids- og velferdsetaten mottok søknaden. Vedkommende kan likevel tas opp som medlem fra et tidligere tidspunkt dersom de øvrige vilkårene for rett til en ytelse fra folketrygden ennå ikke er oppfylt, og det anses rimelig.

0 Endret ved lov 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

§ 2-9. *Trygdedekning ved frivillig medlemskap utenfor Norge*

En person som er frivillig medlem etter bestemmelsene i § 2-8, kan få følgende trygdedekning:

a. stønad etter kapittel 5 (helsetjenester), kapittel 7 (gravferd), § 14-17 (engangsstønad ved fødsel og adopsjon),
b. stønad og pensjon etter kapitlene 4 (arbeidsløshet), 6 (grunnstønad og hjelpestønad), 7 (gravferd), 11 (arbeidsavklaringspenger), 11 A (tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak), 12 (uføretrygd), 15 (enslig mor eller far), 17 (gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier), 17 A (gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier), 18 (barnepensjon), 19 (alderspensjon) og 20 (ny alderspensjon), eller
c. alle ytelsene etter bokstavene a og b.

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan samtykke i at medlemskap med dekning etter bokstavene a og c også skal omfatte sykepenger etter kapittel 8 og foreldrepenger etter kapittel 14.

Trygdedekningen etter første ledd bokstavene b og c kan omfatte særfordeler ved yrkesskade etter særskilt samtykke fra Arbeids- og velferdsdirektoratet, se kapittel 13.

Sykepenger ytes etter bestemmelsene om sykepenger for arbeidstakere. Det ytes ikke sykepenger i de første 16 dagene etter at vedkommende ble arbeidsufør. Sykepengegrunnlaget skal svare til grunnlaget for avgiftsbetalingen. Dette gjelder også for sykepenger som ytes etter hjemkomst til Norge.

En person som mottar pensjon fra folketrygden, kan gis medlemskap med dekning etter første ledd bokstavene b eller c bare for tidsrom da vedkommende har avgiftspliktig inntekt som arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende.

Departementet gir forskrifter om når det kan gis samtykke etter andre og tredje ledd.

0 Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428) som endret ved lov 22 des 2006 nr. 95, 22 des 2006 nr. 95 (ikr. 1 jan 2007), 15 juni 2007 nr. 21, 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 25 nov 2011 nr. 43, 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 2-10. *Opptjening av rettigheter for personer med begrenset medlemskap*

Tidsrom med begrenset medlemskap gir bare grunnlag for å opptjene, innvilge eller utbetale de ytelsene som medlemskapet omfatter. Dette gjelder likevel ikke dersom noe annet er bestemt i denne loven.

§ 2-11. *Unntak for ambassadepersonell o.a.*

En utenlandsk statsborger som er arbeidstaker hos en fremmed stat eller i en mellomfolkelig organisasjon, er unntatt fra pliktig medlemskap. Det samme gjelder en utenlandsk statsborger som er arbeidstaker hos en slik person.

Ektefelle og barn til en person som er unntatt etter første ledd, er også unntatt fra pliktig medlemskap med mindre de er norske statsborgere eller forsørger seg selv ved eget arbeid.

Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende for en norsk statsborger som er arbeidstaker i en mellomfolkelig organisasjon i Norge, så langt grunnlaget for en slik ordning følger av en folkerettslig avtale som Norge er bundet av.

0 Endret ved lov 13 des 2013 nr. 105.

§ 2-12. *Unntak for ansatte på turistskip*

Personer som er ansatt i hotell- og restaurantvirksomhet om bord på turistskip registrert i norsk internasjonalt skipsregister, er unntatt fra pliktig medlemskap. Slike personer skal heller ikke gis frivillig medlemskap i trygden.

§ 2-13. *Unntak for personer med rettigheter i utenlandske trygdeordninger m.m.*

For en person som har bosatt seg i Norge etter 1992, og som mottar en utenlandsk pensjonsytelse som svarer til minste pensjonsnivå for enslige (§ 19-8 sjette ledd bokstav a), omfatter medlemskapet ytelser etter kapitlene 6, 12, 17, 17 A, 18, 19 og 20 bare i perioder da vedkommende har pensjonsgivende inntekt eller mottar pensjon fra folketrygden.

Departementet gir forskrifter med nærmere regler om unntak fra medlemskap for personer som er sikret tilfredsstillende dekning fra utlandet, og for deres forsørgede familiemedlemmer.

0 Endret ved lover 25 nov 2011 nr. 43, 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 2-14. *Opphør av pliktig medlemskap*

Pliktig medlemskap etter § 2-1 opphører dersom vedkommende tar opphold i utlandet og oppholdet er ment å vare eller varer mer enn 12 måneder.

Den som er medlem i trygden etter § 2-2 og som fortsatt oppholder seg i Norge, skal være medlem i opptil en måned etter at arbeidsforholdet er slutt. Dette gjelder på tilsvarende måte for en person som er medlem i trygden etter § 2-3 andre ledd.

En person som nevnt i § 2-5 skal være medlem i trygden i opptil tre måneder etter at tjenesten eller studiene er slutt. Medlemskapet varer likevel så lenge han eller hun

a. mottar sykepenger eller foreldrepenger eller er under behandling i sykehus
b. er godtatt som arbeidssøkende hos Arbeids- og velferdsetaten eller norsk mønstringsmyndighet, eller
c. er ansatt i ny tjeneste som nevnt i § 2-5 uten å ha begynt i tjenesten.

Pliktig medlemskap i trygden opphører straks når medlemmet kommer i arbeid i utlandet eller på et skip som er registrert i utlandet. Dette gjelder ikke når vedkommende midlertidig arbeider i utlandet for lønn eller annen godtgjørelse som arbeidsgiveren plikter å betale arbeidsgiveravgift av etter § 23-2.

0 Endret ved lover 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428).

§ 2-15. *Opphør av frivillig medlemskap*

Medlemskapet for et frivillig medlem i Norge opphører når han eller hun flytter fra Norge.

Medlemskapet opphører for et frivillig medlem som har fått pålegg om å betale avgift til trygden, men ikke betaler avgiften.

§ 2-16. *Forskrifter om asylsøkere*

Departementet gir forskrifter om og i hvilken utstrekning personer som har søkt asyl i Norge og deres familiemedlemmer, skal være medlemmer i trygden mens asylsøknaden er under behandling.

§ 2-17. *Medlemskap under fengselsopphold mv.*

Vilkårene for medlemskap i trygden etter kapitlet her anses ikke oppfylt i tidsrom da en person sitter i varetekt, soner straff, utholder tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg etter straffeloven eller er anbrakt i institusjon som nevnt i barnevernsloven § 6-2. Personer som var medlemmer i trygden da frihetsberøvelsen tok til, opprettholder likevel sitt medlemskap.

Dersom de forhold som førte til frihetsberøvelsen også fører til at det fattes endelig vedtak om utvisning fra riket, kan tidsrom med medlemskap etter første ledd andre punktum ikke danne grunnlag for tilståelse eller beregning av pensjon etter loven her. Dette gjelder uansett på hvilket tidspunkt utvisningsvedtaket fattes.

Dersom en person dør før det er fattet endelig vedtak om utvisning, kan barnepensjon og omstillingsstønad eller pensjon til gjenlevende ektefelle tilstås og beregnes uten hensyn til bestemmelsene i andre ledd.

Utgifter til helsetjenester for personer som ikke er medlemmer i trygden under frihetsberøvelsen, dekkes som om vedkommende var medlem i trygden, forutsatt at utgiftene ikke dekkes av andre eller av vedkommendes egne midler.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i paragrafen her, herunder om anvendelsen av andre og tredje ledd og om omfanget av dekningen av helsetjenester etter fjerde ledd.

0 Tilføyd ved lov 17 des 2010 nr. 81 (ikr. 1 juli 2012 iflg. res. 22 juni 2012 nr. 579, slik at andre ledd gis virkning bare for tidsrom etter at loven har trådt ikr., og fjerde ledd gis virkning bare for behandling gjennomført etter at loven har trådt ikr.), endret ved lover 18 juni 2021 nr. 97 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 14 okt 2022 nr. 1739), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

Del II. Beregningsregler. Pensjonsgivende inntekt.

0 Overskriften endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799).

Kapittel 3. Visse beregningsregler, trygdetid, pensjonspoeng og pensjonsgivende inntekt

0 Overskriften endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799).

§ 3-1. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

0 Endret ved lov 25 nov 2011 nr. 43 (ikr. 1 jan 2011), opphevet ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

I. Grunnpensjon og særtillegg

§ 3-2. *Grunnpensjon*

Grunnpensjonen fastsettes på grunnlag av trygdetid (§§ 3-5 og 3-7), og er uavhengig av tidligere inntekt.

Det er et vilkår for rett til grunnpensjon at vedkommende har minst fem års trygdetid. Full grunnpensjon ytes til den som har minst 40 års trygdetid. Dersom trygdetiden er kortere, blir grunnpensjonen tilsvarende mindre.

Full grunnpensjon utgjør 100 prosent av grunnbeløpet.

Full grunnpensjon utgjør likevel 90 prosent av grunnbeløpet dersom pensjonisten lever sammen med en ektefelle

a. som får uføretrygd eller alderspensjon,
b. som får avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19, eller
c. som har en årlig inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn to ganger grunnbeløpet.

I tillegg til de personene som er likestilt med ektefeller etter § 1-5 skal bestemmelsene i fjerde ledd også gjelde for samboerpar som har levd sammen i 12 av de siste 18 månedene. Full grunnpensjon utgjør 90 prosent av grunnbeløpet også når pensjonistens samboer får omstillingsstønad etter kapittel 17, pensjon eller overgangsstønad etter kapittel 17 A eller overgangsstønad etter §§ 16-7 og 17-6 slik bestemmelsene lød før 1. januar 2024.

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 27 nov 1998 nr. 69, 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 20 juni 2003 nr. 54 (ikr. 1 mai 2003 med virkning for løpende tilfeller), 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 mai 2004, se dens III), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 mai 2005, gjelder fjerde og femte ledd), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 14 juni 2013 nr. 33, 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 18 des 2015 nr. 103 (ikr. 1 sep 2016), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 3-3. *Særtillegg*

Særtillegg ytes til pensjonister som ikke har rett til tilleggspensjon eller har tilleggspensjon som er mindre enn særtillegget. Særtillegget faller bort i den utstrekning det ytes tilleggspensjon. Det ytes ikke særtillegg til alderspensjon gitt med virkning etter 2010 for personer født fra og med 1943, se §§ 19-8 og 19-9.

Det er et vilkår for rett til særtillegg at vedkommende har rett til grunnpensjon.

Fullt særtillegg ytes til den som har minst 40 års trygdetid. Dersom trygdetiden er kortere, blir særtillegget tilsvarende mindre.

Stortinget fastsetter særtilleggets størrelse i prosent av grunnbeløpet. Det kan fastsettes en ordinær sats og en minstesats.

Det ytes særtillegg etter minstesatsen når pensjonisten lever sammen med en ektefelle som mottar tilleggspensjon som overstiger særtillegget etter ordinær sats. Samlet tilleggspensjon og særtillegg for ektefellene skal likevel utgjøre minst to ganger særtillegget etter ordinær sats.

For en pensjonist som forsørger ektefelle over 60 år og fyller vilkårene for rett til ektefelletillegg i § 3-24 første og fjerde ledd slik bestemmelsene lød før 1. januar 2025, utgjør særtillegget to ganger ordinær sats.

Departementet gir forskrifter om beregning av særtillegg.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99, 26 nov 2010 nr. 59 (ikr. 1 jan 2011), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 13 des 2019 nr. 78 (ikr. 1 juli 2020), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V), 7 mai 2021 nr. 30, 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 3-4. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 54 (ikr. 1 mai 2003 med virkning for løpende tilfeller), 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 mai 2004, se dens III), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 mai 2005), 25 nov 2011 nr. 43 (ikr. 1 jan 2011), opphevet ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799).

§ 3-5. *Trygdetid ved beregning av ytelser etter kapitlene 17, 17 A, 18 og 19*

Som trygdetid etter kapitlene 17, 17 A, 18 og 19 regnes tidsrom etter 1. januar 1967 da en person fra fylte 16 år til og med det året han eller hun fylte 66 år, har vært medlem i trygden med rett til ytelser etter pensjonskapitlene. Også tidsrom mellom 1. januar 1937 og 1. januar 1967 regnes som trygdetid dersom vedkommende da ville ha fylt vilkårene for medlemskap som nevnt.

I tillegg regnes som trygdetid kalenderår da medlemmet fyller 67 til og med 75 år og opptjener pensjonspoeng.

Et kalenderår som medlemmet har opptjent pensjonspoeng i, regnes som et helt års trygdetid.

Som trygdetid regnes også

a. framtidig trygdetid for den avdøde ved beregning av omstillingsstønad, pensjon eller overgangsstønad til gjenlevende ektefelle, se § 3-7
b. framtidig trygdetid for en tidligere familiepleier i tidsrommet fra pleieforholdet opphørte, til og med det året vedkommende fyller 66 år. Bestemmelsene i § 12-12 tredje ledd andre punktum gjelder tilsvarende.

Når samlet trygdetid utgjør minst fem år, avrundes trygdetiden til nærmeste hele år.

Trygdetid i alderspensjoner medregnes fra utløpet av det året fastsettingen av formues- og inntektsskatt for det aktuelle året er ferdig.

For en alderspensjonist som ved fylte 67 år hadde rett til uføretrygd etter kapittel 12, skal trygdetiden minst svare til trygdetiden for uføretrygden.

Trygdetid etter første ledd regnes som botid, se §§ 17-3, 18-3 og 19-3. Som botid regnes også tidsrom som medlem i trygden i år da vedkommende opptjente pensjonspoeng etter andre ledd.

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010 med virkning for personer født fra og med 1943), 26 nov 2010 nr. 59 (ikr. 1 jan 2011), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 14 juni 2013 nr. 33, 17 juni 2016 nr. 25, 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 3-6. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 20 juni 2003 nr. 53, opphevet ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797).

§ 3-7. *Trygdetid ved beregning av omstillingsstønad, pensjon og overgangsstønad til gjenlevende ektefelle*

Grunnpensjonen fastsettes ut fra den avdødes trygdetid etter følgende regler:

a. Dersom avdøde var under 67 år, fastsettes trygdetiden etter § 3-5 tillagt framtidig trygdetid regnet fra tidspunktet for dødsfallet til og med det året vedkommende ville ha fylt 66 år. Reglene i § 12-12 tredje og fjerde ledd gjelder ved fastsettelsen av framtidig trygdetid.
b. Dersom avdøde har uføretrygd, benyttes den trygdetiden som er lagt til grunn ved beregning av uføretrygden. Dersom avdødes trygdetid var fastsatt etter § 12-12 tredje ledd, skal den fastsettes på nytt dersom dette vil gi en lengre trygdetid. Opptjeningstiden regnes da fram til dødsfallstidspunktet.
c. Dersom avdøde var 67 år eller eldre, skal trygdetiden fastsettes som om den avdøde på dødsfallstidspunktet hadde fått rett til alderspensjon. Trygdetid på grunnlag av opptjente pensjonspoeng tas med, se § 3-5 tredje ledd.

Ved beregning av omstillingsstønad etter § 17-6 fastsettes trygdetiden etter reglene i første ledd.

0 Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55, 11 des 2009 nr. 112 (ikr. 1 jan 2011), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

II. Tilleggspensjon

§ 3-8. *Tilleggspensjon*

Tilleggspensjonen beregnes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt uttrykt ved sluttpoengtallet, og ut fra hvor mange poengår vedkommende har, se §§ 3-10, 3-11 og 3-15.

Det er et vilkår for rett til tilleggspensjon at vedkommende har minst fem poengår. Full tilleggspensjon ytes til den som har minst 40 poengår. Har vedkommende færre poengår, blir tilleggspensjonen tilsvarende mindre, se likevel § 3-9.

Tilleggspensjonen beregnes på følgende måte:

a. For poengår før 1992 skal 45 prosent av grunnbeløpet multipliseres med sluttpoengtallet. Resultatet multipliseres med antall poengår før 1992 og deles med 40.
b. For poengår etter 1991 skal 42 prosent av grunnbeløpet multipliseres med sluttpoengtallet. Resultatet multipliseres med antall poengår etter 1991 og deles med 40.

Antall poengår etter 1991 reduseres dersom samlet antall poengår overstiger 40. Alle poengår før 1992 tas med.

Til medlemmer som er født i årene 1923–1940, og som har tapt minst halvparten av inntektsevnen/arbeidsevnen, ytes det en minste garantert tilleggspensjon etter bestemmelsene i § 3-22.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (med virkning fra 1 juli 1997), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V).

§ 3-9. *Særregler om tilleggspensjon for personer født før 1937*

For personer som er født før 1937, gjelder følgende særbestemmelser for beregning av tilleggspensjon:

a. For dem som er født i et av årene 1898–1917, skal 40 poengår i § 3-8 som krav for full tilleggspensjon erstattes med 20 poengår. Det vil si at resultatet av multiplikasjonen med antall poengår i § 3-8 tredje ledd bokstavene a og b skal deles med 20, ikke med 40.
b. For dem som er født i et av årene 1918–1936, skal 40 poengår i § 3-8 som krav for full tilleggspensjon erstattes med 20 poengår pluss 1 poengår for hvert år vedkommende er født senere enn 1917. Det vil si at resultatet av multiplikasjonen med antall poengår i § 3-8 tredje ledd bokstavene a og b skal deles med 20+1 for dem som er født i 1918, med 20+2 for dem som er født i 1919, osv.

Tilleggspensjon etter særbestemmelsene i første ledd beregnes på grunnlag av opptil 4 pensjonspoeng for det enkelte år. Tilleggspensjon for den del av poengtallet som overstiger 4, beregnes etter de vanlige bestemmelsene i § 3-8.

Det er et vilkår for rett til tilleggspensjon etter denne paragrafen at vedkommende har minst 10 års trygdetid før 1967. Dette kravet reduseres med ett år for hvert år vedkommende er født etter 1927.

0 Endret ved lov 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V).

§ 3-10. *Poengår*

Et poengår er et kalenderår etter 1966 som en person har opptjent pensjonspoeng i, har framtidige pensjonspoeng for eller er godskrevet pensjonspoeng for, se § 3-12.

§ 3-11. *Sluttpoengtall*

Sluttpoengtallet er gjennomsnittet av de 20 høyeste poengtallene, se § 3-12 tredje ledd. Har en person poengtall for mindre enn 20 år, er sluttpoengtallet gjennomsnittet av alle poengtallene.

§ 3-12. *Pensjonspoeng*

Pensjonspoeng er en faktor som brukes ved beregning av tilleggspensjon.

Ved beregningen av tilleggspensjonen regnes det med

a. faktiske pensjonspoeng som er opptjent ved pensjonsgivende inntekt, se §§ 3-13 og 3-14,
b. framtidige pensjonspoeng som benyttes ved beregning av pensjon og overgangsstønad til gjenlevende ektefelle, og som gis for hvert år fra og med året for dødsfallet til og med året da den avdøde ville ha fylt 66 år,

c. godskrevne pensjonspoeng som gis for hvert år vedkommende har mottatt uføretrygd, se § 3-17,
d. godskrevne pensjonspoeng som gis for enkelte år vedkommende har utført omsorgsarbeid, se § 3-16.

En person får fastsatt et pensjonspoengtall for hvert år han eller hun har opptjent pensjonspoeng i (§§ 3-13 og 3-14) og/eller er godskrevet pensjonspoeng for (§§ 3-16 og 3-17). Med de begrensninger som følger av §§ 3-14 og 3-16, utgjør pensjonspoengtallet summen av opptjente og godskrevne pensjonspoeng. Det regnes bare med pensjonspoengtall opp til 7,00.

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797).

§ 3-13. *Opptjening av pensjonspoeng – hovedregler*

Et medlem opptjener pensjonspoeng for hvert kalenderår vedkommende har en pensjonsgivende inntekt (§ 3-15) som overstiger grunnbeløpet.

Pensjonspoengene beregnes ved at den del av den pensjonsgivende inntekten som overstiger grunnbeløpet, divideres med grunnbeløpet, se likevel § 3-14.

Er grunnbeløpet endret i løpet av kalenderåret, skal det gjennomsnittlige grunnbeløpet legges til grunn.

Ved beregningen av pensjonspoengene skal det ses bort fra inntekt over tolv ganger grunnbeløpet. Av inntekt mellom seks og tolv ganger grunnbeløpet skal bare en tredel tas med.

Poengtallet fastsettes med to desimaler.

§ 3-14. *Opptjening av pensjonspoeng for medlemmer som mottar uføretrygd*

Når et medlem mottar hel uføretrygd (§ 12-10), beregnes opptjente pensjonspoeng (§ 3-13) ved at den pensjonsgivende inntekten divideres med grunnbeløpet.

Når et medlem mottar gradert uføretrygd (§ 12-10), gjøres det først et fradrag i den pensjonsgivende inntekten med en så stor prosent av grunnbeløpet som svarer til den gjenværende arbeidsevnen. Deretter beregnes pensjonspoengene ved at differansen divideres med grunnbeløpet.

For år da et medlem har mottatt hel uføretrygd, kan han eller hun få medregnet opptil 0,50 opptjente pensjonspoeng. Det kan likevel bare medregnes en så stor del av de opptjente pensjonspoengene at summen av de opptjente pensjonspoengene og de godskrevne pensjonspoengene blir høyst 4,00.

For år da vedkommende har mottatt uføretrygd etter en uføregrad lavere enn 100 prosent, kan summen av de opptjente og de godskrevne pensjonspoengene (§§ 3-13 og 3-17) ikke overstige de fastsatte pensjonspoengene etter § 3-17. Summen kan likevel utgjøre opptil 4,00 pensjonspoeng.

For det året da inntektsevnen/arbeidsevnen ble varig nedsatt, opptjenes pensjonspoeng på grunnlag av pensjonsgivende inntekt (§§ 3-13 og 3-15) bare dersom de opptjente pensjonspoengene er høyere enn pensjonspoengene beregnet etter § 3-17.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder også for personer som mottar avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19.

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019).

§ 3-15. *Pensjonsgivende inntekt*

Som pensjonsgivende inntekt regnes personinntekt etter skatteloven § 12-2. Som pensjonsgivende inntekt regnes også inntekt som omfattes av lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard § 3-2 fjerde ledd b.

Som pensjonsgivende inntekt regnes likevel ikke

a. pensjon i og utenfor arbeidsforhold, føderåd, livrente som er ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold og engangs- og avløsningsbeløp for slike ytelser, engangsutbetaling fra pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven, engangsutbetaling fra individuell pensjonsavtale som er i samsvar med regler gitt av departementet og engangsutbetaling fra pensjonsavtale etter lov om individuell pensjonsordning.
b. overgangsstønad etter folketrygdloven § 16-7 og § 17-6 slik bestemmelsene lød før 1. januar 2024, og § 17 A-1 bokstavene b, c og d.
c. barns inntekt som inngår ved beregning av personinntekt hos barnets foreldre, jf. skatteloven § 2-14.
d. introduksjonsstønad beregnet etter integreringsloven kapittel 5.
e. støtte etter lov om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg.
f. uføretrygd etter folketrygdloven kapittel 12 og uføreytelser fra andre ordninger.

Pensjonsgivende inntekt fastsettes for hvert kalenderår fra og med det året medlemmet fyller 13 år, til og med det året medlemmet fyller 75 år.

Dersom medlemmet ikke betaler trygdeavgift (§ 23-3) og skatt og avgift som er utlignet sammen med trygdeavgiften, skal den pensjonsgivende inntekten nedsettes tilsvarende. Departementet gir forskrifter til utfylling og gjennomføring av første punktum.

Departementet gir forskrifter om fastsetting av pensjonsgivende inntekt for året før det året da medlemmet får rett til en trygdeytelse.

Departementet gir forskrifter om pensjonsgivende inntekt for medlemmer som ikke blir skattlagt av norske skattemyndigheter, og kan herunder fravike bestemmelsene i paragrafen her.

0 Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 75 (ikr. 1 mai 1997), 5 des 1997 nr. 94 (f o m inntektsåret 1997), 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 26 mars 1999 nr. 14 (ikr. 1 jan 2000), 24 nov 2000 nr. 81 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 24 nov 2000 nr. 1167), 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 21 des 2001 nr. 109 (ikr. 21 des 2001 med virkning fra og med 11 okt 2001), 4 juli 2003 nr. 80 (ikr. 1 sep 2003), 16 des 2005 nr. 119 (ikr. 1 juni 2006), 16 juni 2006 nr. 28 (f o m inntektsåret 2007), 15 juni 2007 nr. 21, 14 des 2007 nr. 106 (f o m inntektsåret 2008), 12 des 2008 nr. 97 (f o m inntektsåret 2009), 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010, endringen i øvre aldersgrense i tredje ledd gis virkning for personer født fra og med 1943, endringen i nedre aldersgrense skal gjelde for inntekt opptjent fra og med 2010), 11 des 2009 nr. 121 (f o m inntektsåret 2010), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 13 des 2013 nr. 106, 13 des 2013 nr. 115 (f o m inntektsåret 2014 for enslig mor og far som får innvilget overgangsstønad etter § 15-6 tidligst fra 1 april 2014. For enslig forsørger som mottar overgangsstønad 31 mars 2014 eller tidligere, skattlegges overgangsstønaden som pensjonsinntekt og kvalifiserer til skattlegging etter skatteloven § 17-1 om skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt. Endringen gis virkning for alle mottakere av overgangsstønad etter § 15-6 f o m inntektsåret 2017, se dens III), 7 des 2012 nr. 75 (f o m inntektsåret 2015 iflg. res. 26 sep 2014 nr. 1221), 18 des 2015 nr. 103, 15 des 2017 nr. 104, 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 6 nov 2020 nr. 127 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 6 nov 2020 nr. 2247), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 3-16. *Godskriving av pensjonspoeng for omsorgsarbeid*

For år da et medlem har utført omsorgsarbeid, godskrives det tre og et halvt pensjonspoeng i følgende tilfeller:

a. Medlemmet har minst halve året hatt den daglige omsorgen for et barn som ikke har fylt seks år innen årets utgang. For barnets fødselsår godskrives tre og et halvt pensjonspoeng selv om omsorgen har vart mindre enn et halvt år. Pensjonspoengene godskrives den som mottar barnetrygd for barnet etter barnetrygdloven, dersom ikke noe annet er bestemt i forskrift.
b. Medlemmet har minst halve året utført omsorgsarbeid for en syk, en funksjonshemmet eller en eldre person som selv er medlem i eller mottar pensjon fra folketrygden. Omsorgsarbeidet må utgjøre minst 22 timer pr. uke. Dersom omsorgsarbeidet tar slutt på grunn av varig institusjonsopphold eller dødsfall, skal det godskrives pensjonspoeng selv om omsorgsarbeidet avsluttes før halve året er gått. Det er forutsatt at det er godskrevet pensjonspoeng for omsorgsarbeidet i de tre umiddelbart foregående årene.

Det kan godskrives pensjonspoeng etter første ledd fra og med det året vedkommende fyller 17 år, til og med det året vedkommende fyller 69 år.

Poengtallet etter første ledd reduseres med poengtall som for det enkelte år er opptjent etter §§ 3-13 og 3-14 eller godskrevet etter § 3-17.

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragrafen. Det kan herunder gis bestemmelser om godskriving av pensjonspoeng når foreldrene deler omsorgen for barn, om hvilke omsorgsforhold bestemmelsene i første ledd bokstav b skal gjelde for, om dokumentasjon av omsorgsforholdet, og om plikt for offentlige organer til å bistå med å skaffe dokumentasjon.

0 Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84 (f o m inntektsåret 1998), 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797).

III. Særregler for alderspensjon til mottakere av uføretrygd mv.

0 Overskriften endret ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797).

§ 3-17. *Fastsetting og godskriving av pensjonspoeng for mottakere av uføretrygd*

Den som mottar uføretrygd, godskrives pensjonspoeng for hvert kalenderår han eller hun har mottatt ytelsen. Dersom uføretrygden er en omregnet uførepensjon, er det et vilkår at vedkommende mottok tilleggspensjon som var beregnet med framtidige pensjonspoeng.

Pensjonspoeng fastsettes etter følgende alternativer:
a. Dersom beregningsgrunnlaget for uføretrygden er fastsatt etter reglene i § 12-11, skal det fastsettes pensjonspoeng på grunnlag av en antatt inntekt. Den antatte inntekten fastsettes på samme måte som beregningsgrunnlaget for uføretrygden, men slik at det medregnes pensjonsgivende inntekt opp til 12 ganger grunnbeløpet for hvert kalenderår. Antatt inntekt omgjøres til pensjonspoeng slik det framgår av § 3-13.
b. Dersom uføretrygden er en omregnet uførepensjon, skal pensjonspoengene tilsvare de framtidige pensjonspoengene som var fastsatt for den tidligere uførepensjonen.

Dersom vilkårene i § 12-13 tredje ledd er oppfylt, skal pensjonspoengene for år da vedkommende var medlem i folketrygden minst tilsvare 3,50.

Ved uføretrygd etter en uføregrad lavere enn 100 prosent skal de godskrevne pensjonspoengene utgjøre en så stor del av de fastsatte pensjonspoengene som svarer til uføregraden. For det året da inntektsevnen ble varig nedsatt, skal de godskrevne pensjonspoengene likevel svare til de fastsatte pensjonspoengene.

For tidsrommet fra uføretidspunktet, se § 12-8, til uføretrygd blir utbetalt, godskrives det pensjonspoeng dersom opptjente pensjonspoeng på grunnlag av pensjonsgivende inntekt etter § 3-13 er lavere, se også § 3-14 femte ledd. Det skal likevel ikke regnes med pensjonspoeng etter tredje ledd for år før medlemmet fyller 20 år.

Dersom medregning av framtidig trygdetid for uføretrygden er begrenset på grunn av utenlandsopphold etter fylte 16 år, godskrives det pensjonspoeng til og med det siste året vedkommende har fått framtidig trygdetid for.

0 Endret ved lover 22 des 1999 nr. 108 (ikr. 1 juli 2000), 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019).

§ 3-18. *Beregning av alderspensjon ved yrkesskade*

Den som ved fylte 67 år mottok uføretrygd på grunn av yrkesskade, får alderspensjonen etter kapittel 19 beregnet med følgende særregler:

a. Grunnpensjonen reduseres ikke selv om vedkommende har mindre enn 40 års trygdetid, se § 3-2.
b. Tilleggspensjonen reduseres ikke selv om vedkommende har mindre enn 40 poengår, se § 3-8.
c. Antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet omregnes til pensjonspoeng etter bestemmelsene i § 3-13. Dette poengtallet legges til grunn ved beregningen av tilleggspensjonen (§ 3-8) dersom sluttpoengtallet (§ 3-11) er mindre.

Når antatt inntekt etter første ledd bokstav c skal fastsettes, regnes godtgjørelse av midlertidig eller tilfeldig art ikke med. Naturalytelser og overskudd på utgiftsgodtgjørelser regnes med og gis den verdien som legges til grunn ved fastsetting av inntektskatt.

Dersom uføregraden på grunn av yrkesskaden var lavere enn 100 prosent, beregnes bare en tilsvarende andel av alderspensjonen etter bestemmelsene i første og andre ledd.

Departementet kan gi forskrifter om godskriving av pensjonspoeng og beregning av alderspensjon når uførhet skyldes yrkesskade.

0 Endret ved lover 22 des 1999 nr. 108 (ikr. 1 juli 2000), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797), 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531).

§ 3-19. *Godskriving av pensjonspoeng for mottakere av avtalefestet pensjon*

Departementet kan gi forskrift om godskriving av pensjonspoeng for den som mottar avtalefestet pensjon etter lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse kapittel 1 eller tilsvarende ordning.

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 jan 2004, se dens III), 19 feb 2010 nr. 5 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lov 25 juni 2010 nr. 29, 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797), 12 april 2024 nr. 14 (i kraft 1 okt 2024 iflg. res. 20 sep 2024 nr. 2209).

§ 3-20. *(Opphevet)*

0 Endret ved lov 11 des 2009 nr. 112 (ikr. 1 jan 2010 med virkning for tilfeller hvor uførepensjon innvilges med virkningstidspunkt fra og med 1 jan 2010), opphevet ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797).

§ 3-21. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 88 (ikr. 1 juli 1997), 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 juli 1997), 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 27 juni 2008 nr. 49 (med virkning fra 1 mai 2008), opphevet ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797).

§ 3-22. *Garantert tilleggspensjon til unge uføre født før 1941*

Et medlem som er født i et av årene 1931–1940, og som før fylte 26 år har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst halvparten på grunn av sykdom, skade eller lyte, har rett til en minste garantert tilleggspensjon basert på full opptjeningstid. Også et medlem som er født i et av årene 1923–1930, har rett til garantert tilleggspensjon dersom vedkommende før fylte 24 år fikk inntektsevnen/arbeidsevnen nedsatt med minst halvparten.

Pensjonen beregnes etter
a. sluttpoengtall 1,60 når medlemmet er født i et av årene 1923 og 1924,
b. sluttpoengtall 2,00 når medlemmet er født i året 1925,
c. sluttpoengtall 3,00 når medlemmet er født i et av årene 1926 – 1930, og
d. sluttpoengtall 3,30 når medlemmet er født i et av årene 1931 – 1940.

Dersom grunnpensjonen er redusert på grunn av manglende trygdetid, skal den garanterte tilleggspensjonen reduseres tilsvarende.

Tilleggspensjon som er fastsatt etter de vanlige reglene, går til fradrag i den garanterte tilleggspensjonen. Dette gjelder også tilleggspensjon som er fastsatt på grunnlag av avdød ektefelles opptjening.

0 Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 88 (ikr. 1 juli 1997), 19 des 1997 nr. 99 (med virkning fra 1 juli 1997).

IV. Tilleggspensjon til gjenlevende ektefelle

0 Overskriften endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799).

§ 3-23. *Beregning av tilleggspensjon til gjenlevende ektefelle*

Til en gjenlevende ektefelle med rett til pensjon etter kapittel 17 A eller overgangsstønad etter § 17-6 slik paragrafen lød før 1. januar 2024, ytes tilleggspensjon med 55 prosent av en tilleggspensjon beregnet på grunnlag av den avdødes opptjening etter bestemmelsene i loven her slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven trådte i kraft.

Tilleggspensjonen til en alderspensjonist som også fyller vilkårene for rett til pensjon i § 19-16 første, andre og tredje ledd, beregnes på grunnlag av det gunstigste alternativet nedenfor og utmåles deretter etter reglene i kapittel 19:
a. pensjonistens egen tilleggspensjon beregnet etter §§ 3-8 til 3-16
b. 55 prosent av summen av pensjonistens egen tilleggspensjon etter bokstav a og den avdødes tilleggspensjon beregnet etter første ledd.

0 Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55, 11 des 2009 nr. 112 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lov 4 juni 2010 nr. 17, 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 17 juni 2016 nr. 25 (med virkning fra 1 jan 2015), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

V. (Opphevet)

0 Overskrift opphevet ved lov 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 3-24. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 11 des 2009 nr. 112 (ikr. 1 jan 2011, se dens III) som endret ved lov 26 nov 2010 nr. 59, 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 13 des 2019 nr. 78 (ikr. 1 juli 2020), 18 des 2020 nr. 140 (ikr. 1 mars 2021 iflg. res. 19 feb 2021 nr. 469), 17 des 2021 nr. 146, opphevet 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 3-25. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 mai 1998), 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 mai 2002), 16 des 2005 nr. 119 (ikr. 1 juni 2006), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 11 des 2009 nr. 112 (ikr. 1 jan 2011, se dens III), 25 nov 2011 nr. 43, 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797), 20 des 2016 nr. 105, 13 des 2019 nr. 78 (ikr. 1 juli 2020), 18 des 2020 nr. 140 (ikr. 1 mars 2021 iflg. res. 19 feb 2021 nr. 469), 18 juni 2021 nr. 97 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 14 okt 2022 nr. 1739), 20 des 2022 nr. 100 (i kraft 1 jan 2023), opphevet ved lov 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 3-26. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 19 des 1997 for tredje ledd, ikr. 1 mai 1998 for fjerde ledd), 27 nov 1998 nr. 69, 10 des 1999 nr. 84, 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 mai 2002), 20 juni 2003 nr. 54 (ikr. 1 mai 2003 med virkning for løpende tilfeller), 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 mai 2004, se dens III), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 mai 2005, gjelder femte ledd bokstav a), 16 des 2005 nr. 119 (ikr. 1 juni 2006), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 21 des 2007 nr. 118, 27 juni 2008 nr. 49 (ikr. 27 juni 2008 med virkning fra 1 mai 2008), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 11 des 2009 nr. 112 (ikr. 1 jan 2011, se dens III) som endret ved lov 26 nov 2010 nr. 59, 25 nov 2011 nr. 43, 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 19 okt 2012 nr. 68 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 19 okt 2012 nr. 978), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 14 juni 2013 nr. 33, opphevet ved lov 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 3-27. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 mai 2002), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), opphevet ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799).

§ 3-28. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 mai 2002), 11 des 2009 nr. 112 (ikr. 1 jan 2011, se dens III), opphevet ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799).

§ 3-29. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 64 (ikr. 1 jan 2002), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), opphevet ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799).

§ 3-30. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 4 juni 2010 nr. 17 (ikr. 1 jan 2011), 25 nov 2011 nr. 43 (ikr. 1 jan 2011), opphevet ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797).

Del III. Stønad under arbeidsløshet

Kapittel 4. Dagpenger under arbeidsløshet

0 Kapitlet tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998 iflg. res. 18 juni 1998 nr. 578).

§ 4-1. *Formål*

Formålet med dagpenger under arbeidsløshet er å gi delvis dekning for bortfall av arbeidsinntekt ved arbeidsløshet.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998).

§ 4-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Dagpenger er en ytelse ved arbeidsløshet etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser som supplerer eller legger til rette for etterlevelse av bestemmelser om ytelser ved arbeidsløshet i trygdeforordningen og gjennomføringsforordningen.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 4-2. *Opphold i Norge*

For å ha rett til dagpenger må medlemmet oppholde seg i Norge.

Departementet kan gi forskrifter om unntak fra kravet om opphold i Norge.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998).

§ 4-3. *Tap av arbeidsinntekt og arbeidstid*

For å få rett til dagpenger må medlemmet ha tapt arbeidsinntekt som arbeidstaker på grunn av arbeidsløshet. Som arbeidstaker i dette kapittel regnes også den som har inntekt utenfor tjenesteforhold når dette ikke er ledd i selvstendig næringsvirksomhet. Medlemmet anses ikke å ha tapt inntekt dersom vedkommende for det aktuelle tidsrom har krav på lønn. Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser. Forskriftene kan inneholde avvik fra bestemmelsene i dette ledd, tredje punktum.

For at medlemmet skal få rett til dagpenger, må vanlig arbeidstid være redusert med minst 50 prosent. Som vanlig arbeidstid regnes den arbeidstiden vedkommende hadde før ledigheten eller før arbeidstiden ble redusert. Vanlig arbeidstid kan likevel ikke overstige lovbestemt arbeidstid for yrket eller næringen. For medlem som bare søker deltidsarbeid (se § 4-5 annet ledd), kan vanlig arbeidstid ikke overstige ønsket arbeidstid.

En arbeidstidsreduksjon kan bare legges til grunn for én full stønadsperiode.

Departementet kan gi forskrifter om fastsetting av vanlig arbeidstid.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 20 des 2002 nr. 90 (ikr. 1 jan 2003), 17 juni 2005 nr. 57 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 627), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019).

§ 4-4. *Krav til minsteinntekt*

For å få rett til dagpenger må medlemmet
a. i de siste tolv avsluttede kalendermånedene før det søkes om stønad ha hatt utbetalt en brutto arbeidsinntekt som minst svarer til 1,5 ganger grunnbeløpet på søknadstidspunktet, eller
b. i løpet av de siste 36 avsluttede kalendermånedene før det søkes om stønad ha hatt utbetalt en brutto arbeidsinntekt som minst svarer til 3 ganger grunnbeløpet på søknadstidspunktet.

Likestilt med arbeidsinntekt etter denne bestemmelsen er svangerskapsrelaterte sykepenger etter kapittel 8 og svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14.

Inntekt fra deltakelse i arbeidsmarkedstiltak regnes ikke med ved vurderingen av om kravet til minsteinntekt er oppfylt. Departementet gir forskrifter om hva som regnes som arbeidsmarkedstiltak i denne sammenheng.

Inntekt utbetalt i de 36 forutgående månedene før første søknadstidspunkt som har vært lagt til grunn i en full stønadsperiode, kan ikke legges til grunn for en ny periode.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om hva som skal regnes som de siste avsluttede kalendermånedene før søknadstidspunktet, og om hva som skal regnes som søknadstidspunktet etter bestemmelsene i dette kapitlet.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 20 des 2002 nr. 90 (ikr. 1 jan 2003), 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), 25 nov 2011 nr. 43 (ikr. 1 jan 2011), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 5 apr 2017 nr. 15 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 20 apr 2018 nr. 591, se del II), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 juli 2019), 20 des 2022 nr. 100 (i kraft 1 jan 2023).

§ 4-5. *Reelle arbeidssøkere*

For å ha rett til dagpenger må medlemmet være reell arbeidssøker. Som reell arbeidssøker regnes den som er arbeidsfør, er registrert som arbeidssøker hos Arbeids- og velferdsetaten og er villig til
a. å ta ethvert arbeid som er lønnet etter tariff eller sedvane,
b. å ta arbeid hvor som helst i Norge,
c. å ta arbeid uavhengig av om det er på heltid eller deltid, og
d. å delta på arbeidsmarkedstiltak.

Dersom alder eller tungtveiende sosiale hensyn knyttet til helse, omsorgsansvar for små barn eller pleietrengende i nær familie tilsier det, kan medlemmet regnes som reell arbeidssøker selv om vedkommende søker deltidsarbeid eller bare søker arbeid innenfor et begrenset geografisk område.

Departementet kan fastsette forskrift om krav til aktivitet som underbygger at medlemmet er reell arbeidssøker.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 20 des 2002 nr. 90 (ikr. 1 jan 2003), 16 des 2005 nr. 118, 18 des 2015 nr. 103 (ikr. 1 jan 2016), 20 des 2022 nr. 100 (i kraft 1 jan 2023), 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 4-6. *Dagpenger under utdanning, opplæring, etablering av egen virksomhet m.v.*

Det ytes ikke dagpenger til medlemmer som tar utdanning eller opplæring, eller deltar i ulønnet arbeid, med mindre det er særskilt bestemt. Departementet gir forskrift om i hvilke tilfeller det kan gis dagpenger under utdanning eller opplæring og ved ulønnet arbeid.

Departementet gir forskrift om at medlemmer som etter forskrift gitt i medhold av første ledd får dagpenger mens de tar opplæring eller utdanning, kan regnes som reelle arbeidssøkere, selv om de bare søker arbeid innenfor et begrenset geografisk område, og bare søker arbeid som lar seg forene med opplæringen eller utdanningen.

Et medlem som mottar dagpenger, kan etter søknad beholde dagpenger i inntil tolv måneder under planlegging og etablering av egen virksomhet. Departementet gir forskrifter om dagpenger til etablerere av egen virksomhet.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 4 juli 2003 nr. 80 (ikr. 1 sep 2003), 17 juni 2005 nr. 57 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 627), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 18 des 2009 nr. 131 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 18 des 2009 nr. 1584), 17 juni 2016 nr. 25 (ikr. 1 juli 2016), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 18 des 2020 nr. 138 (ikr. 1 jan 2021), 18 des 2020 nr. 138 (ikr. 1 juli 2021, fjerde ledd opphevet), 18 juni 2021 nr. 92 (ikr. 1 juli 2021, fjerde ledd tilføyd), 18 juni 2021 nr. 92 (ikr. 3 sep 2021 iflg. res. 3 sep 2021 nr. 2670), 20 des 2023 nr. 95.

§ 4-7. *Dagpenger til permitterte*

Det kan ytes dagpenger til medlem som er permittert på grunn av mangel på arbeid eller andre forhold som arbeidsgiver ikke kan påvirke. Med permittering menes i denne sammenheng at arbeidstaker midlertidig fritas for arbeidsplikt i forbindelse med driftsinnskrenkning eller driftsstans, enten dette bestemmes ensidig av arbeidsgiver eller ved avtale i det enkelte tilfelle.

Dagpenger kan ytes i inntil 26 uker i løpet av en periode på 18 måneder ved hel eller delvis permittering hos samme arbeidsgiver. Departementet kan gi forskrift om adgang til å forlenge perioden med rett til dagpenger.

Departementet gir forskrifter om dagpenger til permitterte. Bestemmelser fastsatt ved forskrift kan avvike fra bestemmelsene i denne lov.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 21 des 2001 nr. 99 (ikr. 1 jan 2002), 27 juni 2003 nr. 63 (ikr. 1 juli 2003), 19 des 2003 nr. 117 (ikr. 1 jan 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1623).

§ 4-8. *Meldeplikt og møteplikt*

For å ha rett til dagpenger må medlemmet melde seg som arbeidssøker til Arbeids- og velferdsetaten.

Medlemmet må melde seg hver fjortende dag (meldeperioden). Arbeids- og velferdsetaten bestemmer hvordan melding skal skje.

Arbeids- og velferdsetaten kan bestemme at medlemmet skal møte utenom de fastsatte meldingsdagene.

Dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å melde seg på fastsatt dag, faller retten til dagpenger bort fra og med den dag medlemmet skulle ha meldt seg og inntil han eller hun melder seg på nytt.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 17 juni 2005 nr. 57 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 627), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

§ 4-9. *Egenandel*

Etter at dagpengene er innvilget, beregnes det en egenandel som tilsvarer tre ganger medlemmets dagsats medregnet eventuelt barnetillegg, jf. § 4-12. Egenandelen går til fradrag i medlemmets første dagpengeutbetalinger.

For medlemmer som får dagsatsen redusert etter §§ 4-25 og 4-26, beregnes egenandelen etter første ledd på grunnlag av den reduserte dagsatsen.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 20 des 2002 nr. 90 (ikr. 1 jan 2003), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 22 des 2006 nr. 94 (ikr. 1 jan 2007), 21 des 2007 nr. 118 (ikr. 1 jan 2008), 21 juni 2019 nr. 25 (ikr. 1 juli 2019 iflg. res. 21 juni 2019 nr. 781), 20 des 2023 nr. 95 (i kraft 1 jan 2024), 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 4-10. *Sanksjonsperiode ved selvforskyldt arbeidsløshet*

Det ytes dagpenger først etter en sanksjonsperiode når medlemmet
a. har sagt opp sin stilling uten rimelig grunn,
b. har sluttet uten rimelig grunn,
c. er avskjediget eller oppsagt på grunn av forhold som kan bebreides vedkommende, eller
d. handler som beskrevet i § 4-20 første ledd bokstav a til c.

Sanksjonsperioden løper fra det tidspunkt det er søkt om stønad, og fastsettes til
a. atten uker første gang forhold som nevnt i første ledd inntreffer,
b. seks måneder dersom forhold som nevnt i første ledd eller § 4-20 har inntruffet to eller flere ganger innenfor de siste tolv månedene.

For at det skal kunne fastsettes sanksjonsperiode etter andre ledd bokstav b, må det som følge av de tidligere forholdene ha blitt fattet vedtak om sanksjonsperiode etter bestemmelsene i denne paragraf eller vedtak om tidsbegrenset bortfall av dagpenger etter bestemmelsene i § 4-20.

Sanksjonsperioden kan bare fastsettes på grunnlag av forhold som ikke ligger lenger tilbake i tid enn seks måneder. Seksmånedersfristen regnes fra det tidspunkt medlemmet ikke lenger har krav på lønn.

Medlemmet må stå tilmeldt Arbeids- og velferdsetaten og fylle vilkårene for rett til dagpenger i sanksjonsperioden.

Det skal ikke fastsettes sanksjonsperiode for medlem som har sagt opp sin stilling for å flytte med ektefelle eller samboer til nytt arbeidssted et annet sted i landet dersom vedkommende kan regnes som reell arbeidssøker etter § 4-5 andre ledd.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 17 juni 2005 nr. 57 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 627), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 18 des 2015 nr. 103 (ikr. 1 jan 2016), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 18 des 2020 nr. 138 (ikr. 1 jan 2021), 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 4-11. *Dagpengegrunnlag*

Dagpengegrunnlaget er den inntekten dagpengene regnes ut etter.

Dagpengegrunnlaget fastsettes ut fra medlemmets utbetalte arbeidsinntekt de siste tolv avsluttede kalendermånedene før han eller hun søker om stønad, eller får fastsatt nytt dagpengegrunnlag etter bestemmelsene i § 4-16 første ledd, andre og tredje punktum. Dersom det gir et høyere grunnlag, fastsettes dagpengegrunnlaget i stedet ut fra den gjennomsnittlige arbeidsinntekten som er utbetalt i de siste 36 avsluttede kalendermånedene før søknadstidspunktet. Dagpenger under arbeidsløshet etter dette kapitlet, sykepenger etter

kapittel 8, omsorgspenger, pleiepenger og opplæringspenger etter kapittel 9 og svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14 tas også med i dagpengegrunnlaget når rett til stønad er opptjent som arbeidstaker.

Inntekten per måned justeres i forhold til endringene i grunnbeløpet i tiden frem til han eller hun søker om dagpenger.

Inntekt som per tolvmånedersperiode forut for søknadstidspunktet overstiger seks ganger grunnbeløpet, regnes ikke med i dagpengegrunnlaget. Det er grunnbeløpet på søknadstidspunktet som legges til grunn ved beregningen av maksimalt dagpengegrunnlag etter dette leddet.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 17 juni 2005 nr. 57 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 627), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 15 juni 2007 nr. 21, 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 juli 2019), 17 des 2021 nr. 146, 20 des 2022 nr. 100 (i kraft 1 jan 2023).

§ 4-12. *Dagpengenes størrelse*

Dagpengene utbetales for fem dager per uke. Dagsatsen er 2,4 promille av dagpengegrunnlaget.

Til den som forsørger barn som selv er medlem og som oppholder seg i Norge, herunder Svalbard, ytes et barnetillegg. Det gis likevel et barnetillegg under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn 90 dager i løpet av en tolvmånedersperiode, eller når barnet omfattes av § 5-2 andre ledd, bokstav b eller c. Departementet kan gi forskrift om barnetillegget, herunder om virkningen for retten til barnetillegg av at barnet eller forsørger har andre trygdeytelser.

Dagpenger inklusive barnetillegg, men eksklusive ferietillegg, kan ikke utgjøre mer enn 90 prosent av medlemmets dagpengegrunnlag.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 17 juni 2005 nr. 57 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 627), 16 des 2005 nr. 119 (ikr. 1 juli 2006), 19 des 2014 nr. 74 (ikr. 1 jan 2015), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 13 des 2019 nr. 78 (ikr. 1 juli 2020), 20 des 2022 nr. 100 (i kraft 1 jan 2023).

§ 4-13. *Graderte dagpenger*

Det ytes graderte dagpenger til medlem som er
a. delvis arbeidsløs og får mindre arbeidsinntekt fordi arbeidstiden per uke er blitt redusert,
b. delvis arbeidsløs fordi vedkommende ikke har fått full sysselsetting,
c. delvis permittert.

Graderte dagpenger ytes bare når vanlig arbeidstid i meldeperioden (se § 4-8) er redusert med minst 50 prosent i forhold til medlemmets vanlige arbeidstid (se § 4-3 annet ledd).

Dagpengene utgjør en så stor del av fulle dagpenger som reduksjonen i arbeidstiden utgjør i forhold til medlemmets vanlige arbeidstid (se § 4-3 andre ledd).

For medlem som har uregelmessig arbeidstid i meldeperioden, men regelmessig arbeidstid i en periode som er lengre enn en meldeperiode, beregnes dagpengene etter reduksjonen i arbeidstid i denne perioden.

Departementet kan i forskrift fastsette regler om gradering av dagpenger. Det kan for spesielle grupper fastsettes regler som fraviker bestemmelsene i denne paragrafen.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 20 des 2002 nr. 90 (ikr. 1 jan 2003), 17 juni 2005 nr. 57 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 627), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019).

§ 4-14. *Ferietillegg*

Det gis et ferietillegg til medlemmer som har mottatt dagpenger i mer enn åtte uker i løpet av et kalenderår.

Ferietillegget skal utgjøre 9,5 prosent av de utbetalte dagpengene i kalenderåret.

Departementet kan gi forskrift om beregning og utbetaling av ferietillegget.

0 Tilføyd ved lov 16 des 2005 nr. 119 (ikr. 1 juli 2006), opphevet ved lov 19 des 2014 nr. 74 (ikr. 1 jan 2015, se dens IX), tilføyd ved lov 17 des 2021 nr. 146 (ikr. 1 jan 2022), endret ved lov 20 des 2022 nr. 100 (i kraft 1 jan 2023).

§ 4-15. *Antall stønadsuker (stønadsperiode)*

Det ytes hele eller graderte dagpenger i en full stønadsperiode på til sammen 104 uker til medlem som har hatt arbeidsinntekt, jf. § 4-4, på minst 2 ganger grunnbeløpet i de siste tolv månedene eller i gjennomsnitt av de siste 36 månedene før søknadstidspunktet. Dersom inntekten har vært lavere enn 2 ganger grunnbeløpet, utgjør full stønadsperiode 52 uker.

I de tilfeller graderte dagpenger beregnes på grunnlag av lengre perioder enn en meldeperiode (se § 4-13 fjerde ledd), medregnes alle uker i beregningsperioden i forhold til bestemmelsene i første ledd.

Uker da medlemmet har fått fastsatt sanksjonsperiode etter § 4-10, eller tidsbegrenset bortfall av dagpenger etter § 4-20, likestilles med uker med stønad i forhold til bestemmelsene i denne paragraf. Dersom forholdet inntreffer så sent i en stønadsperiode at sanksjonsperioden eller det tidsbegrensede bortfallet av dagpenger ikke kan avvikles innen utløpet av stønadsperioden, overføres de gjenstående ukene til en eventuell ny stønadsperiode dersom denne påbegynnes innen 52 uker.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 20 des 2002 nr. 90 (ikr. 1 jan 2003), 19 des 2003 nr. 117 (ikr. 1 jan 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1623), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 juli 2019), 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 4-16. *Gjenopptak av løpende stønadsperiode*

En løpende stønadsperiode som er avbrutt i inntil 52 uker, gjenopptas uten ny prøving av kravet til minsteinntekt etter § 4-4, uten ny egenandel etter § 4-9, og uten at dagpengegrunnlaget etter § 4-11 fastsettes på nytt. Et medlem som har hatt avbrudd i stønadsperioden på grunn av arbeid i 12 uker eller mer, får fastsatt dagpengegrunnlaget på nytt dersom det er til gunst for medlemmet. Dagpengene gjenopptas tidligst fra det tidspunktet da kravet om å få saken gjenopptatt ble satt fram. Antall uker før avbruddet etter bestemmelsene i denne paragraf regnes med i antall stønadsuker etter § 4-15.

For medlem som er under utdanning, gjelder bestemmelsene i første ledd bare for avbrudd i stønadsperioden i inntil 12 uker.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 17 juni 2005 nr. 57 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 627), 21 juni 2019 nr. 25 (ikr. 1 juli 2019 iflg. res. 21 juni 2019 nr. 781), 20 des 2022 nr. 100 (i kraft 1 jan 2023), 20 des 2023 nr. 95, 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 4-17. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), opphevet ved lov 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011, se dens IV) som endret ved lov 16 des 2011 nr. 58.

§ 4-18. *Dagpenger til fiskere og fangstmenn*

Departementet kan gi forskrifter om en særlig dagpengeordning for fiskere og fangstmenn. Særordningen kan avvike fra de bestemmelser som er fastsatt i eller med hjemmel i denne lov.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lov 17 des 2021 nr. 146 (ikr. 1 jan 2022).

§ 4-19. *Dagpenger etter avtjent verneplikt*

Til medlem som i de siste 12 månedene før han eller hun søker dagpenger har utført minst tre måneders militærtjeneste eller obligatorisk sivilforsvarstjeneste, ytes det dagpenger uten hensyn til vilkårene i § 4-3 om tap av arbeidsinntekt og i § 4-4 om krav til minsteinntekt.

Dagpenger ytes i opp til 26 uker. Dagpengegrunnlaget skal være tre ganger grunnbeløpet.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lov 12 aug 2016 nr. 77 (ikr. 1 juli 2017 iflg. res. 16 juni 2017 nr. 778).

§ 4-20. *Tidsbegrenset bortfall av dagpenger*

Retten til dagpenger faller bort i et begrenset tidsrom dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter
a. å motta tilbud om arbeid som er lønnet etter tariff eller sedvane,
b. å motta tilbud om arbeid hvor som helst i Norge,
c. å motta tilbud om arbeid uavhengig av om det er på heltid eller deltid,
d. å delta på arbeidsmarkedstiltak,
e. å møte til konferanse med Arbeids- og velferdsetaten etter innkalling, eller unnlater å møte etter innkalling til slik konferanse.

Retten til dagpenger faller også bort i et begrenset tidsrom dersom medlemmet selv uten rimelig grunn unnlater å skaffe seg inntekt som arbeidstaker i stønadsperioden. Det samme gjelder dersom medlemmet har begynt i arbeid, og det deretter inntreffer forhold som nevnt i § 4-10 første ledd.

Retten til dagpenger faller bort i
a. atten uker første gang et forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d eller andre ledd inntreffer,
b. seks måneder dersom forhold som nevnt i første ledd bokstav a til d eller andre ledd, eller i § 4-10 første ledd, har inntruffet to eller flere ganger innenfor de siste tolv måneder.

Retten til dagpenger faller bort i
a. fire uker første gang et forhold som nevnt i første ledd bokstav e inntreffer,
b. åtte uker dersom forhold som nevnt i første ledd bokstav e har inntruffet to ganger innenfor de siste tolv måneder,
c. tolv uker dersom forhold som nevnt i første ledd bokstav e har inntruffet tre ganger innenfor de siste tolv måneder.

For at det skal kunne fastsettes tidsbegrenset bortfall av dagpenger etter tredje ledd bokstav b eller etter fjerde ledd bokstav b eller c, må det som følge av de tidligere forholdene ha blitt fattet vedtak om tidsbegrenset bortfall av dagpenger etter denne paragraf eller vedtak om sanksjonsperiode etter § 4-10.

Tidsbegrenset bortfall av dagpenger kan bare fastsettes på grunnlag av forhold som ikke ligger lenger tilbake i tid enn seks måneder. Bortfallsperioden regnes fra siste stønadsdag.

Medlemmet må stå tilmeldt Arbeids- og velferdsetaten og fylle vilkårene for rett til dagpenger i bortfallsperioden.

Det skal ikke fastsettes tidsbegrenset bortfall for medlem som har sagt opp sin stilling for å flytte med ektefelle eller samboer til nytt arbeidssted et annet sted i landet dersom vedkommende kan regnes som reell arbeidssøker etter § 4-5 andre ledd.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 17 juni 2005 nr. 57 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 627), 16 des 2005 nr. 118, 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 15 juni 2007 nr. 21, 18 des 2015 nr. 103 (ikr. 1 jan 2016), 18 des 2020 nr. 138 (ikr. 1 jan 2021), 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 4-21. *Bortfall av retten til dagpenger*

Retten til dagpenger faller bort fra det tidspunkt medlemmet ikke lenger fyller vilkårene om å være reell arbeidssøker (se § 4-5), og inntrer på nytt først fra det tidspunkt da disse vilkårene igjen er oppfylt.

Det kan fattes vedtak om stans når medlemmet ikke lenger fyller vilkårene for retten til dagpenger etter dette kapittelet og retten dermed faller bort. Departementet kan gi forskrift om stans av dagpenger, blant annet om fra hvilket tidspunkt dagpengene kan stanses etter at retten til ytelsen er bortfalt.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lov 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 4-22. *Bortfall ved streik og lock-out*

Det ytes ikke dagpenger til medlem som deltar i streik, eller som er omfattet av lock-out eller annen arbeidstvist. Det samme gjelder medlem som ikke deltar i arbeidstvisten, men som på grunn av arbeidstvisten blir ledig ved bedrift eller arbeidsplass som tvisten gjelder, dersom det må antas at vedkommendes lønns- eller arbeidsvilkår vil bli påvirket ved utfallet av tvisten.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998).

§ 4-23. *Bortfall på grunn av alder*

Retten til dagpenger faller bort ved utgangen av den måneden medlemmet fyller 67 år.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lov 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 4-24. *Medlem som har fulle ytelser etter folketrygdloven eller avtalefestet pensjon*

Dersom et medlem har rett til dagpenger og samtidig fyller vilkårene for å få en annen folketrygdytelse som skal dekke det samme inntektstapet i det samme tidsrommet, kan medlemmet velge hvilken ytelse vedkommende skal motta.

Fulle sykepenger og svangerskapspenger av deltidsstilling skal anses som en redusert ytelse etter § 4-25. Foreldrepenger etter § 14-9 anses som en full ytelse.

Dagpengene faller ikke bort dersom medlemmet tar ut alderspensjon etter kapitlene 19 og 20. Når medlemmet får barnepensjon etter kapittel 18, reduseres dagpengene med samme beløp.

Retten til dagpenger faller også bort når medlemmet mottar ugradert avtalefestet pensjon, unntatt avtalefestet pensjon som det gis statstilskott til etter AFP-tilskottsloven eller lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse kapittel 2 eller tilsvarende ordning.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 17 juni 2005 nr. 57 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 627), 22 des 2006 nr. 95 (ikr. 1 jan 2007), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), 14 juni 2013 nr. 33, 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 18 des 2020 nr. 138 (ikr. 1 feb 2021 iflg. res. 29 jan 2021 nr. 267), 12 april 2024 nr. 14 (i kraft 1 okt 2024 iflg. res. 20 sep 2024 nr. 2209).

§ 4-25. *Samordning med reduserte ytelser fra folketrygden, eller redusert avtalefestet pensjon*

For medlem som har følgende reduserte ytelser fra folketrygden, reduseres dagpengene:

a. sykepenger etter lovens kapittel 8,
b. pleiepenger, omsorgspenger og opplæringspenger etter lovens kapittel 9,
c. uføretrygd etter lovens kapittel 12, når denne er gitt med virkningstidspunkt i inneværende år eller innenfor de to siste kalenderår før dagpenger tilstås,
d. foreldrepenger eller svangerskapspenger etter lovens kapittel 14.

Dagpenger reduseres krone for krone mot ytelsene som er nevnt i første ledd. Summen av dagpenger og den andre ytelsen skal likevel ikke utgjøre mindre enn fulle dagpenger. Barnetillegg etter § 4-12 andre ledd, skal holdes utenfor når dagpengene reduseres etter første punktum.

Dagpengene reduseres tilsvarende når medlemmet mottar avtalefestet pensjon som er gradert på grunnlag av arbeidsinntekt eller arbeidstid.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 17 juni 2005 nr. 57 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 627), 22 des 2006 nr. 95 (ikr. 1 jan 2007), 15 juni 2007 nr. 21, 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), 14 juni 2013 nr. 33, 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 18 des 2020 nr. 138 (ikr. 1 feb 2021 iflg. res. 29 jan 2021 nr. 267.)

§ 4-26. *Samordning med ytelser utenfor folketrygden*

Når medlemmet mottar følgende ytelser, reduseres dagpengene med tilsvarende beløp:

a. pensjon fra en offentlig tjenestepensjonsordning som ikke er utformet etter prinsippene om nøytralt og fleksibelt uttak, som tidligpensjon fra stillinger med lavere aldersgrense enn den alminnelige, og alderspensjon eller tidsbegrenset avtalefestet pensjon mellom fylte 65 og 67 år,
b. redusert uførepensjon fra offentlig pensjonsordning, når denne er gitt med virkningstidspunkt i inneværende år eller innenfor de to siste avsluttede kalenderår før dagpenger tilstås,
c. vartpenger etter lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse,
d. ventelønn etter lov 4 mars 1983 om statens tjenestemenn m.m., § 13,
e. etterlønn,
f. garantilott fra Garantikassen for fiskere.

Ved samordning etter foregående ledd skal dagpenger likevel ikke reduseres i større utstrekning enn at summen per uke av dagpenger og de ytelser det samordnes med, minst svarer til 3 prosent av grunnbeløpet.

Departementet kan gi forskrifter om at andre økonomiske ytelser fra arbeidsgiver eller tidligere arbeidsgiver enn lønn, skal føre til at retten til dagpenger helt eller delvis skal falle bort.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 17 juni 2005 nr. 57 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 627), 25 juni 2010 nr. 29 (ikr. 1 jan 2011), 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 17 des 2021 nr. 146, 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 4-27. *Fellesbestemmelser ved bortfall/samordning*

Dersom et medlem som har mottatt dagpenger, med tilbakevirkning blir tilstått ytelser som skal føre til bortfall av retten til dagpenger etter bestemmelsene i § 4-24, eller til reduksjon i dagpengene etter reglene i § 4-25, skal dagpenger som er utbetalt for samme tidsrom, falle bort eller samordnes som om ytelsene var blitt utbetalt samtidig.

For mye utbetalte dagpenger går til fradrag i etterbetalte ytelser som gjelder samme tidsrom.

For medlem som blir tilstått ytelser som nevnt i § 4-26 som er statlig administrert, gjelder første ledd tilsvarende.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998).

§ 4-28. *Utestengning*

Dersom et medlem har gitt uriktige opplysninger om forhold som har betydning for retten til dagpenger under arbeidsløshet og vedkommende var klar over eller burde vært klar over dette, kan Arbeids- og velferdsetaten fatte vedtak om å utestenge vedkommende fra retten til dagpenger i inntil tolv uker første gang og inntil 26 uker ved gjentakelser innen de siste tre årene. Det samme gjelder dersom vedkommende har unnlatt å gi opplysninger av betydning for retten til stønad.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om utestengningstidens lengde.

0 Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), endret ved lover 10 des 2004 nr. 76 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

Del IV. Ytelser ved sykdom m.m.

Kapittel 5. Stønad ved helsetjenester

§ 5-1. *Formål m.m.*

Formålet med stønad etter dette kapitlet er å gi hel eller delvis kompensasjon for medlemmers nødvendige utgifter til helsetjenester ved sykdom, skade, lyte, familieplanlegging, svangerskap, fødsel og svangerskapsavbrudd.

Det ytes ikke stønad til inngrep som vesentlig er begrunnet i kosmetiske hensyn, og heller ikke til behandling av påregnelige følger av slike inngrep.

I den utstrekning det offentlige yter stønad etter annen lovgivning, ytes det ikke stønad etter dette kapitlet.

Det ytes bare stønad etter §§ 5-4 til 5-12, 5-14 og 5-25 når den som gir behandling eller yter tjenester, har direkte oppgjør etter § 22-2.

0 Endret ved lov 27 nov 2020 nr. 130 (ikr. 1 jan 2021).

§ 5-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Stønad ved helsetjenester er ytelser ved sykdom etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 5-2. *Medlemskap*

Det er et vilkår for rett til stønad etter dette kapitlet at vedkommende er medlem i trygden.

Til et medlems forsørgede ektefelle og barn ytes det stønad etter dette kapitlet selv om de forsørgede ikke er medlemmer i trygden, dersom de oppholder seg

a. i Norge
b. på Svalbard, på Jan Mayen eller i norske biland
c. i utlandet, og forsørgeren er medlem etter bestemmelsene i § 2-5, eller
d. i utlandet, og forsørgeren er medlem etter bestemmelsene i § 2-8 med rett til utvidet stønad etter bestemmelser gitt i medhold av § 5-24 sjuende ledd andre punktum.

§ 5-3. *Utgiftstak for egenandeler*

Stortinget fastsetter et egenandelstak, som er det høyeste samlede beløp et medlem skal betale i godkjente egenandeler i løpet av et kalenderår for følgende helsetjenester:

a. legehjelp
b. psykologhjelp
c. viktige legemidler og spesielt medisinsk utstyr
d. reiseutgifter, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 5-5 nr. 4
e. radiologisk undersøkelse og behandling
f. laboratorieprøver
g. helsehjelp som utføres poliklinisk
h. tannlege- og tannpleierhjelp
i. fysioterapi
j. opphold ved opptreningsinstitusjoner og andre private rehabiliteringsinstitusjoner som har driftsavtale med regionalt helseforetak
k. behandlingsreiser til utlandet (klimareiser).

Når et medlem i et kalenderår har betalt godkjente egenandeler opp til egenandelstaket, dekker trygden utgiftene til godkjente egenandeler for helsetjenester som nevnt i første ledd i resten av kalenderåret.

Departementet gir forskrifter om egenandelsordningen, og kan herunder bestemme hvilke utgifter som skal medregnes under egenandelstaket.

0 Endret ved lover 20 des 2002 nr. 100 (ikr. 1 jan 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1804), 28 nov 2003 nr. 96 (ikr. 1 jan 2004), 21 des 2005 nr. 127 (ikr. 1 jan 2006), 18 des 2009 nr. 137 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 18 des 2009 nr. 1583), 14 des 2012 nr. 85 (ikr. 1 jan 2013), 18 des 2020 nr. 144 (ikr. 1 jan 2021).

§ 5-4. *Legehjelp*

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege.

Stønad til legehjelp gis bare dersom legen har fastlegeavtale med kommunen, jf. lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-1 femte ledd, eller avtale om driftstilskott med regionalt helseforetak, jf. lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 2-1a sjette ledd. Det kreves ikke fastlegeavtale eller avtale om driftstilskott når legehjelpen gis av kommunal legevakt eller gjelder øyeblikkelig hjelp.

Stønaden ytes etter fastsatte satser.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om tilskott til fellestiltak for leger, og kan i forskrift gjøre unntak som utvider kretsen av leger etter annet ledd.

0 Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 87 (ikr. 1 juli 1998 iflg. res. 19 juni 1997 nr. 617), 14 apr 2000 nr. 33 (ikr. 1 juni 2001 iflg. res. 1 juni 2001 nr. 544), 15 juni 2001 nr. 93 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1417), 24 juni 2011 nr. 30 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 des 2011 nr. 1252).

§ 5-5. *Private laboratorier og røntgeninstitutter*

Trygden yter stønad til dekning av et medlems utgifter til:
a. prøver og undersøkelser ved private medisinske laboratorier og
b. radiologiske undersøkelser og behandling ved private røntgenavdelinger eller røntgeninstitutter
som omfattes av avtale mellom virksomheten og regionalt helseforetak, jf. lov 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m. Avtalte volumbegrensninger har ikke virkning for et medlems rett til refusjon fra trygden.

Det er et vilkår for rett til stønad for prøver og undersøkelser ved private medisinske laboratorier at det foreligger rekvisisjon fra lege, tannlege eller jordmor. Det er et vilkår for rett til stønad for undersøkelser og behandling ved private røntgeninstitutter at det foreligger rekvisisjon fra lege, tannlege, kiropraktor eller manuellterapeut.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen.

0 Endret ved lover 27 nov 1998 nr. 69, 21 des 2000 nr. 125, 11 feb 2005 nr. 8 (ikr. 1 sep 2005 iflg. res. 11 feb 2005 nr. 126), 21 des 2005 nr. 125 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 21 des 2005 nr. 1606), 21 des 2005 nr. 127 (ikr. 1 jan 2006).

§ 5-6. *Tannlegehjelp*

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos tannlege for sykdom.

Stønaden ytes etter fastsatte satser.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om tilskott til fellestiltak for tannleger.

§ 5-6 a. *Tannpleierhjelp*

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos tannpleier for sykdom. Stønad ytes etter fastsatte takster.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om tilskott til fellestiltak for tannpleiere.

0 Tilføyd ved lov 14 des 2012 nr. 85 (ikr. 1 jan 2013).

§ 5-7. *Psykologhjelp*

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos psykolog som er godkjent psykologspesialist.

Stønad til psykologhjelp gis bare dersom psykologen har avtale om driftstilskott med regionalt helseforetak, jf. lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 2-1a sjette ledd.

Det er et vilkår for rett til stønad at medlemmet er henvist enten fra lege, psykolog eller fra barnevernsadministrasjonens leder. Det ytes likevel stønad for opptil tre undersøkelser eller samtaler uten henvisning.

Stønaden ytes etter fastsatte satser.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om tilskott til fellestiltak for psykologer, og kan i forskrift gjøre unntak som utvider kretsen av psykologer etter annet ledd.

0 Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 87 (ikr. 1 juli 1998 iflg. res. 19 juni 1997 nr. 617), 2 juli 1999 nr. 61 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 1 des 2000 nr. 1196), 15 juni 2001 nr. 93 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1417), 5 juni 2015 nr. 37 (ikr. 1 juli 2015 iflg. res. 12 juni 2015 nr. 650).

§ 5-8. *Fysioterapi*

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos fysioterapeut.

Stønad til fysioterapi ytes bare dersom fysioterapeuten har avtale om driftstilskott med kommunen, jf. lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-1 femte ledd.

Behandlingen må være av vesentlig betydning for medlemmets sykdom og funksjonsevne.

Stønaden ytes etter fastsatte satser.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om tilskott til fellestiltak for fysioterapeuter, og kan i forskrift gjøre unntak som utvider kretsen av fysioterapeuter etter annet ledd.

0 Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 87 (ikr. 1 juli 1998 iflg. res. 19 juni 1997 nr. 617), 21 des 2001 nr. 118, 21 des 2005 nr. 125 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 21 des 2005 nr. 1606), 24 juni 2011 nr. 30 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 des 2011 nr. 1252), 16 juni 2017 nr. 55 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 16 juni 2017 nr. 777).

§ 5-9. *Behandling hos kiropraktor*

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos kiropraktor.

Behandlingen må være av vesentlig betydning for medlemmets funksjonsevne.

Stønaden ytes etter fastsatte satser.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om tilskott til fellestiltak for kiropraktorer.

0 Endret ved lov 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 jan 2004), 21 des 2005 nr. 125 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 21 des 2005 nr. 1606).

§ 5-10. *Behandling hos logoped og audiopedagog*

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos logoped og audiopedagog.

Det er et vilkår for rett til stønad at medlemmet er henvist fra lege. Behandlingen må være av vesentlig betydning for medlemmets sykdom og funksjonsevne.

Stønaden ytes etter fastsatte satser.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen.

0 Endret ved lov 17 des 2021 nr. 146 (ikr. 1 jan 2022).

§ 5-10a. *Behandling hos ortoptist*

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til behandling hos ortoptist. Det er et vilkår for rett til stønad at medlemmet er henvist fra spesialist i øyesykdommer. Behandling må være av vesentlig betydning for medlemmets funksjonsevne.

Stønaden ytes etter fastsatte satser.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen.

0 Tilføyd ved lov 21 des 2000 nr. 125 (ikr. 1 juli 2001 iflg. res. 1 juni 2001 nr. 545).

§ 5-11. *(Opphevet)*

0 Opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 97 (ikr. 1 mai 2004 iflg. res. 16 apr 2004 nr. 628).

§ 5-12. *Jordmorhjelp*

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til kontrollundersøkelser under svangerskap som utføres av jordmor. Stønad ytes bare dersom jordmor har avtale om driftstilskott med kommunen eller er ansatt i kommunen, jf. lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-1 femte ledd.

Trygden dekker nødvendige utgifter til jordmorhjelp ved fødsel utenfor institusjon.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om stønadssatser.

0 Endret ved lover 28 nov 2003 nr. 97 (ikr. 1 mai 2004 iflg. res. 16 apr 2004 nr. 628), 24 juni 2011 nr. 30 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 des 2011 nr. 1252).

§ 5-13. *Stønad ved fødsel utenfor institusjon*

Ved fødsel utenfor institusjon ytes det en engangsstønad.

Stortinget fastsetter stønadens størrelse.

§ 5-14. *Viktige legemidler og spesielt medisinsk utstyr m.m.*

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til
a. viktige legemidler
b. spesielt medisinsk utstyr og forbruksmateriell.

Det er et vilkår for rett til stønad at medlemmet har behov for langvarig bruk av legemidlet, det medisinske utstyret eller forbruksmateriellet.

Legemidlet, det medisinske utstyret og forbruksmateriellet må være forskrevet av lege til bruk utenom sykehus.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen.

0 Endret ved lov 28 juni 2002 nr. 52 (ikr. 1 juli 2002 iflg. res. 28 juni 2002 nr. 692).

§ 5-15. *Viktige legemidler som også brukes i sykehus*

Trygden kan dekke sykehusets utgifter til et bestemt legemiddel hvis:
a. bruken av legemidlet i sykehus innleder eller er alternativ til en medisinsk behandling utenom sykehus med samme eller terapeutisk sammenlignbart legemiddel, og
b. det er fastsatt at trygden dekker utgiftene til legemidlet eller det sammenlignbare legemidlet etter § 5-14 når det anvendes utenom sykehus.

Trygdens maksimale dekning for den enkelte behandling fastsettes særskilt. Medlemmet kan ved behandlingen ikke avkreves egenandel for legemidlet.

Departementet gir forskrifter om dekning av utgifter etter denne paragraf, herunder om hvilke sykehus, behandlinger og legemidler som omfattes, og om hvordan oppgjøret skal foretas.

0 Opphevet ved lov 14 juni 2002 nr. 22, tilføyd igjen ved lov 28 juni 2002 nr. 52 (ikr. 1 juli 2002 iflg. res. 28 juni 2002 nr. 692).

§ 5-16. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55, 2 juli 1999 nr. 61 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 1 des 2000 nr. 1196), 2 juli 1999 nr. 63 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 1 des 2000 nr. 1198), 15 juni 2001 nr. 93 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1417), 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002), opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 96 (ikr. 1 jan 2004).

§ 5-17. *(Opphevet)*

0 Opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 96 (ikr. 1 jan 2004).

§ 5-18. *(Opphevet)*

0 Opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 96 (ikr. 1 jan 2004).

§ 5-19. *(Opphevet)*

0 Opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 96 (ikr. 1 jan 2004).

§ 5-20. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 90 (ikr. 1 juli 2001), 15 juni 2001 nr. 93 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1417), opphevet ved lov 21 des 2005 nr. 127 (ikr. 1 jan 2006).

§ 5-21. *Fastlønnstilskott*

Trygden yter fastlønnstilskott som delvis skal dekke kommunens utgifter til fast ansatte fysioterapeuter.

Fastlønnstilskott ytes i stedet for stønad etter § 5-8, og utbetales til kommunen.

Departementet gir forskrifter om fastlønnstilskott.

0 Endret ved lov 14 apr 2000 nr. 33 (ikr. 1 juni 2001 iflg. res. 1 juni 2001 nr. 544).

§ 5-22. *Bidrag til spesielle formål*

Trygden kan yte bidrag til dekning av utgifter til helsetjenester når utgiftene ikke ellers dekkes etter denne loven eller andre lover.

Departementet gir forskrifter om ytelse av bidrag.

0 Endret ved lover 27 mars 1998 nr. 21 (ikr. 1 jan 1999 iflg. res. 27 mars 1998 nr. 270), 12 des 2003 nr. 110 (ikr. 1 sep 2004 iflg. res. 19 mars 2004 nr. 540).

§ 5-23. *Unntak for militærpersoner*

En menig som kan få helsetjenester i Forsvaret, har ikke rett til stønad etter dette kapitlet.

0 Endret ved lov 12 aug 2016 nr. 77 (ikr. 1 juli 2017 iflg. res. 16 juni 2017 nr. 778).

§ 5-24. *Stønad til helsetjenester i utlandet*

Et medlem gis stønad til nødvendige utgifter til helsetjenester i utlandet etter reglene i denne paragrafen. Utgiftene dekkes etter bestemmelsene i dette kapitlet, likevel slik at trygden også dekker reise- og oppholdsutgifter ved undersøkelse og behandling samt tilsvarende utgifter for behandlingspersonell som på

grunn av pasientens helsetilstand må reise til medlemmet. For øvrig gjelder følgende særregler:

a. Utgiftene dekkes etter særskilte satser.
b. Utgiftene til ambulansetransport dekkes fullt ut.
c. Utgiftene til sykehusopphold dekkes med opptil et beløp som fastsettes av Stortinget.

En person som er medlem etter §§ 2-1 eller 2-3 har ikke rett til stønad til helsetjenester under midlertidige utenlandsopphold. Personer med vedvarende og regelmessig behov for oksygen- og dialysebehandling får likevel dekket nødvendige utgifter til slik behandling. Videre dekkes utgiftene til helsetjenester når et medlem reiser til utlandet for å føde.

Til en person som er pliktig medlem i trygden etter bestemmelsene i § 2-5, gis det utvidet stønad til enkelte helsetjenester under opphold i utlandet. Forsørget ektefelle og barn har under utenlandsopphold rett til utvidet stønad i samme utstrekning som medlemmet selv.

Utvidet stønad til helsetjenester etter tredje ledd gis også til en person som er medlem som arbeidstaker etter § 2-2. Forsørget ektefelle eller barn som ikke selv er medlemmer i trygden, gis imidlertid bare stønad i den utstrekning det følger av bestemmelsene i § 5-2 andre ledd.

Når et medlem som arbeider i utlandet, har rett til stønad til helsetjenester, skal arbeidsgiveren utbetale stønaden og få refusjon fra trygden.

Trygden dekker ikke merutgiftene ved å søke en annen lege, tannlege eller helseinstitusjon m.m. enn konsulatet kan henvise til, med mindre øyeblikkelig hjelp er nødvendig og billigere forsvarlig behandling ikke kan skaffes.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om satser, dekningsnivå, egenandeler og egenandelstak. Dessuten kan det gis bestemmelser om utvidet stønad etter tredje ledd og om utvidet stønad til grupper som ikke er omfattet av tredje ledd.

Departementet gir forskrifter om at det ikke skal ytes stønad etter denne paragrafen til den som ifølge en avtale med et annet land om trygd har rett til tilsvarende stønad i avtalelandet.

0 Endret ved lov 27 mars 1998 nr. 21 (ikr. 1 jan 1999 iflg. res. 27 mars 1998 nr. 270), som ble endret ved lov 27 nov 1998 nr. 69 (ikr. 1 jan 1999), og lover 22 des 1999 nr. 108 (ikr. 1 jan 2000), 20 des 2002 nr. 111 (ikr. 1 jan 2003), 28 nov 2003 nr. 96 (ikr. 1 jan 2004).

§ 5-24 a. *Stønad til helsetjenester i et annet EØS-land*

Det ytes stønad til dekning av utgifter til helsetjenester som medlemmet har hatt i et annet EØS-land etter regler fastsatt av departementet i forskrift.

Forskriften kan ha nærmere bestemmelser om blant annet:

a. hvilke helsetjenester og varer det ytes stønad til
b. hvem som har rett til stønad
c. vilkår for stønad, herunder forhåndsgodkjenning og krav til tjenesteyteren
d. beregning av stønaden
e. dekning av reise- og oppholdsutgifter
f. krav til dokumentasjon og oversettelse av dokumenter
g. forholdet til andre regler om stønad til helsehjelp mottatt i annet land.

0 Tilføyd ved lov 19 juni 2009 nr. 72 (ikr. 1 jan 2011 iflg. res. 3 des 2010 nr. 1508), endret ved lov 21 juni 2013 nr. 79 (ikr. 1 mars 2015 iflg. res. 19 des 2014 nr. 1735).

§ 5-25. *Stønad ved yrkesskade*

Ved en skade eller sykdom som regnes som yrkesskade etter kapittel 13, ytes det full dekning for nødvendige utgifter til legehjelp, tannlegehjelp, fysikalsk behandling og legemidler, spesielt medisinsk utstyr og forbruksmateriell, og hensiktsmessige hjelpemidler som kan bøte på følgene av skaden.

Etter en yrkesskade dekkes nødvendige utgifter til hjemtransport.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om hva som skal regnes som full dekning, om stønad i utlandet, og om stønad til personer som ikke lenger er medlemmer i trygden.

§ 5-26. *Stønad ved sykdom som har oppstått i tidsrom uten stønadsrett*

Det gis ikke stønad etter dette kapitlet når sykdommen har oppstått i et tidsrom da vedkommende ikke hadde rett til stønad etter dette kapitlet. Hvis det er rimelig, kan det gjøres unntak.

Bestemmelsene i første ledd gjelder ikke for et medlem som i utlandet har utvidet rett til helsetjenester etter § 5-24, eller når sykdommen ikke har gitt symptomer på ett år.

Kapittel 6. Grunnstønad og hjelpestønad

§ 6-1. *Formål*

Formålet med stønad etter dette kapitlet er å gi økonomisk kompensasjon til medlemmer for visse ekstrautgifter og for særskilt tilsyn eller pleie på grunn av varig sykdom, skade eller lyte.

§ 6-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Grunnstønad og hjelpestønad er ytelser ved sykdom etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 6-2. *Sykdom, skade eller lyte*

Det er et vilkår for rett til stønad etter dette kapitlet at medlemmet etter hensiktsmessig behandling fortsatt har varig sykdom, skade eller lyte.

Stønad kan ytes selv om behandlingen ikke er avsluttet, når det er klart at vedkommende ikke vil bli helbredet.

§ 6-3. *Grunnstønad*

Grunnstønad ytes til et medlem som på grunn av varig sykdom, skade eller lyte, har nødvendige ekstrautgifter

a. til drift av tekniske hjelpemidler
b. til transport, herunder drift av medlemmets bil
c. til hold av førerhund
d. – – –
e. – – –
f. på grunn av fordyret kosthold ved nødvendig spesialdiett som er vitenskapelig dokumentert og alminnelig anerkjent i medisinsk praksis for den aktuelle diagnosen
g. som følge av slitasje på klær og sengetøy
h. til hold av servicehund gitt med hjemmel i forskrift

Stortinget fastsetter satsene for grunnstønad.

Det er et vilkår for rett til grunnstønad at de ekstrautgiftene som er nevnt i første ledd, minst svarer til laveste sats. Stønad etter høyere sats gis dersom ekstrautgiftene minst svarer til den forhøyede satsen.

Grunnstønad til dekning av utgifter til transport ytes bare når vilkårene for rett til stønad er oppfylt før fylte 70 år.

0 Endret ved lover 22 des 1999 nr. 108 (ikr. 1 jan 2000), 15 juni 2001 nr. 90, 20 des 2002 nr. 111, 19 des 2017 nr. 113 (ikr. 1 jan 2018), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 mars 2019), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2020, se dens del V), 18 des 2020 nr. 138 (ikr. 1 juni 2021).

§ 6-4. *Hjelpestønad*

Hjelpestønad ytes til et medlem som på grunn av varig sykdom, skade eller lyte, har behov for særskilt tilsyn og pleie. Hjelpestønad gis bare dersom det foreligger et privat pleieforhold. Likestilt med et privat pleieforhold er tilsyn og pleie av et barn som er plassert i et fosterhjem etter barnevernsloven § 5-3 første ledd.

Stortinget fastsetter satsene for hjelpestønad.

Det er et vilkår for rett til hjelpestønad at hjelpebehovet har et omfang som kan svare til et vederlag på minst samme nivå som den fastsatte satsen for hjelpestønad.

Hjelpestønad til et barn gis bare for omsorgs- og pleiebehov som friske barn i samme alder ikke har.

En person som er blind eller har så dårlig syn at vedkommende ikke kan rettlede seg ved hjelp av synet, anses for å fylle vilkårene for rett til hjelpestønad.

Dersom det kan være adgang til både hjelpestønad og kommunal omsorgsstønad, anvendes hjelpestønad først. Kommunen kan ta hensyn til hjelpestønaden ved tildeling og utmåling av omsorgsstønaden.

0 Endret ved lover 2 juni 2017 nr. 34 (ikr. 1 okt 2017), 18 juni 2021 nr. 97 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 14 okt 2022 nr. 1739).

§ 6-5. *Forhøyet hjelpestønad til barn og unge*

Forhøyet hjelpestønad ytes til et medlem under 18 år som har vesentlig større behov for tilsyn, pleie og annen hjelp enn det som hjelpestønad etter § 6-4 dekker. Forhøyet hjelpestønad ytes bare dersom denne stønaden gir medlemmet bedre muligheter til å bli boende i familiehjemmet.

Forhøyet hjelpestønad utgjør 2, 4 eller 6 ganger ordinær hjelpestønad for tilsyn og pleie.

Ved avgjørelsen av om det skal ytes forhøyet hjelpestønad, og i tilfelle hvilken sats stønaden skal ytes etter, legges det vekt på

- hvor mye medlemmets fysiske og psykiske funksjonsevne er nedsatt,
- hvor omfattende pleieoppgaven og tilsynet er,
- hvor stort behov medlemmet har for stimulering, opplæring og trening,
- hvor mye pleieoppgaven binder den som gjør arbeidet.

Foreldre med ansvar for tilsyn og pleie av barn som har mottatt forhøyet hjelpestønad i minst tre år gis rett til stønad med samme sats i tre måneder etter at behovet for tilsyn og pleie har opphørt fordi barnet dør.

0 Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 9 apr 2010 nr. 11 (ikr. 1 juli 2010 iflg. res. 9 apr 2010 nr. 499).

§ 6-6. *Reduksjon på grunn av manglende trygdetid*

Når det gis grunnstønad eller hjelpestønad samtidig med en ytelse som er redusert på grunn av manglende trygdetid, skal grunnstønaden og hjelpestønaden reduseres tilsvarende.

§ 6-7. *Revurdering*

Skjer det vesentlige endringer i de forhold som har vært avgjørende for innvilging av grunnstønad eller hjelpestønad eller for størrelsen på slik stønad, skal saken tas opp til ny behandling, se § 21-6.

Tre år etter at et medlem er gitt forhøyet hjelpestønad, skal det vurderes om vedkommende fortsatt fyller vilkårene for rett til ytelsen.

§ 6-8. *Bortfall av stønad under opphold i institusjon og andre lovregulerte boformer*

Retten til grunnstønad og hjelpestønad faller bort når et medlem oppholder seg i en institusjon etter lov om kommunale helse- og omsorgstjenester eller lov om spesialisthelsetjenesten m.m. Det samme gjelder for et medlem som sitter i varetekt, soner straff eller utholder særreaksjon i en slik institusjon eller i en av kriminalomsorgens anstalter. Første og andre punktum gjelder også ved opphold i tilsvarende institusjon eller anstalt i utlandet, og dersom medlemmets formue er satt under forvaltning etter straffeprosessloven § 220.

Stønaden faller bort fra og med kalendermåneden etter at oppholdet eller forvaltningen av formue tar til, hvis ikke noe annet blir bestemt i medhold av fjerde til sjuende ledd. Når medlemmet blir skrevet ut fra institusjonen/boligen eller forvaltningen heves, utbetales det igjen stønad fra og med kalendermåneden etter dette tidspunkt dersom medlemmet fortsatt fyller vilkårene for rett til stønad.

Når et midlertidig opphold utenfor institusjon skal vare 30 dager eller mindre, ytes det ikke grunnstønad og hjelpestønad.

Det kan ytes grunnstønad under oppholdet dersom medlemmet har spesielle personlige ekstrautgifter som faller utenfor forpliktelsene til den som er ansvarlig for driften av institusjonen eller boligen.

Grunnstønad og ordinær hjelpestønad utbetales uendret når oppholdet er forventet å vare mindre enn tre måneder (korttidsopphold). Forhøyet hjelpestønad reduseres i forhold til den årlige avlastningen.

Et medlem under 18 år beholder hjelpestønaden uendret under opphold i en institusjon etter lov om spesialisthelsetjenesten m.m.

Under langvarige deltidsopphold kan det ytes ordinær hjelpestønad eller forhøyet hjelpestønad med lavere sats i den utstrekning det fortsatt foreligger et privat pleieforhold.

0 Endret ved lover 2 juli 1999 nr. 61 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 1 des 2000 nr. 1196), 15 juni 2001 nr. 64 (ikr. 1 jan 2002), 24 juni 2011 nr. 30 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 des 2011 nr. 1252), 20 des 2016 nr. 105, 27 apr 2018 nr. 15 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 27 apr 2018 nr. 641), 18 juni 2021 nr. 90 (ikr. 1 juli 2021), 17 des 2021 nr. 146.

§ 6-9. *Stønad ved yrkesskade*

Ved en skade eller sykdom som regnes som yrkesskade etter kapittel 13, ytes det grunnstønad og hjelpestønad etter bestemmelsene i kapitlet her selv om vedkommende ikke lenger er medlem i trygden. Det er et vilkår at han eller hun var medlem i trygden på skadetidspunktet.

Kapittel 7. Stønad ved gravferd

§ 7-1. *Formål*

Formålet med stønad etter dette kapitlet er å kompensere for utgifter til gravferd.

§ 7-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Stønad ved gravferd er gravferdshjelp etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 7-2. *Gravferdsstønad*

Når et medlem i trygden dør, ytes det behovsprøvd gravferdsstønad med opptil et beløp som fastsettes av Stortinget (full gravferdsstønad). Stønaden kan ikke settes høyere enn de faktiske utgiftene til begravelsen.

Gravferdsstønad etter første ledd gis uten behovsprøving dersom avdøde var under 18 år. For øvrig settes stønaden ned etter følgende regler:

a. Når den avdøde ikke var gift, reduseres stønaden med formue og forsikringsbeløp utbetalt som følge av dødsfallet.
b. Når den avdøde var gift, reduseres stønaden med summen av ektefellenes finansformue og forsikringsbeløp utbetalt som følge av dødsfallet, etter at et fribeløp tilsvarende full gravferdsstønad er trukket fra.

Formue som nevnt i andre ledd bokstav a og b skal være den formue som framgår av siste fastsetting av formues- og inntektsskatt.

Når et medlem nedkommer med et eller flere dødfødte barn, ytes det stønad til dekning av nødvendige utgifter til gravlegging. Stønaden kan likevel ikke overstige full gravferdsstønad.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder også for et medlems ektefelle og barn som blir forsørget av medlemmet og oppholder seg i Norge.

Departementet gir forskrifter om ytterligere vilkår for gravferdsstønaden.

0 Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36 (ikr. 1 sep 1997), 21 des 2000 nr. 125 (ikr. 1 jan 2001), 20 des 2002 nr. 111 (ikr. 1 jan 2003), 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531).

§ 7-3. *Stønad til båretransport*

Stønad til dekning av nødvendige utgifter til båretransport ytes etter denne paragrafen når et medlem dør i Norge eller i et norsk biland. Det samme gjelder når et medlem nedkommer med et dødfødt barn som blir gravlagt.

Det ytes bare stønad for transport i Norge og bilandene til nærmeste naturlige gravplass ved den avdødes bosted, inkludert transport i forbindelse med kremasjon. Stønad ytes dersom transporten overstiger 20 kilometer.

Stønaden skal dekke de nødvendige utgiftene med fradrag av en egenandel på 10 prosent av full gravferdsstønad.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen.

0 Endret ved lov 20 des 2002 nr. 111 (ikr. 1 jan 2003).

§ 7-4. *Stønad ved dødsfall utenfor Norge*

Departementet gir forskrifter om dekning av utgifter ved dødsfall utenfor Norge.

§ 7-5. *Stønad ved dødsfall som skyldes yrkesskade*

Når et medlem dør som følge av en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, dekkes utgiftene til båretransport til vedkommendes bosted, selv om dødsfallet skjer i utlandet eller bostedet ligger utenfor Norge.

Stønaden skal dekke de nødvendige utgiftene med fradrag av en egenandel på 10 prosent av full gravferdsstønad.

0 Endret ved lov 20 des 2002 nr. 111 (ikr. 1 jan 2003).

Kapittel 8. Sykepenger

§ 8-1. *Formål*

Formålet med sykepenger er å gi kompensasjon for bortfall av arbeidsinntekt for yrkesaktive medlemmer som er arbeidsuføre på grunn av sykdom eller skade.

§ 8-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Sykepenger er en ytelse ved sykdom etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

I. Generelle bestemmelser

§ 8-2. *Opptjeningstid*

For å få rett til sykepenger må medlemmet ha vært i arbeid i minst fire uker umiddelbart før han eller hun ble arbeidsufør (opptjeningstid). Fravær i et arbeidsforhold uten gyldig grunn regnes ikke med i opptjeningstiden.

Likestilt med forutgående arbeid er tidsrom da medlemmet har mottatt en ytelse til livsopphold etter kapittel 4, 8, 9 eller 14. Foreldrepenger etter kapittel 14 opptjent på grunnlag av arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11 likestilles likevel ikke med arbeid. Dersom medlemmet har vært sammenhengende yrkesaktiv (eller mottatt ytelse etter kapittel 8, 9 eller 14) i minst fire uker umiddelbart før uttaket av foreldrepenger starter, kan det likevel gis rett til sykepenger.

Likestilt med forutgående arbeid er også tidsrom da medlemmet har mottatt ytelse i medhold av midlertidig lov om kompensasjonsytelse for selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekt som følge av utbrudd av covid-19.

0 Endret ved lover 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 jan 2004, se dens III), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), 12 juni 2020 nr. 62.

§ 8-3. *Tap av pensjonsgivende inntekt og minsteinntekt*

Et medlem har rett til sykepenger etter bestemmelsene i dette kapitlet når han eller hun taper pensjonsgivende inntekt (§ 3-15) på grunn av arbeidsuførhet som nevnt i § 8-4. Det ytes ikke sykepenger til medlem som er fylt 70 år. Medlem mellom 67 og 70 år har en begrenset sykepengerett, se § 8-51 og § 8-12 fjerde ledd.

Det er et vilkår at inntektsgrunnlaget for sykepenger (sykepengegrunnlaget, se § 8-10) utgjør minst 50 prosent av grunnbeløpet. Denne inntektsgrensen gjelder ikke for sykepenger i arbeidsgiverperioden, se §§ 8-18 og 8-19.

Det ytes ikke sykepenger fra det tidspunktet det er godtgjort at yrkesaktiviteten skulle vært avsluttet fordi vedkommende har trukket seg tilbake fra yrkeslivet.

0 Endret ved lover 18 des 1998 nr. 86 (ikr. 1 jan 1999), 22 des 1999 nr. 108 (ikr. 1 jan 2000), 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012).

§ 8-4. *Arbeidsuførhet*

Sykepenger ytes til den som er arbeidsufør på grunn av en funksjonsnedsettelse som klart skyldes sykdom eller skade. Arbeidsuførhet som skyldes sosiale eller økonomiske problemer o.l., gir ikke rett til sykepenger.

I de tilfellene der medlemmet må være borte fra arbeidet, ytes sykepenger også

a. når vedkommende er innlagt i en godkjent helseinstitusjon,
b. når vedkommende er under behandling og legen erklærer at behandlingen gjør det nødvendig at vedkommende ikke arbeider,
c. når vedkommende deltar på et arbeidsrettet tiltak,
d. når vedkommende på grunn av sykdom, skade eller lyte får tilskott til opplæringstiltak etter § 10-7 tredje ledd,

e. når vedkommende er til nødvendig kontrollundersøkelse som krever minst 24 timers fravær, reisetid medregnet,
f. når vedkommende myndighet har nedlagt forbud mot at han eller hun arbeider på grunn av smittefare,
g. når vedkommende er arbeidsufør som følge av svangerskapsavbrudd,
h. når vedkommende er arbeidsufør som følge av behandling for barnløshet,
i. når vedkommende er donor eller er under vurdering som donor,
j. når vedkommende er arbeidsufør som følge av behandling i forbindelse med sterilisering.

Ved arbeidsuførhet i forbindelse med et kosmetisk inngrep ytes det sykepenger bare hvis inngrepet er medisinsk begrunnet.

0 Endret ved lover 18 juni 2004 nr. 41 (ikr. 1 juli 2004), 16 des 2005 nr. 118, 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 24 juni 2011 nr. 18 (ikr. 1 juli 2011), 21 mai 2021 nr. 38 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 21 mai 2021 nr. 1627, se endringsloven del II for overgangsregel).

§ 8-5. *Sykepenger ved friskmelding til arbeidsformidling*

Til et medlem som av helsemessige grunner ikke er i stand til å utføre det arbeidet vedkommende hadde på sykmeldingstidspunktet, men som ellers er arbeidsfør, kan det ytes sykepenger i en tidsbegrenset periode på opptil 12 uker.

Det er et vilkår for rett til sykepenger etter denne paragrafen at medlemmet har meldt seg som arbeidssøker hos Arbeids- og velferdsetaten, og at et eventuelt arbeidsforhold har opphørt i samsvar med arbeidsmiljølovens bestemmelser.

0 Endret ved lov 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

§ 8-6. *Gradert sykmelding*

Dersom medlemmet delvis kan utføre sine vanlige arbeidsoppgaver eller nye arbeidsoppgaver etter tilrettelegging gjennom bedriftsinterne tiltak, skal det ytes graderte sykepenger, jf. § 8-13.

0 Endret ved lover 22 mars 2002 nr. 7, 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 jan 2004, se dens III), 18 juni 2004 nr. 41 (ikr. 1 juli 2004), 23 feb 2007 nr. 10 (ikr. 1 mars 2007), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 24 juni 2011 nr. 18 (ikr. 1 juli 2011).

§ 8-7. *Dokumentasjon av arbeidsuførhet*

For at medlemmet skal få rett til sykepenger, må arbeidsuførheten dokumenteres med legeerklæring. Dette gjelder ikke i arbeidsgiverperioden når arbeidstakeren har rett til å nytte egenmelding, se §§ 8-18, 8-19 og 8-23 til 8-27.

Legeerklæring kan ikke godtas for tidsrom før medlemmet ble undersøkt av lege (sykmeldingstidspunktet). En legeerklæring for tidsrom før medlemmet søkte lege, kan likevel godtas dersom medlemmet har vært forhindret fra å søke lege og det er godtgjort at han eller hun har vært arbeidsufør fra et tidligere tidspunkt.

Legeerklæring utstedes etter at legen har foretatt en fysisk undersøkelse av medlemmet. Dersom fysisk undersøkelse samme dag ikke er mulig, kan legen utstede legeerklæring etter e-konsultasjon. Pasienten skal så raskt som mulig bli fysisk undersøkt av legen.

Legen kan også utstede legeerklæring etter e-konsultasjon uten etterfølgende fysisk undersøkelse dersom alle de følgende vilkårene er oppfylt:

a. pasienten er kjent for legen,
b. pasientens diagnose er kjent for legen,
c. legen kan vurdere pasientens arbeidsevne uten fysisk undersøkelse og
d. legen anser at det er faglig forsvarlig å gjennomføre konsultasjonen som en e-konsultasjon.

Selv om vilkårene i tredje eller fjerde ledd ikke er oppfylt, kan det likevel utstedes sykmelding etter e-konsultasjon dersom legen vurderer at det er overveiende sannsynlig at pasienten har en allmennfarlig smittsom sykdom etter smittevernloven § 1-3 første ledd nr. 3, og at fysisk oppmøte vil innebære risiko for smittespredning.

Vurderingen av arbeidsuførheten skal ta utgangspunkt i en funksjonsvurdering. Legen skal alltid vurdere om medlemmet kan være i arbeid eller arbeidsrelatert aktivitet. Legen og annet helsepersonell plikter i samarbeid med arbeidstakeren og eventuelt arbeidsgiveren å gi nærmere vurdering av arbeidstakerens funksjonsevne.

Senest når arbeidsuførheten har vart åtte uker uten at medlemmet er i arbeidsrelatert aktivitet, må det legges fram en legeerklæring. For at medlemmet skal få utbetalt sykepenger fra trygden, må legeerklæringen dokumentere at medisinske grunner er til hinder for at arbeidsrelaterte aktiviteter iverksettes. Erklæringen skal inneholde en redegjørelse for det videre behandlingsopplegget og en vurdering av muligheten for at vedkommende kan gjenoppta det tidligere arbeidet eller ta annet arbeid.

Sykepenger kan likevel utbetales uten slik legeerklæring som nevnt i sjuende ledd
a. dersom medlemmet er innlagt i helseinstitusjon,
b. dersom lidelsen er så alvorlig at en ikke kan regne med at medlemmet blir arbeidsfør igjen, eller
c. dersom medlemmet forventes å bli friskmeldt innen kort tid.

Departementet kan gi forskrifter om unntak fra vilkåret om legeerklæring i første og sjuende ledd for et begrenset tidsrom når arbeidsuførheten dokumenteres med erklæring fra annet helsepersonell.

Departementet kan gi forskrift om obligatorisk opplæring i sykmeldingsarbeid for sykmeldere.

0 Endret ved lover 22 mars 2002 nr. 7 (ikr. 1 juli 2002), 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 jan 2004, se dens III), 18 juni 2004 nr. 41 (ikr. 1 juli 2004), 17 juni 2005 nr. 62 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 609), 21 des 2005 nr. 125 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 21 des 2005 nr. 1606), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 23 feb 2007 nr. 10 (ikr. 1 mars 2007), 12 des 2008 nr. 84 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 12 des 2008 nr. 1353), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 24 juni 2011 nr. 18 (ikr. 1 juli 2011), 11 mai 2023 nr. 12 (i kraft 1 juli 2023 iflg. res. 11 mai 2023 nr. 685).

§ 8-7 a. *Oppfølging mv. i regi av Arbeids- og velferdsetaten*

Arbeids- og velferdsetaten skal så tidlig som mulig vurdere om arbeidsrettede tiltak skal prøves dersom dokumenterte bedriftsinterne tiltak ikke fører frem eller medlemmet ikke har et arbeidsforhold.

Senest når arbeidsuførheten har vart i 26 uker, skal Arbeids- og velferdsetaten avholde et dialogmøte mellom den sykmeldte arbeidstaker og arbeidsgiver, unntatt når et slikt møte antas å være åpenbart unødvendig. Arbeidstaker, arbeidsgiver, sykmelder eller Arbeids- og velferdsetaten kan kreve at det avholdes et slikt møte på et tidligere tidspunkt. Sykmelder eller annet helsepersonell skal delta i dialogmøtet hvis Arbeids- og velferdsetaten mener det er hensiktsmessig. Dersom det foreligger ekstraordinære forhold knyttet til sykmelders arbeidssituasjon, kan sykmelder fritas fra plikten til å delta i dialogmøtet. Arbeids- og velferdsetaten skal sende innkalling til berørte parter før dialogmøtet avholdes. I innkallingen skal det opplyses om arbeidstakers, arbeidsgivers og sykmelders plikter.

Arbeidstaker, arbeidsgiver, sykmelder eller Arbeids- og velferdsetaten kan kreve at det avholdes et nytt dialogmøte mellom den sykmeldte arbeidstaker og arbeidsgiver. Bestemmelsene i annet ledd tredje til sjette punktum gjelder tilsvarende for et slikt møte.

Senest ved utløpet av sykepengeperioden skal Arbeids- og velferdsetaten igjen vurdere om arbeidsrettede tiltak skal prøves.

Departementet gir forskrifter om tilskudd til tilretteleggingstiltak på arbeidsplassen.

0 Tilføyd ved lov 24 juni 2011 nr. 18 (ikr. 1 juli 2011), endret ved lover 20 juni 2014 nr. 26 (ikr. 1 juli 2014 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 793), 15 des 2017 nr. 104.

§ 8-8. *Medlemmets medvirkning*

Medlemmet har plikt til å gi opplysninger til arbeidsgiveren og Arbeids- og velferdsetaten om egen funksjonsevne og bidra til at hensiktsmessige tiltak for å tilrettelegge arbeidet og utprøving av funksjonsevnen blir utredet og iverksatt, se også § 21-3. Medlemmet plikter også å medvirke ved utarbeiding og gjennomføring av oppfølgingsplaner og delta i dialogmøter som nevnt i arbeidsmiljøloven § 4-6 og folketrygdloven § 8-7 a.

Medlemmet har plikt til å være i arbeidsrelatert aktivitet, jf. § 8-7 a første ledd og arbeidsmiljøloven § 4-6 første ledd, så tidlig som mulig, og senest innen 8 uker. Dette gjelder ikke når medisinske grunner klart er til hinder for slik aktivitet, eller arbeidsrelaterte aktiviteter ikke kan gjennomføres på arbeidsplassen.

Retten til sykepenger faller bort dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter å gi opplysninger eller medvirke til utredning, eller uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering, tilrettelegging av arbeid og arbeidsutprøving eller arbeidsrettede tiltak, se også § 21-8. Det samme gjelder dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å medvirke ved utarbeiding og gjennomføring av oppfølgingsplaner, unnlater å delta i dialogmøter som nevnt i første ledd, eller unnlater å være i arbeidsrelatert aktivitet som nevnt i andre ledd.

0 Endret ved lover 22 mars 2002 nr. 7, 18 juni 2004 nr. 41 (ikr. 1 juli 2004), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 24 juni 2011 nr. 18 (ikr. 1 juli 2011), 21 mai 2021 nr. 38 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 21 mai 2021 nr. 1627, se endringsloven del II for overgangsregel).

§ 8-9. *Oppholdskrav*

Det er et vilkår for rett til sykepenger at medlemmet oppholder seg i Norge, i et annet EØS-land eller i et land eller område der trygdeforordningen er gitt anvendelse for vedkommende ved en bi- eller multilateral trygdeavtale som nevnt i § 1-3 b. For et medlem som ikke er EØS-borger, stilles det krav om opphold i Norge, med mindre annet følger av trygdeforordningen, se § 1-3 a, eller en bi- eller multilateral trygdeavtale som nevnt i § 1-3 b.

Sykepenger ytes uten hinder av første ledd under opphold utenfor Norge til

a. en person som er medlem etter § 2-5, § 2-6 eller § 2-8,
b. et medlem som er innlagt i helseinstitusjon for norsk offentlig regning, eller som får oppholdet dekket etter avtale med et annet land om trygd.

Et medlem kan også ellers få sykepenger uten hinder av første ledd ved opphold utenfor Norge i inntil fire uker i løpet av en tolvmånedersperiode. Det må være avklart med arbeidsgiver og sykmelder at oppholdet ikke vil være til hinder for planlagt aktivitet og behandling. Det er også et vilkår at oppholdet ikke vil hindre Arbeids- og velferdsetatens kontroll og oppfølging. Medlemmet må søke Arbeids- og velferdsetaten om godkjenning av oppholdet.

Når et medlem som arbeider i utlandet, har rett til sykepenger fra trygden, utbetaler arbeidsgiveren sykepengene og får refusjon fra trygden.

0 Endret ved lover 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 21 mai 2021 nr. 38 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 21 mai 2021 nr. 1627, se endringsloven del II for overgangsregel), 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013), 20 des 2023 nr. 95.

§ 8-10. *Sykepengegrunnlag*

Sykepenger ytes etter et fastsatt sykepengegrunnlag.

Sykepengegrunnlaget pr. år kan ikke overstige seks ganger grunnbeløpet. Har arbeidstakeren flere arbeidsgivere, gjelder begrensningen i arbeidsgiverperioden bare i forhold til den enkelte arbeidsgiver.

Når trygden yter sykepenger, utgjør sykepengegrunnlaget pr. dag 1/260 av sykepengegrunnlaget pr. år.

Bestemmelser om fastsetting av sykepengegrunnlaget står i §§ 8-28 til 8-30 for arbeidstakere, i § 8-35 for selvstendig næringsdrivende, i § 8-38 for frilansere, i §§ 8-40 til 8-43 for medlemmer med kombinerte inntekter, og i § 8-47 for medlemmer som midlertidig har vært ute av inntektsgivende arbeid.

0 Endret ved lov 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2020).

§ 8-11. *Sykepengedager*

Trygden yter sykepenger for alle dagene i uken unntatt lørdag og søndag.

§ 8-12. *Antall sykepengedager*

Når en arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende eller frilanser har mottatt sykepenger fra trygden i til sammen 248 dager i de siste tre årene, opphører retten til sykepenger fra trygden. Når andre medlemmer har mottatt sykepenger fra trygden i til sammen 250 dager i de siste tre årene, opphører retten til sykepenger fra trygden. Dersom trygden yter sykepenger i de første 16 kalenderdagene, ytes det sykepenger i opptil 260 dager.

Et medlem som har vært helt arbeidsfør i 26 uker etter at vedkommende sist fikk sykepenger fra trygden, får igjen rett til sykepenger fra trygden i 248, 250 eller 260 sykepengedager. Ved vurderingen av om medlemmet har vært helt arbeidsfør, ses det bort fra perioder der vedkommende har mottatt sykepenger i arbeidsgiverperioden eller fra forsikringen for selvstendig næringsdrivende og frilansere for de første 16 kalenderdagene.

Bestemmelsen i andre ledd gjelder tilsvarende når medlemmet mottar uføretrygd, og vedkommende har vært arbeidsfør med arbeidsinntekt i 26 sammenhengende uker etter at ytelsen begynte å løpe.

Til medlem mellom 67 og 70 år ytes sykepenger fra trygden i 60 sykepengedager, se § 8-51. Bestemmelsen i andre ledd om ny rett til sykepenger gjelder tilsvarende.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 apr 1998), 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002 med virkning for nye tilfeller), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 19 des 2008 nr. 107 (ikr. 1 jan 2009), 18 des 2009 nr. 133 (ikr. 1 jan 2010), 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 21 mai 2021 nr. 38 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 21 mai 2021 nr. 1627, se endringsloven del II for overgangsregel).

§ 8-13. *Graderte sykepenger*

Dersom medlemmet er delvis arbeidsufør, kan det ytes graderte sykepenger. Det er et vilkår at evnen til å utføre inntektsgivende arbeid er nedsatt med minst 20 prosent.

Sykepengenes størrelse skal beregnes på grunnlag av reduksjon i arbeidstiden og/eller inntektstap.

Departementet gir forskrifter om sykepenger etter denne paragrafen.

§ 8-14. *Tilskott til arbeidsreiser*

Det kan ytes reisetilskott i stedet for sykepenger dersom et medlem midlertidig ikke kan reise på vanlig måte til og fra arbeidsstedet på grunn av sykdom eller skade. Reisetilskottet skal dekke nødvendige ekstra transportutgifter.

Reisetilskott ytes tidligst fra og med 17. dag etter at arbeidsuførheten oppstod.

Reisetilskottet begrenses til det beløp medlemmet ville ha fått utbetalt i sykepenger for samme tidsrom.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 apr 1998), 21 des 2000 nr. 125 (ikr. 1 jan 2001), 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002 med virkning for nye tilfeller).

II. Arbeidstakere

§ 8-15. *Rett til sykepenger og feriepenger som arbeidstaker*

En arbeidstaker (§ 1-8) har rett til sykepenger og feriepenger etter bestemmelsene i §§ 8-15 til 8-33.

Retten til sykepenger etter dette kapitlet faller bort når arbeidsforholdet midlertidig avbrytes i mer enn 14 dager, se likevel § 8-47. Som avbrudd regnes også permisjon. Arbeidsforholdet regnes ikke som avbrutt ved opphold i arbeidet på mer enn 14 dager, dersom arbeidstakeren har en fast turnusordning eller lignende.

0 Endret ved lov 18 des 1998 nr. 86.

§ 8-16. *Sykepengenes størrelse (kompensasjonsnivå)*

Til arbeidstakere ytes det sykepenger med 100 prosent av sykepengegrunnlaget. Se §§ 8-10, 8-28 og 8-30.

Det ytes feriepenger av sykepenger fra trygden etter bestemmelsene i § 8-33.

§ 8-17. *Sykepenger fra trygden*

Trygden yter sykepenger
a. etter utløpet av arbeidsgiverperioden, se § 8-19,
b. når arbeidstakeren har rett til sykepenger i de første 16 kalenderdagene av sykefraværet, men arbeidsgiveren ikke er forpliktet til å yte sykepenger etter § 8-18,
c. under streik eller lockout, etter bestemmelsene i § 8-31,
d. under nødvendig kontrollundersøkelse som krever minst 24 timers fravær, se § 8-4 andre ledd bokstav e,
e. når arbeidstakeren er donor, se § 8-4 andre ledd bokstav i.

Det ytes ikke sykepenger fra trygden under lovbestemt ferie etter lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie § 5 og permisjon, se også § 8-3 tredje ledd.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 apr 1998), 10 des 1999 nr. 84 (ikr. 1 jan 2000 med virkning for tilfeller hvor arbeidsuførheten inntrer etter dette tidspunkt), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), 20 des 2022 nr. 100 (i kraft 1 jan 2023).

§ 8-18. *Sykepenger fra arbeidsgiveren*

For å få rett til sykepenger fra arbeidsgiveren må arbeidstakeren ha vært ansatt hos arbeidsgiveren i minst fire uker (opptjeningstid). Fravær uten gyldig grunn regnes ikke med i opptjeningstiden.

Dersom arbeidstakeren slutter i arbeidet, men igjen begynner å arbeide hos den samme arbeidsgiveren innen to uker, regnes det tidligere arbeidsforholdet med når opptjeningstiden skal beregnes.

Sykepenger fra arbeidsgiveren ytes tidligst fra og med den dag arbeidstakeren har gitt melding om arbeidsuførheten til arbeidsgiveren, såfremt det har vært mulig for arbeidstakeren å gi slik melding. Plikten til å gi melding gjelder også når det foreligger legeerklæring. Retten til sykepenger faller bort dersom arbeidsgiveren skal betale sykepenger på grunnlag av legeerklæring (§ 8-7), og legeerklæringen ikke er sendt til arbeidsgiveren innen 14 dager etter at arbeidsgiveren kan kreve slik erklæring, såfremt det har vært mulig for arbeidstakeren å sende legeerklæringen.

Sykepenger fra arbeidsgiveren ytes bare for dager som det skulle ha vært utbetalt lønn for.

Arbeidstakerens rett til sykepenger fra arbeidsgiveren faller bort når arbeidsforholdet opphører, dersom tidspunktet for opphøret var fastsatt før arbeidsuførheten oppstod.

0 Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55, 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 jan 2004, se dens III), 20 des 2022 nr. 98 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 20 des 2022 nr. 2309).

§ 8-19. *Beregning av arbeidsgiverperiode*

Arbeidsgiveren skal betale sykepenger i et tidsrom på opptil 16 kalenderdager (arbeidsgiverperioden).

Arbeidsgiverperioden regnes fra og med første hele fraværsdag som skyldes arbeidsuførhet (sykefraværsdag), og som arbeidsgiveren plikter å betale sykepenger for, se § 8-18. Dersom arbeidstakeren er delvis sykmeldt av lege, regnes likevel arbeidsgiverperioden fra den første fraværsdag arbeidstakeren var delvis sykmeldt.

Når det er gått mindre enn 16 kalenderdager siden forrige sykefravær, skal et nytt sykefravær regnes med i samme arbeidsgiverperiode.

Når arbeidsgiveren har utbetalt sykepenger i en full arbeidsgiverperiode, skal det ikke inntre noen ny arbeidsgiverperiode ved sykdom som inntreffer innen 16 dager etter at vedkommende arbeidstaker har gjenopptatt arbeidet.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 apr 1998), 22 des 1999 nr. 108, 21 des 2000 nr. 125 (ikr. 1 jan 2001).

§ 8-20. *Risiko for særlig stort sykefravær eller svangerskapsrelatert sykefravær*

Dersom en arbeidstaker har langvarig eller kronisk sykdom som medfører risiko for særlig stort sykefravær, kan arbeidstakeren selv eller arbeidsgiveren søke om at trygden dekker utgiftene til sykepenger i arbeidsgiverperioden. Det samme gjelder for en arbeidstaker som har en sykdom som medfører risiko for gjentatte sykefravær i en begrenset periode. Blir søknaden innvilget, får avgjørelsen virkning fra den dag Arbeids- og velferdsetaten mottok søknaden.

Dersom en arbeidstaker er sykmeldt på grunn av svangerskapsrelatert sykdom, og tilrettelegging eller omplassering til annet arbeid i virksomheten ikke er mulig, kan arbeidstakeren selv eller arbeidsgiveren søke om at trygden dekker utgiftene til sykepenger i arbeidsgiverperioden.

Arbeidsgiveren utbetaler sykepengene i arbeidsgiverperioden og får refusjon fra trygden.

0 Endret ved lover 22 mars 2002 nr. 7 (ikr. 1 apr 2002), 20 juni 2003 nr. 53, 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

§ 8-21. *Forsikring mot ansvar for sykepenger i arbeidsgiverperioden*

En arbeidsgiver kan forsikre seg mot ansvar for sykepenger i arbeidsgiverperioden når de samlede lønnsutbetalingene i det foregående året ikke overstiger 40 ganger grunnbeløpet.

Forsikringen skal omfatte alle ansatte.

Arbeidsgiveren utbetaler sykepengene i arbeidsgiverperioden og får refusjon fra trygden.

Forsikringen dekker arbeidsgiverens utgifter til sykepenger med feriepenger ved fravær utover tre kalenderdager i hvert tilfelle. Det er et vilkår for refusjon at fraværet i refusjonsperioden er dokumentert med legeerklæring.

Departementet gir forskrifter om forsikringsordningen, herunder hvor stor premien skal være, og hvordan den skal betales, se § 23-6.

0 Endret ved lov 19 des 2008 nr. 106.

§ 8-22. *Trygdens ansvar når arbeidsgiveren ikke betaler*

Dersom en arbeidsgiver ikke betaler sykepenger som han er forpliktet til å yte i arbeidsgiverperioden, skal trygden utbetale sykepengene. Beløpet som er utbetalt, skal trygden kreve tilbake fra arbeidsgiveren.

Beløpet, med renter, kan inndrives av Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav etter bestemmelsene i bidragsinnkrevingsloven. Vedtak om tilbakekreving er tvangsgrunnlag for utlegg.

Bestemmelser om anke over sykepenger i arbeidsgiverperioden finnes i § 21-13.

0 Endret ved lover 14 juni 2002 nr. 22, 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019). **Endres** ved lov 25 april 2025 nr. 12 (i kraft fra den tid Kongen bestemmer).

§ 8-23. *Egenmelding*

Med egenmelding menes det at arbeidstakeren melder fra til arbeidsgiveren om arbeidsuførhet på grunn av sykdom eller skade uten å legge fram legeerklæring.

En arbeidstaker har rett til sykepenger i arbeidsgiverperioden på grunnlag av skriftlig eller muntlig egenmelding etter bestemmelsene i §§ 8-24 til 8-27.

§ 8-24. *Rett til å nytte egenmelding*

For å få rett til å nytte egenmelding må arbeidstakeren ha arbeidet hos arbeidsgiveren i minst to måneder. Ved gjenansettelse innen to uker regnes tidligere arbeidsforhold med.

Dersom et arbeidsforhold blir avbrutt i mer enn to uker, kan egenmelding først nyttes etter at arbeidstakeren igjen har vært i arbeid i to måneder.

Egenmelding kan likevel nyttes når vedkommende har vært i arbeid i fire uker etter avbruddet, dersom avbruddet skyldtes

a. bedriftspermittering
b. permisjon etter arbeidsmiljøloven §§ 12-2, 12-3, 12-4, 12-5, 12-9 og 12-10.
c. permisjon etter skipsarbeidsloven §§ 7-2 til 7-5, 7-8 og 7-9, eller
d. militærtjeneste.

Egenmelding kan nyttes for opptil tre kalenderdager om gangen. Innenfor arbeidsgiverperioden kan arbeidsgiveren likevel gi rett til å bruke egenmelding utover tre kalenderdager. Arbeidsgiveren har plikt til å drøfte med de tillitsvalgte om det skal gis utvidet rett til å bruke egenmelding.

Fravær fra en arbeidsøkt som strekker seg over et døgnskille, skal regnes som en egenmeldingsdag. Ved nytt sykefravær innen 16 kalenderdager regnes tidligere fraværsdager uten legeerklæring med.

Varer arbeidsuførheten utover de kalenderdagene egenmelding er nyttet, se fjerde ledd første og andre punktum, kan arbeidsgiveren kreve legeerklæring. Dersom arbeidstakeren ikke legger fram legeerklæring, faller retten til sykepenger bort for egenmeldingsperioden. Dette gjelder likevel ikke hvis arbeidstakeren har vært forhindret fra å søke lege og det er godtgjort at han eller hun har vært arbeidsufør fra et tidligere tidspunkt.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 apr 1998), 27 nov 1998 nr. 69, 11 juni 2004 nr. 36, 17 juni 2005 nr. 62 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 609), 15 juni 2007 nr. 21, 21 juni 2013 nr. 102 (ikr. 20 aug 2013 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 730), 12 aug 2016 nr. 77 (ikr. 1 juli 2017 iflg. res. 16 juni 2017 nr. 778), 21 juni 2019 nr. 25 (ikr. 1 juli 2019 iflg. res. 21 juni 2019 nr. 781).

§ 8-25. *Unntak fra retten til å nytte egenmelding*

En arbeidsgiver kan etter skriftlig melding nekte arbeidstakere retten til å få sykepenger på grunnlag av egenmelding dersom turnusordninger, reiserute eller lignende medfører at det ikke er mulig for arbeidstakerne å møte på arbeid umiddelbart etter et sykefravær.

§ 8-26. *Egenerklæring*

Arbeidsgiveren kan kreve at arbeidstakeren skriftlig bekrefter en muntlig egenmelding etter at han eller hun har gjenopptatt arbeidet. Dersom en slik erklæring ikke blir lagt fram, kan arbeidsgiveren bestemme at retten til sykepenger skal falle bort.

§ 8-27. *Tap av retten til å nytte egenmelding*

En arbeidsgiver kan bestemme at en arbeidstaker skal tape retten til å få sykepenger på grunnlag av egenmelding

a. dersom arbeidstakeren i løpet av 12 måneder har hatt minst fire fravær uten å legge fram legeerklæring,
b. dersom arbeidsgiveren har rimelig grunn til å anta at fraværet ikke skyldes sykdom.

Før arbeidsgiveren treffer sin beslutning, skal arbeidstakeren gis høve til å uttale seg. En beslutning om å ta fra en arbeidstaker retten til å nytte egenmelding skal vurderes på nytt etter seks måneder.

Dersom det foreligger begrunnet mistanke om at egenmelding nyttes som aksjonsform i en arbeidskonflikt, kan arbeidsgiveren kreve legeerklæring fra første fraværsdag så lenge aksjonen varer.

0 Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36, 18 juni 2004 nr. 41 (ikr. 1 juli 2004).

§ 8-28. *Sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden*

Sykepengegrunnlaget som nevnt i § 8-10 fastsettes i arbeidsgiverperioden etter en beregnet aktuell månedsinntekt, se § 8-29.

Den aktuelle månedsinntekten skal beregnes etter den gjennomsnittlige arbeidsinntekten som arbeidstakeren har hatt i arbeidsforholdet og som rapporteres til a-ordningen etter reglene i a-opplysningsloven i en nærmere bestemt periode før han eller hun ble arbeidsufør (beregningsperioden).

Beregningsperioden fastsettes slik:

a. De tre siste kalendermånedene før arbeidstakeren ble arbeidsufør legges til grunn.
b. I et arbeidsforhold som har vart så kort tid at det ikke er rapportert inntekt til a-ordningen for tre hele kalendermåneder, skal dette kortere tidsrommet legges til grunn.
c. I et arbeidsforhold der arbeidstakeren har fått varig lønnsendring i løpet av eller etter beregningsperioden, men før arbeidsuførhetstidspunktet, skal tidsrommet etter lønnsendringen legges til grunn.

Lovlig fravær uten lønn skal holdes utenfor beregningsperioden. Dersom arbeidstakeren har hatt lovlig fravær i beregningsperioden, skal det fastsettes en inntekt i fraværsperioden som tilsvarer den inntekten arbeidstakeren ville ha hatt dersom han eller hun ikke hadde vært borte fra arbeidet.

Dersom rapporteringen til a-ordningen er mangelfull eller uriktig, fastsettes sykepengegrunnlaget ut fra den inntekten arbeidsgiver skulle ha rapportert til a-ordningen i beregningsperioden.

For timelønnede arbeidstakere med skiftende arbeidsperioder omgjøres den aktuelle månedsinntekten til et sykepengegrunnlag per dag i arbeidsgiverperioden ved at inntekten fordeles på antall faktiske arbeidsdager i beregningsperioden.

0 Endret ved lover 18 des 1998 nr. 86, 10 des 1999 nr. 84, 5 apr 2017 nr. 15 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 20 apr 2018 nr. 591, se del II).

§ 8-29. *Inntekter som inngår i beregning av den aktuelle månedsinntekten*

Ved vurdering av hvilke inntekter som inngår i den aktuelle månedsinntekten, skal det tas utgangspunkt i arbeidsinntekt som rapporteres til a-ordningen etter reglene i a-opplysningsloven.

Lønnsinntekt og andre godtgjørelser som er resultat av arbeidstakerens egen arbeidsinnsats tas med når den aktuelle månedsinntekten skal beregnes. Tillegg for ubekvem arbeidstid og ulempetillegg for spesielle arbeidsforhold regnes med. Det samme gjelder godtgjørelse for 1. og 17. mai og bevegelige helligdager som arbeidstakeren opparbeider som et tillegg per arbeidstime.

Godtgjørelser som helt eller delvis skal dekke utgifter i forbindelse med utførelsen av arbeidet, tas ikke med. Dette gjelder blant annet diettgodtgjørelse, bilgodtgjørelse, verktøygodtgjørelse og smussgodtgjørelse. Overskudd på utgiftsgodtgjørelser regnes med og gis den verdien som nyttes ved forskottstrekk av skatt.

Lønn for overtid tas ikke med. Overtidslønn skal likevel tas med når overtiden er pålagt i arbeidsavtalen som fast overtid og dette ikke er i strid med lovbestemmelser om arbeidstid.

Feriepenger tas ikke med. Naturalytelser tas ikke med dersom arbeidstakeren også mottar ytelsene under sykefravær. Fra det tidspunkt arbeidstakeren ikke lenger mottar ytelsene, tas de med ved beregningen med den verdi som nyttes ved forskottstrekk av skatt.

0 Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 90, 5 apr 2017 nr. 15 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 20 apr 2018 nr. 591, se del II).

§ 8-30. *Sykepengegrunnlaget når trygden yter sykepenger*

Når trygden yter sykepenger, fastsettes sykepengegrunnlaget ut fra den aktuelle månedsinntekten (§§ 8-28 og 8-29), som omregnes til årsinntekt.

Dersom omregnet årsinntekt etter første ledd avviker mer enn 25 prosent fra rapportert inntekt (se § 8-29) til a-ordningen etter reglene i a-opplysningsloven de siste tolv kalendermånedene før arbeidsuførheten inntraff, skal sykepengegrunnlaget fastsettes ved skjønn ut fra den årsinntekten som kan godtgjøres på det tidspunktet arbeidsuførheten inntraff. I sammenligningsgrunnlaget medregnes også sykepenger etter kapittel 8, omsorgspenger, pleiepenger og opplæringspenger etter kapittel 9 og svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14, når rett til stønad er opptjent som arbeidstaker eller frilanser. Feriepenger regnes også med.

Dersom rapporteringen til a-ordningen er mangelfull eller uriktig, skal sykepengegrunnlaget fastsettes ved skjønn ut fra den årsinntekten som kan godtgjøres på det tidspunkt arbeidsuførheten inntraff.

For en arbeidstaker som blir arbeidsufør i et tidsbegrenset arbeidsforhold på under seks måneder, fastsettes sykepengegrunnlaget etter første ledd, selv om dette sykepengegrunnlaget avviker mer enn 25 prosent fra sykepengegrunnlaget etter andre ledd. Dette gjelder bare for det tidsrommet arbeidsforholdet skulle ha vart. Deretter kan det ytes sykepenger etter andre ledd dersom medlemmet kan dokumentere inntektstap.

0 Endret ved lov 5 apr 2017 nr. 15 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 20 apr 2018 nr. 591, se del II).

§ 8-31. *Sykepenger under streik og lockout*

Til en arbeidstaker som er erklært arbeidsufør av lege før en arbeidsstans på grunn av streik eller lockout, ytes det sykepenger fra trygden under arbeidsstansen. Arbeidsgiverens plikt til å yte sykepenger opphører under arbeidsstansen, men gjenoppstår når arbeidsstansen er slutt. Når arbeidsgiverperioden blir beregnet, ses det bort fra det tidsrommet trygden har ytt sykepenger.

For arbeidsuførhet som oppstår etter at en arbeidsstans er satt i verk på grunn av streik eller lockout, ytes det ikke sykepenger så lenge arbeidsstansen varer.

Når arbeidsstansen er over, ytes det sykepenger fra og med den dag arbeidstakeren kunne ha gjenopptatt arbeidet dersom han eller hun hadde vært arbeidsfør. Arbeidsforholdets varighet før arbeidsstansen regnes med ved anvendelsen av bestemmelsene i §§ 8-2 og 8-18 om opptjeningstid. Sykepenger ytes etter sykepengegrunnlaget før arbeidsstansen. Arbeidsgiveren plikter å yte sykepenger etter §§ 8-18 og 8-19. Deretter yter trygden sykepenger, se § 8-17.

0 Endret ved lov 18 des 1998 nr. 86.

§ 8-32. *Sykepenger under gå-sakte-aksjon*

Til en arbeidstaker som er arbeidsufør under en tariffmessig hjemlet arbeidstemponedsettelse (gå-sakte-aksjon), ytes det sykepenger ut fra arbeidsinntekten under aksjonen. Sykepengegrunnlaget før aksjonen startet legges likevel til grunn dersom vedkommende har vært arbeidsufør i minst 14 dager før aksjonen startet.

Når aksjonen er slutt, ytes det sykepenger etter sykepengegrunnlaget før aksjonen startet.

§ 8-33. *Feriepenger*

Trygden yter feriepenger av sykepenger som trygden har utbetalt til en arbeidstaker etter § 8-17. Feriepenger ytes bare for de første 48 sykepengedagene i opptjeningsåret, se ferieloven § 10 nr. 4.

I tillegg til feriepenger etter første ledd yter trygden feriepenger av sykepenger som arbeidsgiveren utbetaler til en arbeidstaker og får refundert etter § 8-20.

Feriepengene utgjør 10,2 prosent av de sykepengene som gir rett til feriepenger. For arbeidstakere som har fylt 59 år i opptjeningsåret, forhøyes prosentsatsen til 12,5.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 apr 1998), 18 des 1998 nr. 86, 18 des 2009 nr. 133 (ikr. 1 jan 2010).

III. Selvstendig næringsdrivende

§ 8-34. *Sykepengedekning m.m.*

Til en selvstendig næringsdrivende ytes det sykepenger med 80 prosent av sykepengegrunnlaget, se §§ 8-10 og 8-35.

Det ytes ikke sykepenger for de første 16 kalenderdagene regnet fra og med den dag arbeidsuførheten oppstod (ventetid). Ved ny arbeidsuførhet innen 16 kalenderdager etter at trygden har ytt sykepenger, regnes det ikke ny ventetid.

En selvstendig næringsdrivende blir regnet som arbeidsufør tidligst fra det tidspunktet melding om arbeidsuførhet ble gitt til Arbeids- og velferdsetaten, eller fra det tidspunktet vedkommende søkte lege. Det kan gjøres unntak fra denne bestemmelsen dersom vedkommende har vært forhindret fra å gi melding til Arbeids- og velferdsetaten eller å søke lege og det er godtgjort at han eller hun har vært arbeidsufør fra et tidligere tidspunkt.

Sykepenger ytes tidligst fra det tidspunktet vedkommende søkte lege, se § 8-7 første og andre ledd.

0 Endret ved lover 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002 med virkning for nye tilfeller), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 21 juni 2017 nr. 77 (ikr. 1 okt 2017), 21 juni 2019 nr. 27 (ikr. 1 okt 2019).

§ 8-35. *Sykepengegrunnlag*

Sykepengegrunnlaget som nevnt i § 8-10 fastsettes etter bestemmelsene i paragrafen her.

Sykepengegrunnlaget skal svare til den pensjonsgivende årsinntekten som beregnes på grunnlag av gjennomsnittet av den pensjonsgivende årsinntekten som er fastsatt for de tre siste årene. Den pensjonsgivende årsinntekten for det enkelte året skal reguleres i samsvar med grunnbeløpet på sykmeldingstidspunktet. Ved beregningen skal det for det enkelte året bare tas med en tredel av inntekten mellom seks og tolv ganger grunnbeløpet. Inntekt over tolv ganger grunnbeløpet tas ikke med.

Dersom medlemmets arbeidssituasjon eller virksomhet er varig endret, og denne endringen medfører at den pensjonsgivende årsinntekten avviker mer enn 25 prosent fra den inntekten som er beregnet etter andre ledd, fastsettes sykepengegrunnlaget ved skjønn ut fra den pensjonsgivende årsinntekten som kan godtgjøres på sykmeldingstidspunktet. Det gjelder også for et medlem som har blitt yrkesaktiv i løpet av de siste tre årene.

0 Endret ved lov 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019).

§ 8-36. *Forsikring for tillegg til sykepenger*

En selvstendig næringsdrivende kan mot særskilt premie tegne forsikring som kan omfatte
a. sykepenger med 80 prosent av sykepengegrunnlaget fra første sykedag
b. sykepenger med 100 prosent av sykepengegrunnlaget fra 17. sykedag, eller
c. sykepenger med 100 prosent av sykepengegrunnlaget fra første sykedag.

Medlemmet har ikke rett til sykepenger etter forsikringen når det gjelder arbeidsuførhet som oppstår i de første fire ukene (opptjeningstid), regnet fra den dag Arbeids- og velferdsetaten mottok søknaden om forsikring. Vilkåret om opptjeningstid gjelder ikke dersom søknaden om forsikring blir satt fram innen 16 kalenderdager etter at vedkommende var sykepengedekket som arbeidstaker, som frilanser med forsikring etter § 8-39 eller som arbeidsløs etter § 8-49.

Sykepenger fra forsikringen ytes etter de samme bestemmelsene som ordinære sykepenger til selvstendig næringsdrivende, se §§ 8-34 og 8-35. Dette gjelder også når medlemmet har kombinerte inntekter som nevnt i §§ 8-40 til 8-43.

Spesielle yrkesgrupper kan tegne kollektiv forsikring etter denne paragrafen.

Departementet gir forskrifter om forsikringsordningen, herunder hvor stor premien skal være, og hvordan den skal betales, se § 23-6.

0 Endret ved lover 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002, med virkning for nye tilfeller), 27 juni 2003 nr. 60 (ikr. 1 juli 2003), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 15 juni 2007 nr. 21, 27 juni 2008 nr. 52 (ikr. 1 juli 2008), 21 juni 2017 nr. 77 (ikr. 1 okt 2017), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 21 juni 2019 nr. 27 (ikr. 1 okt 2019).

§ 8-37. *Opphør av forsikring for tillegg til sykepenger*

Forsikringen opphører
a. ved utgangen av det halvår da Arbeids- og velferdsetaten mottok oppsigelse,
b. ved utgangen av det halvår som det er betalt premie for, hvis premien for neste halvår ikke blir betalt innen to uker etter skriftlig varsel,
c. fra den dag den selvstendige næringsvirksomheten opphører,
d. fra den dag retten til sykepenger faller bort etter § 8-12.

Et medlem kan ikke si opp forsikringen for en periode da vedkommende er sykmeldt. I en slik periode kan skyldig premie motregnes i vedkommendes krav på sykepenger.

Når forsikringen opphører, skal medlemmet ha tilbakebetalt premie som er innbetalt for hele kalenderuker etter det tidspunktet da forsikringen opphørte.

Når forsikringen opphører, kan medlemmet ikke tegne forsikring på nytt før neste termin for premieinnbetaling, dvs. 1. januar eller 1. juli.

0 Endret ved lover 27 juni 2003 nr. 60 (ikr. 1 juli 2003), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 27 juni 2008 nr. 52 (ikr. 1 juli 2008).

IV. Frilansere

§ 8-38. *Sykepengedekning og sykepengegrunnlag*

Til en frilanser (§ 1-9) ytes det sykepenger med 100 prosent av sykepengegrunnlaget. Det er et vilkår at frilanseren jevnlig har inntekt av oppdrag utenfor tjeneste.

Det ytes ikke sykepenger for de første 16 kalenderdagene regnet fra og med den dag arbeidsuførheten oppstod (ventetid). Ved ny arbeidsuførhet innen 16 kalenderdager etter at trygden har ytt sykepenger, regnes det ikke ny ventetid.

En frilanser blir regnet som arbeidsufør tidligst fra det tidspunktet melding om arbeidsuførhet ble gitt til Arbeids- og velferdsetaten, eller fra det tidspunktet vedkommende søkte lege. Det kan gjøres unntak fra denne bestemmelsen dersom vedkommende har vært forhindret fra å gi melding til Arbeids- og velferdsetaten eller å søke lege og det er godtgjort at han eller hun har vært arbeidsufør fra et tidligere tidspunkt.

Sykepenger ytes tidligst fra det tidspunktet vedkommende søkte lege, se § 8-7 første og andre ledd.

Sykepengegrunnlaget for frilansere fastsettes etter reglene i § 8-28 første, andre og tredje ledd bokstav a og b, § 8-29 og § 8-30 første til tredje ledd.

0 Endret ved lover 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002 med virkning for nye tilfeller), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 5 apr 2017 nr. 15 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 20 apr 2018 nr. 591, se del II) som endret ved lov 20 des 2018 nr. 98.

§ 8-39. *Forsikring for tilleggssykepenger*

En frilanser kan mot særskilt premie tegne forsikring for tilleggssykepenger for de første 16 kalenderdagene. Dette gjelder likevel ikke en frilanser som har rett til å tegne forsikring for tilleggssykepenger som selvstendig næringsdrivende ifølge § 8-36.

Medlemmet har ikke rett til sykepenger etter forsikringen når det gjelder arbeidsuførhet som oppstår i de første fire ukene (opptjeningstid), regnet fra den dag Arbeids- og velferdsetaten mottok søknaden om forsikring. Vilkåret om opptjeningstid gjelder ikke dersom søknaden om forsikring blir satt fram innen 16 kalenderdager etter at vedkommende var sykepengedekket som arbeidstaker, som næringsdrivende med forsikring etter § 8-36 første ledd bokstav c eller som arbeidsløs etter § 8-49.

Forsikringen omfatter sykepenger med 100 prosent av sykepengegrunnlaget fra første sykedag.

Sykepengene fra forsikringen ytes på grunnlag av den inntekten som medlemmet har hatt som frilanser, fastsatt etter § 8-38 femte ledd.

Bestemmelsene om opphør i § 8-37 gjelder tilsvarende for forsikring etter paragrafen her.

Departementet gir forskrifter om forsikringsordningen, herunder hvor stor premien skal være, og hvordan den skal betales, se § 23-6.

0 Endret ved lover 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002 med virkning for nye tilfeller), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019).

V. Medlemmer med kombinerte inntekter

§ 8-40. *Arbeidstaker og frilanser*

Til et medlem som på sykmeldingstidspunktet har inntekt både som arbeidstaker og som frilanser, ytes det sykepenger etter bestemmelsene for arbeidstakere, se §§ 8-15 til 8-33.

0 Endret ved lov 5 apr 2017 nr. 15 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 20 apr 2018 nr. 591, se del II).

§ 8-41. *Arbeidstaker og selvstendig næringsdrivende*

Til et medlem som på sykmeldingstidspunktet har inntekt både som arbeidstaker og som selvstendig næringsdrivende, ytes det sykepenger etter bestemmelsene for arbeidstakere. Se §§ 8-15 til 8-33.

Sykepengegrunnlaget fastsettes på årsbasis etter følgende alternativer:

a. Sykepengegrunnlaget fastsettes ut fra den aktuelle månedsinntekten, se §§ 8-28 til 8-30.
b. Sykepengegrunnlaget fastsettes ut fra den pensjonsgivende årsinntekten, se § 8-35.

For differansen mellom inntekt etter alternativ b) og inntekt etter alternativ a) gjelder bestemmelsene for selvstendig næringsdrivende, se § 8-34.

0 Endret ved lover 5 apr 2017 nr. 15 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 20 apr 2018 nr. 591, se del II), 20 des 2022 nr. 98 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 20 des 2022 nr. 2309).

§ 8-42. *Selvstendig næringsdrivende og frilanser*

Til et medlem som på sykmeldingstidspunktet har inntekt både som selvstendig næringsdrivende og som frilanser, ytes det sykepenger etter bestemmelsene for et medlem som har inntekt både som arbeidstaker og selvstendig næringsdrivende, se § 8-41.

0 Endret ved lov 5 apr 2017 nr. 15 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 20 apr 2018 nr. 591, se del II).

§ 8-43. *Arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende og frilanser*

Til et medlem som på sykmeldingstidspunktet har inntekt både som arbeidstaker, som selvstendig næringsdrivende og som frilanser, ytes det sykepenger etter bestemmelsene for arbeidstakere. Se §§ 8-15 til 8-33.

Sykepengegrunnlaget fastsettes etter de bestemmelsene som gjelder for et medlem som har inntekt både som arbeidstaker og som selvstendig næringsdrivende, se § 8-41. Inntekt som arbeidstaker og frilanser fastsettes ut fra den aktuelle månedsinntekten etter § 8-41 andre ledd bokstav a. Inntekt som selvstendig næringsdrivende fastsettes ut fra den pensjonsgivende årsinntekten etter § 8-41 andre ledd bokstav b.

0 Endret ved lov 20 des 2022 nr. 98 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 20 des 2022 nr. 2309).

VI. Særskilte grupper

§ 8-44. *Arbeidstaker på skip*

Til et medlem som er ansatt på et norsk skip i utenriksfart, ytes det sykepenger etter bestemmelsene om sykepenger til arbeidstakere i §§ 8-15 til 8-33, og etter følgende særbestemmelser:

a. Det kan ytes sykepenger til et medlem som er arbeidsufør som arbeidstaker på skip, selv om vedkommende ikke ellers er arbeidsufør.
b. Bestemmelsen om opptjeningstid for rett til sykepenger i § 8-2 gjelder ikke.

0 Endret ved lover 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V), 21 mai 2021 nr. 38 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 21 mai 2021 nr. 1627).

§ 8-45. *Fiskere*

En fisker som er tatt opp på blad B i fiskermanntallet i medhold av lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjontrygd for fiskere § 4, har rett til sykepenger uten hensyn til bestemmelsene i § 8-2 om opptjeningstid.

0 Endret ved lover 27 mars 1998 nr. 19 (ikr. 1 juli 1998 iflg. res. 27 mars 1998 nr. 268), 10 des 1999 nr. 84.

§ 8-46. *Vernepliktige*

Et medlem som har utført militærtjeneste, har rett til sykepenger ved arbeidsuførhet uten hensyn til vilkårene i §§ 8-2 og 8-3 dersom arbeidsuførheten oppstår under tjenesten.

Sykepenger ytes etter de samme bestemmelsene som for arbeidstakere, men med følgende særbestemmelser:

a. Sykepenger ytes fra og med dagen etter dimittering.
b. Sykepengegrunnlaget fastsettes etter arbeids- og inntektsforholdene før vedkommende begynte i tjenesten. Dersom tjenesten har vart eller var ment å vare mer enn 28 dager, skal sykepengegrunnlaget minst svare til en årsinntekt på to ganger grunnbeløpet.

0 Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36 (med virkning fra 1 mai 1997), 15 juni 2001 nr. 90, 12 aug 2016 nr. 77 (ikr. 1 juli 2017 iflg. res. 16 juni 2017 nr. 778).

§ 8-47. *Yrkesaktive medlemmer som midlertidig har vært ute av inntektsgivende arbeid*

Denne paragrafen gjelder for yrkesaktive medlemmer som på sykmeldingstidspunktet midlertidig har vært ute av inntektsgivende arbeid i mindre enn en måned, og som

a. fremdeles er ute av inntektsgivende arbeid, eller
b. er i arbeid uten å fylle vilkåret i § 8-2 om fire ukers opptjeningstid.

Likestilt med arbeid etter første ledd er tidsrom da medlemmet mottar en ytelse til livsopphold etter kapitlene 4, 8, 9 eller 14.

Likestilt med arbeid etter første ledd er også tidsrom

a. da medlemmet utfører militærtjeneste,
b. da en arbeidstaker på skip i utenriksfart avspaserer opparbeidet fritid,
c. da medlemmet har lovbestemt ferie,
d. da medlemmet har lovbestemt permisjon etter arbeidsmiljøloven §§ 12-1 til 12-5 dersom vedkommende har avtale om å gjenoppta arbeidet etter permisjonen.

Dersom et medlem mottar eller har mottatt sluttvederlag eller etterlønn i forbindelse med opphør av et arbeidsforhold, utvides fristen i første ledd til seks måneder. Ved utdanningspermisjon fra et arbeidsforhold i opptil ett år utvides fristen i første ledd til tolv måneder dersom utdanningen må avbrytes på grunn av sykdom.

Det er et vilkår for rett til sykepenger etter denne paragrafen at medlemmet kan godtgjøre inntektstap og har et sykepengegrunnlag som minst svarer til grunnbeløpet.

Sykepengene ytes fra 15. dag etter sykmeldingstidspunktet. Sykepengene utgjør 65 prosent av sykepengegrunnlaget. For personer som fyller vilkårene i første ledd bokstav b, utgjør sykepengene likevel 100 prosent av sykepengegrunnlaget. Grunnlaget fastsettes etter den pensjonsgivende årsinntekten på samme måte som for selvstendig næringsdrivende, se § 8-35.

Medlemmet blir regnet som arbeidsufør tidligst fra det tidspunktet han eller hun søkte lege (sykmeldingstidspunktet). Det kan gjøres unntak fra denne bestemmelsen dersom medlemmet har vært forhindret fra å søke lege og det er godtgjort at han eller hun har vært arbeidsufør fra et tidligere tidspunkt.

Denne paragrafen gjelder ikke for medlemmer som har rett til sykepenger etter andre bestemmelser i dette kapitlet.

0 Endret ved lover 18 des 1998 nr. 86 (ikr. 1 jan 1999 med virkning for sykepengetilfeller som oppstår etter dette tidspunktet), 22 des 1999 nr. 108 (ikr. 1 jan 2000 og gis virkning for syke- og omsorgspengetilfeller som oppstår etter dette tidspunktet), 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 jan 2004, se dens III), 17 juni 2005 nr. 62 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 609), 12 aug 2016 nr. 77 (ikr. 1 juli 2017 iflg. res. 16 juni 2017 nr. 778), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2020).

VII. Medlemmer som har rett til andre ytelser fra folketrygden m.m.

§ 8-48. *Forholdet mellom sykepenger og andre folketrygdytelser*

Bestemmelser om forholdet mellom sykepenger på den ene siden og dagpenger under arbeidsløshet, uføretrygd, alderspensjon og avtalefestet pensjon på den andre siden står i §§ 8-49 til 8-52.

Et medlem som samtidig fyller vilkårene for sykepenger og for arbeidsavklaringspenger, skal først benytte retten til sykepenger fullt ut. Dersom sykepengegrunnlaget er mindre enn to ganger grunnbeløpet, kan medlemmet likevel velge ytelse.

0 Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84, 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 15 juni 2007 nr. 21, 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 21 mai 2021 nr. 38 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 21 mai 2021 nr. 1627, se endringsloven del II for overgangsregel).

§ 8-49. *Medlemmer med dagpenger under arbeidsløshet eller ventelønn m.m.*

Til et medlem som mottar dagpenger under arbeidsløshet, ytes det sykepenger etter bestemmelsene i kapitlet her fra og med den dag medlemmet blir arbeidsufør. Det samme gjelder for et medlem som blir arbeidsufør i et tidsrom da han eller hun mottar ventelønn etter tjenestemannsloven § 13 nr. 6 eller vartpenger etter lov om Statens pensjonskasse § 24 tredje ledd.

Til et medlem som er oppsagt og mottar etterlønn uten arbeidsplikt og som har påfølgende rett til vartpenger etter lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse, ventelønn etter lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m., eller etter en særlov med tilsvarende ordning, kan det ved arbeidsuførhet ytes sykepenger fra det tidspunkt vartpengene eller ventelønnen var forutsatt å komme til utbetaling.

Sykepengegrunnlaget fastsettes lik dagpengene pr. uke, ventelønnen eller vartpengene. Til et medlem som er permittert, ytes det sykepenger etter sykepengegrunnlaget før permittering ble iverksatt fra den dagen arbeidet etter avtale skulle vært gjenopptatt. Dersom et medlem har mottatt dagpenger eller sykepenger på grunnlag av dagpenger etter denne paragrafen i mer enn åtte uker i et kalenderår, ytes det et ferietillegg på 9,5 prosent til sykepengene.

Til et medlem som har deltidsarbeid og mottar dagpenger for samme tidsrom, ytes det sykepenger for både arbeidsinntekten og dagpengene.

Et medlem som er arbeidsløs, blir regnet som arbeidsufør tidligst fra det tidspunktet han eller hun søker lege (sykmeldingstidspunktet). Det kan gjøres unntak fra denne bestemmelsen dersom vedkommende har vært forhindret fra å søke lege og det er godtgjort at han eller hun har vært arbeidsufør fra et tidligere tidspunkt.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), 15 juni 2001 nr. 90, 21 des 2001 nr. 118, 20 des 2002 nr. 90 (ikr. 1 jan 2003), 16 des 2005 nr. 119 (ikr. 1 juli 2006), 15 juni 2007 nr. 21, 25 juni 2010 nr. 29 (ikr. 1 jan 2011), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 19 des 2014 nr. 74 (ikr. 1 jan 2015, se dens IX), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2020, se dens del V), 20 des 2022 nr. 98 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 20 des 2022 nr. 2309), 20 des 2022 nr. 100 (i kraft 1 jan 2023), 20 des 2024 nr. 81.

§ 8-50. *Medlemmer med uføretrygd*

Til et medlem som mottar uføretrygd, ytes det sykepenger etter bestemmelsene i kapitlet her ut fra den arbeidsinntekt som medlemmet har i tillegg til uføretrygden.

0 Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55 (ikr. 1 juli 2000), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799).

§ 8-51. *Medlem mellom 62 og 70 år*

Til et medlem mellom 62 og 70 år ytes det sykepenger etter bestemmelsene i kapitlet her uavhengig av om det er tatt ut alderspensjon.

Til et medlem mellom 67 og 70 år ytes det sykepenger etter bestemmelsene i kapitlet her dersom inntektsgrunnlaget overstiger to ganger grunnbeløpet.

Sykepenger fra trygden ytes i opptil 60 sykepengedager til medlem mellom 67 og 70 år.

0 Endret ved lover 19 des 2008 nr. 107 (ikr. 1 jan 2009), 18 des 2009 nr. 133 (ikr. 1 jan 2010), 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011).

§ 8-52. *Medlemmer med avtalefestet pensjon*

Det ytes ikke sykepenger til et medlem som mottar ugradert avtalefestet pensjon. Til et medlem som mottar avtalefestet pensjon som det gis statstilskott til etter AFP-tilskottsloven eller avtalefestet pensjon etter lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse kapittel 2 eller tilsvarende ordning, ytes det likevel sykepenger etter reglene i § 8-51. Det samme gjelder et medlem over 65 år som arbeider i privat sektor og som har avtalefestet pensjon fra kommunal pensjonsordning beregnet som tjenestepensjon.

Til et medlem som mottar avtalefestet pensjon som er gradert ut fra arbeidsinntekt eller reduksjon i arbeidstid, ytes det sykepenger etter bestemmelsene i kapitlet her. Når trygden yter sykepenger, fastsettes sykepengegrunnlaget ut fra den arbeidsinntekten som medlemmet har i tillegg til den graderte pensjonen.

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 23 juni 2000 nr. 55 (ikr. 1 aug 2000), 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), 10 juni 2022 nr. 35 (i kraft 15 juni 2022 iflg. res. 10 juni 2022 nr. 994), 10 juni 2022 nr. 35 (i kraft 2 juni 2023, endring endret ved lov 2 juni 2023 nr. 17, tredje ledd opphevet), 12 april 2024 nr. 14 (i kraft 1 okt 2024 iflg. res. 20 sep 2024 nr. 2209).

VIII. Opphold i institusjon

§ 8-53. *Sykepenger under opphold i helseinstitusjon o.l.*

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder for medlemmer som er innlagt i en godkjent helseinstitusjon og får fri forpleining av det offentlige.

Bestemmelsene gjelder ikke for medlemmer som forsørger ektefelle eller barn som selv er medlemmer i trygden.

Sykepengene ytes uten reduksjon for innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir sykepengene redusert med 50 prosent. Sykepengene skal likevel ikke være lavere enn tilsvarende et sykepengegrunnlag på 50 prosent av grunnbeløpet.

Dersom medlemmet etter innleggelsen fortsatt har faste og nødvendige utgifter til bolig o.a., kan det bestemmes at sykepengene ikke skal reduseres, eller at de skal reduseres mindre.

Når institusjonsoppholdet er slutt, ytes det sykepenger etter lovens vanlige bestemmelser fra og med dagen etter utskrivingsdagen. Kommer medlemmet innen tre måneder på nytt i institusjon, ytes det reduserte sykepenger etter denne paragrafen fra og med innleggelsesdagen.

§ 8-54. *Opphold i fengsel*

Et medlem som sitter i varetekt, soner straff eller utholder særreaksjon i en av kriminalomsorgens anstalter eller tilsvarende anstalt i utlandet, har ikke rett til sykepenger. Det samme gjelder dersom medlemmets formue er satt under forvaltning etter straffeprosessloven § 220.

Det ytes likevel sykepenger etter bestemmelsene i dette kapitlet hvis vedkommende arbeider for en arbeidsgiver utenfor anstalten i medhold av straffegjennomføringsloven § 20. Sykepengene reduseres etter bestemmelsene i § 8-53 i loven her. Bestemmelsene om arbeidsgiverperioden i §§ 8-18 og 8-19 gjelder ikke.

Dersom medlemmet er arbeidsufør ved løslatelsen eller når forvaltningen heves, skal arbeids- og inntektsforholdene på innsettelsestidspunktet eller tidspunktet forvaltningen ble besluttet legges til grunn. Dette gjelder likevel ikke dersom vedkommende under fengselsoppholdet har hatt arbeids- og inntektsforhold som gir et bedre resultat.

0 Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 64 (ikr. 1 jan 2002), 20 juni 2003 nr. 45 (ikr. 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712), 20 des 2016 nr. 105, 27 apr 2018 nr. 15 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 27 apr 2018 nr. 641).

IX. Yrkesskade

§ 8-55. *Sykepenger ved yrkesskade*

Til den som er arbeidsufør på grunn av en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes det sykepenger etter følgende særbestemmelser:

a. Vilkåret i §§ 8-2, 8-18, 8-36 og 8-39 om opptjeningstid gjelder ikke.
b. Sykepenger ytes minst ut fra det sykepengegrunnlaget vedkommende hadde på skadetidspunktet.
c. Ved arbeidsuførhet som skyldes yrkesskade medlemmet er påført som militærperson, ytes det også ved tilbakefall sykepenger etter bestemmelsene i § 8-46.
d. Sykepenger utbetales under opphold utenfor Norge uten hensyn til bestemmelsene i § 8-9.
e. Sykepenger fra trygden ytes i opptil 248, 250 eller 260 dager uten hensyn til bestemmelsene i § 8-12.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 apr 1998), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 19 des 2014 nr. 73 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 19 des 2014 nr. 1717), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), 21 mai 2021 nr. 38 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 21 mai 2021 nr. 1627, se endringsloven del II for overgangsregel).

Kapittel 9. Stønad ved barns og andre nærståendes sykdom

0 Hele kapitlet endret ved lov 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998). Overskriften endret ved lov 19 okt 2012 nr. 68 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 19 okt 2012 nr. 978).

§ 9-1. *Formål*

Formålet med stønad etter dette kapitlet er å kompensere for bortfall av arbeidsinntekt for yrkesaktive i forbindelse med barns eller barnepassers sykdom, barns funksjonshemning og pleie av nærstående i livets sluttfase.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 19 okt 2012 nr. 68 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 19 okt 2012 nr. 978).

§ 9-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Omsorgspenger, opplæringspenger og pleiepenger er ytelser ved sykdom etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

I. Generelle bestemmelser

§ 9-2. *Opptjeningstid*

For å få rett til stønad må medlemmet ha vært i arbeid i minst fire uker umiddelbart før fraværet fra arbeidet (opptjeningstid). For øvrig gjelder bestemmelsene i § 8-2 tilsvarende, se likevel § 8-47.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 jan 2004, se dens III).

§ 9-3. *Tap av pensjonsgivende inntekt og minsteinntekt*

Et medlem som har tapt pensjonsgivende inntekt (§ 3-15) ved fravær fra arbeidet på grunn av et barns, en barnepassers eller en nærståendes sykdom, har rett til stønad etter bestemmelsene i dette kapitlet. Det ytes ikke stønad til medlem som er fylt 70 år.

Inntektsgrunnlaget for sykepenger (sykepengegrunnlaget, se § 8-10) må utgjøre minst 50 prosent av grunnbeløpet. Denne inntektsgrensen gjelder ikke for omsorgspenger fra arbeidsgiveren, se § 9-8.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 18 des 1998 nr. 86 (ikr. 1 jan 1999), 22 des 1999 nr. 108 (ikr. 1 jan 2000), 16 des 2011 nr. 58, 19 okt 2012 nr. 68 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 19 okt 2012 nr. 978).

§ 9-4. *Oppholdskrav*

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at medlemmet oppholder seg i Norge, i et annet EØS-land eller i et land eller område der trygdeforordningen er gitt anvendelse for vedkommende ved en bi- eller multilateral trygdeavtale som nevnt i § 1-3 b. For et medlem som ikke er EØS-borger, stilles det krav om opphold i Norge, med mindre annet følger av trygdeforordningen, se § 1-3 a, eller en bi- eller multilateral trygdeavtale som nevnt i § 1-3 b.

Ytelser etter dette kapitlet gis uten hinder av første ledd under opphold utenfor Norge til
a. en person som er medlem etter § 2-5, § 2-6 eller § 2-8,
b. et medlem som har omsorgen for et barn som er innlagt i helseinstitusjon for norsk offentlig regning, eller der barnet får oppholdet dekket etter avtale med et annet land om trygd.

Et medlem kan også ellers få ytelser etter dette kapitlet uten hinder av første ledd ved opphold utenfor Norge i inntil åtte uker i løpet av en tolvmånedersperiode. Medlemmet skal informere Arbeids- og velferdsetaten om oppholdet.

Når et medlem som arbeider i utlandet, har rett til ytelser etter kapittel 9, utbetaler arbeidsgiveren ytelsen og får refusjon fra trygden.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 11 mai 2017 nr. 25 (ikr. 1 okt 2017), 21 mai 2021 nr. 38 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 21 mai 2021 nr. 1627, se endringsloven del II for overgangsregel), 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

II. Omsorgspenger ved barns eller barnepassers sykdom

§ 9-5. *Stønadssituasjonen for omsorgspenger*

Til en arbeidstaker, frilanser eller selvstendig næringsdrivende som har omsorg for barn, ytes det omsorgspenger dersom han eller hun er borte fra arbeidet
a. på grunn av nødvendig tilsyn med og pleie av et sykt barn i hjemmet eller i helseinstitusjon,
b. fordi den som har det daglige barnetilsynet er syk,
c. fordi den som har det daglige barnetilsynet er forhindret fra å ha tilsyn med barnet fordi vedkommende følger et annet barn til utredning eller til innleggelse i helseinstitusjon, eller
d. fordi barnet på grunn av sykdom trenger oppfølging i form av legebesøk mv. selv om barnet ikke er sykt eller pleietrengende den aktuelle dagen.

Retten til omsorgspenger etter første ledd gjelder også fosterforeldre.

Retten til omsorgspenger gjelder til og med det kalenderåret barnet fyller 12 år. Dersom barnet er kronisk eller langvarig sykt eller funksjonshemmet, og vilkårene for utvidet rett til omsorgspenger etter § 9-6 andre ledd er oppfylt, gjelder retten til og med det året barnet fyller 18 år.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 18 des 1998 nr. 86 (ikr. 1 mars 1999), 21 des 2000 nr. 125 (ikr. 1 jan 2001), 20 juni 2003 nr. 53 (ikr. 1 juli 2003), 19 des 2014 nr. 79 (ikr. 1 juli 2015), 20 des 2022 nr. 98 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 20 des 2022 nr. 2309).

§ 9-6. *Antall dager med omsorgspenger*

Omsorgspenger etter § 9-5 første ledd ytes til den enkelte arbeidstaker i opptil 10 stønadsdager for hvert kalenderår. Har vedkommende omsorgen for mer enn to barn, ytes det omsorgspenger i opptil 15 stønadsdager. Når arbeidstakeren er alene om omsorgen, økes antallet stønadsdager til henholdsvis 20 og 30.

Dersom en arbeidstaker har kronisk eller langvarig syke eller funksjonshemmede barn og dette fører til en markert høyere risiko for fravær fra arbeidet for å ta seg av barnet, ytes det omsorgspenger etter reglene i første ledd med tillegg av 10 stønadsdager for hvert kronisk eller langvarig sykt eller funksjonshemmet barn. Når arbeidstakeren er alene om omsorgen, dobles antall stønadsdager.

Arbeidstakeren regnes for å være alene om omsorgen for et barn også hvis den andre av barnets foreldre i lang tid ikke kan ha tilsyn med barnet fordi han eller hun er funksjonshemmet, er innlagt i helseinstitusjon, er i fengsel, avtjener verneplikt e.l.

For at arbeidstakeren skal få utvidet rett til omsorgspenger etter andre ledd, må Arbeids- og velferdsetaten ha godtatt at barnet er kronisk eller langvarig sykt eller funksjonshemmet, og at dette fører til markert høyere risiko for fravær fra arbeidet for å ta seg av barnet.

Når den ene av foreldrene er alene om omsorgen, kan stønadsdagene etter første og andre ledd fordeles mellom foreldrene etter avtale.

Når en av foreldrene er alene om omsorgen, kan opptil 10 av stønadsdagene overføres til ektefelle, eller til samboer når samboerforholdet har vart i minst 12 måneder.

Reglene i denne paragrafen gjelder tilsvarende for frilansere og selvstendig næringsdrivende, men slik at det ytes omsorgspenger etter utløpet av ventetiden, se § 9-9 første ledd.

Arbeidsgiver kan gi rett til omsorgspenger for kortere perioder enn hele dager. Arbeidsgiver har plikt til å drøfte med de tillitsvalgte om det skal gis slik rett til å ta ut omsorgspenger for del av dag.

Departementet kan gi forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragrafen.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 20 juni 2003 nr. 53 (ikr. 1 juli 2003), 17 juni 2005 nr. 59 (ikr. 1 juli 2005), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 18 des 2009 nr. 133, 19 des 2014 nr. 79 (ikr. 1 juli 2015), 20 des 2022 nr. 98 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 20 des 2022 nr. 2309).

§ 9-7. *Dokumentasjon av sykdom*

For at arbeidstakeren skal få rett til omsorgspenger fra arbeidsgiveren, må barnets eller barnepasserens sykdom dokumenteres med egenmelding eller legeerklæring.

Med egenmelding menes det at arbeidstakeren uten å legge fram legeerklæring melder fra til arbeidsgiveren om at fraværet skyldes sykt barn eller syk barnepasser.

Arbeidstakeren kan gi skriftlig eller muntlig egenmelding for de første tre kalenderdagene i hvert enkelt tilfelle. Fravær fra en arbeidsøkt som strekker seg over et døgnskille, skal regnes som en egenmeldingsdag. Fra den fjerde dagen kan arbeidsgiveren kreve at barnets eller barnepasserens sykdom blir dokumentert med legeerklæring.

For at arbeidstakeren, frilanseren eller den selvstendige næringsdrivende skal få rett til omsorgspenger fra trygden må barnets eller barnepasserens sykdom dokumenteres med egenmelding de første tre stønadsdagene, og deretter med legeerklæring.

Bestemmelsene i §§ 8-7 andre ledd og 8-27 første ledd bokstav b gjelder tilsvarende.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 27 nov 1998 nr. 69, 19 des 2014 nr. 79 (ikr. 1 juli 2015), 20 des 2022 nr. 98 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 20 des 2022 nr. 2309).

§ 9-8. *Omsorgspenger fra arbeidsgiveren*

Arbeidsgiveren yter omsorgspenger etter § 9-5 første ledd dersom arbeidsforholdet har vart i minst fire uker (opptjeningstid). For øvrig gjelder bestemmelsene i §§ 8-18 og 8-22 tilsvarende.

Omsorgspenger fra arbeidsgiveren beregnes etter de samme bestemmelsene som sykepenger, og utgjør 100 prosent av sykepengegrunnlaget, se §§ 8-10 og 8-28.

Når en arbeidsgiver har betalt omsorgspenger til en arbeidstaker i mer enn 10 stønadsdager i et kalenderår, kan arbeidsgiveren kreve å få refusjon fra trygden for det antall stønadsdager som overstiger 10.

Omsorgspenger til en arbeidstaker som bare har omsorg for et kronisk eller langvarig sykt eller funksjonshemmet barn over 12 år, refunderes fullt ut.

Når en arbeidstaker skifter arbeidsgiver, kan den nye arbeidsgiveren kreve at arbeidstakeren legger fram erklæring fra tidligere arbeidsgiver om hvor mange dager arbeidstakeren har fått omsorgspenger i det kalenderåret ansettelsen finner sted.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 22 des 1999 nr. 108 (ikr. 1 jan 2000 og gjøres gjeldende for nye tilfeller), 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 jan 2004, se dens III), 20 des 2022 nr. 98 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 20 des 2022 nr. 2309).

§ 9-9. *Omsorgspenger fra trygden*

Trygden yter omsorgspenger dersom arbeidstakeren har vært i arbeid eller i en likestilt situasjon (§ 9-2 jf. § 8-2) i til sammen minst fire uker umiddelbart før fraværet, men ikke har rett til omsorgspenger fra en arbeidsgiver. Til frilansere og selvstendig næringsdrivende ytes det ikke omsorgspenger fra trygden de ti første fraværsdagene (ventetid). Dersom frilanseren eller den selvstendig næringsdrivende bare har omsorg for et kronisk eller langvarig sykt eller funksjonshemmet barn over 12 år, ytes omsorgspenger fra og med 1. fraværsdag.

Omsorgspenger beregnes for øvrig etter de samme bestemmelsene som sykepenger fra trygden, se kapittel 8, men slik at det til selvstendig næringsdrivende gis ytelse med 100 prosent av grunnlaget inntil seks ganger grunnbeløpet.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 jan 2004, se dens III), 19 des 2014 nr. 79 (ikr. 1 juli 2015), 20 des 2022 nr. 98 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 20 des 2022 nr. 2309).

III. Pleiepenger og opplæringspenger

0 Endret ved lov 11 mai 2017 nr. 25 (ikr. 1 okt 2017).

§ 9-10. *Pleiepenger til medlem med omsorg for syke barn*

Et medlem som har omsorg for barn under 18 år, har rett til pleiepenger når barnet på grunn av sykdom, skade eller lyte har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie, og medlemmet derfor må være borte fra arbeidet.

Dersom barnets behov for kontinuerlig tilsyn og pleie tilsier det, kan inntil to omsorgspersoner få pleiepenger samtidig, se også § 9-16 andre ledd.

Til et medlem som har omsorg for en person med utviklingshemming som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie på grunn av en livstruende eller annen svært alvorlig sykdom eller skade, ytes det pleiepenger uten hensyn til aldersgrensen på 18 år.

Dersom barnet dør i stønadsperioden, ytes det pleiepenger i opptil 30 stønadsdager (seks uker). Til den som har mottatt fulle pleiepenger i minst tre år ytes det pleiepenger i opptil tre måneder. Ved eventuell arbeidsinntekt i denne perioden graderes pleiepengene mot arbeidsinntekten.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 18 des 1998 nr. 86 (ikr. 1 mars 1999), 13 des 2002 nr. 86 (ikr. 1 juli 2003) som endret ved lov 20 juni 2003 nr. 53 (ikr. 1 juli 2003 med virkning for tilfeller når barnet blir innlagt i helseinstitusjon etter dette tidspunktet), 16 des 2005 nr. 119 (ikr. 1 jan 2006), 15 juni 2007 nr. 21, 11 mai 2017 nr. 25 (ikr. 1 okt 2017), 19 des 2017 nr. 120 (ikr. 1 feb 2018), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2020).

§ 9-11. *Graderte pleiepenger*

Det kan ytes graderte pleiepenger når barn som nevnt i § 9-10 trenger kontinuerlig tilsyn og pleie, men hvor det er etablert tilsyns- og avlastningsordning deler av dagen eller noen dager i uken.

Ytelsen graderes ned for hver time barnet har tilsyn av andre, målt mot en normalarbeidsuke på 37,5 timer. Ytelsen kan graderes ned til 20 prosent.

Det gjøres unntak fra andre ledd første punktum når barnets sykdom, jf. § 9-10, medfører at omsorgspersonen ikke kan være i arbeid fordi barnet må ha tilsyn og pleie om natten, eller omsorgspersonen må være i beredskap.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gradert ytelse.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 18 des 1998 nr. 86 (ikr. 1 mars 1999 med virkning også for tilfeller hvor barnet ble sykt før dette tidspunktet), 14 juni 2002 nr. 22, 16 des 2005 nr. 118 (ikr. 1 jan 2006 med virkning også for løpende tilfeller), 16 des 2005 nr. 119 (ikr. 1 jan 2006), 9 apr 2010 nr. 11 (ikr. 1 juli 2010 iflg. res. 9 apr 2010 nr. 499), 11 mai 2017 nr. 25 (ikr. 1 okt 2017, endret paragrafnummer fra § 9-11a), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 21 juni 2019 nr. 27 (ikr. 1 juli 2019), 21 mai 2021 nr. 38 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 21 mai 2021 nr. 1627, se endringsloven del II for overgangsregel).

§ 9-11 a. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 16 des 2005 nr. 119 (ikr. 1 jan 2006), opphevet ved lov 19 des 2017 nr. 113 (med virkning fra 1 okt 2017).

§ 9-12. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 16 des 2005 nr. 118 (ikr. 1 jan 2006), 9 apr 2010 nr. 11 (ikr. 1 juli 2010 iflg. res. 9 apr 2010 nr. 499), 19 okt 2012 nr. 68 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 19 okt 2012 nr. 978), 11 mai 2017 nr. 25 (ikr. 1 okt 2017), 19 des 2017 nr. 120 (ikr. 1 jan 2018), opphevet ved lov 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019).

§ 9-13. *Pleiepenger for pleie av en nærstående i livets sluttfase*

Til medlem som i hjemmet pleier en nærstående i livets sluttfase, ytes det pleiepenger i opptil 60 dager for hver pasient. Det kan ytes pleiepenger til inntil to personer samtidig for pleie av samme person.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 11 mai 2017 nr. 25 (ikr. 1 okt 2017), tidligere § 9-12, 20 des 2022 nr. 98 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 20 des 2022 nr. 2309).

§ 9-14. *Opplæringspenger til et medlem som tar seg av et funksjonshemmet eller langvarig sykt barn*

Til et medlem som trenger nødvendig opplæring for å ta seg av og behandle et barn med en funksjonshemning eller en langvarig sykdom, ytes det opplæringspenger dersom medlemmet gjennomgår opplæring ved en godkjent helseinstitusjon eller deltar på foreldrekurs ved et offentlig spesialpedagogisk kompetansesenter.

Stønaden kan gis selv om barnet har fylt 18 år.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 11 mai 2017 nr. 25 (ikr. 1 okt 2017), tidligere § 9-13, 20 des 2022 nr. 98 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 20 des 2022 nr. 2309).

§ 9-15. *Utbetaling av pleiepenger og opplæringspenger*

Trygden yter pleiepenger og opplæringspenger etter de samme bestemmelsene som sykepenger fra trygden, se kapittel 8, men slik at det til selvstendig næringsdrivende gis ytelse med 100 prosent av grunnlaget inntil seks ganger grunnbeløpet.

Beregningsgrunnlaget skal ikke fastsettes på nytt ved ny stønadsperiode dersom det er gått mindre enn fire uker siden forrige stønadsperiode. Hvis det har vært endringer i inntekten, skal det fastsettes nytt beregningsgrunnlag.

Bestemmelsene om ventetid i § 8-34 andre ledd, § 8-38 andre ledd og § 8-47 sjette ledd gjelder likevel ikke.

Til arbeidsledige gis ytelsen etter bestemmelsene i § 8-49 om sykepenger til arbeidsledige.

0 Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), opphevet ved lov 16 des 2005 nr. 118 (ikr. 1 jan 2006 med virkning også for løpende tilfeller), tilføyd ved lov 11 mai 2017 nr. 25 (ikr. 1 okt 2017), endret ved lov 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019).

§ 9-16. *Krav til dokumentasjon*

For å få rett til pleiepenger etter § 9-10 må det legges fram en legeerklæring fra lege i spesialisthelsetjenesten. Det samme gjelder ved forlengelse av pleiepengeperioden.

Det må dokumenteres at barnet har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie på grunn av sykdom, skade eller lyte. Dersom det er behov for tilsyn og pleie av to omsorgspersoner, se § 9-10 andre ledd, må dette dokumenteres.

Dersom det er etablert tilsyns- og avlastningsordning for barnet, må den som søker om pleiepenger, dokumentere hvor mange timer i uken det gjelder.

For å få rett til pleiepenger etter § 9-13 må det legges fram legeerklæring fra den helseinstitusjonen eller den legen som har behandlet pasienten. Samme legeerklæring kan benyttes av flere pleiepengemottakere.

For å få rett til opplæringspenger etter § 9-14 må det legges fram legeerklæring om at opplæringen er nødvendig.

0 Tilføyd ved lov 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), endret ved lover 19 des 2008 nr. 107, 19 des 2014 nr. 79 (ikr. 1 jan 2015), 11 mai 2017 nr. 25 (ikr. 1 okt 2017), tidligere § 9-14, 21 mai 2021 nr. 38 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 21 mai 2021 nr. 1627, se endringsloven del II for overgangsregel), 20 des 2022 nr. 98 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 20 des 2022 nr. 2309).

§ 9-17. *Feriepenger til arbeidstakere*

Til arbeidstakere yter trygden feriepenger til pleiepenger og opplæringspenger.

Til samlet utbetaling av pleiepenger og opplæringspenger i et opptjeningsår ytes det feriepenger bare for de 12 første ukene.

Feriepenger utgjør 10,2 prosent av stønaden.

0 Tilføyd ved lov 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), endret ved lov 11 mai 2017 nr. 25 (ikr. 1 okt 2017).

Kapittel 10. Stønad for å kompensere for utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet

0 Overskriften endret ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189).

§ 10-1. *Formål*

Formålet med ytelser etter dette kapitlet er å kompensere for bestemte utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet for medlemmer som har sykdom, skade eller lyte.

0 Endret ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189).

§ 10-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Stønadsformer etter dette kapitlet som er omfattet av trygdeforordningen, er ytelser ved sykdom etter trygdeforordningen. For slike stønader skal bestemmelsene i dette kapitlet fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser som supplerer eller legger til rette for etterlevelse av bestemmelser om ytelser ved sykdom i trygdeforordningen og gjennomføringsforordningen.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 10-2. *(Opphevet)*

0 Opphevet ved lov 16 juni 2017 nr. 44 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 16 juni 2017 nr. 776).

§ 10-3. *Opphold i Norge eller i utlandet*

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at medlemmet oppholder seg i Norge.

Et medlem med rett til helsetjenester i utlandet etter § 5-24 får under opphold i utlandet dekket utgifter til høreapparat og ortopediske hjelpemidler m.m. som nevnt i § 10-7 første ledd bokstav i. For annen stønad som er nevnt i § 10-7, kan det gjøres unntak fra bestemmelsen i første ledd når særlige grunner gjør det rimelig.

0 Endret ved lover 14 juni 2002 nr. 22, 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189).

§ 10-4. *Alder*

Det er et vilkår for rett til stønad etter § 10-5 at krav er framsatt før fylte 67 år. Stønad etter § 10-7 bokstavene e til g gitt i medhold av § 10-5 kan ytes fram til vedkommende fyller 70 år.

Stønad til anskaffelse av bil i medhold av § 10-6 gis bare når vilkårene for rett til slik stønad var oppfylt før vedkommende fylte 70 år.

0 Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 27 nov 1998 nr. 69, 10 des 1999 nr. 84, 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012).

§ 10-5. *Stønad til bedring av funksjonsevnen i arbeidslivet*

Det ytes stønad etter § 10-7 til et medlem som på grunn av sykdom, skade eller lyte
a. har fått sin evne til å utføre inntektsgivende arbeid varig nedsatt, eller
b. har fått sine muligheter til å velge yrke eller arbeidsplass vesentlig innskrenket.

Når det skal vurderes om vilkåret i første ledd bokstav a eller b er oppfylt, legges det vekt på alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn, arbeidsmuligheter på hjemstedet og arbeidsmuligheter på andre steder der det er rimelig at vedkommende tar arbeid.

Stønaden ytes i forbindelse med tiltak som er nødvendige og hensiktsmessige for at medlemmet skal bli i stand til å skaffe seg eller beholde høvelig arbeid.

Det ytes ikke stønad etter denne paragrafen til en person som mottar uføretrygd eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd. Til en person som mottar uføretrygd, kan det likevel ytes stønad dersom det er sannsynlig at stønaden vil føre til at uføretrygden faller bort eller blir redusert.

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799).

§ 10-6. *Stønad til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet*

Når et medlem har fått sin funksjonsevne i dagliglivet vesentlig og varig nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte, ytes det stønad etter § 10-7.

Stønaden ytes i forbindelse med tiltak som er nødvendige og hensiktsmessige for å bedre medlemmets funksjonsevne i dagliglivet eller for at vedkommende skal kunne bli pleid i hjemmet.

Departementet gir forskrift om stønad etter denne paragrafen, herunder særregler for bestemte grupper.

0 Endret ved lover 19 des 2003 nr. 135, 20 des 2016 nr. 105 (ikr. 1 jan 2017).

§ 10-7. *Stønadsformer*

Et medlem som fyller vilkårene i § 10-5 eller § 10-6, kan få stønad i form av utlån av, tilskott til eller lån til

a. hjelpemidler, herunder skolehjelpemidler med unntak av læremidler,
b. høreapparat,
c. grunnmønster til søm av klær,
d. førerhund,
e. lese- og sekretærhjelp for blinde og svaksynte,
f. tolkehjelp for hørselshemmede,
g. tolke- og ledsagerhjelp for døvblinde,
h. motorkjøretøy eller annet transportmiddel,
i. anskaffelse, vedlikehold og fornyelse av nødvendige og hensiktsmessige ortopediske hjelpemidler, brystproteser, ansiktsdefektproteser, øyeproteser og parykker.

Til et medlem som fyller vilkårene i § 10-5, kan det også ytes stønad til ombygging av maskiner og tilrettelegging av fysisk miljø på arbeidsplassen.

Til et medlem som fyller vilkårene i § 10-6, kan det også ytes tilskott til opplæringstiltak.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, og kan herunder bestemme at hjelpemidler skal utlånes fra en hjelpemiddelsentral.

0 Endret ved lover 18 des 1998 nr. 86 (ikr. 1 jan 1999), 23 juni 2000 nr. 55, 21 des 2000 nr. 125 (ikr. 1 jan 2001), 14 juni 2002 nr. 22, 20 des 2002 nr. 111 (ikr. 1 jan 2003), 20 juni 2003 nr. 53 (ikr. 1 juli 2003), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189).

§ 10-7 a. *Stønad til briller til barn*

Det kan gis stønad til briller til et medlem under 18 år som har behov for synskorrigering. Det er ikke et vilkår for rett til stønad at behovet for synskorrigering skyldes sykdom, skade eller lyte.

Departementet gir forskrift om stønad etter denne paragrafen.

0 Tilføyd ved lov 20 des 2022 nr. 100 (i kraft 1 jan 2023).

§ 10-8. *Forholdet til ytelser etter annen lovgivning*

Retten til ytelser etter dette kapitlet faller bort i den utstrekning ytelsene kommer inn under ansvarsområdet i annen lovgivning. Departementet gir forskrifter om avgrensningen, herunder unntak for bestemte grupper.

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015, endret paragrafnummer fra § 10-15), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189, endret paragrafnummer fra § 10-17), 20 des 2016 nr. 105 (ikr. 1 jan 2017).

§ 10-9. *(Opphevet)*

0 Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), opphevet ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189).

§ 10-10. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004 med virkning også for løpende tilfeller), 12 des 2008 nr. 83 (ikr. 1 mai 2008), opphevet ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189).

§ 10-11. *(Opphevet)*

0 Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), opphevet ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189).

§ 10-12. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015, endret paragraftallet fra § 10-10), 20 juni 2003 nr. 53 (ikr. 1 juli 2003), 19 des 2003 nr. 135, opphevet ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189).

§ 10-13. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015, endret paragraftallet fra § 10-12), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), opphevet ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189).

§ 10-14. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), opphevet ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189).

§ 10-15. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015, endret paragraftallet fra § 10-13), 15 juni 2001 nr. 64 (ikr. 1 jan 2002), 20 juni 2003 nr. 45 (ikr. 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712), opphevet ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189).

§ 10-16. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 10 des 1999 nr. 84, 30 juni 2000 nr. 57 som endret ved lov 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002 for nye tilfeller; for tilfeller hvor rehabiliteringspenger er samordnet med etterlatteytelser eller vilkårene for begge ytelsene er oppfylt pr. 31 des 2001 trer endringene ikr. 1 jan 2003, endret paragraftallet fra § 10-14), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), opphevet ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189).

§ 10-17. *(Flyttet til § 10-8 ved lov 19 des 2008 nr. 106.)*

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015, endret paragraftallet fra § 10-15), 19 des 2008 nr. 106 (i kraft 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189, endret paragraftallet til § 10-8).

§ 10-18. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84, 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015, endret paragraftallet fra § 10-16) som endret ved lov 21 des 2001 nr. 118, opphevet ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189).

Kapittel 11. Arbeidsavklaringspenger

0 Endret ved lover 21 des 2001 nr. 118, 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018).

§ 11-1. *Formål*

Formålet med arbeidsavklaringspenger er å sikre inntekt for et medlem som på grunn av sykdom, skade eller lyte har fått nedsatt arbeidsevne og

a. får aktiv behandling, eller
b. deltar på et arbeidsrettet tiltak, eller
c. får annen oppfølging med sikte på å skaffe seg eller beholde arbeid.

0 Endret ved lover 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018).

§ 11-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Arbeidsavklaringspenger er en ytelse ved sykdom etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser som supplerer eller legger til rette for etterlevelse av bestemmelser om ytelser ved sykdom i trygdeforordningen og gjennomføringsforordningen.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 11-2. *Forutgående medlemskap*

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at medlemmet i minst fem år umiddelbart før krav om ytelsen settes fram, har vært medlem i folketrygden. Ved vurderingen av om vilkåret er oppfylt, ses det bort fra perioder med tjeneste i internasjonale organisasjoner eller organer som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av.

Vilkåret om fem års forutgående medlemskap i første ledd gjelder likevel ikke for den som har vært medlem i folketrygden i minst ett år umiddelbart før krav om ytelsen settes fram, dersom

a. han eller hun var medlem i trygden da arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten, se § 11-5, og etter fylte 16 år har perioder med medlemskap som minst tilsvarer perioder uten medlemskap, eller
b. han eller hun etter fylte 16 år har vært medlem i trygden med unntak av maksimum fem år.

0 Endret ved lover 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V), 7 mai 2021 nr. 30.

§ 11-3. *Oppholdskrav*

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at medlemmet oppholder seg i Norge, i et annet EØS-land eller i et land eller område der trygdeforordningen er gitt anvendelse for vedkommende ved en bi- eller multilateral trygdeavtale som nevnt i § 1-3 b. For et medlem som ikke er EØS-borger, stilles det krav om opphold i Norge, med mindre annet følger av trygdeforordningen, se § 1-3 a, eller en bi- eller multilateral trygdeavtale som nevnt i § 1-3 b.

Arbeidsavklaringspenger ytes uten hinder av første ledd til et medlem som får medisinsk behandling eller deltar på et arbeidsrettet tiltak utenfor Norge, i samsvar med aktivitetsplanen, se arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a.

Et medlem kan også ellers få arbeidsavklaringspenger uten hinder av første ledd under opphold utenfor Norge i inntil fire uker per kalenderår. Det er en forutsetning at oppholdet er forenlig med gjennomføringen av den fastsatte aktiviteten og ikke hindrer Arbeids- og velferdsetatens oppfølging og kontroll. Medlemmet må på forhånd søke Arbeids- og velferdsetaten om godkjenning av oppholdet.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler for rett til å motta arbeidsavklaringspenger etter andre og tredje ledd.

0 Endret ved lover 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 11-4. *Alder*

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at medlemmet har fylt 18 år. Retten til arbeidsavklaringspenger opphører ved utgangen av den måneden medlemmet fyller 67 år.

Dersom kravet settes fram etter at medlemmet har fylt 62 år, er det et vilkår at medlemmet hadde en pensjonsgivende inntekt på minst ett grunnbeløp i året før arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten, se § 11-5, eller på til sammen minst tre ganger grunnbeløpet i løpet av de tre siste årene før samme tidspunkt. Dette gjelder likevel bare dersom medlemmet har rett til uttak av hel alderspensjon etter kapitlene 19 og 20.

0 Endret ved lover 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002), 19 des 2003 nr. 116 (ikr. 1 jan 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1622), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 17 des 2010 nr. 77, 25 nov 2011 nr. 43, 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907), 20 des 2024 nr. 81.

§ 11-5. *Nedsatt arbeidsevne – krav til årsakssammenheng*

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at medlemmet har fått arbeidsevnen nedsatt med minst halvparten. Sykdom, skade eller lyte må være en vesentlig medvirkende årsak til den nedsatte arbeidsevnen.

Ved vurderingen av om arbeidsevnen er nedsatt, skal det blant annet legges vekt på helse, alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn og arbeidsmuligheter på steder der det er rimelig at medlemmet tar arbeid.

0 Endret ved lover 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018).

§ 11-6. *Behov for bistand til å skaffe seg eller beholde arbeid*

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at medlemmet for å skaffe seg eller beholde arbeid som han eller hun kan utføre

a. har behov for aktiv behandling, eller
b. har behov for arbeidsrettet tiltak, eller
c. etter å ha prøvd tiltakene etter bokstav a eller b fortsatt anses for å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får annen oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hva som skal godkjennes som et arbeidsrettet tiltak etter denne bestemmelsen.

0 Endret ved lover 19 des 2003 nr. 116 (ikr. 1 jan 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1622), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 19 okt 2012 nr. 68 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 19 okt 2012 nr. 978), 3 juni 2016 nr. 19 (ikr. 1 juli 2016 iflg. res. 3 juni 2016 nr. 572), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018).

§ 11-7. *Medlemmets aktivitetsplikt*

Det er et vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger at medlemmet bidrar aktivt i prosessen med å komme i arbeid.

Aktivitetskravene fastsettes i aktivitetsplanen, se arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a tredje ledd. Medlemmet skal medvirke ved utarbeidelsen av aktivitetsplanen. Kravene til egenaktivitet skal tilpasses medlemmets funksjonsnivå, og aktivitetsplanen skal endres ved behov.

0 Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 90, 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 19 okt 2012 nr. 68 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 19 okt 2012 nr. 978), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), tidligere § 11-8.

§ 11-8. *Fravær fra fastsatt aktivitet*

Ved fravær fra fastsatt aktivitet, se § 11-7, stanses arbeidsavklaringspengene inntil vilkårene for å motta ytelsen igjen er oppfylt.

Hvis medlemmet har hatt grunn til å ikke møte på fastsatt aktivitet, se tredje og fjerde ledd, skal arbeidsavklaringspengene etterbetales.

Fravær på inntil én dag i meldeperioden og fravær som skyldes sterke velferdsgrunner, skal ikke føre til stans av ytelsen. Arbeids- og velferdsetaten kan kreve at grunnene dokumenteres.

Fravær som skyldes sykdom eller skade, skal ikke føre til stans av ytelsen. Arbeids- og velferdsetaten kan kreve legeerklæring eller erklæring fra en annen sakkyndig som Arbeids- og velferdsetaten godkjenner.

Dersom medlemmet har gjentatte fravær, skal Arbeids- og velferdsetaten vurdere om medlemmet fortsatt oppfyller vilkårene for å motta ytelsen.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hva som er gyldig fravær, krav til dokumentasjon, hva som anses som fravær fra fastsatt aktivitet, og konsekvenser av fravær fra fastsatt aktivitet.

0 Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 90, 30 juni 2000 nr. 57 som endret ved lov 15 juni 2001 nr. 90 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015, endret paragrafnummer fra § 11-7), 19 des 2003 nr. 116 (ikr. 1 jan 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1622), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1443 og 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 19 okt 2012 nr. 68 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 19 okt 2012 nr. 978), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018, tidligere § 11-9).

§ 11-9. *Reduksjon av arbeidsavklaringspenger ved brudd på nærmere bestemte aktivitetsplikter*

Arbeidsavklaringspengene skal reduseres dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å følge nærmere bestemte aktivitetsplikter fastsatt i forskrift, se tredje ledd.

Reduksjonen kan ikke ilegges senere enn tre måneder etter det aktuelle pliktbruddet.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hvilke pliktbrudd som fører til reduksjon, vilkår for reduksjon og størrelsen på den.

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015, endret paragrafnummer fra § 11-8), 16 des 2005 nr. 119 (ikr. 1 jan 2006), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018, tidligere § 11-8).

§ 11-10. *Meldeplikt*

Medlemmet må melde seg hos Arbeids- og velferdsetaten hver fjortende dag (meldeperioden) og gi opplysninger som har betydning for retten til ytelsen. Meldingen skal gis ved bruk av meldekort, ved oppmøte eller på andre måter som Arbeids- og velferdsetaten bestemmer.

Dersom medlemmet unnlater å melde seg på fastsatt dag, stanses ytelsen fra og med den dagen medlemmet skulle ha meldt seg og inntil han eller hun melder seg på nytt. Dersom medlemmet har hatt rimelig grunn til å unnlate å melde seg, skal ytelsen etterbetales.

Dersom det vil være unødig tyngende for medlemmet å overholde meldeplikten, kan Arbeids- og velferdsetaten helt eller delvis frita medlemmet fra meldeplikten.

Arbeids- og velferdsetaten skal av eget tiltak vurdere om det skal gis fritak fra meldeplikten. Fritak fra meldeplikt unntar ikke medlemmet fra den alminnelige opplysningsplikten etter § 21-3.

Dersom medlemmet gjentatte ganger unnlater å oppfylle meldeplikten, skal Arbeids- og velferdsetaten vurdere om medlemmet fortsatt oppfyller vilkårene for å motta ytelsen.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om innholdet i meldeplikten.

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), tidligere § 11-7.

§ 11-11. *Oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten*

Et medlem som mottar arbeidsavklaringspenger, skal få jevnlig oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

Det skal fastsettes individuelle oppfølgingstidspunkter ved innvilgelsen av arbeidsavklaringspenger. Medlemmet skal også følges opp etter at behandlingen eller det arbeidsrettede tiltaket er gjennomført.

På oppfølgingstidspunktet skal Arbeids- og velferdsetaten sammen med medlemmet vurdere om han eller hun har den ønskede framdriften mot målet om å komme i arbeid. Det skal også vurderes om vilkårene for retten til ytelsen fortsatt er oppfylt.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om oppfølgingen.

0 Tilføyd ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004 med virkning også for løpende tilfeller), 12 des 2008 nr. 83 (ikr. 1 mai 2008), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018).

§ 11-12. *Varighet*

Arbeidsavklaringspenger gis så lenge det er nødvendig for at medlemmet skal kunne gjennomføre fastsatt aktivitet med sikte på å komme i arbeid, se § 11-7, men likevel ikke lenger enn tre år.

Stønadsperioden kan forlenges i inntil to år dersom medlemmet allerede er i arbeid og anses å være nær ved å kunne øke arbeidsevnen sin, eller anses å være nær ved å bli satt i stand til å skaffe eller gå tilbake i arbeid. Det er et vilkår at medlemmet har eller kan oppnå en arbeidsevne på mer enn 50 prosent.

Stønadsperioden kan også forlenges i inntil to år dersom medlemmet deltar på et opplæringstiltak.

Ved beregningen av den maksimale stønadsperioden inngår den tiden medlemmet har vedtak om arbeidsavklaringspenger etter §§ 11-5, 11-14, 11-15 og 11-16. Øvrige perioder hvor medlemmet har vedtak om arbeidsavklaringspenger, skal ikke inngå i beregningen av den maksimale stønadsperioden.

Departementet kan gi forskrift om særlige bestemmelser for medlemmer som før 1. juli 2022 har fått arbeidsavklaringspenger utover den ordinære stønadsperioden på tre år, slik at disse på uendrede vilkår kan motta videre arbeidsavklaringspenger i en unntaksperiode på inntil to år.

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015, endret paragrafnummer fra § 11-11), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018, tidligere § 11-10), 22 juni 2022 nr. 72 (i kraft 1 juli 2022).

§ 11-12 a. *Opphevet*

0 Tilføyd ved lov 22 juni 2022 nr. 72 (i kraft 1 juli 2022), opphevet ved lov 20 des 2023 nr. 95.

§ 11-13. *Arbeidsavklaringspenger til et medlem som ikke har opparbeidet seg ny rett til sykepenger*

Det kan gis arbeidsavklaringspenger i inntil seks måneder til et medlem som ikke har opparbeidet seg ny rett til sykepenger etter kapittel 8. Medlemmet skal oppfylle vilkårene i § 11-5, men det stilles likevel ikke krav til varigheten av den nedsatte arbeidsevnen. Vilkårene i § 11-6 gjelder ikke. Ett av følgende vilkår skal i tillegg være oppfylt:

a. Medlemmet har tidligere mottatt arbeidsavklaringspenger og har blitt arbeidsufør som følge av en annen sykdom innen seks måneder etter at arbeidsavklaringspengene opphørte.
b. Medlemmet har tidligere mottatt arbeidsavklaringspenger og har blitt arbeidsufør som følge av samme sykdom innen ett år etter at arbeidsavklaringspengene opphørte.
c. Medlemmet har tidligere mottatt sykepenger etter kapittel 8 i til sammen 248, 250 eller 260 sykepengedager i løpet av de tre siste årene, se § 8-12, og har igjen blitt arbeidsufør på grunn av sykdom eller skade mens han eller hun er i arbeid.

d. Medlemmet har tidligere mottatt sykepenger etter kapittel 8 i til sammen 248, 250 eller 260 sykepengedager i løpet av de tre siste årene, se § 8-12, og er fortsatt arbeidsufør på grunn av sykdom eller skade.
e. Medlemmet har mottatt arbeidsavklaringspenger og deretter foreldrepenger og har blitt arbeidsufør på grunn av sykdom eller skade, se § 8-2 andre ledd, innen seks måneder etter at foreldrepengene opphørte.

Det gis ikke arbeidsavklaringspenger i arbeidsgiverperioden for sykepenger, se § 8-19. Kravene i §§ 8-7 og 8-8 gjelder tilsvarende.

0 Tilføyd ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret ved lover 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), 16 des 2011 nr. 58, 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), 20 des 2024 nr. 81.

§ 11-14. *Arbeidsavklaringspenger til studenter*

Det kan gis arbeidsavklaringspenger til en student som har avbrutt studiet, og som har behov for aktiv behandling for å kunne gjenoppta studiet.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om rett til arbeidsavklaringspenger i denne perioden.

0 Tilføyd ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret ved lover 15 juni 2007 nr. 21, 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018).

§ 11-15. *Arbeidsavklaringspenger til et medlem som etablerer egen virksomhet*

Det kan gis arbeidsavklaringspenger under etablering av egen virksomhet når etableringen antas å føre til at medlemmet blir selvforsørget, eventuelt i kombinasjon med gradert uføretrygd. Etableringen må gjelde ny virksomhet.

Arbeidsavklaringspenger kan gis i en utviklingsfase på inntil seks måneder og/eller en oppstartfase på inntil tre måneder etter søknad før hver enkelt fase. Fasene regnes fra det tidspunktet arbeidsavklaringspenger under etablering er innvilget. Dette gjelder også i de tilfellene der det ikke er en forutgående utviklingsfase.

Medlemmet må innhente en næringsfaglig vurdering av etableringsplanen fra fylkeskommune, kommune eller annen kompetent instans. Medlemmet må selv dekke utgiftene som påløper i denne forbindelsen.

Dersom det viser seg at en påbegynt etablering åpenbart ikke lar seg gjennomføre, skal arbeidsavklaringspenger under etablering av egen virksomhet stanses.

Inntekt fra oppstartfasen skal ikke føre til reduksjon av arbeidsavklaringspengene. Inntekt fra arbeid ved siden av etableringen skal føre til reduksjon etter § 11-23.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om rett til arbeidsavklaringspenger under etablering av egen virksomhet.

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015, endret paragrafnummer fra § 11-12), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018, tidligere § 11-19).

§ 11-16. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015) som endret ved lov 21 des 2001 nr. 118, endret ved lover 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 18 des 2009 nr. 133 (ikr. 1 mai 2010), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), tidligere § 11-20, opphevet ved lov 20 des 2024 nr. 81.

§ 11-17. *Arbeidsavklaringspenger i perioden som arbeidssøker*

Det kan gis arbeidsavklaringspenger i seks måneder etter at medlemmet er satt i stand til å skaffe seg arbeid som han eller hun kan utføre, før han eller hun har fått arbeid eller tilbud om det. Medlemmet må fylle vilkårene i §§ 4-5 og 4-8. Bestemmelsene om tidsbegrenset bortfall av dagpenger i § 4-20 gjelder tilsvarende.

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015, endret paragrafnummer fra § 11-14), 15 juni 2001 nr. 64 (ikr. 1 jan 2002), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018).

§ 11-18. *Arbeidsavklaringspenger under behandling av krav om uføretrygd*

Det kan gis arbeidsavklaringspenger i inntil åtte måneder når medlemmet skal vurderes for uføretrygd.

Et medlem som er innvilget uføretrygd, gis arbeidsavklaringspenger fram til virkningstidspunktet for uføretrygden.

0 Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 30 juni 2000 nr. 57 som endret ved lov 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015, endret paragrafnummer fra § 11-15), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 16 des 2005 nr. 118, 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), 18 juni 2021 nr. 90, 20 des 2024 nr. 81.

§ 11-19. *Grunnlaget for beregningen av arbeidsavklaringspenger*

Grunnlaget for beregningen av arbeidsavklaringspenger fastsettes ut fra medlemmets pensjonsgivende inntekt, se § 3-15, i året før arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten, se § 11-5. Grunnlaget for beregningen skal likevel fastsettes ut fra gjennomsnittet av den pensjonsgivende inntekten i de tre siste kalenderårene før samme tidspunkt dersom dette gir et høyere grunnlag.

Den pensjonsgivende inntekten etter første ledd skal reguleres i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet. Pensjonsgivende inntekt over seks ganger gjennomsnittlig grunnbeløp i et kalenderår regnes ikke med i grunnlaget.

Grunnlaget for arbeidsavklaringspenger blir regulert i samsvar med senere endringer i grunnbeløpet.

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015, endret paragrafnummer fra § 11-16), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018, tidligere § 11-15).

§ 11-20. *Arbeidsavklaringspengenes størrelse og vilkår om barnetillegg*

Arbeidsavklaringspenger gis med 66 prosent av grunnlaget, se § 11-19. Minste årlige ytelse er 2,041 ganger grunnbeløpet. For medlem under 25 år er minste årlige ytelse 2/3 av 2,041 ganger grunnbeløpet.

Arbeidsavklaringspenger gis for fem dager per uke. Dagsatsen er den årlige ytelsen delt på 260.

Til et medlem som forsørger barn, se § 1-6, ytes det et barnetillegg. Tillegget gis per dag for hvert barn fem dager i uken. Dersom begge foreldrene mottar arbeidsavklaringspenger, kan begge få barnetillegg.

Som barn regnes egne barn og fosterbarn, se barnevernsloven § 9-1, dersom medlemmet har forsørget fosterbarnet i de to siste årene før krav om barnetillegg blir satt fram. Arbeids- og velferdsetaten kan fravike kravet om at fosterbarnet skal ha blitt forsørget i de to siste årene før kravet om barnetillegg settes fram, når fosterhjemsordningen har en varig karakter.

Barnetillegg etter tredje ledd ytes kun når barnet er bosatt og oppholder seg lovlig i Norge, herunder Svalbard, i et annet EØS-land eller i et land eller område der trygdeforordningen er gitt anvendelse for medlemmet ved en bi- eller multilateral trygdeavtale som nevnt i § 1-3 b. For et medlem som ikke er EØS-borger, er det et vilkår for barnetillegg at barnet oppholder seg i Norge, med mindre annet følger av trygdeforordningen, se § 1-3 a, eller en bi- eller multilateral trygdeavtale som nevnt i § 1-3 b. Uten hinder av første og andre punktum gis det likevel barnetillegg under opphold utenfor Norge hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn 90 dager i løpet av en tolvmånedersperiode, eller barnet er medlem i trygden etter § 2-5 andre ledd, eller barnet er med mottakeren av barnetillegg under utenlandsopphold etter § 11-3 andre ledd.

Arbeidsavklaringspenger medregnet barnetillegg kan ikke utgjøre mer enn 90 prosent av grunnlaget, se § 11-19.

Departementet kan gi forskrift om barnetilleggets størrelse, retten til å motta barnetillegget etter femte ledd og regler for avkorting av ytelsen for ulike grupper.

0 Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84, 30 juni 2000 nr. 57 som endret ved lov 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015, endret paragrafnummer fra § 11-17), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), tidligere § 11-16, 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 feb 2020, se del V nr. 2 for overgangsbestemmelse), 13 des 2019 nr. 78 (ikr. 1 juli 2020), 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013), 18 juni 2021 nr. 97 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 14 okt 2022 nr. 1739), 20 des 2023 nr. 95 (i kraft 1 feb 2024, gjelder tredje ledd), 20 des 2023 nr. 95 (i kraft 1 juli 2024, gjelder første ledd).

§ 11-21. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), endret ved lov 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), opphevet ved lov 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 feb 2020, se del V nr. 2 for overgangsbestemmelse).

§ 11-22. *Arbeidsavklaringspenger ved yrkesskade*

Til et medlem som har nedsatt arbeidsevne på grunn av skade eller sykdom etter kapittel 13, gis det arbeidsavklaringspenger, men med følgende særbestemmelser:

a. Vilkåret i § 11-2 om forutgående medlemskap gjelder ikke.
b. Arbeidsavklaringspenger gis ved reduksjon av arbeidsevnen ned til 30 prosent.

Ved beregningen av den delen av nedsettelsen av arbeidsevnen som skyldes yrkesskaden eller yrkessykdommen, skal grunnlaget for arbeidsavklaringspengene, se § 11-19, ikke settes lavere enn den antatte årlige arbeidsinntekten på skadetidspunktet, justert i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet.

Dersom den delen av nedsettelsen av arbeidsevnen som ikke skyldes yrkesskaden eller yrkessykdommen er under 30 prosent, beregnes hele ytelsen etter andre ledd.

0 Tilføyd ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), endret ved lover 20 des 2016 nr. 105, 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), tidligere § 11-26.

§ 11-23. *Reduksjon ved delvis nedsatt arbeidsevne*

Det gis fulle arbeidsavklaringspenger til et medlem som har tapt hele arbeidsevnen, se § 11-5.

Dersom et medlem har tapt en del av arbeidsevnen, reduseres arbeidsavklaringspengene medregnet barnetillegget slik at ytelsen svarer til den delen av arbeidsevnen som er tapt. Det skal alltid vurderes om medlemmet har en arbeidsevne som ikke er utnyttet.

Beregningen av den reduserte ytelsen skal ta utgangspunkt i forholdet mellom en arbeidstid på 37,5 timer per uke og det antall timer medlemmet har vært i eller kunne ha vært i inntektsgivende arbeid. Beregningen baseres på gjennomsnittlig arbeidet tid i meldeperioden, se § 11-10.

Reduserte arbeidsavklaringspenger gis når arbeidsevnen er redusert med minst 40 prosent. Ved beregningen skal det tas hensyn til om medlemmet har reduserte muligheter til å utføre inntektsgivende arbeid på grunn av at han eller hun deltar på et arbeidsrettet tiltak eller får aktiv behandling.

Når medlemmet arbeider i et arbeidsrettet tiltak uten lønn eller med lønn inntil grunnbeløpet, kan arbeidsavklaringspengene reduseres med et lavere antall timer enn det timeantallet som er arbeidet.

Når medlemmet er nær ved å komme i fullt arbeid, kan det i inntil tolv måneder gis arbeidsavklaringspenger når han eller hun arbeider inntil 80 prosent. Det kan ikke gis mer enn én periode med arbeidsavklaringspenger etter dette leddet i løpet av en stønadsperiode, se § 11-12.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av samtidig arbeid, herunder gi bestemmelser for særskilte grupper.

0 Tilføyd ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), endret ved lov 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018).

§ 11-24. *Reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av ytelser fra en arbeidsgiver*

Pensjonsgivende inntekt, se § 3-15, og økonomiske ytelser fra nåværende eller tidligere arbeidsgiver som ikke er pensjonsgivende inntekt, som gis i forbindelse med overgang til arbeidsavklaringspenger eller i forbindelse med oppsigelse, fratreden eller reduksjon av arbeidstid, skal føre til at arbeidsavklaringspengene reduseres med det samme beløpet. Ytelser fra en arbeidsgiver skal periodiseres ved at de deles på medlemmets tidligere månedslønn.

Pensjonsgivende inntekt som er erstatning fra en arbeidsgiver etter skadeserstatningsloven § 3-1 eller yrkesskadeforsikringsloven § 13, skal ikke føre til reduksjon av arbeidsavklaringspengene.

Feriepenger etter ferieloven skal ikke føre til reduksjon av arbeidsavklaringspengene.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hvordan reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av ytelser fra arbeidsgiver skal skje.

0 Tilføyd ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), endret ved lov 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), tidligere § 11-19.

§ 11-25. *Arbeidsavklaringspenger under opphold i institusjon*

Dersom et medlem som mottar arbeidsavklaringspenger, oppholder seg i en institusjon med fri kost og losji, blir arbeidsavklaringspengene redusert. Dette gjelder likevel ikke for et medlem som forsørger ektefelle eller har krav på barnetillegg.

Arbeidsavklaringspengene gis uten reduksjon for innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir arbeidsavklaringspengene redusert med 50 prosent inntil institusjonsoppholdet avsluttes. Dersom medlemmet innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det reduserte arbeidsavklaringspenger fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til.

Dersom medlemmet har faste utgifter som er nødvendige for at han eller hun skal kunne beholde bolig og annet, kan Arbeids- og velferdsetaten bestemme at arbeidsavklaringspengene ikke skal reduseres.

0 Tilføyd ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), tidligere § 11-21.

§ 11-26. *Arbeidsavklaringspenger under straffegjennomføring*

Et medlem som sitter i varetekt, soner straff eller er underlagt særreaksjoner i en anstalt under kriminalomsorgen eller tilsvarende anstalt i utlandet, har ikke rett til arbeidsavklaringspenger. Det samme gjelder dersom medlemmets formue er satt under forvaltning etter straffeprosessloven § 220. Det gis likevel arbeidsavklaringspenger hvis medlemmet arbeider for en arbeidsgiver utenfor anstalten i medhold av straffegjennomføringsloven § 20.

Ved straffegjennomføring i frihet beholdes arbeidsavklaringspengene dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 og følgende.

0 Tilføyd ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), endret ved lover 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), tidligere § 11-22, 27 apr 2018 nr. 15 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 27 apr 2018 nr. 641).

§ 11-27. *Forholdet til andre fulle ytelser fra folketrygden*

Et medlem som har rett til arbeidsavklaringspenger og samtidig fyller vilkårene for å få en annen folketrygdytelse som skal dekke det samme inntektstapet i det samme tidsrommet, kan velge ytelse. Dette gjelder ikke i tilfeller som nevnt i § 8-48 andre ledd første punktum.

Fulle sykepenger og fulle svangerskapspenger av deltidsstilling anses som en redusert ytelse etter § 11-28. Foreldrepenger etter § 14-9 anses som en full ytelse.

Arbeidsavklaringspengene faller ikke bort dersom medlemmet tar ut alderspensjon etter kapitlene 19 og 20. Når medlemmet får barnepensjon etter kapittel 18, reduseres arbeidsavklaringspengene med samme beløp.

0 Tilføyd ved lov 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), tidligere § 11-23, endret ved lov 21 mai 2021 nr. 38 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 21 mai 2021 nr. 1627, se endringsloven del II for overgangsregel).

§ 11-28. *Forholdet til andre reduserte ytelser fra folketrygden*

Dersom et medlem mottar en annen redusert ytelse fra folketrygden, gis det reduserte arbeidsavklaringspenger.

Arbeidsavklaringspengene beregnes som en full ytelse og reduseres deretter med den prosentandelen som den reduserte ytelsen utgjør av full arbeidsevne.

For et medlem som er sykmeldt fra en deltidsstilling, skal arbeidsavklaringspengene reduseres med den prosentandelen som sykmeldingen utgjør av full stilling. Tilsvarende gjelder dersom medlemmet mottar svangerskapspenger av en deltidsstilling.

Dersom medlemmet mottar en gradert uføretrygd, skal grunnlaget for beregning av arbeidsavklaringspenger, se § 11-19, fastsettes ut fra medlemmets pensjonsgivende inntekt fra tiden før arbeidsevnen ble ytterligere nedsatt, dersom det gir et høyere grunnlag enn ved å fastsette grunnlaget ut fra medlemmets pensjonsgivende inntekt før arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten. Medlemmets pensjonsgivende inntekt før arbeidsevnen ble ytterligere nedsatt, skal fastsettes ved at medlemmets pensjonsgivende inntekt i deltidsstilling oppjusteres til en inntekt tilsvarende full stilling. Omfanget av deltidsstillingen skal anses å utgjøre differansen mellom full stilling og den fastsatte uføregraden for uføretrygden.

0 Tilføyd ved lov 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), tidligere § 11-24.

§ 11-29. *Forholdet til ytelser etter annen lovgivning*

Arbeidsavklaringspenger utbetales ikke dersom medlemmet får dekket det samme inntektstapet under annen lovgivning.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om avgrensingen av folketrygdens ansvar.

0 Tilføyd ved lov 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), tidligere § 11-25.

§ 11-30. *Unntak fra kravet om melding om vedtak og unntak fra kravet om forhåndsvarsel*

Melding om vedtak om stans i utbetaling av arbeidsavklaringspenger kan unnlates når grunnen åpenbart er kjent for medlemmet. Det er et vilkår at Arbeids- og velferdsetaten har gitt medlemmet forhåndsvarsel om at retten til ytelsen stanses i slike tilfeller. Unntak fra kravet om melding om vedtak må skyldes ett av følgende forhold:

a. Medlemmet har fravær ut over én dag per meldeperiode som ikke skyldes sykdom eller sterke velferdsgrunner.
b. Medlemmet unnlater å melde seg hos Arbeids- og velferdsetaten, se § 11-10 andre ledd.
c. Medlemmet er kommet i fullt arbeid.
d. Medlemmet oppholder seg i utlandet ut over fire uker per kalenderår, se § 11-3 tredje ledd.
e. Medlemmet er i utlandet uten at Arbeids- og velferdsetaten har godkjent oppholdet, se § 11-3 tredje ledd.
f. Medlemmet avtjener lovbestemt tjenesteplikt (verneplikt).
g. Medlemmet er i fengsel, varetekt eller gjennomfører straff i frihet.
h. Medlemmet får fulle sykepenger eller full uføretrygd fra folketrygden.

Forhåndsvarsling etter forvaltningsloven § 16 om reduksjon av arbeidsavklaringspenger ved brudd på nærmere bestemte aktivitetsplikter etter § 11-9 kan unnlates dersom medlemmet på forhånd er orientert om konsekvensene ved eventuell manglende etterlevelse.

0 Tilføyd ved lov 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018).

§ 11-31. *Nytt krav om arbeidsavklaringspenger*

Dersom arbeidsavklaringspengene har vært stanset i mer enn 52 uker, må det settes fram nytt krav om arbeidsavklaringspenger. Det må også settes fram nytt krav om arbeidsavklaringspenger dersom

a. medlemmets sak om arbeidsavklaringspenger har vært opphørt, eller
b. medlemmets arbeidsevne er ferdig avklart, eller
c. medlemmet har fått innvilget arbeidsavklaringspenger i perioden som arbeidssøker, se § 11-17.

Arbeidsavklaringspengene skal ikke anses for å ha vært stanset i perioder der medlemmet mottar foreldrepenger opptjent på grunnlag av arbeidsavklaringspenger.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om når medlemmet har rett til å få innvilget en ny stønadsperiode, når medlemmet skal fortsette i den samme stønadsperioden, og når det skal framsettes nytt krav.

0 Tilføyd ved lov 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), endret ved lov 22 juni 2022 nr. 72 (i kraft 1 juli 2022).

Kapittel 11 A. Tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak

0 Tilføyd ved lov 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), endret ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 11 A-1. *Formål*

Formålet med tilleggsstønader er å kompensere for bestemte utgifter som et medlem har i forbindelse med gjennomføringen av et arbeidsrettet tiltak.

0 Tilføyd ved lov 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018).

§ 11 A-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Tilleggsstønader etter dette kapitlet er ytelser ved sykdom etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 11 A-2. *Alder*

Det er et vilkår for rett til tilleggsstønader at medlemmet er mellom 18 og 67 år.

0 Tilføyd ved lov 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018).

§ 11 A-3. *Nedsatt arbeidsevne – krav til årsakssammenheng*

Det er et vilkår for rett til tilleggsstønader at medlemmet har fått nedsatt arbeidsevnen i en slik grad at han eller hun hindres i å beholde eller skaffe seg inntektsgivende arbeid. Sykdom, skade eller lyte må være en vesentlig medvirkende årsak til den nedsatte arbeidsevnen.

Når det vurderes om arbeidsevnen er nedsatt, skal det blant annet legges vekt på helse, alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn og arbeidsmuligheter på steder der det er rimelig at medlemmet tar arbeid.

0 Tilføyd ved lov 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018).

§ 11 A-4. *Tilleggsstønader til arbeidsrettede tiltak*

Til et medlem som gjennomfører et arbeidsrettet tiltak, kan det ytes tilleggsstønad etter fast sats til dekning av dokumenterte utgifter til læremidler.

Et medlem som gjennomfører et arbeidsrettet tiltak, og som verken har ordinær lønn gjennom tiltaksdeltakelsen eller mottar sykepenger etter kapittel 8, kan gis tilleggsstønad til dekning av

a. utgifter til daglige reiser i forbindelse med utredning eller gjennomføring av et arbeidsrettet tiltak,
b. utgifter til hjemreiser under gjennomføring av et arbeidsrettet tiltak,
c. nødvendige utgifter til flytting fra hjemstedet i forbindelse med et arbeidsrettet tiltak eller i forbindelse med arbeid etter at tiltaket er gjennomført,
d. nødvendige utgifter til barnetilsyn i forbindelse med utredning eller gjennomføring av et arbeidsrettet tiltak,
e. nødvendige ekstrautgifter til bolig i forbindelse med utredning eller gjennomføring av et arbeidsrettet tiltak.

Til et medlem som på grunn av sykdom eller skade midlertidig ikke kan reise på vanlig måte til og fra arbeids- eller undervisningsstedet, kan det i stedet for arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11 gis tilleggsstønad til dekning av nødvendige ekstra transportutgifter til daglige reiser. Stønaden begrenses til det beløpet som medlemmet ville ha fått utbetalt i arbeidsavklaringspenger for samme tidsrom.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om vilkårene for og beregningen av tilleggsstønadene.

0 Tilføyd ved lov 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018), endret ved lov 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 mars 2020).

§ 11 A-5. *Forholdet til ytelser etter annen lovgivning*

Tilleggsstønader utbetales ikke dersom medlemmet får dekket de samme utgiftene under annen lovgivning.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om avgrensingen av folketrygdens ansvar som gjelder tilleggsstønader og utgiftsdekning etter annen lovgivning.

0 Tilføyd ved lov 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018).

Kapittel 12. Uføretrygd

0 Overskriften endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797).

§ 12-1. *Formål*

Formålet med uføretrygd er å sikre inntekt for personer som har fått sin inntektsevne varig nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte.

0 Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24.

§ 12-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Uføretrygd er en ytelse ved uførhet etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser som supplerer eller legger til rette for etterlevelse av bestemmelser om ytelser ved uførhet i trygdeforordningen og gjennomføringsforordningen.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 12-2. *Forutgående medlemskap*

Det er et vilkår for rett til uføretrygd at vedkommende har vært medlem i folketrygden i de siste fem årene fram til uføretidspunktet, se § 12-8. Ved vurderingen av om vilkåret er oppfylt, ses det bort fra perioder med tjeneste i internasjonale organisasjoner eller organer som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av.

Vilkåret om fem års forutgående medlemskap i første ledd gjelder ikke for en person som har vært medlem i trygden i minst ett år umiddelbart før han eller hun setter fram krav om uføretrygd, dersom

a. vedkommende ble ufør før fylte 26 år og da var medlem i trygden, eller
b. vedkommende etter fylte 16 år har vært medlem i trygden med unntak av maksimum fem år.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke dersom vedkommende var medlem i folketrygden på uføretidspunktet og uføretrygd ved 100 prosent uføregrad:

a. beregnet av grunnlaget etter § 12-11 første ledd minst vil svare til halvparten av høy sats etter § 12-13 andre ledd tredje punktum, eller
b. beregnet på grunnlag av perioder med medlemskap minst vil svare til halvparten av minsteytelsen etter § 12-13 andre ledd.

Framtidig trygdetid skal ikke regnes med, se § 12-12 femte ledd.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (med virkning fra 1 juli 1997), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 19 des 2008 nr. 107 (ikr. 1 jan 2009), 11 des 2009 nr. 112 (ikr. 1 jan 2011), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24, 20 des 2016 nr. 105 (ikr. 1 jan 2017), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V).

§ 12-3. *Fortsatt medlemskap*

Det er et vilkår for rett til uføretrygd at vedkommende fortsatt er medlem i folketrygden.

Den som ikke er medlem i folketrygden, får likevel uføretrygd dersom vedkommende har minst 20 års trygdetid etter § 12-12 andre ledd (botid). Til den som har mindre enn 20 års botid, ytes det uføretrygd på grunnlag av beregningsgrunnlaget etter § 12-11, men slik at år før uføretidspunktet da vedkommende ikke har hatt pensjonsgivende inntekt over grunnbeløpet, ikke regnes som trygdetid ved beregningen av ytelsen.

Uføretrygd etter § 12-2 andre og tredje ledd om unntak fra medlemskap i folketrygden fram til uføretidspunktet beholdes bare så lenge vedkommende er medlem i folketrygden. Det samme gjelder uføretrygd på grunnlag av § 12-13 tredje ledd om uføretrygd til unge uføre.

Ved endringer i uføretrygden etter bestemmelsene her skal tillegg til uføretrygd for gjenlevende ektefelle (gjenlevendetillegg) etter § 12-18 endres forholdsmessig.

0 Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 19 des 2008 nr. 107 (ikr. 1 jan 2009), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 19 des 2014 nr. 73, 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V).

§ 12-4. *Alder*

Det er et vilkår for rett til uføretrygd at personen er mellom 18 og 67 år.

Dersom krav om uføretrygd settes fram etter at personen har fylt 62 år, er det et vilkår for rett til uføretrygd at vedkommende hadde en pensjonsgivende inntekt på minst folketrygdens grunnbeløp i året før uføretidspunktet (se § 12-8) eller minst tre ganger folketrygdens grunnbeløp i løpet av de tre siste årene før dette tidspunktet. Dette gjelder likevel bare dersom medlemmet har rett til uttak av hel alderspensjon etter kapitlene 19 og 20. Vilkåret i første punktum gjelder heller ikke dersom uføretrygden er gitt med virkning fra et tidspunkt før personen fylte 62 år.

0 Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 17 des 2010 nr. 77, 25 nov 2011 nr. 43, 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24, 19 des 2017 nr. 113, 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 12-5. *Hensiktsmessig behandling og arbeidsrettede tiltak*

Det er et vilkår for rett til uføretrygd at vedkommende har gjennomgått hensiktsmessig behandling for å bedre inntektsevnen. Med mindre åpenbare grunner tilsier at arbeidsrettede tiltak ikke er hensiktsmessige, kan uføretrygd bare gis dersom vedkommende har gjennomført eller har forsøkt å gjennomføre individuelle og hensiktsmessige arbeidsrettede tiltak uten at inntektsevnen er bedret.

Når det skal avgjøres om et behandlingstiltak eller et arbeidsrettet tiltak er hensiktsmessig, legges det vekt på alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn og arbeidsmuligheter. Det skal også legges vekt på om vedkommende kan få arbeid dersom han eller hun pendler eller flytter.

Når det fremmes krav om uføretrygd, skal det dokumenteres at funksjonsevnen har vært vurdert av lege eller annet fagpersonell.

0 Endret ved lover 27 mars 1998 nr. 21 (ikr. 1 jan 1999 iflg. res. 27 mars 1998 nr. 270) som endret ved lov 27 nov 1998 nr. 69, 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 des 2011 nr. 58, 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24, 18 des 2015 nr. 103.

§ 12-6. *Sykdom, skade eller lyte – krav til årsakssammenheng*

Det er et vilkår for rett til uføretrygd at vedkommende har varig sykdom, skade eller lyte.

Når det skal avgjøres om det foreligger sykdom, legges det til grunn et sykdomsbegrep som er vitenskapelig basert og alminnelig anerkjent i medisinsk praksis. Sosiale eller økonomiske problemer gir ikke rett til uføretrygd.

Den medisinske lidelsen må ha medført en varig funksjonsnedsettelse av en slik art og grad at den utgjør hovedårsaken til nedsettelsen av inntektsevnen.

0 Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797), 18 des 2015 nr. 103.

§ 12-7. *Nedsatt inntektsevne*

Det er et vilkår for rett til uføretrygd at evnen til å utføre inntektsgivende arbeid (inntektsevnen) er varig nedsatt med minst halvparten.

For personer som mottar arbeidsavklaringspenger når krav om uføretrygd settes fram, er det tilstrekkelig at inntektsevnen er varig nedsatt med 40 prosent.

Ved vurderingen av hvor mye inntektsevnen er nedsatt, legges det vekt på alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn og arbeidsmuligheter på hjemstedet eller andre steder der det er rimelig at vedkommende tar arbeid. Inntektsmulighetene i ethvert arbeid som vedkommende nå kan utføre (inntekt etter uførhet) sammenlignes med inntektsmulighetene som vedkommende hadde før uføretidspunktet (inntekt før uførhet). Dersom sykdommen, skaden eller lytet har redusert inntektsevnen gradvis over flere år, kan det tas utgangspunkt i inntektsevnen før sykdommen, skaden eller lytet oppsto.

0 Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84, 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lover 20 juni 2014 nr. 24 og 19 des 2014 nr. 73.

§ 12-8. *Uføretidspunkt*

Uføretidspunktet er tidspunktet da inntektsevnen ble varig nedsatt som nevnt i folketrygdloven § 12-7 første og andre ledd og § 12-17 første ledd bokstav c.

Dersom uføregraden økes fordi inntektsevnen er blitt ytterligere nedsatt, se § 12-10, skal det fastsettes et nytt uføretidspunkt dersom dette er til fordel for vedkommende.

0 Endret ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24.

§ 12-9. *Fastsetting av inntekt før og etter uførhet*

Inntekt før uførhet fastsettes til personens normale årsinntekt i full stilling før uføretidspunktet. For selvstendig næringsdrivende legges den gjennomsnittlige inntekten for de siste tre kalenderårene før uføretidspunktet til grunn.

Inntekt før uførhet skal ikke settes lavere enn

a. 3,3 ganger grunnbeløpet for personer som lever sammen med en ektefelle (se § 1-5) eller med en samboer i et samboerforhold som har vart i minst 12 av de siste 18 månedene.
b. 3,5 ganger grunnbeløpet for enslige,
c. 4,5 ganger grunnbeløpet for medlemmer som fyller vilkårene for rett til minsteytelse som ung ufør.

Inntekt etter uførhet fastsettes til den inntekt han eller hun forutsettes å kunne skaffe seg ved å utnytte sin restinntektsevne.

Inntekt før og etter uførhet justeres i samsvar med endring i grunnbeløpet.

Som inntekt etter paragrafen her regnes all pensjonsgivende inntekt, se § 3-15. Det kan gjøres unntak for inntekt som skriver seg fra en avsluttet aktivitet. Inntekt som ikke er uttrykk for reell inntektsevne, medregnes likevel ikke for arbeidstakere.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om fastsetting av inntekt før og etter uførhet, blant annet om stillingsandelens betydning og om at visse inntekter ikke skal medregnes.

0 Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004), 16 des 2005 nr. 118 (i kraft 1 jan 2006 med virkning også for løpende tilfeller), 5 juni 2009 nr. 33 (i kraft 5 juni 2009 iflg. res. 5 juni 2009 nr. 599), opphevet ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), tilføyd igjen ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24, 18 des 2015 nr. 103.

§ 12-10. *Fastsetting og endring av uføregrad*

Det skal fastsettes en uføregrad ved å sammenligne inntektsevne før og etter uførhet, se § 12-7. Dersom personen har tapt hele inntektsevnen, skal uføregraden settes til 100 prosent. Dersom personen har tapt en del av inntektsevnen, skal uføregraden svare til den delen av inntektsevnen som er tapt. Uførheten graderes i trinn på fem prosentpoeng. Det skal alltid vurderes om uføregraden skal settes lavere enn 100 prosent.

Den fastsatte uføregraden endres ikke selv om uføretrygden reduseres på grunn av inntekt, se § 12-14.

Dersom uføretrygden faller bort etter § 12-14 tredje ledd, kan vedkommende beholde retten til uføretrygd med opprinnelig uføregrad i inntil fem år (hvilende rett) ved å melde fra til Arbeids- og velferdsetaten. Retten til ytelsen kan etter søknad beholdes i ytterligere fem år.

Uføregraden kan økes dersom inntektsevnen blir ytterligere nedsatt og det settes fram krav om økt uføregrad. Det skal da fastsettes et nytt uføretidspunkt dersom dette er til fordel for vedkommende.

0 Endret ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24.

§ 12-11. *Grunnlaget for beregning av uføretrygd*

Uføretrygd beregnes på grunnlag av pensjonsgivende inntekt, se § 3-15, i de fem siste kalenderårene før uføretidspunktet, se § 12-8. Gjennomsnittlig inntekt i de tre beste inntektsårene legges til grunn.

For år da en person har mottatt uføretrygd, skal pensjonsgivende inntekt, og en inntekt som svarer til beregningsgrunnlaget for uføretrygden justert for fastsatt uføregrad, inngå i grunnlaget. Samlet inntekt kan likevel ikke overstige det som er høyest av beregningsgrunnlaget og den pensjonsgivende inntekten. Departementet kan gi forskrifter om hvilken inntekt som skal legges til grunn for år da en person har mottatt uførepensjon.

For år da et medlem har avtjent militær eller sivil førstegangstjeneste eller frivillig slik tjeneste, skal det legges til grunn en inntekt på minst tre ganger gjennomsnittlig grunnbeløp. Dersom medlemmet hadde en høyere inntekt i året før tjenesten tok til, benyttes denne inntekten.

Det skal ses bort fra år da et medlem har fått pensjonsopptjening på grunnlag av omsorgsarbeid etter § 3-16 eller § 20-8 dersom dette er til fordel for vedkommende. Året før og året etter slike år anses da for å følge umiddelbart etter hverandre.

Pensjonsgivende inntekt over seks ganger gjennomsnittlig grunnbeløp i et kalenderår regnes ikke med i grunnlaget for uføretrygd.

Den pensjonsgivende inntekten i det enkelte kalenderåret skal reguleres i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til det tidspunktet uføretrygden gis virkning fra.

Grunnlaget for uføretrygden reguleres i samsvar med senere endringer i grunnbeløpet.

0 Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24.

§ 12-12. *Trygdetid*

Trygdetid er en faktor som brukes ved beregning av uføretrygd, se § 12-13 fjerde ledd.

Trygdetid er tidsrom fra 1. januar 1967 da en person har vært medlem i folketrygden med rett til ytelser etter kapitlene 12, 17, 19 og 20. Trygdetid regnes fra fylte 16 år til og med det året han eller hun fylte 66 år. Tidsrom før 1. januar 1967 skal også regnes som trygdetid dersom vedkommende da ville ha fylt vilkårene for medlemskap som nevnt i første punktum.

Som trygdetid regnes også framtidig trygdetid fra uføretidspunktet (se § 12-8) til og med det året vedkommende fyller 66 år. Dersom mindre enn 4/5 av tiden mellom fylte 16 år og uføretidspunktet (opptjeningstiden) kan regnes som trygdetid, skal den framtidige trygdetiden utgjøre 40 år med fradrag av 4/5 av opptjeningstiden.

Når vilkåret om forutgående medlemskap oppfylles etter § 12-2 andre ledd, regnes framtidig trygdetid tidligst fra det tidspunktet vedkommende sist ble medlem i folketrygden. Tidsrommet fram til dette tidspunktet regnes som opptjeningstid.

Framtidig trygdetid medregnes ikke når uføretrygd gis etter § 12-2 tredje ledd.

Dersom trygdetiden er fastsatt etter tredje ledd andre punktum, skal den fastsettes på nytt når det fastsettes et nytt uføretidspunkt ved økt uføregrad etter § 12-8 andre ledd.

Når den samlede trygdetiden utgjør minst fem år, avrundes den til nærmeste hele år.

0 Endret ved lover 21 des 2000 nr. 125 (ikr. 1 jan 2001), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004, endringene i andre ledd fjerde punktum gjøres kun gjeldende for nye tilfeller), 11 juni 2004 nr. 36, 16 des 2005 nr. 118 (ikr. 1 jan 2006), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 107, 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), 25 nov 2011 nr. 43, 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24, 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 12-13. *Uføretrygdens størrelse*

Uføretrygd ytes med 66 prosent av grunnlaget etter § 12-11.

Minste årlige ytelse er 2,329 ganger grunnbeløpet (ordinær sats) for personer som lever sammen med en ektefelle (se § 1-5) eller med en samboer i et samboerforhold som har vart i minst 12 av de siste 18 månedene. Minste årlige ytelse er likevel 2,379 ganger grunnbeløpet dersom vedkommende mottar en uføretrygd som er en omregnet uførepensjon. For andre utgjør minste årlige ytelse 2,529 ganger grunnbeløpet (høy sats).

For et medlem som har blitt ufør før fylte 26 år på grunn av en alvorlig og varig sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert, er minsteytelsene som nevnt i andre ledd henholdsvis 2,709 og 2,959 ganger grunnbeløpet. Dette gjelder selv om et medlem har vært mer enn 50 prosent yrkesaktiv etter fylte 26 år, dersom det er klart dokumentert at vilkårene i første punktum var oppfylt før 26 år og kravet settes fram før fylte 36 år. Bestemmelsen i første punktum gjelder også når uføretrygd gis på nytt etter at ytelsen er falt bort på grunn av prøving mot inntekt etter § 12-14. Minsteytelsen etter leddet her ytes tidligst fra og med den måneden medlemmet fyller 20 år.

Når trygdetiden etter § 12-12 er kortere enn 40 år, avkortes uføretrygden tilsvarende.

Dersom uføregraden etter § 12-10 er lavere enn 100 prosent, fastsettes uføretrygden til en forholdsmessig andel av beløpet etter første til fjerde ledd.

0 Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 11 juni 2004 nr. 36, 16 des 2005 nr. 119 (ikr. 1 juni 2006), 12 des 2008 nr. 83 (ikr. 1 mai 2008), 19 des 2008 nr. 107 (ikr. 1 jan 2009), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 des 2011 nr. 58, 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24, 18 des 2015 nr. 103 (ikr. 1 sep 2016), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V), 20 des 2023 nr. 95 (i kraft 1 juli 2024).

§ 12-14. *Reduksjon av uføretrygd på grunn av inntekt*

Når uføregraden fastsettes etter § 12-10, skal det fastsettes en inntektsgrense, som skal svare til inntekt etter uførhet (se § 12-9 tredje ledd) tillagt 40 prosent av grunnbeløpet per kalenderår. Dersom uføretrygden er en omregnet uførepensjon, skal det for kalenderår til og med år 2018 fastsettes en inntektsgrense, som skal svare til inntekt etter uførhet (se § 12-9 tredje ledd) tillagt 60 000 kroner.

Dersom mottakeren av uføretrygd har inntekt som overstiger inntektsgrensen, skal uføretrygden reduseres. Reduksjonen skal svare til den overskytende inntekten multiplisert med en brøk der vedkommendes uføretrygd ved 100 prosent uføregrad er teller og inntekt før uførhet (se § 12-9 første og andre ledd) er nevner. Som inntekt regnes pensjonsgivende inntekt eller inntekt av samme art fra utlandet.

Det utbetales ikke uføretrygd når den pensjonsgivende inntekten utgjør mer enn 80 prosent av inntekt før uførhet.

Den uføretrygdede skal opplyse om forventet pensjonsgivende inntekt og om endringer i inntekten. Dersom det er utbetalt for lite eller for mye, skal det foretas et etteroppgjør. Dersom det er utbetalt for lite, skal differansen etterbetales som et engangsbeløp. For mye utbetalt uføretrygd kan inndrives uten hensyn til skyld og kan avregnes i framtidige ytelser som omfattes av § 22-16 tredje ledd og AFP i offentlig sektor. Krav om tilbakebetaling av for mye utbetalt uføretrygd er tvangsgrunnlag for utlegg. Kravet kan inndrives av Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav etter reglene i bidragsinnkrevingsloven.

Når en mottaker av uføretrygd får økonomiske ytelser som ikke er pensjonsgivende inntekt, og ytelsene ble avtalt ved fratredelse eller ved reduksjon av arbeidstiden, skal uføretrygden for den samme perioden reduseres med et beløp som svarer til disse ytelsene. Vedkommende skal melde fra ved mottak av slike ytelser.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om reduksjon av uføretrygd på grunn av inntekt og om etteroppgjør.

0 Tilføyd ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lover 20 juni 2014 nr. 24 og 19 des 2014 nr. 73 (tidligere § 12-14 endret paragrafnummer til § 12-21), endret ved lover 18 des 2015 nr. 103, 19 des 2017 nr. 122 (ikr. 1 apr 2018 iflg. res. 16 feb 2018 nr. 220). **Endres** ved lov 25 april 2025 nr. 12 (i kraft fra den tid Kongen bestemmer).

§ 12-15. *Barnetillegg*

Til en person som mottar uføretrygd gis det barnetillegg for hvert barn vedkommende forsørger dersom

a. vedkommende er medlem i trygden etter § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd, og
b. barnet er bosatt og oppholder seg lovlig i Norge, herunder Svalbard. Det gis likevel barnetillegg under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn 90 dager i løpet av en tolvmånedersperiode, eller barnet er medlem i trygden etter § 2-5 andre ledd.

Barnetillegg utgjør 40 prosent av grunnbeløpet for hvert forsørget barn, men avkortes tilsvarende dersom trygdetiden som legges til grunn for uføretrygden er kortere enn 40 år. Barnetillegg påvirkes ikke av at uføregraden er lavere enn 100 prosent, men prøves mot forsørgerens inntekt, se § 12-16.

Når et barn blir forsørget av flere som mottar uføretrygd, ytes tillegget til den som har rett til høyest tillegg. Dersom forsørgerne ikke bor sammen, ytes tillegget til den som har den daglige omsorgen for barnet.

Barnetillegg for fosterbarn (se barnevernsloven § 9-1) ytes dersom mottakeren har forsørget barnet i de siste to årene før krav om tillegg blir satt fram. Dette vilkåret kan fravikes når særlige grunner gjør det rimelig.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføring av bestemmelsene i denne paragrafen.

0 Endret ved lover 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24, 18 des 2015 nr. 103 (ikr. 1 jan 2016), 13 des 2019 nr. 78 (ikr. 1 juli 2020), 7 mai 2021 nr. 30, 17 des 2021 nr. 146 (i kraft 1 juli 2022, endring ved lov 20 des 2019 nr. 84 utgår), 18 juni 2021 nr. 97 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 14 okt 2022 nr. 1739), 20 des 2023 nr. 95, 20 des 2023 nr. 95 (i kraft 1 juli 2024), 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 12-16. *Reduksjon av barnetillegg på grunn av inntekt*

Når en person har rett til barnetillegg og samtidig har inntekt som nevnt i andre ledd, skal barnetillegg reduseres med 50 prosent av inntekten over et fribeløp. Fribeløpet fastsettes etter bestemmelsene i fjerde ledd.

Personinntekt etter skatteloven § 12-2 og tilsvarende inntekter og ytelser fra utlandet kan føre til at barnetillegg blir redusert. Det skal likevel ses bort fra ytelser eller en del av ytelse fra utlandet som blir redusert på tilsvarende måte som etter paragrafen her. Pensjon og overgangsstønad til gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier skal ikke føre til reduksjon av barnetillegget.

Når en person har rett til barnetillegg for barn som bor sammen med begge foreldrene, skal begges inntekter medregnes. For den av foreldrene som ikke mottar barnetillegg, skal summen av inntektene som regnes med etter andre ledd, med unntak av pensjonsytelser og uføretrygd fra folketrygden, reduseres med grunnbeløpet.

Fribeløpet etter første ledd utgjør 4,6 ganger grunnbeløpet for ett barn som bor sammen med begge foreldrene og 3,1 ganger grunnbeløpet for ett barn som bor sammen med én av foreldrene. Fribeløpet økes med 40 prosent av grunnbeløpet for hvert ekstra barn. Hvis uføretrygden til den som mottar barnetillegg er redusert på grunn av manglende trygdetid, skal fribeløpet reduseres tilsvarende.

Bestemmelsene om etteroppgjør i § 12-14 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om reduksjon av barnetillegg på grunn av inntekt. Det kan blant annet gis bestemmelser om at visse offentlige ytelser ikke skal tas med i inntektsgrunnlaget og om endring i fastsatte barnetillegg når inntekten endres.

0 Endret ved lover 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), opphevet ved lov 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), tilføyd igjen ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24, endret ved lover 18 des 2015 nr. 103 (ikr. 1 jan 2016), 17 juni 2016 nr. 25, 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 12-17. *Uføretrygd ved yrkesskade*

Til den som er arbeidsufør på grunn av en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes det uføretrygd etter følgende særbestemmelser:

a. Vilkåret i § 12-2 om minst fem års forutgående medlemskap gjelder ikke.
b. Vilkåret i § 12-3 om fortsatt medlemskap gjelder ikke.
c. Uføretrygd ytes ved uføregrader ned til 30 prosent.

Det skal fastsettes en særskilt uføregrad for den delen av uførheten som skyldes yrkesskade eller yrkessykdom. Det ses bort fra uførhet som skyldes andre forhold enn yrkesskaden, når denne delen utgjør under 30 prosent av den totale uførheten.

Antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet legges til grunn for beregningen av uføretrygden dersom beregningsgrunnlaget etter § 12-11 første til fjerde ledd er lavere. Godtgjørelse av midlertidig eller tilfeldig art regnes ikke med ved fastsettingen av den antatte årlige inntekten. Naturalytelser og overskudd på utgiftsgodtgjørelser regnes med og gis den verdien som legges til grunn ved utligning av inntektsskatt. Den

antatte årlige arbeidsinntekten skal reguleres i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til det tidspunktet uføretrygden gis virking fra. Grunnlaget kan ikke settes høyere enn seks ganger grunnbeløpet. Grunnlaget reguleres i samsvar med endringer i grunnbeløpet.

Ved yrkesskade avkortes uføretrygden og barnetillegg ikke på grunn av manglende trygdetid.

Departementet kan gi forskrifter om beregning av uføretrygd når uførheten skyldes yrkesskade.

0 Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84, 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 25 nov 2011 nr. 43 (ikr. 1 jan 2012, se dens IX), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (endret paragrafnummer fra § 12-18), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 3 sep 2021 iflg. res. 3 sep 2021 nr. 2663).

§ 12-18. *Tillegg til uføretrygd for gjenlevende ektefelle (gjenlevendetillegg)*

Gjenlevendetillegg som er innvilget med virkning før 1. januar 2024, videreføres med den nominelle verdien. Tillegget skal ikke reguleres årlig i samsvar med senere endringer i grunnbeløpet. Dette gjelder også innvilget gjenlevendetillegg for uføre med minsteytelse som har fått innvilget gjenlevendetillegg som følge av at den avdødes trygdetid er høyere enn egen trygdetid.

Tillegget skal justeres for uføregrad. Dersom den gjenlevende har inntekt som vil gi reduksjon av uføretrygd etter § 12-14, skal gjenlevendetillegget multipliseres med forholdet mellom den reduserte uføretrygden og uføretrygden uten inntektsreduksjon. Bestemmelsene om etteroppgjør i § 12-14 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Tillegget faller bort når den gjenlevende gifter seg igjen, se § 1-5.

0 Tilføyd ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lover 20 juni 2014 nr. 24 og 19 des 2014 nr. 73 (tidligere § 12-18 endret paragrafnummer til § 12-17), endret ved lov 20 des 2016 nr. 105, 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

§ 12-19. *Uføretrygd under opphold i institusjon*

Personer som mottar uføretrygd, får ytelsen redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen under opphold i en institusjon med fri kost og losji under statlig ansvar eller tilsvarende institusjon i utlandet. Uføretrygden blir ikke redusert under opphold i somatiske sykehusavdelinger.

Uføretrygd gis uten reduksjon i innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir uføretrygden redusert og skal under oppholdet utgjøre 14 prosent av uføretrygden. Ytelsen skal likevel utgjøre minst 45 prosent av grunnbeløpet.

Uføretrygden skal ikke reduseres når vedkommende forsørger ektefelle eller barn. Dersom vedkommende har faste og nødvendige utgifter til bolig, kan arbeids- og velferdsetaten bestemme at uføretrygden ikke skal reduseres eller reduseres mindre enn nevnt i andre ledd.

Dersom vedkommende innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det redusert uføretrygd fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til. Uføretrygden skal utbetales etter lovens vanlige bestemmelser fra og med utskrivingsmåneden.

Uføretrygden under opphold i institusjon må ikke overstige den uføretrygden vedkommende har rett til etter lovens vanlige bestemmelser.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder om
a. beregning av redusert ytelse,

b. at bestemmelsene skal gjelde for personer innlagt i andre institusjoner,
c. at det kan gjøres unntak for visse institusjoner eller bestemte persongrupper.

0 Tilføyd ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lover 20 juni 2014 nr. 24 og 19 des 2014 nr. 73, endret ved lov 20 des 2016 nr. 105.

§ 12-20. *Uføretrygd under straffegjennomføring*

En person som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen eller tilsvarende anstalt i utlandet, har ikke rett til å få utbetalt uføretrygd fra og med andre måned etter at soningen tar til. Uføretrygden skal likevel utbetales med 50 prosent når vedkommende forsørger barn. Det samme gjelder fra og med andre måned etter at en persons formue er satt under forvaltning etter straffeprosessloven § 220.

Fra og med kalendermåneden vedkommende blir løslatt eller forvaltningen heves, ytes det uføretrygd etter lovens vanlige bestemmelser.

Ved gjennomføring av samfunnsstraff, straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 eller 16 a eller betinget dom, utbetales uføretrygd dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 flg.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her.

0 Tilføyd ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24, endret ved lover 20 des 2016 nr. 105, 27 apr 2018 nr. 15 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 27 apr 2018 nr. 641), 20 des 2019 nr. 105 (ikr. 1 juli 2020 iflg. res. 19 juni 2020 nr. 1245).

§ 12-21. *Avkall på uføretrygd*

En mottaker av uføretrygd kan gi avkall på retten til uføretrygd dersom
a. ektefellen mottar alderspensjon eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, og
b. vedkommende enten har kortere trygdetid enn ektefellen eller får uføretrygd etter en uføregrad lavere enn 100 prosent.

Ektefellens ytelser fastsettes da etter reglene for pensjonister som forsørger den andre ektefellen.

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (endret paragrafnummer fra § 12-14).

Kapittel 13. Yrkesskadedekning

0 Endret ved lov 6 juni 1997 nr. 36.

§ 13-1. *Formål*

Formålet med folketrygdens yrkesskadedekning er å gi særfordeler utover folketrygdens ordinære stønadssystem.

§ 13-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Yrkesskadedekning er ytelser ved yrkesskade og yrkessykdom etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 13-2. *Særfordeler ved yrkesskade*

Den som blir rammet av en yrkesskade eller likestilt yrkessykdom som går inn under dette kapitlet, har rett til ytelser etter særskilte bestemmelser.

Bestemmelser om
- stønad ved helsetjenester står i § 5-25
- grunnstønad og hjelpestønad står i § 6-9
- stønad ved gravferd står i § 7-5
- sykepenger står i § 8-55
- arbeidsavklaringspenger står i § 11-22
- uføretrygd står i § 12-17
- menerstatning ved yrkesskade står i § 13-17
- omstillingsstønad til gjenlevende ektefelle står i § 17-12
- barnepensjon står i § 18-10
- alderspensjon står i § 19-20
- ny alderspensjon står i § 20-10 fjerde ledd og 20-7 a niende ledd.

Et felles lokalt kontor i arbeids- og velferdsforvaltningen kan bare godkjenne en skade eller sykdom som yrkesskade i forhold til de særytelser som kontoret kan innvilge.

0 Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36, 15 juni 2001 nr. 90, 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 25 nov 2011 nr. 43, 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907), 20 des 2024 nr. 81.

§ 13-3. *Yrkesskade*

Med yrkesskade menes en personskade, en sykdom eller et dødsfall som skyldes en arbeidsulykke som skjer mens medlemmet er yrkesskadedekket, se §§ 13-6 til 13-13.

Som arbeidsulykke regnes en plutselig eller uventet ytre hending som medlemmet har vært utsatt for i arbeidet. Som arbeidsulykke regnes også en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommende arbeid.

Belastningslidelser som over tid har utviklet seg i muskel-/skjelett-systemet, regnes ikke som yrkesskade. Det samme gjelder lidelser som har utviklet seg som følge av psykiske påkjenninger eller belastninger over tid.

Som personskade regnes også skade på protese og støttebandasje.

§ 13-4. *Yrkessykdommer som likestilles med yrkesskade*

Visse yrkessykdommer som skyldes påvirkning i arbeid, klimasykdommer og epidemiske sykdommer skal likestilles med yrkesskade. Departementet gir forskrifter om hvilke sykdommer som skal likestilles med yrkesskade.

Sykdom som angitt i forskriftene skal godkjennes som yrkesskade dersom
a. sykdomsbildet er karakteristisk og i samsvar med det som den aktuelle påvirkningen kan framkalle,
b. vedkommende i tid og konsentrasjon har vært utsatt for den aktuelle påvirkningen i en slik grad at det er en rimelig sammenheng mellom påvirkningen og det aktuelle sykdomsbildet,
c. symptomene har oppstått i rimelig tid etter påvirkningen, og
d. det ikke er mer sannsynlig at en annen sykdom eller påvirkning er årsak til symptomene.

Det er et vilkår at påvirkningen som nevnt i bokstav b har skjedd mens vedkommende var yrkesskadedekket, se §§ 13-6 til 13-13.

§ 13-5. *Skadetidspunktet*

Skadetidspunktet er det tidspunktet da en arbeidsulykke skjedde.

For en yrkessykdom settes skadetidspunktet til første besøk hos lege som fører til at sykdommen blir konstatert. Dersom den skadelige påvirkningen er opphørt når sykdommen blir konstatert, fastsettes skadetidspunktet til den siste dagen vedkommende var under skadelig påvirkning i arbeidet.

§ 13-6. *Arbeidstakere*

Arbeidstakere (§ 1-8) som er medlemmer i trygden, er yrkesskadedekket.

Yrkesskadedekningen gjelder for yrkesskader som oppstår mens arbeidstakeren er i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden.

For arbeidstakere på skip på 100 bruttoregistertonn eller mer regnes hele det tidsrommet de er om bord som arbeidstid. Det samme gjelder for arbeidstakere som oppholder seg på anlegg eller innretninger i oljevirksomheten til havs.

På reise til og fra arbeidsstedet gjelder yrkesskadedekningen dersom transporten skjer i arbeidsgiverens regi, eller er av en slik karakter at den medfører vesentlig økt risiko for skade. Departementet gir forskrifter med nærmere bestemmelser.

0 Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36, 30 mars 2001 nr. 10 (ikr. 1 jan 2001, se dens III om overgangsregler).

§ 13-7. *Fiskere, lottakere, fangstmenn o.a.*

Følgende grupper av medlemmer er yrkesskadedekket:
a. Fiskere og fangstmenn som er tatt opp i fiskermanntallet, se lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere § 4,
b. lottakere som er knyttet til fiske- eller fangstfartøy,
c. selvstendig næringsdrivende i småskipsfart og lektertransport,
d. redere som er knyttet til fiske- eller fangstfartøy.

Yrkesskadedekningen gjelder for yrkesskade som oppstår under utøvelse av næringen. Redere som nevnt i første ledd bokstav d er yrkesskadedekket bare mens de arbeider om bord.

0 Endret ved lover 27 mars 1998 nr. 19 (ikr. 1 juli 1998 iflg. res. 27 mars 1998 nr. 268), 10 des 1999 nr. 84.

§ 13-8. *Militærpersoner o.a.*

Følgende grupper av medlemmer er yrkesskadedekket:
a. vernepliktige og frivillig tjenestegjørende etter forsvarsloven,
b. tjenestepliktige og frivillig tjenestegjørende etter lov 25. juni 2010 nr. 45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret,
c. tjenestepliktige og frivillig tjenestegjørende etter lov 21. november 1952 nr. 3 om tjenesteplikt i politiet,
d. militære studenter etter forsvarsloven og andre personer under utdanning i Forsvaret,
e. militært tilsatte etter forsvarsloven,
f. militære lærlinger,
g. personer som etter avtale deltar i Forsvarets tjeneste som lotter.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstav a til c er yrkesskadedekket ved enhver skade og sykdom som er påført eller oppstått i tidsrommet fra de møter til tjeneste til de blir dimittert.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstav d er yrkesskadedekket etter § 13-10 så langt den passer. Medlemmene er likevel yrkesskadedekket ved enhver skade og sykdom som er påført eller oppstått under medlemmenes første utdanningsår og ellers når medlemmene deltar i manøver eller utfører oppdrag under feltmessige forhold. Medlemmer som er på opptak til utdanning i Forsvaret er yrkesskadedekket ved enhver skade og sykdom som er påført eller oppstått under opptaket.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstav e er yrkesskadedekket etter bestemmelsene som gjelder for arbeidstakere. Medlemmene er likevel yrkesskadedekket ved enhver skade og sykdom som er påført eller oppstått når de deltar i manøver eller utfører oppdrag under feltmessige forhold. Når medlemmene tjenestegjør i internasjonale operasjoner, er de yrkesskadedekket ved enhver skade og sykdom som er påført eller oppstått under opphold i utlandet.

Medlemmer som nevnt i bokstav f er yrkesskadedekket etter bestemmelsene som gjelder for arbeidstakere. Medlemmene er likevel yrkesskadedekket ved enhver skade og sykdom som er påført eller oppstått første år av læretiden og ellers når medlemmene deltar i manøver eller utfører oppdrag under feltmessige forhold.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstav g er yrkesskadedekket under kurs, øvelser og annen tjeneste for Forsvaret.

0 Endret ved lover 12 aug 2016 nr. 77 (ikr. 1 juli 2017 iflg. res. 16 juni 2017 nr. 778), 16 juni 2023 nr. 55 (i kraft 1 juli 2024 iflg. res. 31 mai 2024 nr. 877).

§ 13-9. *Medlemmer som utfører branntjeneste, redningstjeneste e.l.*

Følgende medlemmer er yrkesskadedekket:
a. de som er utskrevet til tjeneste i brannvesenet etter brann- og eksplosjonsvernloven § 17
b. de som på forlangende eller tilsigelse yter hjelp etter brann- og eksplosjonsvernloven § 5
c. de som er knyttet til en organisasjon, en forening eller lignende som driver redningstjeneste,
d. de som søker å redde andre menneskers liv eller avverge store kulturelle eller materielle tap.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstavene a og b er yrkesskadedekket mens de utfører pålagt tjeneste eller hjelp, eller deltar i organiserte øvelser eller vakttjeneste.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstav c er yrkesskadedekket mens de deltar i redningsaksjoner, organiserte øvelser, vakttjeneste eller lignende.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstav d er yrkesskadedekket mens de deltar i redningsvirksomheten.

0 Endret ved lov 14 juni 2002 nr. 20 (ikr. 1 juli 2002 iflg. res. 14 juni 2002 nr. 536).

§ 13-10. *Elever, studenter o.a.*

Følgende grupper av medlemmer er yrkesskadedekket:
a. elever ved offentlige skoler eller kurs,
b. elever ved private skoler med eksamensrett eller med statlig driftsbidrag,
c. studenter ved universiteter eller offentlige høyskoler,
d. elever ved skoler eller kurs som ikke er omfattet av bokstavene a til c, såfremt det er tegnet frivillig yrkesskadetrygd for elevene,
e. elever ved statsstøttede kurs på skoleskip eller øvelsesfartøy.

Det er et vilkår for yrkesskadedekning etter denne paragrafen at skolen eller kurset har alminnelig undervisning eller høyere utdanning som formål.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstavene a til d er yrkesskadedekket for yrkesskader som de blir påført på undervisningsstedet i undervisningstiden. For elever under 18 år ved internatskoler skal hele det tidsrommet elevene er under skolens eller internatets tilsyn, regnes som undervisningstid. Yrkesskadedekningen gjelder også under transport, skoleturer, idrettsdager, deltagelse i skolefritidsordning o.l. som skjer i skolens regi.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstav e er yrkesskadedekket mens de er om bord, og mens de deltar i undervisning eller arrangementer som skjer i kursets regi i land.

Departementet gir forskrifter om frivillig yrkesskadetrygd for elever ved skoler og kurs som nevnt i første ledd bokstav d, se også § 23-6.

0 Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99.

§ 13-11. *Deltakere i arbeidsrettede tiltak*

Medlemmer som deltar i arbeidsrettede tiltak, kurs eller lignende i regi av Arbeids- og velferdsetaten, i kvalifiseringsprogram i kommunal regi, eller i program i henhold til integreringsloven, er yrkesskadedekket. Det er et vilkår at tiltaket har yrkesopplæring, sysselsetting eller arbeidstrening som overordnet mål.

Medlemmer som er pålagt å utføre arbeidsoppgaver etter lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen §§ 20 eller 20 a, er yrkesskadedekket under slikt arbeid.

Yrkesskadedekningen gjelder for yrkesskader som oppstår på arbeidsstedet i arbeidstiden eller på undervisningsstedet i undervisningstiden.

0 Endret ved lover 4 juli 2003 nr. 80 (ikr. 1 sep 2003), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 26 okt 2007 nr. 97, 18 des 2009 nr. 131 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 18 des 2009 nr. 1584), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 21 juni 2019 nr. 25 (ikr. 21 juni 2019 iflg. res. 21 juni 2019 nr. 781 med virkning fra 1 jan 2017), 20 des 2024 nr. 81.

§ 13-12. *Medlemmer som oppholder seg i institusjon, utfører samfunnsstraff, ungdomsstraff, ungdomsoppfølging eller oppfølging i konfliktråd*

Følgende personer er yrkesskadedekket:

a. medlemmer som er under behandling i en helseinstitusjon som er offentlig godkjent etter lov om spesialisthelsetjenesten m.m.,
b. medlemmer som er under behandling i en rehabiliteringsinstitusjon, når utgiftene til oppholdet dekkes av det offentlige,
c. medlemmer som er under opplæring i en offentlig godkjent attføringsinstitusjon,
d. medlemmer som soner frihetsstraff eller utholder særreaksjon i en av kriminalomsorgens anstalter,
e. medlemmer som utfører samfunnsstraff etter straffeloven § 48,
f. medlemmer som sitter i varetekt, og
g. medlemmer som utfører ungdomsstraff, ungdomsoppfølging eller oppfølging i konfliktråd.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstavene a, b og c er yrkesskadedekket mens de får arbeidsterapeutisk behandling eller opplæring.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstavene d, e, f og g er yrkesskadedekket for skader som oppstår under arbeidet på arbeidsstedet i arbeidstiden. Får medlemmene alminnelig undervisning eller høyere utdanning uten å være omfattet av § 13-10 første ledd, er de yrkesskadedekket for yrkesskader som de blir påført på undervisningsstedet i undervisningstiden.

0 Endret ved lover 2 juli 1999 nr. 61 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 1 des 2000 nr. 1196), 15 juni 2001 nr. 64 (ikr. 1 jan 2002), 18 mai 2001 nr. 21 (ikr. 1 mars 2002 iflg. res. 22 feb 2002 nr. 181), 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015), 15 des 2017 nr. 104, 20 des 2023 nr. 110 (i kraft 1 sep 2024 iflg. res. 24 mai 2024 nr. 811).

§ 13-13. *Selvstendig næringsdrivende og frilansere*

Følgende grupper av medlemmer under 67 år kan mot særskilt premie (§ 23-6) tegne frivillig yrkesskadetrygd dersom den forventede årsinntekten utenfor tjeneste overstiger grunnbeløpet:
a. selvstendig næringsdrivende
b. frilansere.

Yrkesskadedekningen gjelder for yrkesskader som oppstår under utøvelse av virksomhet som frilanser eller selvstendig næringsdrivende.

Departementet gir forskrifter om frivillig yrkesskadetrygd, herunder om beregning av den forventede årsinntekten.

§ 13-14. *Melding av yrkesskade*

Arbeidsgivere, rektorer, forlegningssjefer og andre i tilsvarende stilling plikter snarest å sende skademelding til Arbeids- og velferdsetaten når en arbeidstaker, elev, student, tjenestepliktig i Forsvaret osv. blir påført en skade eller sykdom som kan gi rett til yrkesskadedekning.

Dersom en person som nevnt i første ledd ikke gir slik melding, kan medlemmet selv melde skaden. Medlemmer som er frilansere eller selvstendig næringsdrivende, må selv melde skaden.

Kreftregisteret kan uten hinder av taushetsplikt sende melding til Arbeids- og velferdsdirektoratet om sykdomstilfeller som det er grunn til å tro vesentlig er yrkesbetinget.

Det er et vilkår for rett til yrkesskadedekning at yrkesskaden er meldt til Arbeids- og velferdsetaten innen ett år etter at arbeidsulykken skjedde. En yrkessykdom må være meldt innen ett år etter at medlemmet eller den meldepliktige ble klar over årsaken til sykdommen.

Selv om skademelding ikke er gitt innen meldefristen, kan det gjøres unntak fra fristen når det er klart at forholdet er en yrkesskade og det foreligger særlige grunner til at melding ikke er gitt i rett tid.

Bestemmelsene i § 22-13 om frist for framsetting av krav gjelder også når det er gjort unntak fra meldefristen.

0 Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36, 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 12 aug 2016 nr. 77 (ikr. 1 juli 2017 iflg. res. 16 juni 2017 nr. 778).

§ 13-15. *Forholdet til krigspensjonslovgivningen*

En skade eller sykdom som går inn under lovgivningen om krigspensjon eller krigsskadestønad, regnes ikke som yrkesskade etter bestemmelsene i dette kapitlet.

§ 13-16. *Forholdet til loven om yrkesskadetrygd og de tidligere lovene om ulykkestrygd*

Det ytes ikke stønad etter særbestemmelsene om yrkesskade i denne loven for yrkesskade som kommer inn under lov av 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd og de tidligere lovene om ulykkestrygd som nevnt i yrkesskadetrygdloven § 53 bokstavene a, b og c. Folketrygden dekker likevel utgiftene til ytelser etter disse lovene.

§ 13-17. *Menerstatning ved yrkesskade*

Et medlem som ved en yrkesskade blir påført varig og betydelig skadefølge av medisinsk art, har rett til en årlig menerstatning som løper så lenge vedkommende lever.

Menerstatningen beregnes på grunnlag av skadens medisinske art og størrelse etter forskrifter og graderingsnormer som fastsettes av departementet.

Høyeste årlige menerstatning skal være tre firedeler av grunnbeløpet.

Dersom den skadde ønsker det, skal kapitalverdien av menerstatningen utbetales som et engangsbeløp. Engangsbeløpet fastsettes på grunnlag av grunnbeløpet på virkningstidspunktet.

0 Endret ved lov 6 juni 1997 nr. 36.

Del V. Ytelser knyttet til livsløp og familiesituasjon

Kapittel 14. Ytelser ved svangerskap, fødsel og adopsjon

§ 14-1. *Formål*

Formålet med ytelser etter dette kapitlet er å sikre inntekt for foreldre i forbindelse med svangerskap, fødsel og adopsjon.

0 Endret ved lov 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428).

§ 14-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Svangerskaps- og foreldrepenger er ytelser til mor ved svangerskap og fødsel og tilsvarende ytelser til far etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 14-2. *Medlemskap*

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende er medlem i trygden.

0 Endret ved lov 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428).

§ 14-3. *Arbeidsgiverens plikt til å utbetale ytelser i utlandet*

Når et medlem som arbeider i utlandet, har rett til en ytelse etter dette kapitlet, utbetaler arbeidsgiveren ytelsen og får refusjon fra trygden.

0 Endret ved lov 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428).

I. Svangerskapspenger

0 Overskriften endret ved lov 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428).

§ 14-4. *Svangerskapspenger*

En arbeidstaker har rett til svangerskapspenger dersom hun etter bestemmelser i lov eller forskrift blir pålagt å slutte i sitt arbeid fordi hun er gravid, og det ikke er mulig å omplassere henne til annet høvelig arbeid i bedriften.

En gravid selvstendig næringsdrivende har rett til svangerskapspenger dersom hun i sitt virke er utsatt for slike risikofaktorer som gir en gravid arbeidstaker rett til svangerskapspenger. Det er en forutsetning at risikofaktorene er dokumentert og at hun ikke har mulighet til å tilrettelegge sitt virke. Tilsvarende rett til svangerskapspenger gjelder for frilansere.

Fraværet under svangerskapet må medføre tap av pensjonsgivende inntekt. Vilkårene om opptjeningstid etter § 8-2 må være oppfylt før hun må slutte i arbeidet. Inntektsgrunnlaget for svangerskapspenger må på årsbasis utgjøre minst halvparten av grunnbeløpet, se femte ledd.

Svangerskapspenger ytes fra det tidspunktet medlemmet må slutte i arbeidet, og fram til tre uker før fødselen. Fra sistnevnte tidspunktet ytes det foreldrepenger etter bestemmelsene i §§ 14-5 til 14-16.

Svangerskapspengene beregnes etter de samme bestemmelsene som sykepenger fra trygden, se kapittel 8. Svangerskapspenger til selvstendig næringsdrivende ytes likevel med 100 prosent av beregningsgrunnlaget. Det ytes ikke svangerskapspenger for den del av inntekten som overstiger seks ganger grunnbeløpet.

Trygden yter feriepenger til arbeidstaker med 10,2 pst. av utbetalte svangerskapspenger. Feriepenger ytes for de første 64 stønadsdagene.

0 Endret ved lover 11 des 1998 nr. 70 (ikr. 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190), 25 juni 1999 nr. 44 (ikr. 1 aug 1999), 30 juni 2000 nr. 58 (ikr. 1 juli 2000), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 27 juni 2008 nr. 52 (ikr. 1 juli 2008).

II. Foreldrepenger

0 Overskriften tilføyd ved lov 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428).

§ 14-5. *Generelle bestemmelser*

Foreldrepenger kan ytes til barnets mor og far ved fødsel og ved adopsjon av barn under 15 år.

Det kan ytes foreldrepenger som ved adopsjon til person som har foreldreansvar når den andre av foreldrene dør, eller får tildelt foreldreansvaret i medhold av barnelova § 38 og kapittel 7. IV, såfremt vedkommende har hatt mindre samvær enn tilsvarende barnelova § 43 andre ledd.

Adopsjon av ektefellens barn gir ikke rett til foreldrepenger. Dette gjelder likevel ikke når adopsjonen finner sted mens stønadsperioden ved fødsel fortsatt løper. I slike tilfeller gis adoptivforelderen tilsvarende rettigheter som fedre i den resterende del av stønadsperioden, likevel slik at plikten til å ta ut fedrekvote ikke kommer til anvendelse.

0 Endret ved lover 25 juni 1999 nr. 44 (ikr. 1 aug 1999), 30 juni 2000 nr. 58 (ikr. 1 juli 2000), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428) som endret ved lov 22 des 2006 nr. 95, 21 juni 2019 nr. 28 (ikr. 21 juni 2019 iflg. res. 21 juni 2019 nr. 803).

§ 14-6. *Opptjening av rett til foreldrepenger*

Rett til foreldrepenger opptjenes gjennom yrkesaktivitet. Både moren og faren kan opptjene rett til foreldrepenger ved å være yrkesaktiv med pensjonsgivende inntekt (§ 3-15) i minst seks av de siste ti månedene før vedkommendes uttak av foreldrepenger tar til, se §§ 14-10 første og annet ledd og 14-14 annet ledd. Ved adopsjon må moren ha opptjent rett til foreldrepenger ved omsorgsovertakelsen.

Likestilt med yrkesaktivitet er tidsrom da det er gitt en ytelse til livsopphold i form av dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns sykdom m.m. etter kapittel 9 eller arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11, eller enten foreldrepenger eller svangerskapspenger etter kapitlet her.

Likestilt med yrkesaktivitet er også tidsrom med
a. lønn fra arbeidsgiver under permisjon i forbindelse med videre- og etterutdanning,
b. ventelønn etter lov av 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. § 13 nr. 6,
c. vartpenger etter lov av 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 24 tredje ledd,
d. etterlønn fra arbeidsgiver,
e. avtjening av militærtjeneste eller obligatorisk sivilforsvarstjeneste,[1]
f. ytelse i medhold av midlertidig lov om kompensasjonsytelse for selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekt som følge av utbrudd av covid-19.

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 58 (ikr. 1 juli 2000), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 27 juni 2008 nr. 52, 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 25 juni 2010 nr. 29 (ikr. 1 jan 2011), 12 aug 2016 nr. 77 (ikr. 1 juli 2017 iflg. res. 16 juni 2017 nr. 778), 19 des 2017 nr. 116 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 7 des 2018 nr. 1818), 12 juni 2020 nr. 62.

1 Inkurie: Ved en inkurie ble bokstav e vedtatt som bokstav f i lov 12 aug 2016 nr. 77.

§ 14-7. *Beregning av foreldrepenger*

Foreldrepenger til hver av foreldrene beregnes på grunnlag av vedkommendes inntekt etter de samme reglene som for sykepenger fra trygden, se kapittel 8. Foreldrepenger til selvstendig næringsdrivende ytes likevel med 100 prosent av beregningsgrunnlaget. Beregningsgrunnlaget må utgjøre minst halvparten av

grunnbeløpet. Det ytes ikke foreldrepenger for den del av inntekten som overstiger seks ganger grunnbeløpet. Foreldrepenger beregnes på tidspunktet vedkommendes uttak tar til. Foreldrepengegrunnlaget endres ikke i løpet av stønadsperioden.

Til et medlem som mottar arbeidsavklaringspenger når stønadsperioden for foreldrepenger starter, skal utbetalte arbeidsavklaringspenger inkludert barnetillegg regnes med i beregningsgrunnlaget.

For en kvinne som mottar dagpenger under arbeidsløshet eller sykepenger etter § 8-49 når stønadsperioden for foreldrepenger starter, skal beregningsgrunnlaget fastsettes ut fra inntekten i de beste seks av de siste ti kalendermånedene før hennes uttak tar til, se § 14-10 første og andre ledd, hvis dette gir et høyere grunnlag enn etter første ledd.

Til et medlem som avtjener militærtjeneste eller obligatorisk sivilforsvarstjeneste i opptjeningstiden etter § 14-6, skal beregningsgrunnlaget minst svare til en årsinntekt på tre ganger grunnbeløpet, dersom tjenesten har vart eller var ment å vare mer enn 28 dager.

Foreldrepenger ytes for alle dagene i uken unntatt lørdag og søndag.

0 Endret ved lover 11 des 1998 nr. 70 (ikr. 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190), 25 juni 1999 nr. 44 (ikr. 1 aug 1999), 30 juni 2000 nr. 58 (ikr. 1 juli 2000), 17 juni 2005 nr. 66 (ikr. 1 juli 2005), 16 juni 2006 nr. 21 (ikr. 1 juli 2006), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 27 juni 2008 nr. 52 (ikr. 1 juli 2008), 12 aug 2016 nr. 77 (ikr. 1 juli 2017 iflg. res. 16 juni 2017 nr. 778), 5 apr 2017 nr. 15 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 20 apr 2018 nr. 591, se del II), 19 des 2017 nr. 116 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 7 des 2018 nr. 1818), 11 juni 2021 nr. 61 (ikr. 1 okt 2021 iflg. res. 11 juni 2021 nr. 1868).

§ 14-8. *Feriepenger av foreldrepenger*

Trygden yter feriepenger til arbeidstakere med 10,2 pst. av utbetalte foreldrepenger for de første 12 ukene av hver stønadsperiode. Dersom foreldrepenger er utbetalt med redusert sats, jf. § 14-9 tredje ledd, ytes det feriepenger for de første 15 ukene.

0 Endret ved lover 11 des 1998 nr. 70 (ikr. 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190), 30 juni 2000 nr. 58 (ikr. 1 juli 2000), 7 jan 2005 nr. 1 (ikr. 1 jan 2005), 17 juni 2005 nr. 66 (ikr. 1 juli 2005), 16 juni 2006 nr. 21 (ikr. 1 juli 2006), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428).

§ 14-9. *Stønadsperioden for foreldrepenger*

Ved fødsel er stønadsperioden 245 stønadsdager (49 uker) med full sats eller 306 stønadsdager (61 uker og 1 dag) med redusert sats. Stønadsperioden etter fødselen er 230 stønadsdager (46 uker) med full sats eller 291 stønadsdager (58 uker og 1 dag) med redusert sats.

Ved adopsjon er stønadsperioden 230 stønadsdager (46 uker) med full sats eller 291 (58 uker og 1 dag) med redusert sats.

Full sats betyr at foreldrepenger utbetales med 100 pst. av beregningsgrunnlaget. Redusert sats betyr at foreldrepenger utbetales med 80 pst. av beregningsgrunnlaget. Stønadsmottaker velger sats ved stønadsperiodens begynnelse, og valget gjelder for hele stønadsperioden. Dersom begge foreldrene mottar foreldrepenger, må de velge samme sats.

Ved tvillingfødsler, eller hvis to barn blir adoptert samtidig, blir stønadsperioden utvidet med 85 stønadsdager (17 uker) dersom full sats er valgt. Dersom redusert sats er valgt, blir utvidelsen 106 stønadsdager (21 uker og 1 dag). Ved fødsler av tre eller flere barn, eller hvis tre eller flere barn blir adoptert samtidig, blir

stønadsperioden utvidet med 230 stønadsdager (46 uker) dersom full sats er valgt. Dersom redusert sats er valgt, blir utvidelsen 288 stønadsdager (57 uker og 3 dager). Bestemmelsene i § 14-10 første og sjette ledd gjelder tilsvarende.

Stønadsperioden kan deles mellom foreldrene når begge fyller vilkårene for rett til foreldrepenger etter § 14-6. Når foreldrene velger full sats, er 15 uker forbeholdt faren (fedrekvoten) og 15 uker forbeholdt moren (mødrekvoten). Disse ukene er unntatt fra deling, se § 14-12. Tilsvarende er 19 uker forbeholdt hver av foreldrene når de velger redusert sats.

Unntatt fra deling er de siste 15 stønadsdagene (3 ukene) før og de første 30 stønadsdagene (6 ukene) etter fødselen, som er den delen av stønadsperioden som er forbeholdt moren ved fødsel. De første 6 ukene etter fødsel som er forbeholdt moren, inngår i mødrekvoten. Mødrekvoten kan ikke tas ut før fødsel. Faren kan likevel ta ut inntil 10 stønadsdager (2 uker) i forbindelse med fødselen. Disse 10 dagene inngår i perioden som faren ellers har rett til, se paragrafen her og § 14-14.

Dersom barnet dør i stønadsperioden, kan det tas ut foreldrepenger i opptil 30 stønadsdager (6 uker) av den gjenværende del av stønadsperioden.

0 Endret ved lover 11 des 1998 nr. 70 (ikr. 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190), 30 juni 2000 nr. 58 (ikr. 1 juli 2000), 17 juni 2005 nr. 66 (ikr. 1 juli 2005), 16 juni 2006 nr. 21 (ikr. 1 juli 2006), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428) som endret ved lov 16 juni 2006 nr. 21, 12 juni 2009 nr. 36 (ikr. 1 juli 2009), 10 juni 2011 nr. 15 (ikr. 1 juli 2011), 15 juni 2012 nr. 32 (ikr. 1 juli 2013 iflg. res. 15 juni 2012 nr. 525), 31 mai 2013 nr. 22 (ikr. 1 juli 2013), 6 juni 2014 nr. 20 (ikr. 1 juli 2014 med virkning for tilfeller der fødselen eller omsorgsovertakelsen skjer 1 juli 2014 eller senere), 15 juni 2018 nr. 33 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 15 juni 2018 nr. 880 med virkning for tilfeller der fødselen eller omsorgsovertakelsen skjer 1 juli 2018 eller senere), 7 des 2018 nr. 90 (ikr. 1 jan 2019 og gjelder for tilfeller der uttaket av stønadsperioden starter 1 jan 2019 eller senere), 18 mars 2022 nr. 11 (i kraft 2 aug 2022 iflg. res. 18 mars 2022 nr. 416, se endringsloven del III for overgangsregler), 14 mai 2024 nr. 21 (i kraft 1 juli 2024 iflg. res. 14 mai 2024 nr. 772, se endringslovens del III for overgangsregel).

§ 14-10. *Generelle bestemmelser om uttak av foreldrepenger*

Ved fødsel kan foreldrepenger tidligst tas ut fra 60 stønadsdager (12 uker) før fødselen. Moren kan senest påbegynne uttaket 15 stønadsdager (3 uker) før fødselen. Dette gjelder uavhengig av om det er valgt full sats eller redusert sats, se § 14-9 tredje ledd. Faren kan ikke ta ut foreldrepenger i de første 30 stønadsdagene (6 ukene) etter fødselen. Dette gjelder likevel ikke der bare faren fyller vilkårene for rett til foreldrepenger, se § 14-14, eller utvidelsen ved flerbarnsfødsler, se § 14-9 fjerde ledd. Faren kan ta ut inntil 10 stønadsdager (2 uker) i forbindelse med fødselen, se § 14-9 sjette ledd.

Ved adopsjon kan uttak av foreldrepenger tidligst påbegynnes når foreldrene overtar omsorgen for barnet.

Foreldrepengene må tas ut innen tre år etter fødselen eller omsorgsovertakelsen. Stønadsdager som ikke er tatt ut, faller bort når stønadsperiode for nytt barn starter. Hvis foreldrene får barn med 48 ukers mellomrom eller mindre, kan likevel en kvinne som føder barn, ta ut 22 stønadsuker før eller etter fødsel. En kvinne som adopterer barn, skal i slike tilfeller ha rett til å ta ut 8 stønadsuker. En far skal i slike tilfeller ha rett til å ta ut 8 stønadsuker.

Det er et vilkår for uttak av foreldrepenger at mottakeren har omsorgen for barnet. For moren gjelder likevel ikke dette vilkåret i de første 30 stønadsdagene (6 ukene) etter fødselen.

Det er videre et vilkår for uttak av foreldrepenger at mottakeren ikke er i arbeid, se likevel § 14-16.

Foreldrenes samtidige uttak av foreldrepenger kan ikke overstige 100 % av valgt sats, se § 14-9 tredje ledd. Dette gjelder likevel ikke der faren tar ut inntil 10 stønadsdager (2 uker) i forbindelse med fødselen, se § 14-9 sjette ledd, utvidelsen ved flerbarnsfødsler eller ved adopsjon av flere barn samtidig, se § 14-9 fjerde ledd eller ved uttak av kvotene, se § 14-12 annet ledd.

0 Endret ved lover 11 des 1998 nr. 70 (ikr. 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190), 25 juni 1999 nr. 44 (ikr. 1 aug 1999), 30 juni 2000 nr. 58 (ikr. 1 juli 2000), 7 jan 2005 nr. 1 (ikr. 1 jan 2005), 17 juni 2005 nr. 66 (ikr. 1 juli 2005), 16 juni 2006 nr. 21 (ikr. 1 juli 2006), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 15 juni 2012 nr. 32 (ikr. 1 juli 2013 iflg. res. 15 juni 2012 nr. 525), 19 des 2017 nr. 116 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 7 des 2018 nr. 1818), 11 juni 2021 nr. 61 (ikr. 1 okt 2021 iflg. res. 11 juni 2021 nr. 1868), 18 mars 2022 nr. 11 (i kraft 2 aug 2022 iflg. res. 18 mars 2022 nr. 416, se endringsloven del III for overgangsregler).

§ 14-10 a. *Utvidet stønadsperiode for foreldrepenger ved prematur fødsel*

Ved fødsel før svangerskapsuke 33 forlenges stønadsperioden tilsvarende antallet dager fra fødselsdatoen til og med dagen før termindatoen. Antallet dager med pleiepenger etter kapittel 9 går til fradrag i forlengelsen.

0 Tilføyd ved lov 21 juni 2019 nr. 28 (ikr. 1 juli 2019 iflg. res. 21 juni 2019 nr. 803).

§ 14-11. *Utsettelse av uttak av foreldrepenger*

Uttak av foreldrepenger kan utsettes. Den delen av stønadsperioden som er forbeholdt moren, se § 14-9 sjette ledd, kan likevel bare utsettes dersom moren på grunn av sykdom eller skade er helt avhengig av hjelp til å ta seg av barnet eller er innlagt i helseinstitusjon, eller dersom barnet er innlagt i helseinstitusjon. Forholdet må dokumenteres med legeerklæring.

0 Opphevet ved lov 11 des 1998 nr. 70, tilføyd igjen ved lov 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428) som endret ved lov 22 des 2006 nr. 95, 19 des 2017 nr. 116 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 7 des 2018 nr. 1818), 11 juni 2021 nr. 61 (ikr. 1 okt 2021 iflg. res. 11 juni 2021 nr. 1868).

§ 14-12. *Uttak av kvotene*

Dersom begge foreldrene fyller vilkårene for rett til foreldrepenger, er 75 stønadsdager (15 uker) av stønadsperioden forbeholdt faren (fedrekvote) og 75 stønadsdager (15 uker) av stønadsperioden forbeholdt moren (mødrekvote) når foreldrene velger full sats. Ved redusert sats er 95 stønadsdager (19 uker) tilsvarende forbeholdt hver av foreldrene.

Faren kan ta ut fedrekvoten uten hensyn til om vilkårene i § 14-13 første ledd er oppfylt. Kvotene kan også tas ut samtidig med at den andre av foreldrene tar ut graderte foreldrepenger på opptil 50 % av valgt sats, se § 14-16.

Det kan gjøres unntak fra bestemmelsene i første ledd dersom forelderen som skal ta ut foreldrepenger på grunn av sykdom eller skade er helt avhengig av hjelp til å ta seg av barnet eller er innlagt i helseinstitusjon. Forhold som nevnt i første punktum må dokumenteres med legeerklæring.

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 58 (ikr. 1 juli 2000), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428) som endret ved lov 16 juni 2006 nr. 21, 12 juni 2009 nr. 36 (ikr. 1 juli 2009), 11 juni 2010 nr. 22 (ikr. 1 juli 2010), 10 juni 2011 nr. 15 (ikr. 1 juli 2011), 15 juni 2012 nr. 32 (ikr. 1 juli 2013 iflg. res. 15 juni 2012 nr. 525), 31 mai 2013 nr. 22 (ikr. 1 juli 2013), 6 juni 2014 nr. 20 (ikr. 1 juli 2014 med virkning for tilfeller der fødselen eller omsorgsovertakelsen skjer 1 juli 2014 eller senere), 15 juni 2018 nr. 33 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 15 juni 2018 nr. 880 med virkning for tilfeller der fødselen eller omsorgsovertakelsen skjer 1 juli 2018 eller senere), 7 des 2018 nr. 90 (ikr. 1 jan 2019 og gjelder for tilfeller der uttaket av stønadsperioden starter 1 jan 2019 eller senere).

§ 14-13. *Generelle vilkår for farens uttak av foreldrepenger*

Faren kan ta ut foreldrepenger bare dersom moren etter fødselen eller omsorgsovertakelsen
a. går ut i arbeid,
b. tar offentlig godkjent utdanning på heltid,
c. tar offentlig godkjent utdanning i kombinasjon med arbeid som i sum gir heltid,
d. på grunn av sykdom eller skade er helt avhengig av hjelp til å ta seg av barnet,
e. er innlagt i helseinstitusjon,
f. deltar på heltid i introduksjonsprogram etter integreringsloven kapittel 4,
g. deltar på heltid i kvalifiseringsprogram etter lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen,

Dersom moren arbeider deltid etter fødselen eller omsorgsovertakelsen, blir farens foreldrepenger redusert tilsvarende reduksjonen i morens arbeidstid. Utgjør morens stillingsdel minst 75 pst. av full arbeidstid, får likevel faren foreldrepenger beregnet i samsvar med sin egen stillingsdel.

Dersom moren mottar graderte foreldrepenger, se § 14-16, kan farens uttak av foreldrepenger etter bokstav a ikke utgjøre en større del av full ytelse enn tilsvarende morens stillingsdel.

Farens rett etter første ledd bokstavene d og e gjelder også i de første 30 stønadsdagene (6 ukene) etter fødselen.

Forhold som nevnt i bokstavene d og e må dokumenteres med legeerklæring.

Fedrekvoten, se § 14-12, og utvidelsen ved flerbarnsfødsler eller ved adopsjon av flere barn samtidig, se § 14-9 fjerde ledd, kan tas ut uten hinder av vilkårene i denne bestemmelsen.

0 Endret ved lover 25 juni 1999 nr. 44 (ikr. 1 aug 1999), 27 juni 2003 nr. 60 (ikr. 1 juli 2003), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 12 juni 2009 nr. 36 (ikr. 1 juli 2009), 18 des 2009 nr. 131 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 18 des 2009 nr. 1584), 11 juni 2021 nr. 61 (ikr. 1 okt 2021 iflg. res. 11 juni 2021 nr. 1868).

§ 14-14. *Særlige regler der bare faren har opptjent rett til foreldrepenger*

Hvis bare faren har opptjent rett til foreldrepenger, er stønadsperioden oppad begrenset til stønadsperioden etter fødsel eller omsorgsovertakelse, jf. § 14-9. Både ved fødsel og adopsjon skal det gjøres fratrekk for den delen av stønadsperioden som er forbeholdt moren etter fødselen, jf. § 14-9 sjette ledd. Det er en forutsetning at vilkårene i § 14-13 er oppfylt under perioden og innenfor stønadsperioden etter fødselen eller omsorgsovertakelsen, se § 14-9 første og annet ledd. Farens stønadsperiode reduseres løpende når vilkårene i § 14-13 ikke er oppfylt.

Faren kan bare ta ut foreldrepenger når vilkårene i § 14-13 er oppfylt.

Faren kan uten hinder av vilkårene i § 14-13 ta ut foreldrepenger i 50 stønadsdager (10 uker). Faren kan uten hinder av vilkårene i § 14-13 ta ut foreldrepenger i samme antall stønadsdager som fedrekvoten, se § 14-12 første ledd, hvis moren mottar uføretrygd fra folketrygden.

0 Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 63, 11 des 1998 nr. 70, 25 juni 1999 nr. 44 (ikr. 1 aug 1999), 30 juni 2000 nr. 58 (ikr. 1 juli 2000), 20 juni 2003 nr. 40 (ikr. 1 apr 2004 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 728), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428) som endret ved lov 16 juni 2006 nr. 21, 12 juni 2009 nr. 36 (ikr. 1 juli 2009), 10 juni 2011 nr. 15, 19 des 2014 nr. 73 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 19 des 2014 nr. 1717), 7 des 2018 nr. 90 (ikr. 1 jan 2019 og gjelder for tilfeller der uttaket av stønadsperioden starter 1 jan 2019 eller senere), 18 mars 2022 nr. 11 (i kraft 2 aug 2022 iflg. res. 18 mars 2022 nr. 416, se endringsloven del III for overgangsregler), 25 juni 2024 nr. 59 (i kraft 2 aug 2024 iflg. res. 25. juni 2024 nr. 1219, se endringsloven for overgangsregel).

§ 14-15. *Uttak der mor eller far er alene om omsorgen for barnet og ved samlivsbrudd*

Hvis en av foreldrene er eller blir alene om omsorgen for barnet, kan han eller hun ta ut foreldrepenger i den gjenværende delen av stønadsperioden.

Ved et samlivsbrudd kan foreldrene avtale hvordan den gjenværende delen av stønadsperioden skal fordeles. Dersom foreldrene ikke blir enige, kan hver av dem kreve uttak av foreldrepenger for de hverdagene de har omsorgen for barnet, dersom de øvrige vilkårene for dette er oppfylt. For øvrig gjelder første ledd.

0 Endret ved lover 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 22 mai 2017 nr. 27 (ikr. 1 sep 2017 iflg. res. 22 mai 2017 nr. 619).

§ 14-16. *Gradert uttak av foreldrepenger*

Ved delvis arbeid ytes det graderte foreldrepenger. Uttaket skal tilsvare differansen mellom 100 prosent stilling og mottakers stillingsdel, se likevel § 14-13.

Unntatt fra gradert uttak er den delen av stønadsperioden som er forbeholdt moren, se § 14-9 sjette ledd.

Foreldrene kan ta ut graderte foreldrepenger samtidig i samsvar med bestemmelsene i § 14-10 sjette ledd og § 14-13 tredje ledd.

Dersom uttaket er mindre enn 100 pst. av valgt sats, se § 14-9 tredje ledd, forlenges uttaket tilsvarende.

Det er et vilkår for gradert uttak at det foreligger en skriftlig avtale med arbeidsgiver om delvis arbeid. Hver av foreldrene kan bare ta gradert uttak ut fra avtale med én arbeidsgiver av gangen. For selvstendig næringsdrivende og frilansere er det et vilkår for gradert uttak at det foreligger en skriftlig utbetalingsavtale med Arbeids- og velferdsetaten.

0 Endret ved lover 11 des 1998 nr. 70 (ikr. 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190), 25 juni 1999 nr. 44 (ikr. 1 aug 1999), 30 juni 2000 nr. 58 (ikr. 1 juli 2000), 17 juni 2005 nr. 66 (ikr. 1 juli 2005), 16 juni 2006 nr. 21 (ikr. 1 juli 2006), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428) som endret ved lov 22 des 2006 nr. 95, 7 des 2018 nr. 90 (ikr. 1 jan 2019 og gjelder for tilfeller der uttaket av stønadsperioden starter 1 jan 2019 eller senere).

III. Engangsstønad ved fødsel og adopsjon

0 Overskriften tilføyd ved lov 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428).

§ 14-17. *Engangsstønad*

Til en kvinne som føder barn eller adopterer barn under 15 år, men ikke har rett til foreldrepenger, ytes det engangsstønad for hvert barn. Til mann som adopterer alene, ytes det engangsstønad for hvert barn dersom han ikke har rett til foreldrepenger. Personer som etter første eller andre punktum har rett til foreldrepenger, kan i stedet velge å motta engangsstønad. Stønadsmottakeren kan ikke senere gjøre om på valget som er tatt. Adopsjon av ektefellens barn gir ikke rett til engangsstønad.

Engangsstønad kan ytes også til person som har foreldreansvar når den andre av foreldrene dør, eller får tildelt foreldreansvaret i medhold av barnelova § 38 og kapittel 7. IV, såfremt vedkommende har hatt mindre samvær enn tilsvarende barnelova § 43 andre ledd.

Dersom moren dør i forbindelse med fødselen eller omsorgsovertakelsen, har faren rett til engangsstønad. Det er et vilkår at han har omsorgen for barnet og at stønaden ikke allerede er utbetalt til moren.

Faren har rett til engangsstønad også dersom han i stønadsperioden har overtatt omsorgen for barnet med sikte på å overta foreldreansvaret alene etter barneloven kapittel 5. Retten gjelder selv om moren har fått utbetalt engangsstønad.

Engangsstønad ytes kun til stønadsmottaker som har vært medlem i folketrygden i minst 12 måneder sammenhengende, direkte forut for tidspunktet for fødselsterminen eller omsorgsovertakelsen.

Stortinget fastsetter engangsstønadens størrelse.

0 Endret ved lover 11 des 1998 nr. 70 (ikr. 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190), 30 juni 2000 nr. 58 (ikr. 1 juli 2000), 7 jan 2005 nr. 1 (ikr. 1 jan 2005), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 19 des 2017 nr. 116 (ikr. 1 jan 2018 iflg. res. 19 des 2017 nr. 2151), 21 juni 2019 nr. 28 (ikr. 21 juni 2019 iflg. res. 21 juni 2019 nr. 803), 25 juni 2024 nr. 54 (i kraft 1 okt 2024 iflg. res. 25 juni 2024 nr. 1211, endringen i femte ledd gis ikke virkning for tilfeller hvor søker har nådd uke 22 av graviditeten på ikrafttredelsestidspunktet).

IV. Forskrifter

0 Overskriften tilføyd ved lov 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428).

§ 14-18. *Forskrifter*

Departementet gir forskrifter til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i dette kapitlet.

0 Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 58 (ikr. 1 juli 2000), 17 juni 2005 nr. 66 (ikr. 1 juli 2005), 16 juni 2006 nr. 21 (ikr. 1 juli 2006), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428).

Kapittel 15. Stønad til enslig mor eller far

0 Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 6 juni 1997 nr. 36 (ikr. 1 jan 1998).

§ 15-1. *Formål*

Formålet med stønad etter dette kapitlet er å sikre inntekt for medlemmer som har aleneomsorg for barn, og å gi disse medlemmene midlertidig hjelp til selvhjelp slik at de kan bli i stand til å forsørge seg selv ved eget arbeid.

§ 15-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Stønader etter dette kapitlet er familieytelser etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

0 Tilføyd ved lov 8 des 2023 nr. 87 (i kraft 12 jan 2024 iflg. res. 12 jan 2024 nr. 60).

§ 15-2. *Forutgående medlemskap*

Det er et vilkår for rett til stønad etter dette kapitlet at vedkommende har vært medlem i trygden i de siste fem årene før hun eller han setter fram krav om stønad.

Departementet gir forskrifter om unntak fra bestemmelsen i første ledd.

0 Endret ved lov 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V).

§ 15-3. *Oppholdskrav*

Det er et vilkår for rett til stønad etter dette kapitlet at medlemmet og barnet oppholder seg i Norge, i et annet EØS-land eller i et land eller område der trygdeforordningen er gitt anvendelse for vedkommende ved en bi- eller multilateral trygdeavtale som nevnt i § 1-3 b. For et medlem som ikke er EØS-borger, stilles det krav om opphold i Norge, med mindre annet følger av trygdeforordningen, se § 1-3 a, eller en bi- eller multilateral trygdeavtale som nevnt i § 1-3 b.

Stønad etter dette kapitlet ytes uten hinder av første ledd under opphold utenfor Norge

a. til et medlem som oppholder seg i utlandet i mindre enn seks uker i løpet av en tolv måneders periode, eller
b. når oppholdet skyldes arbeid for en norsk arbeidsgiver.

0 Endret ved lover 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016), 8 des 2023 nr. 87 (i kraft 12 jan 2024 iflg. res. 12 jan 2024 nr. 60).

§ 15-4. *Enslig mor eller far*

Stønader etter dette kapitlet kan ytes til et medlem som er enslig mor eller far og har aleneomsorg for barn.

Som mor eller far regnes også den som på grunn av dødsfall har fått foreldreansvaret etter barnelova § 38.

Med enslig mor eller far menes et medlem som er ugift, separert eller skilt. Medlem som lever sammen med en person han eller hun har barn med eller er skilt eller separert fra, eller lever i et ekteskapslignende forhold i en felles husholdning uten felles barn, regnes ikke som enslig mor eller far. Dersom medlemmet er gift, regnes vedkommende som enslig mor eller far når samlivet er opphørt og ekteskapet er krevd oppløst ved søknad om separasjon og skilsmisse hos statsforvalteren eller ved at sak er reist for domstolene. Får et medlem et nytt barn med samme partner mens vedkommende mottar stønad til enslig mor eller far for et felles barn, anses ingen av foreldrene for å være enslig mor eller far. Det samme gjelder dersom mor eller far tidligere har mottatt stønader etter dette kapittelet for felles barn.

En mor eller far har aleneomsorgen for et barn når vedkommende varig har klart mer av den daglige omsorgen enn den andre av foreldrene. Ingen av foreldrene anses å ha aleneomsorgen for barnet ved boforhold som nevnt i § 1-5 fjerde ledd eller andre nære boforhold. Departementet kan gi forskrifter om hva som anses som andre nære boforhold.

Medlemmet har selv bevisbyrden for at han eller hun er enslig mor eller far med aleneomsorg for barn.

0 Endret ved lover 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016), 7 mai 2021 nr. 34 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 7 mai 2021 nr. 1416).

§ 15-5. *Overgangsstønad*

Overgangsstønad ytes til et medlem som på grunn av omsorg for barn er midlertidig ute av stand til å forsørge seg selv ved eget arbeid, eller først etter en tid med omstilling eller utdanning kan få et arbeid.

Stønad kan gis til enslig mor eller far som har barn under åtte år. For et medlem som er forhindret fra å arbeide på grunn av omsorg for barn som krever særlig tilsyn, kan det innvilges overgangsstønad inntil barnet fyller 18 år. Det kan gjøres unntak fra aldersgrensen i første punktum i forbindelse med forlengelser etter § 15-8 annet ledd tredje punktum, fjerde ledd og femte ledd.

Et medlem som uten rimelig grunn har sagt opp et arbeidsforhold de siste seks månedene før søknadstidspunktet, får ikke overgangsstønad.

0 Endret ved lover 18 des 1998 nr. 86 (ikr. 18 des 1998 for fjerde ledd), 18 des 1998 nr. 86 (ikr. 1 juli 1999 for tredje ledd), 20 juni 2003 nr. 40 (ikr. 1 apr 2004 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 728), 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009), 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016).

§ 15-6. *Plikt til yrkesrettet aktivitet*

Når det yngste barnet har fylt ett år, er det et vilkår for rett til overgangsstønad at medlemmet enten

a. er i arbeid som utgjør minst halvparten av full tid,
b. har meldt seg til arbeids- og velferdsetaten som reell arbeidssøker,
c. gjennomfører utdanning eller opplæring som utgjør minst halvparten av full tid som arbeids- og velferdsetaten vurderer er nødvendig og hensiktsmessig for at medlemmet skal kunne få eller beholde et arbeid, eller
d. etablerer egen virksomhet, se § 4-6 tredje ledd.

Arbeids- og velferdsetaten skal etter behov innkalle til samtaler for å vurdere oppfølging av medlemmet og om det skal settes i verk tiltak med sikte på overgang til arbeid.

Et medlem som er reell arbeidssøker, jf. første ledd bokstav b), må melde seg hver fjortende dag til arbeids- og velferdsetaten. Arbeids- og velferdsetaten bestemmer hvordan melding skal skje.

Aktivitetsplikten gjelder ikke hvis medlemmet er forhindret fra å arbeide på grunn av omsorg for barn som krever særlig tilsyn som nevnt i § 15-8 tredje ledd.

Om medlemmet ikke er i yrkesrettet aktivitet etter første ledd, ytes likevel overgangsstønad i inntil seks måneder hvis barnet ikke har en tilfredsstillende tilsynsordning og dette ikke kan tilskrives medlemmet selv. Det kan gis overgangsstønad uten begrensning på seks måneder til et medlem som ikke er i yrkesrettet aktivitet, dersom den enslige moren eller faren eller barnet har en sykdom som hindrer yrkesrettet aktivitet. Sykdommen skal dokumenteres med legeerklæring.

Departementet kan gi forskrifter om hvilken utdanning som kan godkjennes og kravet om å være reell arbeidssøker.

0 Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 10 des 1999 nr. 84, 21 des 2000 nr. 125, 20 des 2002 nr. 111 (ikr. 1 jan 2003), 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 jan 2004, se dens III), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 15 juni 2007 nr. 21, 14 des 2012 nr. 80 (ikr. 1 jan 2013), 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016), 8 des 2023 nr. 87 (i kraft 1 feb 2024 iflg. res. 12 jan 2024 nr. 60).

§ 15-7. *Overgangsstønadens størrelse*

Årlig overgangsstønad utgjør 2,25 ganger grunnbeløpet.

0 Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 12 des 2008 nr. 83 (ikr. 1 mai 2008), 18 des 2009 nr. 133 (ikr. 1 mai 2010), 13 des 2013 nr. 105.

§ 15-8. *Stønadsperiode*

Overgangsstønad kan ytes i tre år til sammen. Et medlem som tidligere har mottatt overgangsstønad en hel stønadsperiode, kan innvilges nye stønadsperioder til og med den kalendermåneden barnet fyller fjorten måneder. I forbindelse med fødsel kan det i tillegg ytes stønad i inntil to måneder før fødselen.

Stønadstiden kan utvides med opptil to år når den enslige moren eller faren er under nødvendig og hensiktsmessig utdanning, jf. § 15-6 første ledd bokstav c). Dersom den enslige moren eller faren har aleneomsorg for flere enn to barn eller fikk aleneomsorg for barn før fylte 18 år, kan stønadstiden utvides med opptil tre år. Stønadstiden kan ytterligere forlenges til og med den måneden et påbegynt utdanningsår avsluttes. Det gis vanligvis ikke stønad etter at yrkeskompetanse er oppnådd.

Stønadstiden kan utvides inntil barnet fyller 18 år dersom medlemmet er forhindret fra å arbeide fordi barnet krever særlig tilsyn på grunn av funksjonshemming, sykdom eller store sosiale problemer. Barnets fysiske eller psykiske tilstand må dokumenteres av lege. Det må også framlegges dokumentasjon på at medlemmet er forhindret fra å arbeide som en følge av barnets tilstand.

I direkte tilknytning til en løpende stønadsperiode kan stønadstiden forlenges med inntil to år dersom medlemmet eller barnet har en forbigående sykdom som hindrer medlemmet i å arbeide. Sykdommen må dokumenteres med legeerklæring.

I direkte tilknytning til en løpende stønadsperiode kan stønadstiden i særlige tilfelle forlenges i inntil seks måneder i påvente av skolestart, barnetilsyn, et konkret arbeidstilbud eller etter at medlemmet har meldt seg som reell arbeidssøker ved arbeids- og velferdsetaten.

Departementet kan gi forskrifter om beregning av stønadsperiodens lengde, herunder om oppdeling og avkorting av stønadsperioden.

0 Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 10 des 1999 nr. 84, 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 aug 2002), 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 jan 2004, se dens III), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016), 17 des 2021 nr. 146, 8 des 2023 nr. 87 (i kraft 1 feb 2024 iflg. res. 12 jan 2024 nr. 60).

§ 15-9. *Avkorting mot inntekt*

Overgangsstønaden reduseres på grunnlag av arbeidsinntekt som medlemmet har eller kan forventes å få.

Overgangsstønaden skal ikke reduseres hvis arbeidsinntekten på årsbasis er mindre enn halvparten av grunnbeløpet. Stønaden reduseres med 45 prosent av inntekt over halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nærståendes sykdom etter kapittel 9, arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11 og svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14.

Departementet gir forskrifter om fastsetting og endring av forventet arbeidsinntekt. Det kan herunder gjøres unntak fra bestemmelsene i § 22-12.

0 Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55 (ikr. 1 jan 2002), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 19 okt 2012 nr. 68 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 19 okt 2012 nr. 978), 13 des 2013 nr. 105 , 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016).

§ 15-10. *Stønad til barnetilsyn til enslig mor eller far som er i arbeid mv.*

Stønad til barnetilsyn ytes til et medlem som må overlate nødvendig tilsyn med barn til andre på grunn av arbeid eller at de etablerer egen virksomhet, jf. § 4-6 tredje ledd. Stønaden er uavhengig av retten til og perioden for overgangsstønad.

Stønad kan ytes til barnet har fullført fjerde skoleår. For barn som har fullført fjerde skoleår, kan det gis stønad til tilsyn når barnet må ha vesentlig mer tilsyn enn det som er vanlig for jevnaldrende, eller når medlemmet på grunn av sitt arbeid må være borte fra hjemmet i lengre perioder eller på andre tidspunkter enn det en vanlig arbeidsdag medfører. Stønad til barnetilsyn kan også gis i inntil ett år når medlemmet har en forbigående sykdom som hindrer vedkommende i å være i arbeid.

Stønaden er 64 prosent av dokumenterte utgifter til barnetilsyn opptil de beløp som Stortinget fastsetter. Det gis ikke stønad når den pensjonsgivende inntekten er større enn seks ganger grunnbeløpet.

Departementet kan gi forskrifter om stønad til barnetilsyn.

0 Endret ved lov 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998), opphevet ved lov 15 juni 2001 nr. 37 (ikr. 1 okt 2003 iflg. res. 31 jan 2003 nr. 78), tilføyd igjen ved lov 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016, tidligere § 15-11).

§ 15-11. *Tilleggsstønader og stønad til skolepenger mv.*

Et medlem som gjennomfører utdanning eller opplæring etter § 15-6 første ledd bokstav c), kan gis tilleggsstønader som helt eller delvis dekker

a. utgifter til daglige reiser i forbindelse med utredning eller gjennomføring av utdanningen,
b. utgifter til hjemreiser i forbindelse med utdanningen,
c. nødvendige utgifter til flytting fra hjemstedet i forbindelse med utdanningen eller i forbindelse med arbeid etter at utdanningen er gjennomført,
d. nødvendige utgifter til tilsyn for barn i forbindelse med utredning eller gjennomføring av utdanningen,
e. nødvendige ekstrautgifter til bolig i forbindelse med utredning, eller gjennomføring av utdanningen,
f. stønad til dekning av dokumenterte utgifter til læremidler.

Stønad til flytting etter første ledd bokstav c) kan også gis til et medlem som må flytte fra hjemstedet for å starte i arbeid på et annet sted. Flyttestønad gis bare når medlemmet har flyttet i et tidsrom der han eller hun har rett til overgangsstønad eller innen seks måneder etter at overgangsstønaden falt bort.

Stønad til tilsyn for barn etter første ledd bokstav d) kan også gis til et medlem som står tilmeldt Arbeids- og velferdsetaten som reell arbeidssøker etter § 15-6 første ledd bokstav b).

Det kan gis stønad til dekning av skolepenger mv. med utgangspunkt i satsene for skolepenger fra Statens lånekasse for utdanning. Utdanning ved private utdanningsinstitusjoner gir bare rett til stønad i særlige tilfeller.

Tilleggsstønader og stønad til skolepenger mv. gis bare for tidsrom den enslige moren eller faren har rett til overgangsstønad.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om tilleggsstønadene, og om skolepenger og utdanning ved private utdanningsinstitusjoner.

0 Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 10 des 1999 nr. 84, 15 juni 2001 nr. 90 (ikr. 1 aug 2001), 20 des 2002 nr. 111 (ikr. 1 jan 2003), 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 20 jan 2004), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016, tidligere § 15-11 endret paragrafnummer til § 15-10), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 mars 2020).

§ 15-12. *Sanksjonsregler*

Stønad etter dette kapittelet faller bort en måned dersom medlemmet uten rimelig grunn sier opp sin stilling, nekter å ta imot tilbudt arbeid, unnlater å gjenoppta sitt arbeidsforhold etter endt foreldrepermisjon, nekter å delta i arbeidsmarkedstiltak eller unnlater å møte ved innkalling til arbeids- og velferdsetaten. Bortfallsperioden vil trekkes fra den innvilgede stønadsperioden.

Dersom medlemmet har gitt uriktige opplysninger om forhold som har betydning for retten til stønader etter dette kapittelet, og han eller hun var klar over eller burde vært klar over dette, kan medlemmet utestenges fra rett til stønad i inntil tre måneder første gang og inntil seks måneder ved gjentakelser i løpet av de siste tre årene. Det samme gjelder dersom medlemmet har unnlatt å gi opplysninger av betydning for retten til stønad.

Departementet kan gi forskrifter om utestengningstidens lengde.

0 Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84, 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016).

§ 15-13. *Forholdet til andre folketrygdytelser m.m.*

Overgangsstønad etter dette kapitlet faller bort i den utstrekning vedkommende mottar ytelser til livsopphold fra folketrygden i form av omstillingsstønad som gjenlevende ektefelle etter kapittel 17, pensjon eller overgangsstønad som gjenlevende ektefelle, uføretrygd eller tilsvarende ytelser fra utlandet. Det samme gjelder når vedkommende mottar avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19.

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 15 juni 2001 nr. 90 (ikr. 1 aug 2001), 23 juni 2000 nr. 55 (ikr. 1 jan 2002 og ikr. 1 jan 2003) som endret ved lov 21 des 2001 nr. 118, 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 14 juni 2013 nr. 33, 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 19 des 2014 nr. 73 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 19 des 2014 nr. 1717), 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016, endret paragrafnummer fra § 15-14), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

Kapittel 16. (Opphevet)

0 Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84, 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016), 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013), opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 16-1. *(Opphevet)*

0 Opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 16-1 a. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013), opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 16-2. *(Opphevet)*

0 Endret ved lov 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V), opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 16-3. *(Opphevet)*

0 Opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 16-4. *(Opphevet)*

0 Opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 16-5. *(Opphevet)*

0 Opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 16-6. *(Opphevet)*

0 Opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 16-7. *(Opphevet)*

0 Endret ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, se endringsloven som endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36 for overgangsregler).

§ 16-8. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55 (ikr. 1 jan 2002), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 26 nov 2010 nr. 59 (ikr. 1 jan 2011), 19 okt 2012 nr. 68 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 19 okt 2012 nr. 978), opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 16-9. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016), opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, se endringsloven som endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36 for overgangsregler).

§ 16-10. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 18 des 1998 nr. 86 (ikr. 1 mai 1999, endringene gjelder ikke for en person som før dette tidspunktet har fylt 65 år, og har krevd og fyller vilkårene for rett til etterlattepensjon fra folketrygden og avtalefestet pensjon dersom begge pensjonene utbetales for mai 1999), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 26 nov 2010 nr. 59 (ikr. 1 jan 2011), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016), 20 des 2016 nr. 105, opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 16-11. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799) som endret ved lov 19 des 2014 nr. 73, endret ved lov 20 des 2016 nr. 105, opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 16-12. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), endret ved lover 20 des 2016 nr. 105, 27 apr 2018 nr. 15 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 27 apr 2018 nr. 641), 20 des 2019 nr. 105 (ikr. 1 juli 2020 iflg. res. 19 juni 2020 nr. 1245), opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

Kapittel 17. Ytelser til gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier

0 Kapittelet endret i sin helhet ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 17-1. *Formål*

Formålet med ytelser etter dette kapitlet er å sikre inntekt for gjenlevende ektefeller og gi hjelp til selvhjelp, slik at den gjenlevende etter en omstillingsperiode etter dødsfallet kan bli i stand til å forsørge seg selv ved eget arbeid.

Formålet er dessuten å sikre inntekt i en omstillingsperiode for enslige medlemmer som har vært familiepleiere, og som ikke kan forsørge seg selv etter at pleieforholdet er opphørt.

0 Endret ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 17-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Ytelser til gjenlevende ektefelle og til tidligere familiepleier er ytelser til etterlatte etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser som supplerer eller legger til rette for etterlevelse av bestemmelser om ytelser til etterlatte i trygdeforordningen og gjennomføringsforordningen.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013), endret ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

§ 17-2. *Forutgående medlemskap*

Det er et vilkår for rett til ytelser til gjenlevende ektefelle etter dette kapitlet at den avdøde i de siste fem årene før dødsfallet

a. var medlem i trygden eller
b. mottok pensjon eller uføretrygd etter denne loven.

Ved vurderingen av om vilkåret i første ledd bokstav a er oppfylt, ses det bort fra perioder med tjeneste i internasjonale organisasjoner eller organer som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av. Vilkåret er ikke oppfylt dersom den avdøde var arbeidsufør, men ikke hadde rett til uføretrygd fordi vilkåret om forutgående medlemskap i § 12-2 første ledd ikke var oppfylt.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke dersom den avdøde var medlem i trygden på dødsfallstidspunktet og da
a. ikke hadde fylt 26 år, eller
b. hadde vært medlem etter fylte 16 år med unntak av maksimum 5 år.

Den gjenlevende har rett til ytelser etter tredje ledd tidligst fra det tidspunktet den avdøde ville ha vært medlem i ett år dersom dødsfallet ikke hadde skjedd.

Tidsrom da avdøde hadde avtalefestet pensjon med statstilskott skal være likestilt med tidsrom med pensjon fra folketrygden ved anvendelsen av bestemmelsen i første ledd bokstav b. Det samme gjelder tidsrom med pensjon fra en lovfestet pensjonsordning som er tilpasset folketrygden ved at det ikke gis ordinær pensjon til gjenlevende ektefelle.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke når avdøde var medlem i folketrygden ved dødsfallet og kunne tilstås en ytelse på grunnlag av tidligere opptjening minst svarende til grunnbeløpet. Med «ytelse på grunnlag av tidligere opptjening» menes en ytelse beregnet etter reglene for alderspensjon etter kapittel 3 på grunnlag av poengår og perioder som medlem av folketrygden før dødsfallet.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (med virkning fra 1 juli 1997), 18 des 1998 nr. 86, 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 19 des 2008 nr. 107 (ikr. 1 jan 2009), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 11 des 2009 nr. 112 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lov 26 nov 2010 nr. 59, 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 19 des 2014 nr. 73 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 19 des 2014 nr. 1717), 17 juni 2016 nr. 25 (med virkning fra 1 jan 2015), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se del V) som endret ved lov 18 des 2020 nr. 138 (for overgangsbestemmelser, se loven del X nr. 7 og nr. 8), 7 mai 2021 nr. 30, 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, tidligere § 17-3).

§ 17-3. *Fortsatt medlemskap*

Det er et vilkår for rett til ytelser til gjenlevende ektefelle etter dette kapitlet at vedkommende er medlem i trygden.

Den som ikke fyller vilkåret i første ledd, får likevel omstillingsstønad dersom den avdøde eller den gjenlevende har minst 20 års samlet botid, se § 3-5 åttende ledd. Dersom både den avdøde og den gjenlevende har mindre enn 20 års botid, gis det omstillingsstønad etter en trygdetid som svarer til den avdødes poengår, jf. § 3-10, § 3-13 første ledd og § 3-23 første ledd.

Omstillingsstønad etter unntaksbestemmelsene i § 17-2 tredje, fjerde og sjette ledd beholdes bare så lenge den gjenlevende er medlem i trygden.

0 Endret ved lover 19 des 2008 nr. 107 (ikr. 1 jan 2009), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V) som endret ved lov 18 des 2020 nr. 138 (for overgangsbestemmelser, se loven del X nr. 7 og nr. 8), 7 mai 2021 nr. 30, 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 juli 2023 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36, tidligere § 17-4).

§ 17-4. *Øvrige vilkår for ytelser*

Det er et vilkår for rett til ytelser til gjenlevende ektefelle etter dette kapitlet at vedkommende på tidspunktet for dødsfallet
a. var gift med den avdøde og ekteskapet hadde vart i minst fem år,
b. har eller har hatt barn med den avdøde eller
c. har omsorg for barn under 18 år med minst halvparten av full tid.

Til en fraskilt person som helt eller i det vesentlige har vært forsørget av bidrag fra den avdøde, kan det ytes stønad etter dette kapitlet dersom ekteskapet varte i minst 25 år, eller minst 15 år hvis ektefellene hadde barn sammen.

0 Endret ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, tidligere § 17-5).

§ 17-5. *Omstillingsstønad*

Til en gjenlevende som fyller vilkårene for rett til ytelser etter §§ 17-2 til 17-4, kan det ytes omstillingsstønad i inntil tre år etter dødsfallet.

Stønadsperioden kan utvides med inntil to år hvis den gjenlevende er under nødvendig og hensiktsmessig utdanning, eller har behov for tiltak for å komme i arbeid.

Dersom den gjenlevende er født i 1963 eller tidligere, kan stønaden likevel utbetales til den gjenlevende fyller 67 år, selv om det utvider stønadsperioden etter første ledd. Det er et vilkår for rett til utvidet stønadsperiode at den gjenlevende de siste fem årene før dødsfallet ikke har hatt en gjennomsnittlig årlig arbeidsinntekt som overstiger to ganger grunnbeløpet det enkelte år. Den årlige arbeidsinntekten må i tillegg ikke ha oversteget tre ganger grunnbeløpet hvert av de siste to årene før dødsfallet.

0 Endret ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

§ 17-6. *Omstillingsstønadens størrelse*

Full årlig omstillingsstønad utgjør 2,25 ganger grunnbeløpet og gis dersom den avdøde hadde minst 40 års trygdetid etter bestemmelsene i §§ 3-5 og 3-7. Dersom trygdetiden er kortere, reduseres omstillingsstønaden forholdsmessig.

0 Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 18 des 2015 nr. 103 (ikr. 1 jan 2016), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36, se endringslovene for overgangsregler).

§ 17-7. *Plikt til aktivitet med sikte på å komme i arbeid*

Etter en overgangsperiode på seks måneder etter dødsfallet er det et vilkår for rett til omstillingsstønad at den gjenlevende

a. er i arbeid som utgjør minst halvparten av full tid,
b. har meldt seg til arbeids- og velferdsetaten som reell arbeidssøker,
c. gjennomfører utdanning eller opplæring som utgjør minst halvparten av full tid som arbeids- og velferdsetaten vurderer er nødvendig og hensiktsmessig for at den gjenlevende skal kunne få eller beholde et arbeid, eller
d. etablerer egen virksomhet, se § 4-6 tredje ledd.

Arbeids- og velferdsetaten skal etter behov innkalle til samtaler for å vurdere oppfølging av den gjenlevende og om det skal settes i verk tiltak med sikte på overgang til arbeid.

Når det er gått ett år etter dødsfallet, kan det stilles krav om at den gjenlevende er i arbeid eller arbeidsrettet aktivitet etter første ledd på full tid.

Departementet kan gi forskrifter om kravet til aktivitet etter denne paragrafen. Det kan blant annet gis bestemmelser om unntak fra aktivitetskravet, hvilken utdanning som kan godkjennes, kravet om å være reell arbeidssøker og hvilke krav som kan stilles for å dokumentere at vilkårene etter paragrafen er oppfylt.

0 Endret ved lover 19 des 2008 nr. 107 (ikr. 1 jan 2009), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 7 mai 2021 nr. 30, 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 17-8. *Sanksjoner*

Dersom den gjenlevende ikke følger opp aktivitetskravet i § 17-7, skal omstillingsstønaden stanses inntil vilkårene for å motta ytelsen igjen er oppfylt.

Dersom den gjenlevende uten rimelig grunn sier opp sin stilling, nekter å ta imot tilbudt arbeid, unnlater å gjenoppta sitt arbeidsforhold etter endt foreldrepermisjon, nekter å delta i arbeidsmarkedstiltak eller unnlater å møte ved innkalling til arbeids- og velferdsetaten, faller omstillingsstønaden bort én måned.

Dersom den gjenlevende har gitt uriktige opplysninger om forhold som har betydning for retten til ytelser etter dette kapitlet, og han eller hun var klar over eller burde vært klar over dette, kan vedkommende utestenges fra rett til stønad i inntil tre måneder første gang og inntil seks måneder ved gjentakelser. Det samme gjelder dersom den gjenlevende har unnlatt å gi opplysninger av betydning for retten til ytelser.

Departementet kan gi forskrifter om gjennomføring av sanksjoner etter paragrafen her, utestengingsperiodens varighet og opphør av ytelse ved langvarig manglende aktivitet.

0 Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55 (ikr. 1 jan 2002), 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002 for nytt andre ledd, for etterlatte som mottar ytelser pr. 31 des 2001 trer endringen ikr. 1 jan 2003), 20 juni 2003 nr. 53, 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 26 nov 2010 nr. 59 (ikr. 1 jan 2011), 19 okt 2012 nr. 68 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 19 okt 2012 nr. 978), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

§ 17-9. *Arbeidsinntekt m.m.*

Stønaden til den gjenlevende reduseres på grunnlag av arbeidsinntekt. Som arbeidsinntekt regnes også arbeidsinntekt fra utlandet.

Stønaden skal ikke reduseres hvis arbeidsinntekten på årsbasis er mindre enn halvparten av grunnbeløpet. Ytelsen reduseres med 45 prosent av inntekt over halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nærståendes sykdom etter kapittel 9, arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11, svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14, pensjonsytelser som det gis statstilskott til etter AFP-tilskottsloven og avtalefestet pensjon etter lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse kapittel 2 eller tilsvarende ordning.

Krav om tilbakebetaling av for mye utbetalt omstillingsstønad er tvangsgrunnlag for utlegg. Kravet kan inndrives av Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav etter reglene i bidragsinnkrevingsloven.

Departementet kan gi forskrifter om detaljer om reduksjon av stønad etter denne paragrafen, herunder innhenting og dokumentasjon av arbeidsinntekt og hvordan avkortingen skal gjennomføres når det gis omstillingsstønad samtidig med andre ytelser etter folketrygdloven.

0 Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55 (ikr. 1 jan 2002), 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002 for nytt andre ledd, for etterlatte som mottar ytelser pr. 31 des 2001 trer endringen ikr. 1 jan 2003), 20 juni 2003 nr. 53, 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 26 nov 2010 nr. 59 (ikr. 1 jan 2011), 19 okt 2012 nr. 68 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 19 okt 2012 nr. 978), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36, tidligere § 17-8, se endringslovene for overgangsregler), 12 april 2024 nr. 14 (i kraft 1 okt 2024 iflg. res. 20 sep 2024 nr. 2209). **Endres** ved lov 25 april 2025 nr. 12 (i kraft fra den tid Kongen bestemmer).

§ 17-10. *Stønad til barnetilsyn, tilleggsstønader, stønader til skolepenger m.m.*

Til en gjenlevende som fyller vilkårene i § 17-4, kan det gis
a. stønad til barnetilsyn etter § 15-10,
b. tilleggsstønader og stønad til skolepenger mv. etter § 15-11.

Stønad til barnetilsyn etter § 15-10 eller § 15-11 første ledd bokstav d gis for barn som blir forsørget av den gjenlevende.

For fosterbarn, se barnevernsloven § 9-1, kan det ytes stønad til barnetilsyn etter § 15-10 og § 15-11 første ledd bokstav d når den gjenlevende har forsørget barnet de siste to årene eller oppfostringen tok til før dødsfallet.

0 Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016), 18 juni 2021 nr. 97 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 14 okt 2022 nr. 1739), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36, tidligere § 17-9).

§ 17-11. *Bortfall av ytelser*

Retten til ytelser etter dette kapitlet faller bort når den gjenlevende
a. fyller 67 år eller tar ut alderspensjon etter loven her,
b. får rett til uføretrygd for full uførhet,
c. mottar tidsbegrenset avtalefestet pensjon i perioden mellom fylte 62 og 67 år fra en offentlig tjenestepensjonsordning eller
d. gifter seg igjen, se § 1-5.

En gjenlevende som er omfattet av unntaket fra tidsbegrensningen etter § 17-5 tredje ledd, har igjen rett til omstillingsstønad dersom det nye ekteskapet blir oppløst ved skilsmisse før det er gått to år, eller ektefellen dør.

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 18 des 1998 nr. 86 (ikr. 1 mai 1999, endringene gjelder ikke for en person som før dette tidspunktet har fylt 65 år, og har krevd og fyller vilkårene for rett til etterlattepensjon fra folketrygden og avtalefestet pensjon dersom begge pensjonene utbetales for mai 1999), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 11 des 2009 nr. 112 (ikr. 1 jan 2011), 26 nov 2010 nr. 59 (ikr. 1 jan 2011), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929), 12 april 2024 nr. 14 (i kraft 1 okt 2024 iflg. res. 20 sep 2024 nr. 2209).

§ 17-12. *Stønad etter dødsfall som skyldes yrkesskade*

Ved dødsfall som skyldes en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes det omstillingsstønad til gjenlevende ektefelle etter følgende særbestemmelser:
a. Vilkåret i § 17-2 om forutgående medlemskap gjelder ikke.
b. Vilkåret i § 17-3 om fortsatt medlemskap gjelder ikke.
c. Vilkåret i § 17-4 om ekteskapets varighet gjelder ikke.

Omstillingsstønaden avkortes ikke på grunn av redusert trygdetid.

0 Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84, 11 des 2009 nr. 112 (ikr. 1 jan 2011), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 17-13. *Ytelser under opphold i institusjon*

Personer som mottar ytelser etter dette kapitlet, får ytelsene redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen under opphold i en institusjon med fri kost og losji under statlig ansvar eller tilsvarende institusjon i utlandet. Ytelsene blir ikke redusert under opphold i somatiske sykehusavdelinger.

Ytelser etter dette kapitlet gis uten reduksjon i innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir ytelsene redusert og skal under oppholdet utgjøre 45 prosent av grunnbeløpet.

Ytelsene skal ikke reduseres når vedkommende forsørger barn. Dersom vedkommende har faste og nødvendige utgifter til bolig, kan arbeids- og velferdsetaten bestemme at ytelsene ikke skal reduseres eller reduseres mindre enn nevnt i andre ledd.

Dersom vedkommende innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det redusert ytelse fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til. Ytelsene skal utbetales etter lovens vanlige bestemmelser fra og med utskrivingsmåneden.

Ytelsen etter denne paragrafen må ikke overstige den ytelsen vedkommende har rett til etter lovens vanlige bestemmelser.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen. Blant annet kan det gis bestemmelser om

a. beregning av redusert ytelse,
b. at bestemmelsene skal gjelde for personer innlagt i andre institusjoner,
c. at det kan gjøres unntak for visse institusjoner eller bestemte persongrupper.

0 Tilføyd ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799) som endret ved lov 19 des 2014 nr. 73, endret ved lov 20 des 2016 nr. 105, 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 17-14. *Ytelser under straffegjennomføring*

En person som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen eller tilsvarende anstalt i utlandet, har ikke rett til å få utbetalt ytelser etter dette kapitlet fra og med andre måned etter at soningen tar til. Ytelsene skal likevel utbetales med 50 prosent når vedkommende forsørger barn. Det samme gjelder fra og med andre måned etter at en persons formue er satt under forvaltning etter straffeprosessloven § 220.

Fra og med kalendermåneden vedkommende blir løslatt, gis ytelser til gjenlevende ektefelle etter lovens vanlige bestemmelser.

Ved gjennomføring av samfunnsstraff, straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 eller § 16 a eller betinget dom, utbetales ytelser til gjenlevende ektefelle dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 flg.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her.

0 Tilføyd ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), endret ved lover 20 des 2016 nr. 105, 27 apr 2018 nr. 15 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 27 apr 2018 nr. 641), 20 des 2019 nr. 105 (ikr. 1 juli 2020 iflg. res. 19 juni 2020 nr. 1245), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 17-15. *Ytelser til tidligere familiepleier*

En person som i minst fem år har hatt nødvendig tilsyn med og pleie av en nærstående, og som ikke kan forsørge seg selv etter at pleieforholdet er opphørt, har rett til ytelser etter dette kapitlet.

Det er et vilkår at den tidligere familiepleieren er medlem i trygden og var medlem i trygden i minst fem år fram til pleieforholdet opphørte. Dette vilkåret gjelder ikke dersom vedkommende etter fylte 16 år har vært medlem i trygden med unntak av maksimum fem år, og har vært medlem i minst ett år fram til han eller hun setter fram krav om ytelser.

For rett til ytelser etter dette kapitlet må
a. pleieren ha vært ugift i minst fem år under pleieforholdet, og være ugift når kravet om stønad settes fram,
b. den som ble pleid, ha mottatt pensjon fra folketrygden eller ha vært medlem i trygden med et medlemskap som omfattet folketrygdlovens pensjonskapitler i minst fem år fram til pleieforholdet opphørte,
c. pleieforholdet ha medført at pleieren i det vesentlige ikke har vært i stand til å forsørge seg selv ved annet arbeid,
d. pleieforholdet ha medført at pleieren ikke er i stand til å forsørge seg selv ved eget arbeid etter at pleieforholdet har opphørt og
e. pleieren for øvrig ikke ha tilstrekkelige midler til livsopphold.

Full årlig omstillingsstønad utgjør 2,25 ganger grunnbeløpet og gis dersom den tidligere familiepleieren hadde minst 40 års trygdetid etter bestemmelsene i § 3-5. Dersom trygdetiden er kortere, reduseres omstillingsstønaden forholdsmessig.

Til en tidligere familiepleier kan det ytes tilleggsstønader og stønad til skolepenger mv. etter § 15-11 for at vedkommende kan komme i arbeid.

Bestemmelsene i §§ 17-5, 17-7, 17-8, 17-9, 17-11, 17-13 og 17-14 gjelder tilsvarende.

0 Tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

Kapittel 17 A. Overgangsregler for gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier som har rett til ytelse med virkning før 1. januar 2024

0 Tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

§ 17 A-1. *Hvem kapitlet gjelder for*

Reglene i kapitlet her gjelder for personer som med virkning før 1. januar 2024 har rett til følgende ytelser:
a. pensjon etter kapittel 16 og 17,
b. overgangsstønad etter § 17-6 første ledd bokstav a,
c. overgangsstønad etter § 17-6 første ledd bokstav b og den gjenlevende har omsorgen for barn under 18 år eller
d. overgangsstønad etter § 17-6 andre ledd.

0 Tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

§ 17 A-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Ytelser til gjenlevende ektefelle og til tidligere familiepleier etter folketrygdloven kapitlene 16 og 17 slik de lød før 1. januar 2024, er ytelser til etterlatte etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser som supplerer eller legger til rette for etterlevelse av bestemmelser om ytelser til etterlatte i trygdeforordningen og gjennomføringsforordningen.

0 Tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

§ 17 A-2. *Fortsatt medlemskap*

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende er medlem i trygden.

For den som ikke fyller vilkåret i første ledd, gjelder bestemmelsene i § 17-3 andre ledd tilsvarende.

Pensjon eller overgangsstønad etter unntaksbestemmelsene i § 17-3 tredje, fjerde og sjette ledd slik de lød før 1. januar 2024, beholdes bare så lenge den gjenlevende er medlem i trygden. Det samme gjelder for pensjon og overgangsstønad med tilleggspensjon etter de tidligere bestemmelser om medregning av framtidige pensjonspoeng for unge uføre i loven her slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven trådte i kraft.

Ved dødsfall som skyldes en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes det pensjon til gjenlevende ektefelle selv om den gjenlevende ikke er medlem i trygden.

0 Tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

§ 17 A-3. *Stønadsperiode*

Pensjonen eller overgangsstønaden utbetales i tre år fra 1. januar 2024. Stønadsperioden kan utvides med inntil to år hvis den gjenlevende er under nødvendig og hensiktsmessig utdanning, eller har behov for tiltak for å komme i arbeid.

Dersom den gjenlevende er født i 1970 eller tidligere, kan pensjonen eller overgangsstønaden likevel utbetales til den gjenlevende fyller 67 år, selv om det utvider stønadsperioden etter første ledd. Det er et vilkår for rett til utvidet stønadsperiode etter leddet her at den gjenlevende de siste fem årene før 1. januar 2024 ikke har hatt en gjennomsnittlig årlig arbeidsinntekt som overstiger to ganger grunnbeløpet det enkelte år. Den årlige arbeidsinntekten må i tillegg ikke ha oversteget tre ganger grunnbeløpet hvert av de siste to årene før 1. januar 2024.

0 Tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

§ 17 A-4. *Omregning av ytelsen*

Dersom den gjenlevende har rett til ytelse uten tidsbegrensning etter § 17 A-3 andre ledd, skal ytelsen fra 1. januar 2029 beregnes som en omstillingsstønad etter § 17-6. For øvrig gjelder bestemmelsene i kapitlet her.

0 Tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

§ 17 A-5. *Bortfall av pensjon eller overgangsstønad til gjenlevende ektefelle*

Retten til ytelser etter dette kapitlet faller bort når den gjenlevende
a. fyller 67 år eller mottar alderspensjon etter loven her,
b. får rett til uføretrygd for full uførhet,
c. mottar tidsbegrenset avtalefestet pensjon i perioden mellom fylte 62 og 67 år fra en offentlig tjenestepensjonsordning eller
d. gifter seg igjen, se også § 1-5.

En gjenlevende som er omfattet av unntaket fra tidsbegrensningen etter § 17 A-3 andre ledd, har rett til pensjon eller overgangsstønad dersom det nye ekteskapet blir oppløst ved skilsmisse før det er gått to år, eller ektefellen dør.

0 Tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929), endret ved lov 12 april 2024 nr. 14 (i kraft 1 okt 2024 iflg. res. 20 sep 2024 nr. 2209).

§ 17 A-6. *Reduksjon av ytelse på grunn av inntekt*

Pensjonen eller overgangsstønaden til den gjenlevende ektefellen reduseres på grunnlag av arbeidsinntekt som den gjenlevende har eller kan forventes å få. Ved fastsetting av forventet inntekt legges det blant annet vekt på alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn, arbeidsmuligheter på hjemstedet, og arbeidsmuligheter på andre steder der det er rimelig at vedkommende tar arbeid. Det legges også vekt på eventuelle barns tilsynsbehov. Som arbeidsinntekt regnes også arbeidsinntekt fra utlandet.

En gjenlevende ektefelle som ikke har fylt 55 år, forventes å få en arbeidsinntekt på minst to ganger grunnbeløpet etter en overgangsperiode på ett år etter dødsfallet. Dette gjelder likevel ikke dersom det er en rimelig grunn til at den gjenlevende ektefellen har en lavere inntekt. Kravet til forventet arbeidsinntekt gjelder ikke dersom den gjenlevende ektefellen fyller vilkårene for rett til overgangsstønad etter § 17-6 slik paragrafen lød før 1. januar 2024.

Pensjonen eller overgangsstønaden skal ikke reduseres hvis den faktiske eller forventede arbeidsinntekten på årsbasis er mindre enn halvparten av grunnbeløpet. Ytelsen reduseres med 40 prosent av inntekt over halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nærståendes sykdom etter kapittel 9, arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11, uføretrygd etter kapittel 12 der uføregraden er under 100 prosent, svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14, pensjonsytelser som det gis statstilskott til etter AFP-tilskottsloven og avtalefestet pensjon etter lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse kapittel 2 eller tilsvarende ordning.

Departementet kan gi forskrifter om fastsetting og endring av forventet arbeidsinntekt. Det kan herunder gjøres unntak fra bestemmelsene i § 22-12.

0 Tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36), endret ved lov 12 april 2024 nr. 14 (i kraft 1 okt 2024 iflg. res. 20 sep 2024 nr. 2209).

§ 17 A-7. *Ytelser under opphold i institusjon*

For ytelser til gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier som har opphold i institusjon, gjelder bestemmelsene i § 17-13 tilsvarende.

0 Tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

§ 17 A-8. *Ytelser under straffegjennomføring*

For ytelser til gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier under straffegjennomføring, gjelder bestemmelsene i § 17-14 tilsvarende.

0 Tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

Kapittel 18. Barnepensjon

§ 18-1. *Formål*

Formålet med barnepensjon er å sikre inntekt for barn når en av foreldrene eller begge er døde.

§ 18-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Barnepensjon er en ytelse til etterlatte etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser som supplerer eller legger til rette for etterlevelse av bestemmelser om ytelser til etterlatte i trygdeforordningen og gjennomføringsforordningen.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 18-2. *Forutgående medlemskap*

Det er et vilkår for rett til barnepensjon
a. at den avdøde faren eller moren var medlem i trygden de siste fem årene fram til dødsfallet, eller
b. at den avdøde faren eller moren mottok pensjon eller uføretrygd fra folketrygden de siste fem årene fram til dødsfallet.

Ved vurderingen av om vilkåret i første ledd bokstav a er oppfylt, ses det bort fra perioder med tjeneste i internasjonale organisasjoner eller organer som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av. Vilkåret er ikke oppfylt dersom den avdøde faren eller moren var arbeidsufør, men ikke hadde rett til uføretrygd fordi vilkåret om forutgående medlemskap i § 12-2 første ledd ikke var oppfylt.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke dersom den avdøde ved dødsfallet var medlem i trygden og da
a. ikke hadde fylt 26 år, eller

b. hadde vært medlem etter fylte 16 år med unntak av maksimum 5 år.

Barnet har rett til barnepensjonen etter tredje ledd tidligst fra det tidspunktet den avdøde ville ha vært medlem i ett år dersom dødsfallet ikke hadde skjedd.

Tidsrom da avdøde hadde avtalefestet pensjon med statstilskott, skal være likestilt med tidsrom med pensjon fra folketrygden ved anvendelsen av bestemmelsen i første ledd bokstav b. Det samme gjelder tidsrom med pensjon fra en lovfestet pensjonsordning som er tilpasset folketrygden ved at det ikke gis ordinær barnepensjon.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke når den avdøde faren eller moren var medlem i folketrygden ved dødsfallet og kunne tilstås en ytelse på grunnlag av tidligere opptjening minst svarende til halvparten av full minstepensjon. Med «ytelse på grunnlag av tidligere opptjening» menes en ytelse beregnet etter reglene for alderspensjon etter kapittel 3 på grunnlag av poengår og perioder som medlem av folketrygden før dødsfallet.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (med virkning fra 1 juli 1997), 18 des 1998 nr. 86, 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 19 des 2008 nr. 107 (ikr. 1 jan 2009), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 11 des 2009 nr. 112 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lov 26 nov 2010 nr. 59, 19 des 2014 nr. 73 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 19 des 2014 nr. 1717), 21 juni 2019 nr. 25 (ikr. 1 juli 2019 iflg. res. 21 juni 2019 nr. 781), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V) som endret ved lov 18 des 2020 nr. 138 (for overgangsbestemmelser, se loven del X nr. 8), 7 mai 2021 nr. 30.

§ 18-3. *Fortsatt medlemskap*

Det er et vilkår for at et barn skal ha rett til pensjon, at det er medlem i trygden.

Til et barn som ikke fyller vilkåret i første ledd, ytes det likevel barnepensjon dersom
a. en av foreldrene har minst 20 års samlet botid etter § 3-5 åttende ledd,
b. den avdøde har mindre enn 20 års botid, men har minimum fem år med pensjonsgivende inntekt som overstiger grunnbeløpet, eller
c. minst ett av barna i et foreldreløst barnekull er medlem i trygden. Dette gjelder selv om det barnet som er medlem i trygden, har passert aldersgrensen for rett til barnepensjon.

Barnepensjon etter unntaksbestemmelsene i § 18-2 tredje, fjerde og sjette ledd beholdes bare så lenge barnet er medlem i trygden.

0 Endret ved lover 19 des 2008 nr. 107 (ikr. 1 jan 2009), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V) som endret ved lov 18 des 2020 nr. 138 (for overgangsbestemmelser, se loven del X nr. 8), 7 mai 2021 nr. 30, 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 juli 2023 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 20 des 2023 nr. 95, se endringsloven for overgangsregler).

§ 18-4. *Stønadsperioden*

Barnepensjon gis inntil barnet fyller 20 år.

0 Endret ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, se endringsloven for overgangsregler).

§ 18-5. *Beregning av barnepensjon*

Dersom en av foreldrene er død, skal den årlige pensjonen utgjøre 1 ganger grunnbeløpet for hvert barn. Full barnepensjon gis dersom den avdøde forelderen hadde minst 40 års trygdetid etter bestemmelsene i §§ 3-5 og 3-7. Dersom trygdetiden er kortere, reduseres barnepensjonen forholdsmessig.

Dersom begge foreldrene er døde, skal den årlige pensjonen utgjøre 2,25 ganger grunnbeløpet for hvert barn. Full barnepensjon gis dersom en av foreldrene hadde minst 40 års trygdetid etter bestemmelsene i §§ 3-5 og 3-7. Dersom ingen av foreldrene hadde full trygdetid, reduseres barnepensjonen forholdsmessig tilsvarende trygdetiden til den av foreldrene som hadde lengst trygdetid.

Dersom det er fastsatt juridisk foreldreskap for kun én forelder etter bestemmelsene i barneloven kapittel 2, og denne forelderen er død, fastsettes barnepensjonen etter andre ledd.

Når det ytes barnepensjon på grunnlag av bestemmelsen i § 18-3 andre ledd bokstav b, skal trygdetiden i første og andre ledd svare til antall år med faktisk opptjent tilleggspensjon eller inntektspensjon.

0 Endret ved lover 21 juni 2019 nr. 25 (ikr. 1 juli 2019 iflg. res. 21 juni 2019 nr. 781), 18 juni 2021 nr. 97 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 14 okt 2022 nr. 1739), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, se endringsloven for overgangsregler).

§ 18-6. *Bortfall og reduksjon av barnepensjon ved adopsjon*

Retten til barnepensjon faller bort dersom barnet blir adoptert av et ektepar, eller dersom en ektefelle adopterer den andre ektefellens barn. Ved adopsjon ellers beholder barnet retten til pensjon, men pensjonen beregnes etter bestemmelsene i § 18-5 første ledd.

0 Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 40 (ikr. 1 apr 2004 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 728), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, se endringsloven for overgangsregler).

§ 18-7. *Forholdet til andre ytelser fra folketrygden*

Barnepensjonen faller bort i den utstrekning barnet har rett til uføretrygd.

0 Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, se endringsloven for overgangsregler).

§ 18-8. *Barnepensjon under opphold i institusjon*

Personer som mottar barnepensjon, får ytelsen redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen under opphold i en institusjon med fri kost og losji under statlig ansvar eller tilsvarende institusjon i utlandet. Barnepensjonen blir ikke redusert under opphold i somatiske sykehusavdelinger.

Barnepensjon gis uten reduksjon i innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir barnepensjonen redusert.

Dersom barnet har mistet en av foreldrene, skal barnepensjonen under oppholdet utgjøre 10 prosent av grunnbeløpet.

Dersom barnet er foreldreløst, skal den reduserte ytelsen utgjøre 45 prosent av grunnbeløpet.

Dersom barnet har faste og nødvendige utgifter til bolig, kan arbeids- og velferdsetaten bestemme at barnepensjonen ikke skal reduseres eller reduseres mindre enn nevnt i andre ledd.

Dersom barnet innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det redusert barnepensjon fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til. Barnepensjonen skal utbetales etter lovens vanlige bestemmelser fra og med utskrivingsmåneden.

Barnepensjon under opphold i institusjon må ikke overstige den barnepensjonen vedkommende har rett til etter lovens vanlige bestemmelser.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder om
a. beregning av redusert ytelse,
b. at bestemmelsene skal gjelde for personer innlagt i andre institusjoner,
c. at det kan gjøres unntak for visse institusjoner eller bestemte persongrupper.

0 Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 93 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1417), 20 juni 2003 nr. 53 (ikr. 1 juli 2003). 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799) som endret ved lov 19 des 2014 nr. 73, 20 des 2016 nr. 105, 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, se endringsloven for overgangsregler).

§ 18-9. *Barnepensjon under straffegjennomføring*

En person som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen eller tilsvarende anstalt i utlandet, har ikke rett til å få utbetalt barnepensjon fra og med andre måned etter at soningen tar til. Det samme gjelder fra og med andre måned etter at en persons formue er satt under forvaltning etter straffeprosessloven § 220.

Fra og med kalendermåneden vedkommende blir løslatt eller forvaltningen heves, ytes det barnepensjon etter lovens vanlige bestemmelser.

Ved gjennomføring av samfunnsstraff, straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 eller 16 a eller betinget dom, utbetales barnepensjon dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 flg.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her.

0 Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 53 (ikr. 1 juli 2003), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 20 des 2016 nr. 105, 27 apr 2018 nr. 15 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 27 apr 2018 nr. 641), 20 des 2019 nr. 105 (ikr. 1 juli 2020 iflg. res. 19 juni 2020 nr. 1245).

§ 18-10. *Barnepensjon etter dødsfall som skyldes yrkesskade*

Ved dødsfall som skyldes en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes det barnepensjon etter følgende særbestemmelser:
a. Vilkåret i § 18-2 om forutgående medlemskap gjelder ikke.
b. Vilkåret i § 18-3 om fortsatt medlemskap gjelder ikke.
c. Bestemmelsene i § 18-5 om reduksjon på grunn av manglende trygdetid gjelder ikke.

0 Endret ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, tidligere § 18-11, se endringsloven som endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36 for overgangsregler).

Del VI. Ytelser ved nådd pensjonsalder

Kapittel 19. Alderspensjon

§ 19-1. *Formål og virkeområde*

Formålet med alderspensjon er å sikre inntekt for personer i alderdommen og å legge til rette for en fleksibel og gradvis overgang fra arbeid til pensjon.

Dette kapitlet gjelder for personer født til og med 1962. For personer født i årene 1954–1962 skal alderspensjonen bestå av en forholdsmessig andel etter dette kapitlet, jf. kapittel 3, og etter kapittel 20. Se § 19-15.

0 Endret ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011).

§ 19-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Alderspensjon er en ytelse ved alder etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser som supplerer eller legger til rette for etterlevelse av bestemmelser om ytelser ved alder i trygdeforordningen og gjennomføringsforordningen.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 19-2. *Forutgående medlemskap – minste trygdetid*

Det er et vilkår for rett til alderspensjon at vedkommende har minst fem års trygdetid, se § 3-5.

Vilkåret om fem års trygdetid i første ledd gjelder ikke for
a. den som ved fylte 67 år hadde rett til uføretrygd ved yrkesskade, og
b. den som fyller vilkårene i §§ 19-2 a, 19-3 a og 19-16.

0 Endret ved lover 25 nov 2011 nr. 43 (ikr. 1 jan 2012, se dens IX), 19 des 2014 nr. 73 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 19 des 2014 nr. 1717), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

§ 19-2 a. *Krav til forutgående medlemskap for rett til fastsetting av pensjon etter § 19-16*

For å få rett til fastsetting av pensjon etter § 19-16, må ett av følgende vilkår være oppfylt:
a. Den avdøde må i de siste fem årene fram til dødsfallet ha vært medlem i trygden. Vilkåret er likevel ikke oppfylt dersom avdøde var arbeidsufør, men ikke hadde rett til uføretrygd fordi vilkårene om forutgående medlemskap i § 12-2 første ledd ikke var oppfylt. Det ses bort fra perioder med tjeneste i internasjonale organisasjoner eller organer som staten Norge er medlem av, yter økonomisk bidrag til eller har ansvar for å bidra til bemanningen av.
b. Den avdøde må i de siste fem årene fram til dødsfallet ha mottatt pensjon eller uføretrygd etter denne loven. Tidsrom da avdøde hadde avtalefestet pensjon med statstilskott skal være likestilt med tidsrom med pensjon fra folketrygden. Det samme gjelder tidsrom med pensjon fra en lovfestet pensjonsordning som er tilpasset folketrygden ved at det ikke gis ordinær pensjon til gjenlevende ektefelle.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke dersom den avdøde var medlem i trygden på dødsfallstidspunktet og da
a. ikke hadde fylt 26 år, eller
b. hadde vært medlem etter fylte 16 år med unntak av maksimum 5 år.

Retten etter andre ledd inntrer tidligst fra det tidspunktet den avdøde ville ha vært medlem i ett år dersom dødsfallet ikke hadde skjedd.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke når avdøde var medlem i folketrygden ved dødsfallet og kunne tilstås en ytelse på grunnlag av tidligere opptjening minst svarende til grunnbeløpet, det vil si en ytelse etter reglene for alderspensjon etter kapittel 3 på grunnlag av poengår og perioder som medlem av folketrygden før dødsfallet.

0 Tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929)

§ 19-3. *Fortsatt medlemskap*

Det er et vilkår for rett til alderspensjon at vedkommende er medlem i trygden.

Den som ikke er medlem i trygden, får likevel alderspensjon dersom vedkommende har minst 20 års samlet botid, se § 3-5 åttende ledd. Til den som har mindre enn 20 års botid, ytes det

a. tilleggspensjon,
b. grunnpensjon etter en trygdetid som svarer til det antall poengår tilleggspensjonen er beregnet etter.

Minste pensjonsnivå etter § 19-8 og pensjonstillegg etter § 19-9 beregnes på grunnlag av samme trygdetid som grunnpensjonen ytes etter.

Tilleggspensjon som grunner seg på bestemmelsene i § 12-13 tredje ledd, § 3-22 eller tidligere § 3-21 om minsteytelser til unge uføre beholdes bare så lenge pensjonisten er medlem i trygden.

Ved endring i medlemskap som påvirker pensjonen, skal pensjonen omregnes. Departementet gir forskrifter med nærmere regler om omregning.

0 Endret ved lover 26 nov 2010 nr. 59 (ikr. 1 jan 2011), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V), 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 19-3 a. *Fortsatt medlemskap ved fastsetting av pensjon etter § 19-16*

Dersom den gjenlevende ikke er medlem i trygden, ytes det likevel alderspensjon dersom den gjenlevende eller den avdøde har minst 20 års samlet botid, se § 3-5 åttende ledd.

Dersom både den avdøde og den gjenlevende har mindre enn 20 års botid, ytes det pensjon etter § 19-3 andre ledd bokstavene a og b.

Pensjon etter unntaksbestemmelsene i § 19-2 a andre og tredje ledd beholdes bare så lenge den gjenlevende er medlem i trygden. Bestemmelsene i § 19-3 tredje og fjerde ledd gjelder så langt de passer.

0 Tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 19-4. *Alder*

En person kan tidligst ta ut alderspensjon fra fylte 62 år. Ved uttak av alderspensjon før fylte 67 år må visse vilkår være oppfylt, se § 19-11 om vilkår for uttak før 67 år. Det gis ikke alderspensjon til en person som mottar uføretrygd etter en uføregrad på 100 prosent.

0 Endret ved lover 21 des 2007 nr. 118 (ikr. 1 jan 2008), 19 des 2008 nr. 107 (ikr. 1 jan 2009), 18 des 2009 nr. 133 (ikr. 1 jan 2010), 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lov 4 juni 2010 nr. 17, 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 14 juni 2013 nr. 33.

§ 19-5. *Basispensjon*

Grunnpensjon og tilleggspensjon beregnet etter reglene i kapittel 3 utgjør basispensjonen.

Pensjonspoeng etter §§ 3-13, 3-14 og 3-16 medregnes i tilleggspensjonen fra utløpet av det året fastsettingen av formues- og inntektsskatt for det aktuelle året er ferdig. Trygdetid medregnes etter reglene i § 3-5.

Ved uttak av alderspensjon skal basispensjonen divideres med et forholdstall, se §§ 19-7 og 19-10.

0 Endret ved lover 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lov 26 nov 2010 nr. 59, 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531).

§ 19-6. *Levealdersjustering og nøytralt uttak*

Alderspensjon skal levealdersjusteres. Levealdersjustering vil si at den enkeltes pensjon justeres ved uttakstidspunktet for endringer i befolkningens levealder.

Alderspensjon skal være nøytral i forhold til uttaksalder. Nøytralt uttak vil si at forventet nåverdi av den enkeltes samlede pensjonsutbetalinger skal være uavhengig av uttaksalder.

Levealdersjustering og nøytralt uttak gjennomføres ved hjelp av forholdstall, se § 19-7. Levealdersjusteringen kommer til uttrykk gjennom endring i forholdstall fra et årskull til det neste for en gitt uttaksalder. Nøytralt uttak kommer til uttrykk gjennom forskjeller i forholdstall ved ulike uttaksaldre innen hvert årskull.

Det fastsettes forholdstall for hvert årskull fra og med 1943-kullet til og med 1962-kullet, som gjelder for uttak av alderspensjon mellom 62 og 75 år. Det fastsettes månedlige forholdstall, som gjelder for uttaksaldre mellom hele år. Det fastsettes felles forholdstall for kvinner og menn. Ved beregning av pensjon benyttes forholdstall for alderen ved inngangen til den måneden pensjonen tas ut fra.

Levealdersjusteringen skal fases gradvis inn, se § 19-7 tredje ledd.

0 Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36, 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 10 des 1999 nr. 84, 22 des 1999 nr. 107 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 11 feb 2000 nr. 98), 23 juni 2000 nr. 55 (ikr. 1 jan 2001), 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002), 14 juni 2002 nr. 22, 15 juni 2007 nr. 21, 21 des 2007 nr. 118 (ikr. 1 jan 2008), 19 des 2008 nr. 107 (ikr. 1 jan 2009), 18 des 2009 nr. 133 (ikr. 1 jan 2010), 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lov 17 des 2010 nr. 77.

§ 19-7. *Fastsetting av forholdstall*

Forholdstallene fastsettes endelig det året et årskull fyller 61 år.

Forholdstallene fastsettes på bakgrunn av forventet gjenstående levetid på uttakstidspunktet beregnet ut fra gjennomsnittet av observerte dødelighetsrater for eldre årskull de siste ti årene forut for fastsettingstidspunktet. Ved fastsettingen tas det hensyn til dødelighet mellom 62 år og uttakstidspunktet. Lønnsvekst fastsatt etter § 19-

14 åttende ledd med deretter fratrekk av 0,75 prosent inngår i beregningene. Som diskonteringsrente ved fastsetting av forholdstallene brukes lønnsvekst, se § 19-14. Forholdstallet normeres til 1 for 1943-kullet ved 67 år.

Dersom endringen i forholdstallet ved 67 år som følger av andre ledd er høyere enn 0,5 prosent fra ett årskull til det neste, skal forholdstall for årskullene 1944–1958 fastsettes slik:

a. For årskullene 1944–1949 skal økningen i forholdstallet ved 67 år fra ett årskull til det neste være 0,5 prosent.
b. For årskullene 1950–1958 skal økningen i forholdstallet ved 67 år fra ett årskull til det neste tilsvare en veid sum av 0,5 prosent og den prosentvise økningen i forholdstallet beregnet etter andre ledd. For 1950-kullet skal 0,5 prosent multipliseres med 0,9 og legges sammen med den prosentvise økningen i forholdstallet beregnet etter andre ledd multiplisert med 0,1. For 1951-kullet skal 0,5 prosent multipliseres med 0,8 og legges sammen med den prosentvise økningen i forholdstallet beregnet etter andre ledd multiplisert med 0,2. Vektingen endres tilsvarende for senere årskull til og med 1958-kullet der 0,5 prosent multipliseres med 0,1 og legges sammen med den prosentvise økningen i forholdstallet beregnet etter andre ledd multiplisert med 0,9.

For årskullene 1959–1962 skal endringen i forholdstallene ved 67 år fra ett årskull til det neste tilsvare endringen som følger av beregning av forholdstall i andre ledd.

Forholdstallene ved andre uttaksaldre enn 67 år fastsettes med utgangspunkt i forholdstallene ved 67 år, slik at alderspensjonen blir nøytral i forhold til uttaksalder.

Månedlige forholdstall fastsettes ved lineær interpolering mellom de to tilstøtende forholdstallene for uttaksalder i hele år.

Forholdstallene fastsettes med tre desimaler.

Departementet gir forskrifter med nærmere regler om fastsetting av forholdstall.

Forholdstallene fastsettes av Arbeids- og velferdsdirektoratet.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011, tidligere § 19-7 endret paragrafnummer til § 19-16), endret ved lov 1 april 2022 nr. 17 (ikr. 1 april 2022 iflg. res. 1 april 2022 nr. 496, se endringslovens del XII for overgangsregler).

§ 19-8. *Minste pensjonsnivå*

Det er et vilkår for rett til minste pensjonsnivå at vedkommende har minst fem års trygdetid, se § 3-5. Fullt minste pensjonsnivå ytes til den som har minst 40 års trygdetid. Dersom trygdetiden er kortere, blir minste pensjonsnivå tilsvarende mindre.

Satsene for minste pensjonsnivå for ugradert pensjon fastsettes i forbindelse med den årlige reguleringen av alderspensjoner, se § 19-14 åttende ledd. Nivået fastsettes med flere satser som avhenger av sivilstatus og størrelsen på ektefellens inntekt og pensjon. Satsene for minste pensjonsnivå i paragrafen her gjelder uavhengig av når alderspensjon ble innvilget.

Lav sats ytes til den som lever sammen med en ektefelle som mottar alderspensjon, eller avtalefestet pensjon som nevnt i § 3-19.

Ordinær sats ytes til den som lever sammen med ektefelle som har uføretrygd. Ordinær sats ytes også til den som lever sammen med ektefelle som ikke mottar ytelser som nevnt i tredje ledd og ektefellen har en årlig inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn to ganger grunnbeløpet. Det ytes også ordinær sats til den som i 12 av de siste 18 månedene har vært samboer med person

a. som mottar ytelser som nevnt i tredje ledd, uføretrygd, pensjon eller overgangsstønad etter kapittel 17 A, omstillingsstønad etter kapittel 17 eller overgangsstønad etter §§ 16-7 og 17-6 slik bestemmelsene lød før 1. januar 2024, eller
b. som har en årlig inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn to ganger grunnbeløpet.

Høy sats ytes til personer som ikke omfattes av tredje, fjerde eller sjette ledd.

Det fastsettes særskilte satser for følgende grupper:
a. Enslige alderspensjonister. Som enslig regnes her også ektefeller som ikke lever sammen.
b. Personer som forsørger ektefelle over 60 år og fyller vilkårene i § 3-24 første og fjerde ledd slik bestemmelsene lød før 1. januar 2025.

Dersom summen av grunnpensjon og tilleggspensjon er lavere enn pensjonsnivået vedkommende har rett til i henhold til denne bestemmelsen, skal differansen utbetales som et pensjonstillegg, se § 19-9.

Departementet gir forskrifter om minste samlede pensjonsnivå til pensjonistektepar og kan herunder gjøre unntak fra reglene i tredje ledd.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lover 11 des 2009 nr. 112, 26 nov 2010 nr. 59, 17 des 2010 nr. 77 (tidligere § 19-8 endret paragrafnummer til § 19-17), endret ved lover 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 18 des 2015 nr. 103, 17 juni 2016 nr. 25 (ikr. 1 sep 2016), 13 des 2019 nr. 78 (ikr. 1 juli 2020), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V), 7 mai 2021 nr. 30, 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907), 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 19-9. *Pensjonstillegg*

Ved lav opptjening av tilleggspensjon utbetales et pensjonstillegg, som beregnes med utgangspunkt i basispensjonen, se § 19-5, og minste pensjonsnivå, se § 19-8.

Dersom pensjonen tas ut før eller ved 67 år, framgår minste pensjonsnivå av § 19-8. Dersom uttaket skjer etter 67 år, oppreguleres minste pensjonsnivå som gjaldt da vedkommende fylte 67 år med lønnsveksten fram til uttakstidspunktet.

Minste pensjonsnivå etter andre ledd multipliseres med forholdstallet ved 67 år og avkortes mot basispensjonen. Gjenstående beløp utgjør vedkommendes basispensjonstillegg.

Basispensjonstillegget divideres med forholdstallet på uttakstidspunktet og utgjør vedkommendes pensjonstillegg.

Ved gradert pensjon, se § 19-10 tredje ledd, skal den delen av basispensjonstillegget som tilsvarer uttaksgraden, divideres med forholdstallet og utbetales.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011, tidligere § 19-9 endret paragrafnummer til § 19-18), endret ved lov 1 april 2022 nr. 17 (ikr. 1 april 2022 iflg. res. 1 april 2022 nr. 496, se endringslovens del XII for overgangsregler).

§ 19-9 a. *Overgang fra uføretrygd til alderspensjon for personer født i perioden 1944 til 1962*

Personer som er født i perioden 1944 til 1962, og som mottok uføretrygd ved fylte 67 år, får et tillegg til alderspensjonen. Tillegget til personer som er født i perioden 1944 til 1953, skal skjerme vedkommende for 0,25 prosentpoeng av virkningen av levealdersjusteringen etter § 19-6. Prosentsatsen i tillegget for årskullene 1954 til 1962 settes lik satsen til 1953-kullet.

Ved gradert uføretrygd reduseres tillegget forholdsmessig.

Departementet kan gi forskrifter om beregning av tillegg etter denne paragrafen.

0 Tilføyd ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 feb 2012 iflg. res. 16 des 2011 nr. 1249 med virkning for personer som tar ut alderspensjon tidligst fra 1 jan 2011), endret ved lover 19 des 2014 nr. 73 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 19 des 2014 nr. 1717), 22 juni 2018 nr. 45 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 22 juni 2018 nr. 945), 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025).

§ 19-10. *Uttak av alderspensjon*

Grunnpensjon og tilleggspensjon fastsettes på grunnlag av basispensjonen på uttakstidspunktet, se § 19-5. Pensjonstillegget fastsettes på grunnlag av basispensjonstillegget, se § 19-9.

Basispensjon og basispensjonstillegg gjøres om til årlig pensjon ved å dividere med vedkommendes forholdstall på uttakstidspunktet, se § 19-7.

Alderspensjon kan tas ut helt eller delvis. Laveste uttaksgrad er 20 prosent. Pensjonen graderes med 20, 40, 50, 60, 80 eller 100 prosent. Dersom vedkommende mottar uføretrygd etter en uføregrad lavere enn 100 prosent, kan det gis gradert alderspensjon. Summen av uføregrad og graden av alderspensjon skal ikke overstige 100 prosent.

Pensjonsgraden kan endres eller oppdateres når det har gått ett år fra uttakstidspunktet. Tilsvarende gjelder for senere endringer. Den enkelte kan likevel ta ut full pensjon eller stanse pensjonen uten hensyn til bestemmelsene i første og andre punktum.

Ved gradert uttak overføres verdien av basispensjonen og eventuelt basispensjonstillegg som ikke tas ut, til en restpensjon.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lov 4 juni 2010 nr. 17 (tidligere § 19-10 endret paragrafnummer til § 19-19), endret ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797).

§ 19-11. *Vilkår for uttak av alderspensjon før 67 år*

For å ta ut alderspensjon før fylte 67 år må summen av grunnpensjon, tilleggspensjon og pensjonstillegg etter §§ 19-5 og 19-9 minst tilsvare minste pensjonsnivå med full trygdetid. I vurderingen skal minste pensjonsnivå med særskilt sats etter § 19-8 sjette ledd bokstav a benyttes. Grunnpensjonen i basispensjonen, se § 19-5, skal beregnes med satsen etter § 3-2 tredje ledd. Se også § 19-15 tredje ledd. Ved vurdering av om vilkåret er oppfylt, medregnes kun alderspensjon på grunnlag av vedkommendes egen opptjening.

Ved gradert pensjon skal restpensjonen, se § 19-10 femte ledd, forutsettes tatt ut ved 67 år og medregnes i beregningene etter første ledd.

Dersom vedkommende mottar avtalefestet pensjon med statstilskott, skal den delen som er livsvarig og gjenstand for regulering medregnes i beregningene etter første ledd.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lov 26 nov 2010 nr. 59 (tidligere § 19-11 endret paragrafnummer til § 19-20), endret ved lover 17 juni 2016 nr. 25 (ikr. 1 feb 2017 iflg. res. 14 okt 2016 nr. 1203, vedtatt som annet punktum, skal vel være tredje punktum), 15 des 2017 nr. 104, 1 april 2022 nr. 17 (ikr. 1 april 2022 iflg. res. 1 april 2022 nr. 496, se endringslovens del XII for overgangsregler), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

§ 19-12. *Omregning av pensjon ved endring i pensjonsgrad*

Dersom pensjonsgraden endres eller oppdateres, skal pensjon under utbetaling multipliseres med forholdstallet på endringstidspunktet. Dette beløpet legges sammen med eventuell restpensjon, se § 19-10. Summen multipliseres med aktuell uttaksgrad og divideres med forholdstallet på endringstidspunktet. Pensjon som ikke tas ut, utgjør ny restpensjon.

Ved stans i pensjonen skal pensjon under utbetaling multipliseres med forholdstallet på endringstidspunktet. Dette beløpet legges sammen med eventuell restpensjon, se § 19-10, og utgjør vedkommendes nye restpensjon. Ved senere uttak multipliseres restpensjonen med aktuell uttaksgrad og divideres med forholdstallet på uttakstidspunktet.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011).

§ 19-13. *Omregning av pensjon på grunnlag av opptjening mv. etter pensjonsuttak*

Etter at pensjonsuttaket har startet skal det beregnes ny basispensjon, se § 19-5, dersom opptjente pensjonspoeng eller økt trygdetid etter uttaket kan gi høyere pensjon. Beregningen foretas med virkning fra januar året etter at fastsettingen av formues- og inntektsskatt for det aktuelle året foreligger.

Dersom det beregnes ny basispensjon etter første ledd, skal tidligere beregnet basispensjonstillegg avkortes mot økningen i basispensjonen. Det avkortes også mot eventuell basispensjon som det ikke er avkortet mot tidligere. Ved økt trygdetid skal basispensjonstillegget først økes med endringen i minste pensjonsnivå etter § 19-9 andre ledd multiplisert med forholdstallet ved 67 år.

Økning i basispensjonen skal ved uttak av full pensjon divideres med forholdstallet på omregningstidspunktet og tillegges pensjon under utbetaling. Ved gradert uttak skal økningen i basispensjonen tillegges restpensjonen.

Ved uttak av hel pensjon skal pensjon under utbetaling endres med endringen i basispensjonstillegget etter andre ledd, dividert med forholdstallet på omregningstidspunktet. Ved gradert uttak skal restpensjonen endres tilsvarende endringen i basispensjonstillegget etter andre ledd.

Ved endring i sivilstand mv. som påvirker pensjonen, skal pensjonen og restpensjonen omregnes.

Departementet gir forskrifter om pensjonsberegning etter denne paragrafen.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011), 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531).

§ 19-14. *Regulering av pensjon under opptjening og utbetaling*

Pensjon under opptjening reguleres gjennom endringer i grunnbeløpet, se § 1-4. Restpensjon, se § 19-10, reguleres i samsvar med lønnsveksten.

Pensjoner under utbetaling reguleres i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst.

Satsene for minste pensjonsnivå, se § 19-8, reguleres i samsvar med andre ledd.

Regulering etter første til tredje ledd skjer årlig med virkning fra 1. mai.

Dersom vedkommende mottar hel alderspensjon og utbetalt pensjon blir lavere enn satsen for minste pensjonsnivå som vedkommende har rett til etter § 19-8, skal differansen utbetales som et tillegg til pensjonen. Som utbetalt pensjon etter denne bestemmelsen inngår også ytelser som kan medregnes ved tidliguttak etter § 19-11 tredje ledd. Se også § 19-15 andre ledd.

Til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år, og forventet prisvekst i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før.

Ved første regulering etter uttak eller endring av uttaksgrad, skal pensjonen eller restpensjonen reguleres etter første og andre ledd i forhold til når på året pensjonen tas ut eller endres.

Kongen fastsetter reguleringsfaktorer etter første og andre ledd og satser for minste pensjonsnivå etter tredje ledd, jf. § 19-8.

Kongen gir forskrifter med nærmere regler om regulering etter denne paragrafen.

Departementet gir forskrifter med nærmere regler om framgangsmåten ved regulering som nevnt i tredje og sjuende ledd.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lover 4 juni 2010 nr. 17 og 17 des 2010 nr. 77, endret ved lover 11 mai 2012 nr. 24, 1 april 2022 nr. 17 (ikr. 1 april 2022 iflg. res. 1 april 2022 nr. 496, se endringslovens del XII for overgangsregler).

§ 19-15. *Alderspensjon til årskullene 1954–1962*

Personer som er født i 1954 får 9/10 av pensjonen beregnet etter dette kapitlet, og 1/10 beregnet etter kapittel 20. Andelen beregnet etter dette kapitlet reduseres med 1/10 for hvert senere årskull, slik at personer født i 1962 får 1/10 av pensjonen beregnet etter dette kapitlet og 9/10 beregnet etter kapittel 20.

Ved regulering av den andelen av pensjon som utbetales etter dette kapitlet, se første ledd, gjelder § 19-14 tilsvarende. Ved beregning av tillegg etter § 19-14 femte ledd skal den samlede pensjonen etter kapitlene 19 og 20 legges til grunn. Den satsen for minste pensjonsnivå som skal legges til grunn, beregnes som forholdsmessige andeler av satsen for minste pensjonsnivå etter kapittel 19 og garantipensjonssatsen etter kapittel 20. Fastsetting av andeler følger av første ledd.

Ved vurdering av vilkår for uttak av alderspensjon før 67 år etter § 19-11 skal den samlede pensjonen etter kapitlene 19 og 20 legges til grunn.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lov 4 juni 2010 nr. 17.

§ 19-16. *Alderspensjon til gjenlevende ektefelle*

Alderspensjon til en gjenlevende ektefelle som fyller vilkårene i §§ 19-2 a og 19-3 a fastsettes etter femte til åttende ledd i paragrafen her. Det er et vilkår at den gjenlevende

a. var gift med den avdøde i minst fem år,
b. har eller har hatt barn med den avdøde, eller
c. hadde omsorgen for avdødes barn (§ 1-6) på dødsfallstidspunktet. Ekteskapet og omsorgen for barnet etter dødsfallet må til sammen ha vart i minst fem år.

Alderspensjon til gjenlevende skilt person som fyller vilkårene i §§ 19-2 a og 19-3 a, fastsettes etter fjerde til sjuende ledd i denne paragrafen, dersom den tidligere ektefellen døde innen fem år etter skilsmissen og

a. ekteskapet varte i minst 25 år eller
b. ekteskapet varte i minst 15 år og ektefellene hadde felles barn.

Dersom den skilte personen var helt eller delvis forsørget av bidrag fra den avdøde, kan det gjøres unntak fra vilkåret om at det er gått mindre enn fem år mellom skilsmissen og dødsfallet. Ved avgjørelsen skal det legges vekt på varigheten av ekteskapet, og alderen til den skilte gjenlevende personen.

Dersom pensjonisten gifter seg igjen, ytes det alderspensjon på grunnlag av vedkommendes egen opptjening.

Grunnpensjonen etter § 19-5 beregnes på grunnlag av den avdødes trygdetid dersom den er lenger enn den gjenlevendes trygdetid, se §§ 3-2 og 3-7.

Tilleggspensjonen etter § 19-5 beregnes etter bestemmelsene i § 3-23.

Dersom den gjenlevende mottok alderspensjon på dødsfallstidspunktet, skal grunnpensjon og tilleggspensjon omregnes.

For personer født fra og med 1944 og framover utgjør gjenlevendefordelene differansen mellom alderspensjon etter paragrafen her medregnet rettigheter som gjenlevende ektefelle, og alderspensjon etter kapittel 19 uten rettigheter som gjenlevende ektefelle. Personer født i 1944 og senere får ikke gjenlevendefordelen regulert etter § 19-14.

Departementet kan gi forskrifter om pensjonsberegning etter paragrafen her. Det kan blant annet gis bestemmelser om beregning av minste pensjonsnivå etter § 19-14 femte ledd og omregning av pensjon ved endringer i pensjonsgrad.

0 Endret ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lov 11 des 2009 nr. 112 (endret paragrafnummer fra § 19-7), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929, endring endret ved lov 16 juni 2023 nr. 36).

§ 19-17. *Avkall på alderspensjon*

En alderspensjonist kan gi avkall på sin rett til alderspensjon dersom
a. ektefellen mottar alderspensjon, uføretrygd eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd, og
b. ektefellen har lengst trygdetid.

Ektefellens ytelser fastsettes da etter reglene for pensjonister som forsørger den andre ektefellen.

Dersom avkall på rett til alderspensjon senere trekkes tilbake, skal pensjonen beregnes som om vedkommende har mottatt hel alderspensjon fra det tidspunkt det ble gitt avkall på den.

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lov 26 nov 2010 nr. 59 (endret paragrafnummer fra § 19-8), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 14 juni 2013 nr. 33, 19 des 2014 nr. 73 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 19 des 2014 nr. 1717).

§ 19-18. *Forholdet til avtalefestet pensjon tilstått før 1. januar 2011*

For personer født i 1942 og tidligere år som fram til fylte 67 år hadde avtalefestet pensjon med statstilskott, skal beregningsgrunnlaget for tilleggspensjon mellom fylte 67 og 70 år være det samme som i perioden med avtalefestet pensjon. Tilleggspensjonen kan også beregnes på grunnlag av en avdød ektefelles opptjening, se § 3-23.

Fra måneden etter at pensjonisten fyller 70 år, ytes det alderspensjon også på grunnlag av pensjonspoeng som vedkommende har opptjent eller fått godskrevet i perioden med avtalefestet pensjon.

Departementet gir forskrifter om beregningsgrunnlaget for tilleggspensjon for personer født i 1943 og senere år som ble tilstått avtalefestet pensjon med statstilskott med virkningstidspunkt før 1. januar 2011.

0 Endret ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lov 19 feb 2010 nr. 5 (endret paragrafnummer fra § 19-9).

§ 19-19. *Ventetillegg*

Til den som ikke tok ut full alderspensjon fra fylte 67 år til fylte 70 år i tiden mellom 1. januar 1973 og 1. april 1984, ytes det ventetillegg.

0 Endret ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lover 19 feb 2010 nr. 5 og 4 juni 2010 nr. 17 (endret paragrafnummer fra § 19-10).

§ 19-20. *Alderspensjon ved yrkesskade*

Den som ved fylte 67 år mottok uføretrygd på grunn av yrkesskade, får fra 67 år basispensjonen etter § 19-5 beregnet etter bestemmelsene i § 3-18. Minste pensjonsnivå etter § 19-8 og pensjonstillegg etter § 19-9 reduseres ikke selv om vedkommende har mindre enn 40 års trygdetid.

Den som har rett til pensjon som gjenlevende ektefelle etter dødsfall på grunn av yrkesskade, får alderspensjonen beregnet etter bestemmelsene for etterlattepensjon ved yrkesskade, se § 17-12 tredje ledd slik bestemmelsen lød før 1. januar 2024, med de tillempninger som følger av bestemmelsene i § 19-16. Det samme gjelder den som har rett til omstillingsstønad som gjenlevende ektefelle etter dødsfall på grunn av yrkesskade etter § 17-12.

Departementet gir forskrifter om beregning og omregning av alderspensjon etter paragrafen her.

0 Endret ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2011) som endret ved lov 4 juni 2010 nr. 17 (endret paragrafnummer fra § 19-11), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799) som endret ved lov 19 des 2014 nr. 73, 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 19-21. *Alderspensjon under opphold i institusjon*

Personer som mottar alderspensjon, får ytelsen redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen under opphold i en institusjon med fri kost og losji under statlig ansvar eller tilsvarende institusjon i utlandet. Alderspensjonen blir ikke redusert under opphold i somatiske sykehusavdelinger.

Alderspensjon gis uten reduksjon i innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir alderspensjonen redusert og skal under oppholdet utgjøre 14 prosent av alderspensjonen. Alderspensjonen skal likevel utgjøre minst 22,5 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, jf. § 19-8.

Alderspensjonen skal ikke reduseres når vedkommende forsørger ektefelle eller barn. Dersom vedkommende har faste og nødvendige utgifter til bolig, kan arbeids- og velferdsetaten bestemme at alderspensjonen ikke skal reduseres eller reduseres mindre enn nevnt i andre ledd.

Dersom vedkommende innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det redusert alderspensjon fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til. Alderspensjonen skal utbetales etter lovens vanlige bestemmelser fra og med utskrivingsmåneden.

Alderspensjon under opphold i institusjon må ikke overstige den alderspensjonen vedkommende har rett til etter lovens vanlige bestemmelser.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder om
a. beregning av redusert ytelse,
b. at bestemmelsene skal gjelde for personer innlagt i andre institusjoner,

c. at det kan gjøres unntak for visse institusjoner eller bestemte persongrupper.

0 Tilføyd ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799) som endret ved lov 19 des 2014 nr. 73, endret ved lov 20 des 2016 nr. 105.

§ 19-22. *Alderspensjon under straffegjennomføring*

En person som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen eller tilsvarende anstalt i utlandet, har ikke rett til å få utbetalt alderspensjon fra og med andre måned etter at soningen tar til. Alderspensjonen skal likevel utbetales med 50 prosent når vedkommende forsørger barn. Det samme gjelder fra og med andre måned etter at en persons formue er satt under forvaltning etter straffeprosessloven § 220.

Fra og med kalendermåneden vedkommende blir løslatt eller forvaltningen heves, ytes det alderspensjon etter lovens vanlige bestemmelser.

Ved gjennomføring av samfunnsstraff, straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 eller 16 a eller betinget dom, utbetales alderspensjon dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 flg.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her.

0 Tilføyd ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), endret ved lover 20 des 2016 nr. 105, 27 apr 2018 nr. 15 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 27 apr 2018 nr. 641), 20 des 2019 nr. 105 (ikr. 1 juli 2020 iflg. res. 19 juni 2020 nr. 1245).

Kapittel 20. Ny alderspensjon

0 Kapitlet ble opphevet ved lov 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), tilføyd igjen med ny overskrift og nytt innhold ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010).

§ 20-1. *Formål og virkeområde*

Formålet med alderspensjon er å sikre inntekt for personer i alderdommen og å legge til rette for en fleksibel og gradvis overgang fra arbeid til pensjon.

Dette kapitlet gjelder for personer født fra og med 1954. For personer født i årene 1954–1962 skal alderspensjonen bestå av en forholdsmessig andel beregnet etter dette kapitlet og etter kapittel 19. Se § 20-19.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010).

§ 20-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Alderspensjon er en ytelse ved alder etter trygdeforordningen. Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser som supplerer eller legger til rette for etterlevelse av bestemmelser om ytelser ved alder i trygdeforordningen og gjennomføringsforordningen.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 20-2. *Alder*

En person kan tidligst ta ut alderspensjon fra fylte 62 år. Ved uttak av alderspensjon før fylte 67 år må visse vilkår være oppfylt, se § 20-15 om vilkår for uttak før 67 år. Det gis ikke alderspensjon til en person som mottar uføretrygd etter en uføregrad på 100 prosent.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), endret ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 14 juni 2013 nr. 33.

§ 20-3. *Sammensetning av alderspensjon*

Alderspensjon etter dette kapitlet består av inntektspensjon beregnet ut fra en opparbeidet pensjonsbeholdning. Til personer som har opparbeidet liten eller ingen pensjonsbeholdning gis det garantipensjon.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010).

§ 20-4. *Pensjonsbeholdning*

Pensjonsbeholdningen danner grunnlag for beregning av inntektspensjon, og bygges opp ved summen av årlig pensjonsopptjening. Pensjonsopptjening skjer på grunnlag av

a. pensjonsgivende inntekt (§ 20-5)
b. førstegangstjeneste (§ 20-6)
c. mottak av dagpenger (§ 20-7)
d. antatt inntekt ved mottak av uføretrygd (§ 20-7 a)
e. omsorgsarbeid (§ 20-8).

Summen av årlig pensjonsopptjening etter første ledd bokstavene a til d kan ikke overstige 18,1 prosent av et beløp tilsvarende 7,1 ganger grunnbeløpet. Det er det gjennomsnittlige grunnbeløpet for kalenderåret som legges til grunn.

Pensjonsopptjeningen for et kalenderår oppreguleres med lønnsvekst og tilføres pensjonsbeholdningen ved utløpet av året fastsettingen av formues- og inntektsskatt for det aktuelle året er ferdig.

Pensjonsbeholdningen reguleres årlig i samsvar med lønnsveksten, se § 20-18.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), endret ved lover 4 juni 2010 nr. 17 (ikr. 4 juni 2010 med virkning fra 1 jan 2010), 26 nov 2010 nr. 59, 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797), 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531), 20 des 2024 nr. 81.

§ 20-5. *Pensjonsopptjening på grunnlag av pensjonsgivende inntekt*

Et medlem som har pensjonsgivende inntekt, se § 3-15, får hvert kalenderår en pensjonsopptjening tilsvarende 18,1 prosent av inntekten. Det regnes bare med inntekt opp til 7,1 ganger grunnbeløpet. Det er det gjennomsnittlige grunnbeløpet for kalenderåret som legges til grunn.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), endret ved lov 26 nov 2010 nr. 59.

§ 20-6. *Pensjonsopptjening ved avtjening av førstegangstjeneste*

Et medlem som i en sammenhengende periode på minst seks måneder utfører militær eller sivil førstegangstjeneste eller frivillig slik tjeneste, gis pensjonsopptjening.

Pensjonsopptjeningen for et medlem med tolv måneders tjenestetid utgjør 18,1 prosent av et beløp tilsvarende 2,5 ganger grunnbeløpet. Det er det gjennomsnittlige grunnbeløpet for kalenderåret som legges til grunn.

Pensjonsopptjening gis forholdsmessig for hver måned. Påbegynt måned regnes som en hel måned.

Departementet gir forskrifter om beregning av pensjonsopptjening ved avtjening av førstegangstjeneste, herunder hva som menes med sammenhengende periode i første ledd.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010 med virkning for personer som starter sin førstegangstjeneste etter 31 des 2009), endret ved lov 26 nov 2010 nr. 59.

§ 20-7. *Pensjonsopptjening for dagpengemottakere*

Et medlem som mottar dagpenger etter kapittel 4, får pensjonsopptjening på grunnlag av inntekt som omfattes av § 4-11 andre ledd.

Årlig pensjonsopptjening tilsvarer 18,1 prosent av inntekt etter første ledd, opp til 7,1 ganger grunnbeløpet. Det er det gjennomsnittlige grunnbeløpet for kalenderåret som legges til grunn.

Opptjening etter § 20-5 på grunnlag av utbetalte dagpenger for samme tidsrom går til fradrag i opptjeningen etter andre ledd.

Departementet gir forskrifter om beregning av pensjonsopptjening ved mottak av dagpenger, herunder pensjonsopptjening for fiskere og fangstmenn som mottar dagpenger etter forskrift gitt i medhold av § 4-18.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), endret ved lover 26 nov 2010 nr. 59, 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019).

§ 20-7 a. *Pensjonsopptjening for mottakere av uføretrygd*

Den som mottar uføretrygd får, for hvert kalenderår han eller hun har mottatt slik ytelse, pensjonsopptjening på grunnlag av en antatt inntekt. Pensjonsopptjening etter paragrafen her gis til og med det kalenderåret vedkommende fyller 61 år. Dersom uføretrygden er en omregnet uførepensjon, er det et vilkår at medlemmet mottok tilleggspensjon som var beregnet med framtidige pensjonspoeng.

Antatt inntekt fastsettes slik:

a. Dersom beregningsgrunnlaget for uføretrygden er fastsatt etter reglene i § 12-11, skal den antatte inntekten fastsettes på samme måte som beregningsgrunnlaget for uføretrygden. Det regnes bare med pensjonsgivende inntekt opp til 7,1 ganger grunnbeløpet for hvert kalenderår.
b. Dersom uføretrygden er en omregnet uførepensjon, skal den antatte inntekten tilsvare den pensjonsgivende inntekten som etter § 3-13 ville gitt et opptjent pensjonspoeng lik det framtidige pensjonspoenget som var fastsatt i den tidligere tilleggspensjonen. Det regnes bare med pensjonsgivende inntekt opp til 7,1 ganger grunnbeløpet for hvert kalenderår.

Dersom vilkårene i § 12-13 tredje ledd om minsteytelse for unge uføre er oppfylt, skal antatt inntekt for år da vedkommende var medlem i folketrygden minst tilsvare 4,5 ganger grunnbeløpet.

Årlig pensjonsopptjening tilsvarer 18,1 prosent av antatt inntekt.

For år da vedkommende også har hatt opptjening etter §§ 20-5 til 20-7, skal opptjening etter paragrafen her reduseres med slik opptjening.

Dersom uføregraden er lavere enn 100 prosent, kan opptjening etter paragrafen her ikke overstige 18,1 prosent av den antatte inntekten justert for uføregraden.

For tidsrommet fra uføretidspunktet (se § 12-7 tredje ledd) til uføretrygd blir utbetalt, gis det pensjonsopptjening etter paragrafen her dersom opptjening etter §§ 20-5, 20-6 og 20-7 er lavere. Det skal likevel ikke regnes med antatt inntekt etter tredje ledd for år før medlemmet fylte 20 år.

Alderspensjon på grunnlag av inntekt som nevnt i tredje ledd utbetales bare til en pensjonist som er medlem i folketrygden.

Departementet kan gi forskrifter om fastsetting av antatt inntekt når uførheten skyldes yrkesskade.

0 Tilføyd ved lov 4 juni 2010 nr. 17 (ikr. 4 juni 2010 med virkning fra 1 jan 2010), endret ved lover 26 nov 2010 nr. 59, 25 nov 2011 nr. 43 (ikr. 1 jan 2010), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797).

§ 20-8. *Pensjonsopptjening ved omsorgsarbeid*

Et medlem som har utført omsorgsarbeid, får hvert kalenderår en pensjonsopptjening tilsvarende 18,1 prosent av et beløp på 4,5 ganger grunnbeløpet i følgende tilfeller:

a. Medlemmet har minst halve året hatt den daglige omsorgen for et barn som ikke har fylt seks år innen årets utgang. For barnets fødselsår opptjenes det samme beløpet selv om omsorgen har vart mindre enn et halvt år. Opptjening gis den som mottar barnetrygd for barnet etter barnetrygdloven, dersom ikke noe annet er bestemt i forskrift.
b. Medlemmet har minst halve året utført omsorgsarbeid for en syk, en funksjonshemmet eller en eldre person som selv er medlem i eller mottar pensjon fra folketrygden. Omsorgsarbeidet må utgjøre minst 22 timer pr. uke. Dersom omsorgsarbeidet tar slutt på grunn av varig institusjonsopphold eller dødsfall, opptjenes det samme beløpet selv om omsorgsarbeidet avsluttes før halve året er gått. Det er forutsatt at det har vært pensjonsopptjening for omsorgsarbeidet i de tre umiddelbart foregående årene.

Det kan gis pensjonsopptjening etter første ledd fra og med det året vedkommende fyller 17 år, til og med det året vedkommende fyller 69 år.

Det er det gjennomsnittlige grunnbeløpet for kalenderåret som legges til grunn for opptjeningen. Beløpet som opptjenes etter første ledd, reduseres med pensjonsopptjening for det enkelte år etter §§ 20-5, 20-6, 20-7 og 20-7 a.

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragrafen. Det kan herunder gis bestemmelser om pensjonsopptjening når foreldrene deler omsorgen for barn, om hvilke omsorgsforhold bestemmelsene i første ledd bokstav b skal gjelde for, om dokumentasjon av omsorgsforholdet, og om plikt for offentlige organer til å bistå med å skaffe dokumentasjon.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), endret ved lover 4 juni 2010 nr. 17 (ikr. 4 juni 2010 med virkning fra 1 jan 2010), 26 nov 2010 nr. 59.

§ 20-9. *Garantipensjon – satser*

Garantipensjonen fastsettes med en ordinær og en høy sats som gjelder ved 67 år for ugradert pensjon med full trygdetid.

Ordinær sats ytes til den som lever sammen med en ektefelle
a. som får uføretrygd, alderspensjon eller avtalefestet pensjon som nevnt i § 3-19, eller
b. som har en årlig inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn to ganger grunnbeløpet.

I tillegg til de personene som er likestilt med ektefeller etter § 1-5, skal bestemmelsen i andre ledd også gjelde for samboere som har levd sammen i 12 av de siste 18 månedene. Garantipensjon ytes også med ordinær sats når samboeren får omstillingsstønad etter kapittel 17 eller pensjon eller overgangsstønad etter kapittel 17 A. Det samme gjelder dersom pensjonistens samboer mottar overgangsstønad etter §§ 16-7 og 17-6 slik bestemmelsene lød før 1. januar 2024.

Personer som ikke omfattes av andre eller tredje ledd, skal ha garantipensjon med høy sats.

Garantipensjonssatsene fastsettes av Kongen i forbindelse med den årlige reguleringen av alderspensjon, se § 20-18.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), endret ved lover 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 20-10. *Garantipensjon – trygdetid*

Garantipensjon fastsettes på grunnlag av trygdetid. Som trygdetid regnes tidsrom da en person fra fylte 16 år til og med det året han eller hun fylte 66 år har vært medlem av trygden med rett til ytelser etter pensjonskapitlene. Dette gjelder også når vedkommende har tatt ut hel eller delvis pensjon. Når samlet trygdetid utgjør minst fem år, avrundes trygdetiden til nærmeste hele år.

Det er et vilkår for rett til garantipensjon at vedkommende har minst fem års trygdetid. Full garantipensjon ytes til den som har minst 40 års trygdetid. Dersom trygdetiden er kortere, blir garantipensjonen tilsvarende mindre.

Trygdetid medregnes fra utløpet av det året fastsettingen av formues- og inntektsskatt for det aktuelle året er ferdig.

Den som ved fylte 67 år mottok uføretrygd på grunn av yrkesskade, får full garantipensjon uten hensyn til bestemmelsene om trygdetid i første og andre ledd, for så vidt gjelder den del av alderspensjonen som tilsvarer uføregraden på grunn av yrkesskaden.

Det er et vilkår for rett til garantipensjon at vedkommende er medlem i trygden eller har minst 20 års samlet trygdetid.

For den som ved fylte 67 år hadde rett til uføretrygd, skal trygdetiden minst svare til trygdetiden for uføretrygden.

Ved endringer i medlemskap som påvirker pensjonen, skal pensjonen omregnes. Departementet gir forskrifter med nærmere regler om omregning.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), endret ved lover 26 nov 2010 nr. 59, 25 nov 2011 nr. 43 (ikr. 1 jan 2011), 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797) som endret ved lov 14 juni 2013 nr. 33, 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V).

§ 20-11. *Garantipensjon – beholdning*

Når pensjonen tas ut, regnes garantipensjonen om til en egen beholdning.

Dersom pensjonen tas ut før eller ved 67 år, framgår garantipensjonsnivået av §§ 20-9 og 20-10. Dersom uttaket skjer etter 67 år, oppreguleres garantipensjonsnivået som gjaldt da vedkommende fylte 67 år med lønnsveksten fram til uttakstidspunktet.

Garantipensjonsnivået etter andre ledd multipliseres med delingstallet ved 67 år og avkortes med 80 prosent av pensjonsbeholdningen, se § 20-4. Gjenstående beløp utgjør vedkommendes beholdning av garantipensjon.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), endret ved lov 1 april 2022 nr. 17 (ikr. 1 april 2022 iflg. res. 1 april 2022 nr. 496, se endringslovens del XII for overgangsregler).

§ 20-12. *Levealdersjustering og nøytralt uttak*

Alderspensjon skal levealdersjusteres. Levealdersjustering vil si at den enkeltes pensjon justeres ved uttakstidspunktet for endringer i befolkningens levealder.

Alderspensjon skal være nøytral i forhold til uttaksalder. Nøytralt uttak vil si at forventet nåverdi av den enkeltes samlede pensjonsutbetalinger skal være uavhengig av uttaksalder.

Levealdersjustering og nøytralt uttak gjennomføres ved hjelp av delingstall, se § 20-13. Levealdersjusteringen kommer til uttrykk gjennom endring i delingstall fra et årskull til det neste for en gitt uttaksalder. Nøytralt uttak kommer til uttrykk gjennom forskjeller i delingstall ved ulike uttaksaldre innen hvert årskull.

Det fastsettes delingstall for hvert årskull fra og med 1954-kullet, som gjelder for uttak av alderspensjon mellom 62 og 75 år. Det fastsettes månedlige delingstall, som gjelder for uttaksaldre mellom hele år. Det fastsettes felles delingstall for kvinner og menn. Ved beregning av pensjon benyttes delingstall for alderen ved inngangen til den måneden pensjonen tas ut fra.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), endret ved lov 17 des 2010 nr. 77.

§ 20-13. *Fastsetting av delingstall*

Delingstallene fastsettes endelig det året et årskull fyller 61 år.

Delingstallene fastsettes på bakgrunn av forventet gjenstående levetid på uttakstidspunktet beregnet ut fra gjennomsnittet av observerte dødelighetsrater for eldre årskull de siste ti årene forut for fastsettingstidspunktet. Ved fastsettingen tas det hensyn til dødelighet fram til uttakstidspunktet. Lønnsvekst fastsatt etter § 20-18 åttende ledd med deretter fratrekk av 0,75 prosent inngår i beregningene. Som diskonteringsrente ved fastsetting av delingstallene brukes lønnsvekst, se § 20-18.

Månedlige delingstall fastsettes ved lineær interpolering mellom de to tilstøtende delingstallene for uttaksalder i hele år.

Delingstallene fastsettes med to desimaler.

Departementet gir forskrifter med nærmere regler om fastsetting av delingstall.

Delingstallene fastsettes av Arbeids- og velferdsdirektoratet.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), endret ved lov 1 april 2022 nr. 17 (ikr. 1 april 2022 iflg. res. 1 april 2022 nr. 496, se endringslovens del XII for overgangsregler).

§ 20-14. *Uttak av alderspensjon*

Inntektspensjon fastsettes på grunnlag av pensjonsbeholdningen på uttakstidspunktet, se § 20-4. Garantipensjon fastsettes på grunnlag av beholdning etter avkorting, se § 20-11 tredje ledd.

Beholdningene gjøres om til årlig pensjon ved å dividere med vedkommendes delingstall på uttakstidspunktet, se § 20-13.

Alderspensjon kan tas ut helt eller delvis. Laveste uttaksgrad er 20 prosent. Pensjonen graderes med 20, 40, 50, 60, 80 eller 100 prosent. Dersom vedkommende mottar uføretrygd etter en uføregrad lavere enn 100 prosent, kan det gis gradert alderspensjon. Summen av uføregrad og graden av alderspensjon kan ikke overstige 100 prosent.

Pensjonsgraden kan endres eller oppdateres når det har gått ett år fra uttakstidspunktet. Tilsvarende gjelder for senere endringer. Den enkelte kan likevel ta ut full pensjon eller stanse pensjonen uten hensyn til bestemmelsene i første og andre punktum.

Deler av beholdningene som ikke tas ut, se tredje ledd, reguleres årlig i samsvar med lønnsveksten.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), endret ved lov 16 des 2011 nr. 59 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 797).

§ 20-15. *Vilkår for uttak av alderspensjon før 67 år*

For å ta ut alderspensjon før fylte 67 år må summen av inntektspensjon og garantipensjon minst tilsvare garantipensjonsnivået med full trygdetid. I vurderingen skal garantipensjonsnivå med høy sats benyttes, se § 20-9. Se også § 20-19 tredje ledd.

Ved gradert pensjon, skal den delen av pensjonsbeholdningene som ikke er tatt ut, se § 20-14, forutsettes tatt ut ved 67 år og medregnes i beregningene etter første ledd.

Dersom vedkommende mottar pensjonsytelser som det gis statstilskott til etter AFP-tilskottsloven eller avtalefestet pensjon etter lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse kapittel 2 eller tilsvarende ordning, skal den delen som er gjenstand for regulering, medregnes i beregningene etter første ledd.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), endret ved lover 1 april 2022 nr. 17 (ikr. 1 april 2022 iflg. res. 1 april 2022 nr. 496, se endringslovens del XII for overgangsregler), 12 april 2024 nr. 14 (i kraft 1 okt 2024 iflg. res. 20 sep 2024 nr. 2209).

§ 20-16. *Omregning av pensjon ved endring i pensjonsgrad*

Dersom pensjonsgraden endres eller oppdateres, skal inntektspensjonen gjøres om til pensjonsbeholdning ved å multiplisere den med delingstallet på endringstidspunktet. Dette beløpet legges sammen med eventuell beholdning som ikke er tatt ut, se § 20-14 femte ledd. Pensjonen beregnes deretter etter reglene i § 20-14.

Ved stans i pensjonen gjøres inntektspensjonen om til en pensjonsbeholdning etter reglene i første ledd.

Bestemmelsene i første og andre ledd gjelder tilsvarende for garantipensjon.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010).

§ 20-17. *Omregning av pensjon på grunnlag av opptjening mv. etter pensjonsuttak*

Ved uttak av hel alderspensjon skal pensjonsopptjening som tilføres pensjonsbeholdningen etter uttak, regnes om til årlig pensjon ved hjelp av delingstallet på omregningstidspunktet, og legges til pensjonen som allerede er tatt ut. Eventuell garantipensjon avkortes med 80 prosent av økningen i inntektspensjonen, jf. § 20-11 tredje ledd.

Ved gradert uttak av pensjon skal pensjonsopptjening som tilføres pensjonsbeholdningen etter uttak omregnes til pensjon når uttaksgraden endres, se § 20-16. Beholdning av garantipensjon, se § 20-11, avkortes med 80 prosent av økt pensjonsbeholdning.

Omregninger foretas med virkning fra januar året etter at fastsettingen av formues- og inntektsskatt foreligger.

Ved økt trygdetid beregnes ny opptjening av garantipensjon ved å multiplisere endringen i garantipensjonsnivået etter § 20-11 andre ledd med delingstallet ved 67 år. Beregnet opptjening avkortes mot eventuell pensjonsbeholdning som det ikke er avkortet mot tidligere. Ved uttak av hel alderspensjon omregnes verdien av økt trygdetid til årlig pensjon ved å dividere med delingstallet på omregningstidspunktet, og legges til garantipensjonen. Ved uttak av gradert pensjon tilføres verdien beholdningen av garantipensjon.

Ved endring i sivilstand mv. som påvirker pensjonen, skal pensjonen og eventuell restbeholdning omregnes.

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av denne paragrafen.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531).

§ 20-18. *Regulering av pensjonsbeholdning og pensjoner*

Pensjonsbeholdningen reguleres årlig i samsvar med lønnsveksten.

Pensjoner under utbetaling reguleres i samsvar med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst.

Satsene for garantipensjon, se § 20-9, reguleres i samsvar med andre ledd.

Regulering etter første til tredje ledd skjer årlig med virkning fra 1. mai.

Dersom vedkommende mottar hel alderspensjon og utbetalt pensjon blir lavere enn satsen for garantipensjon som vedkommende har rett til etter §§ 20-9 og 20-10, skal differansen utbetales som et tillegg til pensjonen. Som utbetalt pensjon etter denne bestemmelsen inngår også ytelser som kan medregnes ved tidliguttak etter § 20-15 tredje ledd. Se også § 20-19 andre ledd.

Til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år, og forventet prisvekst i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før.

Ved første regulering etter uttak eller endring av uttaksgrad, skal pensjonen eller pensjonsbeholdningen reguleres etter første og andre ledd i forhold til når på året pensjonen tas ut eller endres.

Kongen fastsetter reguleringsfaktorer etter første og andre ledd og satser for garantipensjon etter tredje ledd, jf. § 20-9.

Kongen gir forskrifter med nærmere regler om regulering etter denne paragrafen.

Departementet gir forskrifter med nærmere regler om framgangsmåten ved regulering som nevnt i tredje og sjuende ledd.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), endret ved lover 4 juni 2010 nr. 17 (ikr. 4 juni 2010 med virkning fra 1 jan 2010), 17 des 2010 nr. 77, 11 mai 2012 nr. 24, 1 april 2022 nr. 17 (ikr. 1 april 2022 iflg. res. 1 april 2022 nr. 496, se endringslovens del XII for overgangsregler).

§ 20-19. *Alderspensjon til årskullene 1954–1962*

Personer som er født i 1954 får 1/10 av pensjonen beregnet etter dette kapitlet, og 9/10 beregnet etter kapittel 19, jf. kapittel 3. Andelen beregnet etter dette kapitlet økes med 1/10 for hvert senere årskull, slik at personer født i 1962 får 9/10 av pensjonen beregnet etter dette kapitlet og 1/10 beregnet etter kapittel 19, jf. kapittel 3.

Ved regulering av den andelen av pensjon som utbetales etter dette kapitlet, se første ledd, gjelder § 20-18 tilsvarende. Ved beregning av tillegg etter § 20-18 femte ledd skal den samlede pensjonen etter kapitlene 19 og 20 legges til grunn. Den garantipensjonssatsen som skal legges til grunn, beregnes som forholdsmessige andeler av satsen for minste pensjonsnivå etter kapittel 19 og garantipensjonssatsen etter kapittel 20. Fastsetting av andeler følger av første ledd.

Ved vurdering av vilkår for uttak av alderspensjon før 67 år etter § 20-15 skal den samlede pensjonen etter kapitlene 19 og 20 legges til grunn.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010).

§ 20-19 a. *Gjenlevendetillegg til årskullene 1954–1957 ved uttak av alderspensjon til og med 2019*

Personer som er født i 1954–1957 og som fyller vilkårene etter § 19-16 om alderspensjon til gjenlevende ektefelle, har rett til et gjenlevendetillegg etter paragrafen her når pensjonen tas ut innen utgangen av 2019.

Gjenlevendetillegget beregnes med utgangspunkt i et beløp som utgjør differansen mellom
a. alderspensjon etter kapittel 19 medregnet rettigheter som gjenlevende ektefelle etter § 19-16 og
b. alderspensjon etter kapittel 19 uten rettigheter som gjenlevende ektefelle etter § 19-16.

For personer født i 1954–1957 utgjør gjenlevendetillegget henholdsvis 1/10, 2/10, 3/10 og 4/10 av beløpet beregnet etter andre ledd.

Endringer i alderspensjon etter kapittel 19 som gir økning i pensjonen, utover endringer som følger av § 19-14, skal ikke endre gjenlevendetillegget etter paragrafen her.

Gjenlevendetillegget skal ikke reguleres årlig etter § 20-18.

Gjenlevendetillegget skal reduseres med økninger i alderspensjonen etter §§ 19-14 og 20-18.

0 Tilføyd ved lov 19 juni 2015 nr. 41 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 19 juni 2015 nr. 669), endret ved lov 18 des 2020 nr. 139 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 929).

§ 20-20. *Garanti for opptjente rettigheter*

Pensjonen skal ikke være lavere enn pensjon beregnet etter kapittel 19, jf. kapittel 3, på grunnlag av pensjonsrettigheter opptjent pr. 31. desember 2009, justert for effekten av levealdersjusteringen ved 67 år.

Pensjon beregnet etter denne paragrafen kommer tidligst til utbetaling fra fylte 67 år. Dersom alderspensjon er tatt ut tidligere, skal pensjonen etter første ledd sammenholdes med det pensjonen ville utgjort dersom uttak hadde skjedd ved 67 år. Eventuell differanse utbetales som et garantitillegg.

Dersom alderspensjon ikke tas ut ved 67 år, skal garantitillegget multipliseres med delingstallet ved 67 år og inngå i en egen beholdning som reguleres i takt med lønnsveksten, se § 20-18. Ved uttak divideres beholdningen med delingstallet på uttakstidspunktet. Garantitillegg tas ut i samme grad som alderspensjon og reguleres i takt med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst, se § 20-18 andre ledd.

Garantitillegget endres ikke som følge av pensjonsopptjening og økt trygdetid etter fylte 67 år.

Dersom alderspensjonen tas ut etter fylte 67 år, skal sivilstand på uttakstidspunktet legges til grunn ved beregning av garantitillegget.

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av denne paragrafen.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010) som endret ved lov 11 des 2009 nr. 112, endret ved lover 14 juni 2013 nr. 33, 20 des 2022 nr. 100 (med virkning fra 1 april 2022).

§ 20-21. *Pensjon opptjent før 1. januar 2010*

Pensjonsgivende inntekt for tiden før 1. januar 2010 legges til grunn for fastsetting av pensjonsbeholdning pr. 1. januar 2010.

Inntekten for hvert år oppreguleres i forhold til det gjennomsnittlige grunnbeløp for det enkelte år og grunnbeløpet pr. 1. januar 2010.

For år det er godskrevet pensjonspoeng for omsorgsarbeid etter § 3-16, skal pensjonsbeholdningen tilføres 18,1 prosent av et beløp tilsvarende fire ganger grunnbeløpet. Tilsvarende skal gjøres for år før 1992 dersom vedkommende i denne perioden utførte omsorgsarbeid som nevnt i § 3-16 første ledd bokstav a.

For år der vedkommende har mottatt uførepensjon, skal summen av opptjente og godskrevne pensjonspoeng, se §§ 3-14 og 3-19, omregnes til inntekt og tilføres pensjonsbeholdningen.

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av denne paragrafen.

0 Tilføyd ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010), endret ved lov 4 juni 2010 nr. 17 (ikr. 4 juni 2010 med virkning fra 1 jan 2010).

§ 20-22. *Alderspensjon under opphold i institusjon*

Personer som mottar alderspensjon, får ytelsen redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen under opphold i en institusjon med fri kost og losji under statlig ansvar eller tilsvarende institusjon i utlandet. Alderspensjonen blir ikke redusert under opphold i somatiske sykehusavdelinger.

Alderspensjon gis uten reduksjon i innleggelsesmåneden og de tre påfølgende månedene. Deretter blir alderspensjonen redusert og skal under oppholdet utgjøre 14 prosent av alderspensjonen. Alderspensjon skal likevel minst utgjøre 22,5 prosent av garantipensjon med høy sats, jf. § 20-9.

Alderspensjonen skal ikke reduseres når vedkommende forsørger ektefelle eller barn. Dersom vedkommende har faste og nødvendige utgifter til bolig, kan arbeids- og velferdsetaten bestemme at alderspensjonen ikke skal reduseres eller reduseres mindre enn nevnt i andre ledd.

Dersom vedkommende innen tre måneder etter utskrivelsen på nytt kommer i institusjon, gis det redusert alderspensjon fra og med måneden etter at det nye oppholdet tar til. Alderspensjonen skal utbetales etter lovens vanlige bestemmelser fra og med utskrivingsmåneden.

Alderspensjon under opphold i institusjon må ikke overstige den alderspensjonen vedkommende har rett til etter lovens vanlige bestemmelser.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder om
a. beregning av redusert ytelse,
b. at bestemmelsene skal gjelde for personer innlagt i andre institusjoner,
c. at det kan gjøres unntak for visse institusjoner eller bestemte persongrupper.

0 Tilføyd ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799) som endret ved lov 19 des 2014 nr. 73, endret ved lover 17 juni 2016 nr. 25, 20 des 2016 nr. 105.

§ 20-23. *Alderspensjon under straffegjennomføring*

En person som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen eller tilsvarende anstalt i utlandet, har ikke rett til å få utbetalt alderspensjon fra og med andre måned etter at soningen tar til. Alderspensjonen skal likevel utbetales med 50 prosent når vedkommende forsørger barn. Det samme gjelder fra og med andre måned etter at en persons formue er satt under forvaltning etter straffeprosessloven § 220.

Fra og med kalendermåneden vedkommende blir løslatt eller forvaltningen heves, ytes det alderspensjon etter lovens vanlige bestemmelser.

Ved gjennomføring av samfunnsstraff, straffegjennomføring i medhold av straffegjennomføringsloven § 16 eller 16 a eller betinget dom, utbetales alderspensjon dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved prøveløslatelse i medhold av straffegjennomføringsloven §§ 42 flg.

Departementet kan gi forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i paragrafen her.

0 Tilføyd ved lov 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), endret ved lover 20 des 2016 nr. 105, 27 apr 2018 nr. 15 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 27 apr 2018 nr. 641), 20 des 2019 nr. 105 (ikr. 1 juli 2020 iflg. res. 19 juni 2020 nr. 1245).

Del VII. Forvaltningsmessige bestemmelser

0 Overskriften flyttet hit ved lov 5 juni 2009 nr. 32 (ikr. 1 jan 2010).

Kapittel 21. Saksbehandling i trygdesaker. Anke- og klagebehandling m.m.

§ 21-1. *Forholdet til forvaltningsloven*

Forvaltningsloven gjelder med de særlige bestemmelser som er gitt i dette kapitlet.

§ 21-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 21-2. *Hvor kravet skal settes fram*

Krav om ytelser etter denne loven skal settes fram for det felles lokale kontoret i arbeids- og velferdsforvaltningen der vedkommende bor, med mindre Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer noe annet.

Krav om ytelser etter kapittel 5 Stønad ved helsetjenester skal settes fram for det organ Helsedirektoratet bestemmer, jf. § 21-11a.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 20 juni 2003 nr. 53, 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 109 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1444).

§ 21-3. *Medlemmets opplysningsplikt*

En person som krever en ytelse, plikter å gi de opplysninger og levere de dokumenter som er nødvendige for at Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer, eller Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten skal kunne vurdere om vedkommende har rett til ytelsen. Den som mottar en ytelse, plikter å underrette etaten om endringer i forhold som kan være avgjørende for om vedkommende fortsatt har rett til ytelsen eller for å kunne kontrollere ytelsens størrelse.

Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer, og Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten kan kreve at den som mottar eller har mottatt en ytelse, gir de opplysninger og leverer de dokumenter som er nødvendige for å kontrollere ytelsens størrelse eller vilkårene for rett til ytelsen.

Dersom Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer finner det nødvendig, kan en person pålegges å la seg undersøke eller intervjue av den lege eller annen sakkyndig som etaten bestemmer. Dette gjelder i forbindelse med krav om ytelser og ved kontroll av om vilkårene for en ytelse fortsatt er oppfylt eller har vært oppfylt i tilbakelagte perioder. Dersom det er forenlig med kontrollhensynet, skal det tas hensyn til personens ønsker ved valg av lege eller sakkyndig.

En person som krever eller mottar en ytelse, plikter å legitimere seg ved å framvise pass eller annen gyldig legitimasjon når arbeids- og velferdsetaten krever det. Han eller hun plikter også å legitimere seg ved kontakt med helsepersonell eller andre med sikte på erklæringer eller uttalelser mv. til etaten som grunnlag for tilståelse eller fortsatt utbetaling av ytelser.

0 Endret ved lover 14 juni 2002 nr. 22, 10 des 2004 nr. 76 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 109 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1444), 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII), 19 apr 2013 nr. 14 (ikr. 19 apr 2013 iflg. res. 19 apr 2013 nr. 389), 3 mars 2023 nr. 2 (i kraft 1 juli 2023 iflg. res. 3 mars 2023 nr. 289, se endringslovens del V for overgangsregler).

§ 21-4. *Innhenting av opplysninger og uttalelser*

Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer, og Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten har rett til å innhente de opplysninger som er nødvendige for å kontrollere om vilkårene for en ytelse er oppfylt, vil kunne være oppfylt eller har vært oppfylt i tilbakelagte perioder, eller for å kontrollere utbetalinger etter en direkte oppgjørsordning. Opplysninger kan innhentes fra helsepersonell, andre

som yter tjenester forutsatt at de gjør det for trygdens regning, arbeidsgiver, tidligere arbeidsgiver, tilbyder av posttjenester, utdanningsinstitusjon, barnetilsynsordning, offentlig virksomhet, Folkeregisteret, pensjonsinnretning, forsikringsselskap og annen finansinstitusjon og regnskapsfører. Adgangen til å innhente opplysninger etter første og andre punktum omfatter også opplysninger om andre enn stønadstakeren. Arbeids- og velferdsetaten har også rett til å innhente opplysninger fra arbeidsgiver og tidligere arbeidsgiver i forbindelse med utredning og produksjon av statistikk på de områdene etaten administrerer. Den som blir pålagt å gi opplysninger, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse. Departementet kan i forskrift bestemme at opplysninger som er nødvendige for å kunne behandle saker om ytelser etter loven og som ikke skal gis uoppfordret etter reglene i a-opplysningsloven, skal gis elektronisk til Arbeids- og velferdsetaten.

Helsepersonell plikter etter krav fra Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer å undersøke eller intervjue en pasient og gi de erklæringer og uttalelser som er nødvendige for å kunne vurdere rettigheter og plikter etter loven her. Det samme gjelder andre som yter tjenester, forutsatt at de gjør det for trygdens regning, og andre særskilt sakkyndige. I en legeerklæring om sykefravær plikter legen å oppgi om en sykdom eller skade kan ha sammenheng med arbeidssituasjonen. Arbeids- og velferdsdirektoratet fastsetter godtgjørelsen for uttalelser og erklæringer som nevnt etter drøfting med berørte organisasjoner. Det kan ikke kreves betaling fra pasienten i forbindelse med innhenting av erklæringer og uttalelser. Departementet kan gi forskrift om at erklæringer og uttalelser skal sendes elektronisk til Arbeids- og velferdsetaten.

Ved innhenting av opplysninger mv. etter første og andre ledd gjelder reglene i § 21-4 c.

Helsepersonell eller andre som avgir uttalelser eller erklæringer mv. av betydning for retten til ytelser, skal ved kontakt med stønadstakeren med sikte på slike uttalelser eller erklæringer, kreve at han eller hun legitimerer seg ved å framvise gyldig legitimasjon. Det skal gå fram av erklæringen eller uttalelsen at vedkommende har legitimert seg på gyldig måte. Det er likevel ikke nødvendig å kreve legitimasjon dersom stønadstakeren er kjent for den som skal avgi erklæring eller uttalelse.

Arbeids- og velferdsetaten kan pålegge helseinstitusjoner, fengsler og boformer for heldøgns omsorg og pleie å gi rutinemessige meldinger om innskriving og utskriving av klienter. Skoler kan pålegges å gi rutinemessige meldinger når elever har fravær som kan skyldes utenlandsopphold. Videre kan departementet ved forskrift pålegge utlendingsmyndighetene å gi rutinemessige meldinger om vedtak av avgjørende betydning for rettigheter eller medlemskapet i folketrygden.

De som blir pålagt å gi opplysninger, erklæringer og uttalelser, plikter å gjøre dette uten hinder av taushetsplikt.

Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer har videre rett til å innhente nødvendige opplysninger ved bevissikring etter reglene i tvisteloven § 28-3 tredje ledd og § 28-4 eller ved politiet. Krav om bevissikring fremmes for den tingrett hvor de som skal avhøres, bor eller oppholder seg eller realbevis skal undersøkes.

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er klageinstans for pålegg fra Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer om å gi opplysninger, erklæringer og uttalelser mv. etter paragrafen her og § 21-4c. Når Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten gir pålegg om å gi opplysninger, er departementet klageinstans.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 juli 1998), 10 des 1999 nr. 84, 14 juni 2002 nr. 22, 10 des 2004 nr. 76 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616), 7 apr 2006 nr. 7 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 7 apr 2006 nr. 393), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 22 des 2006 nr. 95, 22 des 2006 nr. 94 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 22 des 2006 nr. 1530), 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endret ved lover 26 jan 2007 nr. 3 og 21 des 2007 nr. 127, 19 des 2008 nr. 109 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1444), 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII), 19 apr 2013 nr. 14 (ikr. 19 apr 2013 iflg. res. 19 apr 2013 nr. 389), 4 sep 2015 nr. 91 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 4 sep 2015 nr. 1027), 27 mai 2016 nr. 12, 18 des 2015 nr. 121 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 11 nov 2016 nr. 1309), 9 des 2016 nr. 88 (ikr. 1 okt 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 718), 5 apr 2017 nr. 15 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 20 apr 2018 nr. 591, se del II), 3 mars 2023 nr. 2 (i kraft 1 juli 2023 iflg. res. 3 mars 2023 nr. 289, se endringslovens del V for overgangsregler).

§ 21-4 a. *Innhenting av opplysninger fra tredjemann – stedlig kontroll*

Når det foreligger rimelig grunn til mistanke om at det er skjedd eller vil skje urettmessige utbetalinger fra trygden, kan Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helsedirektoratet, Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten eller særskilt utpekte enheter pålegge andre enn dem som er nevnt i § 21-4, å gi de opplysninger som er nødvendige for å avdekke eller begrense urettmessige utbetalinger fra trygden. Opplysninger kan kreves også om andre enn stønadsmottakeren. Ved innhentingen av opplysninger gjelder reglene i § 21-4 c.

Arbeids- og velferdsdirektoratet eller særskilt utpekte enheter innen Arbeids- og velferdsetaten kan til enhver tid foreta stedlig kontroll i virksomheter uten forutgående varsel. Slik kontroll kan foretas i bransjer som erfaringsmessig er utsatt for trygdemisbruk, og forøvrig ved konkret mistanke om dette. Klage etter forvaltningsloven § 15 skal ikke medføre at stedlig kontroll utsettes, og det kan kreves bistand av politiet til å gjennomføre kontrollen. Under kontrollen kan det kreves at arbeidstakere identifiserer seg for å kontrollere om vedkommende er innmeldt i arbeidstakerregisteret eller mottar trygdeytelser som er uforenlige med arbeidsforholdet. Det kan også kreves innsyn i og kopi av dokumenter som kan avdekke eller hindre urettmessige utbetalinger fra trygden. Helseopplysninger kan likevel bare innhentes etter reglene i § 21-4, jf. § 21-4 c.

Den som blir pålagt å gi opplysninger eller innsyn i dokumenter mv. i medhold av paragrafen her, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse og uten hinder av taushetsplikt.

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er klageinstans for pålegg fra Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer om å gi opplysninger eller innsyn i dokumenter mv. etter paragrafen her. Når Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten gir slike pålegg, er departementet klageinstans.

0 Tilføyd ved lov 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII), endret ved lover 17 juni 2016 nr. 25, 18 des 2015 nr. 121 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 11 nov 2016 nr. 1309), 3 mars 2023 nr. 2 (i kraft 1 juli 2023 iflg. res. 3 mars 2023 nr. 289, se endringslovens del V for overgangsregler).

§ 21-4 b. *Utveksling av opplysninger med finansinstitusjoner*

Pensjonsinnretninger, forsikringsselskaper og andre finansinstitusjoner kan av eget tiltak og uten hinder av taushetsplikt informere Arbeids- og velferdsetaten om forhold som har medført eller kan medføre urettmessig utbetaling av trygdeytelser.

Når en person ved forsett eller uaktsomhet har fått eller har søkt å oppnå utbetalinger fra Arbeids- og velferdsetaten som vedkommende ikke hadde krav på, kan etaten av eget tiltak og uten hinder av taushetsplikt informere en pensjonsinnretning, et forsikringsselskap eller annen finansinstitusjon om forhold som har medført eller kan medføre urettmessige utbetalinger fra denne institusjonen til denne personen.

Informasjon som nevnt i andre ledd skal ikke omfatte formidling av helseopplysninger e.l. innhentet i medhold av § 21-3, § 21-4 eller § 21-4 a første ledd. Det kan imidlertid opplyses hvilke ytelser vedkommende urettmessig er tilstått eller har søkt å oppnå og om de feilaktige eller mangelfulle opplysningene gjelder sivilstand, bosted, økonomiske eller helsemessige forhold eller annet.

Den som opplysningene gjelder, skal ikke gjøres kjent med at det er gitt informasjon etter første eller andre ledd.

Opplysninger som gis etter første eller andre ledd skal være undergitt taushetsplikt hos mottaker i samme utstrekning som i det organ som gir opplysningene, og kan bare brukes så langt nødvendig for at mottaker av opplysningene kan kreve tilbake eller hindre urettmessige utbetalinger.

Opplysninger som i god tro meddeles etter paragrafen her, gir ikke grunnlag for erstatning eller straff.

Departementet gir forskrifter om hvordan opplysningsretten etter første og andre ledd skal utøves.

0 Tilføyd ved lov 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII).

§ 21-4 c. *Nærmere om innhenting av opplysninger*

Adgangen til innhenting av opplysninger etter § 21-4 første ledd i saker om stønad etter loven her og ved rutinemessig kontroll av behandlere omfatter ikke innhenting av fullstendig pasientjournal. Det kan imidlertid kreves spesifiserte eller redigerte utdrag av journalen når dette anses nødvendig.

Dersom forhold ved en behandlers praksis gir grunnlag for å anta at det har skjedd urettmessige utbetalinger fra trygden, eventuelt ved et samarbeid mellom behandler og stønadsmottaker, kan det kreves fullstendig og uredigert pasientjournal. Krav om dette skal framsettes av Arbeids- og velferdsdirektoratet eller Helsedirektoratet eller av særskilt utpekte enheter.

Det innhentende organ skal oppgi formålet med opplysninger og erklæringer mv. som innhentes etter § 21-4 eller § 21-4 a første ledd. Det skal videre opplyses om hjemmelen for innhentingen og om klageadgangen, se forvaltningsloven § 14. Dersom det i saker som nevnt i andre ledd i paragrafen her er fare for at kontrollhensyn motvirkes, kan formålet oppgis etter at opplysningene er utlevert. Bestemmelsene i dette leddet gjelder ikke når Arbeids- og velferdsetaten henter opplysninger fra offentlige registre.

Personopplysningslovens regler om informasjonsplikt og om behandling av opplysninger, herunder tilgang, oppbevaring, viderebefordring og sletting, gjelder for opplysninger innhentet etter reglene i loven her, med de unntak som følger av § 21-4 b.

Reglene om bevisfritak i tvisteloven §§ 22-8 og 22-9 gjelder tilsvarende ved anvendelsen av bestemmelsene i § 21-4 og § 21-4 a første ledd.

Opplysninger, uttalelser og erklæringer etter § 21-4 og § 21-4 a første ledd skal gis uten ugrunnet opphold.

0 Tilføyd ved lov 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII), endret ved lover 18 des 2009 nr. 133, 17 juni 2016 nr. 25, 19 des 2017 nr. 113 (ikr. 1 jan 2018).

§ 21-4 d. *Masseinnhenting av opplysninger i kontrolløyemed*

Ved Arbeids- og velferdsetatens innhenting av registrerte opplysninger om et større antall navngitte stønadsmottakere i medhold av § 21-4 første og sjette ledd for elektronisk sammenligning med opplysninger i et annet register (masseinnhenting), gjelder følgende:

a. Masseinnhenting kan skje fra registre hos andre offentlige myndigheter eller fra arbeids- og velferdsetatens egne registre.
b. Masseinnhentingen kan gjelde opplysninger om inntekt eller andre økonomiske forhold, yrkesmessig status, bosted eller adresse, lovlig adgang til opphold eller arbeid i riket og valutatransaksjoner i utlandet. Helseopplysninger og andre opplysninger som omfattes av personvernforordningen artikkel 9 eller 10, kan ikke innhentes ved masseinnhenting.
c. Masseinnhentingen skal foretas av en særskilt utpekt enhet. Enheten kan innhente, registrere, sammenstille og lagre opplysninger så langt det er nødvendig for å avgjøre om en ytelse utbetales eller er utbetalt i strid med vilkårene for å motta ytelsen. Opplysninger om den enkelte stønadsmottaker kan videreformidles med sikte på å korrigere eller stanse feilaktige utbetalinger, kreve tilbakebetaling av for mye utbetalt beløp og straffeforfølgning. For øvrig kan videreformidling skje når dette følger av lov eller bestemmelse gitt i medhold av lov.
d. Opplysninger innhentet ved masseinnhenting skal slettes så snart hensynet til kontroll og oppfølgning tillater det.

e. Dersom det andre offentlige organet også har opplysninger som er uten betydning for retten til vedkommende trygdeytelse, skal masseinnhenting gjennomføres slik at disse opplysningene ikke omfattes eller utleveres. Innhentingen skal heller ikke medføre at det utleveres opplysninger om andre personer enn dem som kontrollen gir grunn til å følge opp. Dersom slike opplysninger likevel skulle bli utlevert, skal de umiddelbart slettes hos arbeids- og velferdsetaten.
f. Offentlige myndigheter skal legge til rette for at opplysningene de besitter, på forespørsel gjøres elektronisk tilgjengelig for særskilt utpekt enhet i arbeids- og velferdsetaten. Det kan ikke kreves godtgjørelse for slik tilgjengeliggjøring og utlevering av opplysninger.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av masseinnhenting, herunder bestemme at masseinnhentingen skal kunne omfatte andre opplysninger enn dem som er nevnt i første ledd bokstav b, forutsatt at opplysningene er av tilsvarende art. Det kan også fastsettes i forskrift hvilke registre opplysninger kan innhentes fra.

0 Tilføyd ved lov 19 apr 2013 nr. 14 (ikr. 19 apr 2013 iflg. res. 19 apr 2013 nr. 389), endret ved lov 17 juni 2016 nr. 25, 15 juni 2018 nr. 38 (ikr. 20 juli 2018 iflg. meddelelse 17 juli 2018 nr. 1195).

§ 21-5. *Bistand fra barnevernstjenesten, den kommunale helse- og omsorgstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter introduksjonsloven*

Barnevernstjenesten, den kommunale helse- og omsorgstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter introduksjonsloven plikter å innhente opplysninger og gi uttalelser til Arbeids- og velferdsetaten og Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer om forhold som har betydning for behandlingen av saker etter denne loven.

Departementet gir forskrifter om samarbeid mellom Arbeids- og velferdsetaten og Helsedirektoratet, barnevernstjenesten, den kommunale helse- og omsorgstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter introduksjonsloven.

0 Endret ved lover 4 juli 2003 nr. 80 (ikr. 1 sep 2003), 10 des 2004 nr. 76 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 109 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1444), 24 juni 2011 nr. 30 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 des 2011 nr. 1252).

§ 21-6. *Endrede forhold*

Det kan fattes nytt vedtak dersom det skjer en endring i forhold som er av betydning for retten til den ytelsen vedkommende mottar. Skjer det en endring i forhold som har betydning for graderingen av en ytelse til livsopphold etter kapittel 12, 15 eller 17 A, kan det fattes nytt vedtak bare hvis endringen er vesentlig. Etter nærmere retningslinjer fra Arbeids- og velferdsdirektoratet og Helsedirektoratet kan også bestemte typer saker tas opp til nærmere etterprøving for å vurdere om forholdene har endret seg. Adgangen til å fastsette nytt dagpengegrunnlag er uttømmende regulert i § 4-16.

0 Endret ved lover 21 des 2000 nr. 125 (ikr. 21 des 2000 for fjerde ledd, ikr. 1 jan 2001 for første ledd), 15 juni 2001 nr. 90, 14 juni 2002 nr. 22, 10 des 2004 nr. 76 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 109 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1444), 25 nov 2011 nr. 43 (ikr. 1 jan 2010), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 21-7. *Uriktige opplysninger m.m. – følger for ytelser fra trygden*

Et krav om en ytelse kan avslås og en innvilget ytelse kan holdes tilbake eller stanses helt eller delvis dersom vedkommende

a. mot bedre vitende gir uriktige opplysninger,
b. holder tilbake opplysninger som er viktige for rettigheter eller plikter etter denne loven, eller
c. uten rimelig grunn unnlater å etterkomme pålegg som er gitt med hjemmel i denne loven.

§ 21-8. *Bortfall av rett til ytelser når mottakeren er skjødesløs med sin helse m.m.*

Et krav om en ytelse som gis på grunnlag av sykdom, skade eller lyte, kan avslås, og en innvilget ytelse kan holdes tilbake eller stanses dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller arbeidsrettede tiltak.

En innvilget ytelse som nevnt i første ledd kan helt eller delvis holdes tilbake eller stanses dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å rette seg etter legens råd. Det samme gjelder dersom medlemmet opptrer på en måte som han eller hun bør forstå kan forverre helsetilstanden eller forlenge arbeidsuførheten.

0 Endret ved lov 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189).

§ 21-9. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 35 (ikr. 1 nov 1997 iflg. res. 10 okt 1997 nr. 1088), 27 november 1998 nr. 69, 22 des 1999 nr. 108, 10 des 2004 nr. 76 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616), opphevet ved lov 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

§ 21-10. *Saksbehandlingstid og underretning om vedtak*

Saker om ytelser etter denne loven skal forberedes og avgjøres uten ugrunnet opphold, og medlemmet skal underrettes skriftlig om vedtaket så snart som mulig.

Krav om ytelser etter kapitlene 5, 8, 9 og 14 skal så vidt mulig avgjøres straks, og underretning om vedtaket kan gis muntlig eller på annen måte. Det samme gjelder krav om nærmere bestemte enkle hjelpemidler og tolkehjelp etter § 10-7 bokstavene a, f og g. Medlemmet kan i så fall kreve å få vedtaket skriftlig bekreftet.

Departementet kan gi forskrifter om at underretning om vedtak ikke behøver å gis når vedtaket gjelder stans av dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4 eller arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11 eller tilleggsstønader etter kapittel 11 A av grunner som er åpenbart kjent for medlemmet, og det er gitt forhåndsorientering om at retten til ytelsen bortfaller i slike tilfeller, eller om vedtak i etteroppgjør for uføretrygd etter kapittel 12 når vedkommende ikke har innsigelser til varselet om etteroppgjøret.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 10 des 2004 nr. 76 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019).

§ 21-11. *Vedtak etter loven*

Vedtak etter denne loven fattes av Arbeids- og velferdsdirektoratet, som kan delegere vedtaksmyndighet til underliggende organer.

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan omgjøre underliggende organers vedtak. Det samme gjelder for et annet overordnet organ i Arbeids- og velferdsetaten på de saksområdene som hører inn under dette.

0 Endret ved lov 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

§ 21-11 a. *Saksbehandling m.m. etter kapittel 5 Stønad ved helsetjenester*

Helsedirektoratet skal forvalte kapittel 5, sikre rett ytelse til den enkelte og ha ansvaret for å følge opp og kontrollere tjenester, ytelser og utbetalinger.

Vedtak om ytelser etter kapittel 5 fattes av Helsedirektoratet. Helsedirektoratet kan delegere vedtakskompetansen til underliggende organer eller, etter godkjenning fra departementet, til Arbeids- og velferdsdirektoratet. Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er klageinstans. Når slike vedtak er lite inngripende overfor den enkelte, kan vedtakene være utelukkende basert på automatisert behandling av helseopplysninger eller andre personopplysninger. Bestemmelsene om Helsedirektoratet i tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende for det organet Helsedirektoratet delegerer vedtakskompetanse til, og for Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten.

Arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 6 og § 7 første og tredje ledd gjelder tilsvarende for Helsedirektoratet ved behandling av saker etter kapittel 5. Den særskilte taushetsplikten gjelder likevel bare for opplysninger om stønadstakere og andre privatpersoner.

Arbeids- og velferdsetaten plikter uten hinder av taushetsplikt å opplyse til Helsedirektoratet om et medlem er minstepensjonist.

Helsedirektoratet plikter å utlevere opplysninger til Kommunalt pasient- og brukerregister som bestemt i forskrift etter sjuende ledd og helseregisterloven § 11 andre ledd bokstav j. Utleveringen kan skje uten hinder av taushetsplikt.

Pasientjournalloven og helseregisterloven får ikke anvendelse på behandling av helseopplysninger i saker etter kapittel 5.

Ved behandling av personopplysninger i saker etter kapittel 5 er Helsedirektoratet behandlingsansvarlig, jf. personvernforordningen artikkel 4 nr. 7. Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er behandlingsansvarlig ved behandling av klage på vedtak etter kapittel 5. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om behandlingsansvaret til Helsedirektoratet og Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om behandling av opplysningene i saker etter kapittel 5, blant annet om automatiserte vedtak, informasjonssikkerhet, internkontroll og utlevering av opplysninger til Kommunalt pasient- og brukerregister. Forskriften kan gi adgang til å fatte automatiserte vedtak selv om vedtaket ikke er lite inngripende overfor den enkelte.

Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav eller den Helsedirektoratet bestemmer, opptrer på vegne av staten ved tvangsforretning for namsmannen og annen rettslig inndriving og sikring av krav som skriver seg fra direktoratets forvaltning av kapittel 5 samt forhandlinger etter gjeldsordningsloven.

0 Tilføyd ved lov 19 des 2008 nr. 109 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1444), endret ved lover 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII), 19 juni 2009 nr. 66 (ikr. 19 juni 2009 iflg. res. 19 juni 2009 nr. 838), 18 des 2009 nr. 137 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 18 des 2009 nr. 1583), 17 juni 2016 nr. 47 (ikr. 1 juli 2016 iflg. res. 17 juni 2016 nr. 730), 18 des 2015 nr. 121 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 11 nov 2016 nr. 1309), 19 des 2017 nr. 122 (ikr. 1 apr 2018 iflg. res. 16 feb 2018 nr. 220), 15 juni 2018 nr. 38 (ikr. 20 juli 2018 iflg. meddelelse 17 juli 2018 nr. 1195), lov 18 juni 2021 nr. 127 (ikr. 1 juli 2021 iflg. res. 18 juni 2021 nr. 2026), 17 juni 2022 nr. 51 (i kraft 1 juli 2022 iflg. res. 17 juni 2022 nr. 1042), 3 mars 2023 nr. 2 (i kraft 1 juli 2023 iflg. res. 3 mars 2023 nr. 289). **Endres** ved lov 25 april 2025 nr. 12 (i kraft fra den tid Kongen bestemmer).

§ 21-11 b. *Saksbehandling m.m. i saker etter kapittel 21, 22 og 25 med tilknytning til ytelser etter kapittel 5 Stønad ved helsetjenester*

Bestemmelsene i § 21-11 a gjelder også når de organene som behandler saker etter kapittel 5, behandler saker etter andre bestemmelser i kapittel 21 og etter kapittel 22 og 25.

0 Tilføyd ved lov 3 mars 2023 nr. 2 (i kraft 1 juli 2023 iflg. res. 3 mars 2023 nr. 289).

§ 21-12. *Klage og anke i trygdesaker*

Vedtak etter folketrygdloven kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Vedtak etter kapittel 5 kan påklages til Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten. Etter at denne klageadgangen er benyttet, kan klageinstansens vedtak, også vedtak om å avvise en klage, ankes inn for Trygderetten etter reglene i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten.

Departementet kan bestemme at visse vedtak skal kunne bringes direkte inn for Trygderetten. Overprøving av en sak skal i sin helhet skje i Trygderetten dersom hensynet til sammenhengen i saken tilsier det.

Klage eller anke settes fram skriftlig eller muntlig for den enheten som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Klage eller anke over vedtak etter kapittel 5 settes fram for det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket, med mindre Helsedirektoratet bestemmer noe annet.

Departementet kan bestemme at visse vedtak skal unntas fra anke til Trygderetten. Slike vedtak kan påklages etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer eller til Nasjonalt klageorgan for helsetjenester.

Fristen for klage og anke er seks uker, også i saker som nevnt i fjerde ledd.

Et vedtak etter folketrygdloven kan ikke bringes inn for de alminnelige domstolene før mulighetene til å klage og anke er nyttet fullt ut.

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 59, 19 des 1997 nr. 99, 10 des 1999 nr. 84, 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 109 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1444), 18 des 2009 nr. 133, 18 des 2015 nr. 105 (ikr. 1 apr 2016 iflg. res. 18 des 2015 nr. 1581), 18 des 2015 nr. 121 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 11 nov 2016 nr. 1309), 16 juni 2017 nr. 43 (ikr. 1 jan 2018 med virkning fra 1 jan 2017), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019).

§ 21-12A. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 10 des 2004 nr. 76 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616), opphevet ved lov 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

§ 21-13. *Ankenemnda for sykepenger i arbeidsgiverperioden*

En tvist mellom arbeidsgiver og arbeidstaker eller mellom arbeidsgiver og Arbeids- og velferdsetaten om rettigheter og plikter i arbeidsgiverperioden (§ 8-19) kan bringes inn for Ankenemnda for sykepenger i arbeidsgiverperioden. Ankefristen er tre uker fra det tidspunktet meldingen om vedtaket er mottatt.

Ankenemnda skal ha tre medlemmer, som oppnevnes av departementet. Lederen av nemnda skal ha særlig innsikt i trygderettslige spørsmål. Ett medlem oppnevnes etter forslag fra Næringslivets Hovedorganisasjon og ett medlem etter forslag fra Landsorganisasjonen i Norge.

Ankenemndas vedtak kan ikke påklages til et overordnet forvaltningsorgan eller ankes til Trygderetten, men kan bringes inn for domstolene, som kan prøve om vedtaket er i samsvar med loven.

0 Endret ved lov 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

§ 21-14. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 19 des 2003 nr. 116 (ikr. 1 juli 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1622), 10 des 2004 nr. 76 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616), opphevet ved lov 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

§ 21-15. *Dagpenger under arbeidsløshet for fiskere og fangstmenn*

Dagpenger under arbeidsløshet for fiskere og fangstmenn etter § 4-18 behandles av de organer og etter de regler som departementet bestemmer.

Lovhjemlet taushetsplikt er ikke til hinder for nødvendig utveksling av opplysninger i ytelsessaker mellom Arbeids- og velferdsetaten og de organer som er fastsatt med hjemmel i første ledd.

0 Endret ved lover 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), 10 des 2004 nr. 76 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

§ 21-16. *Saksbehandling i avgiftssaker m.m.*

For saker som behandles av skattemyndighetene etter kapittel 24, gjelder ikke bestemmelsene i kapitlet her, og heller ikke bestemmelsene i forvaltningsloven.

0 Endret ved lov 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531).

§ 21-17. *Forskrifter*

Departementet gir utfyllende forskrifter om behandling av saker etter denne loven.

Kapittel 22. Utbetaling

§ 22-1. *Hovedregel om hvem ytelsen skal utbetales til*

Ytelser etter denne loven utbetales til den som har rett til ytelsen.

§ 22-1 a. *Forholdet til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering*

Bestemmelsene i dette kapitlet skal fravikes i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til relevante bestemmelser i EØS-avtalens hoveddel, trygdeforordningen, gjennomføringsforordningen og bi- og multilaterale trygdeavtaler, se §§ 1-3 a og 1-3 b.

0 Tilføyd ved lov 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013).

§ 22-2. *Utbetaling ved direkte oppgjør*

Den som gir behandling eller yter tjenester som trygden er stønadspliktig for, kan etter avtale få rett til direkte oppgjør med Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer. Stønaden blir da utbetalt direkte til behandleren eller tjenesteyteren. Medlemmets betalingsplikt blir tilsvarende redusert.

Departementet gir forskrifter om direkte oppgjør og om adgang for Arbeids- og velferdsetaten og Helsedirektoratet til å nekte direkte oppgjør. Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er klageinstans for vedtak om å nekte direkte oppgjør fattet av Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer.

0 Endret ved lover 19 des 2008 nr. 109 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1444), 18 des 2015 nr. 121 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 11 nov 2016 nr. 1309), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019).

§ 22-2 a. *Plikt til direkte oppgjør*

Departementet kan gi forskrift om plikt til å ha direkte oppgjør for leger som har fastlegeavtale med kommunen, fysioterapeuter som har avtale med kommunen om driftstilskott, og lege- og psykologspesialister som har avtale med et regionalt helseforetak om driftstilskott.

0 Tilføyd ved lov 27 nov 2020 nr. 130 (ikr. 1 jan 2021).

§ 22-3. *Utbetaling til arbeidsgiver*

En arbeidsgiver som betaler full lønn for et tidsrom da medlemmet har rett til en ytelse som skal sikre inntekt etter kapittel 8, 9 eller 14, kan kreve å få ytelsen utbetalt til seg. Utbetalt beløp kan ikke overstige den ytelse som medlemmet kunne ha fått utbetalt når hensyn tas også til reglene i § 22-13. Tilsvarende kan arbeidsgiver som forskutterer reisetilskott for å dekke nødvendige ekstra transportutgifter etter § 8-14, kreve reisetilskottet utbetalt til seg.

En arbeidsgiver som betaler full lønn for et tidsrom som nevnt i første ledd, skal også betale feriepenger. Arbeidsgiveren kan kreve å få utbetalt til seg feriepenger som arbeidstakeren ville ha hatt krav på fra trygden for samme tidsrom.

Dersom ytelsen fra trygden er høyere enn utbetalt lønn, utbetales differansen til den som har rett til ytelsen.

0 Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 90, 9 des 2005 nr. 116 (med virkning for ytelser fra og med 1 jan 2006), 15 juni 2007 nr. 21.

§ 22-3a. *Barnetillegg til bidragspliktige*

Dersom en stønadsmottaker skal betale underholdsbidrag til barn som han eller hun får barnetillegg for, kan barnetillegget utbetales til Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav. Det er et vilkår at sentralen har satt fram krav om slik utbetaling. Barnetillegget går til fradrag i underholdsbidraget som stønadsmottakeren skal betale.

0 Tilføyd ved lov 27 nov 1998 nr. 69, endret ved lov 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), endret ved lov 19 des 2017 nr. 122 (ikr. 1 apr 2018 iflg. res. 16 feb 2018 nr. 220). **Endres** ved lov 25 april 2025 nr. 12 (i kraft fra den tid Kongen bestemmer).

§ 22-3b. *Ytelser til barn i fosterhjem*

Grunnstønad og hjelpestønad til barn som er plassert i fosterhjem etter barnevernsloven § 5-3 første ledd, utbetales til fosterforeldrene. Ved plassering i midlertidig hjem i påvente av fosterhjemsplassering, skjer utbetaling til barnevernet.

0 Tilføyd ved lov 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), endret ved lov 18 juni 2021 nr. 97 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 14 okt 2022 nr. 1739).

§ 22-4. *Disponering av ytelser til langtidspasienter i helseinstitusjon*

For den som er innlagt i en helseinstitusjon for langtidspasienter, og som ikke er i stand til å disponere ytelsen selv, skal ytelsen utbetales til institusjonen. Helseinstitusjonen skal forvalte midlene til beste for den som har rett til ytelsen. Reglene i vergemålsloven får ikke anvendelse på midler som institusjonen forvalter. Statsforvalteren skal ha kopi av vedtak etter første punktum. Hvis statsforvalteren treffer vedtak om vergemål for personen etter reglene i vergemålsloven, kan statsforvalteren beslutte at midlene i stedet skal forvaltes av vergen. Er personen allerede under vergemål, må vergen samtykke til vedtak som nevnt i første punktum hvis forvaltning av midlene hører under vergens mandat.

Denne paragrafen gjelder bare for trygdemidler opptil 3/4 av grunnbeløpet.

Bestemmelsene i denne paragrafen omfatter langtidspasienter som er innlagt i en institusjon som går inn under lov om spesialisthelsetjenesten m.m. Departementet gir forskrifter om at bestemmelsene også skal omfatte langtidspasienter som er innlagt i andre institusjoner enn de som går inn under denne loven. Departementet kan gjøre unntak for institusjoner som går inn under denne loven.

Departementet gir forskrifter om hvem som skal fatte vedtak etter denne paragrafen om disponering av trygdemidler på vegne av pasienter, og om forvaltning og regnskap.

0 Endret ved lover 2 juli 1999 nr. 61 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 1 des 2000 nr. 1196), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 26 mars 2010 nr. 9 (ikr. 1 juli 2013 iflg. res. 5 apr 2013 nr. 338) som endret ved lov 5 apr 2013 nr. 12, 7 mai 2021 nr. 34 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 7 mai 2021 nr. 1416).

§ 22-5. *Felles trivselsordninger for langtidspasienter*

Ved helseinstitusjoner for langtidspasienter kan det opprettes felles trivselsordninger som blir betalt med en del av pasientenes trygdemidler. Tilskottet fra den enkelte pasient kan ikke settes høyere enn et beløp som på årsbasis svarer til 6,25 pst. av grunnbeløpet.

Bestemmelsene i denne paragrafen omfatter institusjoner som går inn under lov om spesialisthelsetjenesten m.m. Departementet gir forskrifter om at bestemmelsene også skal gjelde for langtidspasienter som er innlagt i andre institusjoner enn de som går inn under denne loven. Departementet kan gjøre unntak for institusjoner som går inn under denne loven.

Departementet gir forskrifter om felles trivselsordninger.

0 Endret ved lov 2 juli 1999 nr. 61 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 1 des 2000 nr. 1196).

§ 22-6. *Utbetaling til Nav-kontor o.a.*

Dersom en person ikke er i stand til å disponere ytelsen selv på grunn av sinnslidelse, psykisk utviklingshemning, alvorlig mental svekkelse, hjerneskade, eller misbruk av berusende eller bedøvende midler, kan ytelsen utbetales til en annen person eller til et Nav-kontor. Det samme gjelder når en person åpenbart

bruker sine trygdeytelser til skade for seg selv eller en person som han eller hun forsørger eller plikter å forsørge.

Ytelsen skal disponeres til beste for den som har rett til den.

Reglene i vergemålsloven får ikke anvendelse på ytelser det er truffet vedtak om etter første ledd. Statsforvalteren skal ha kopi av vedtaket. Hvis statsforvalteren treffer vedtak om vergemål for personen etter reglene i vergemålsloven, kan statsforvalteren beslutte at ytelsen i stedet skal forvaltes av vergen. Er personen allerede under vergemål, må vergen samtykke til vedtak som nevnt i første ledd hvis forvaltning av ytelsen hører under vergens mandat.

Departementet gir forskrifter om utbetaling og forvaltning av ytelser etter denne paragrafen.

0 Endret ved lover 18 des 2009 nr. 131 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 18 des 2009 nr. 1584), 26 mars 2010 nr. 9 (ikr. 1 juli 2013 iflg. res. 5 apr 2013 nr. 338) som endret ved lov 5 apr 2013 nr. 12, 7 mai 2021 nr. 34 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 7 mai 2021 nr. 1416).

§ 22-7. *Utsatt utbetaling*

Er det grunn til å anta at en arbeidsgiver, en pensjonsordning eller en offentlig myndighet har krav på refusjon i en persons ytelser etter denne loven, kan trygdens organer gjøre den som har krav på refusjon, kjent med vedkommendes rettigheter uten hinder av taushetsplikten. Utbetaling av ytelsen kan i tilfelle utsettes i opptil tre uker, med mindre annet følger av lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 28 og forskrift gitt i medhold av denne bestemmelsen. Bestemmelsene i denne paragraf gjelder ikke for dagpenger under arbeidsløshet.

0 Endret ved lover 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), 23 juni 2000 nr. 55, 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019).

§ 22-8. *Fradrag ved etterbetaling av pensjon o.l.*

Når en forsørger har fått utbetalt ektefelletillegg eller barnetillegg, og den forsørgede får etterbetalt pensjon, overgangsstønad eller arbeidsavklaringspenger, skal etterbetalingen reduseres med et beløp som svarer til det tillegget forsørgeren har fått utbetalt for samme tidsrom. Det skal også gjøres fradrag for bidragsforskott som forsørgeren har fått utbetalt for samme tidsrom etter lov av 17. februar 1989 nr. 2 om bidragsforskott. Har forsørgeren fått utbetalt forhøyet særtillegg for ektefelle over 60 år (§ 3-3 sjette ledd), gjøres det fradrag for differansen mellom forhøyet særtillegg og ordinært særtillegg. Tilsvarende gjøres det fradrag for differansen dersom forsørgeren på grunn av forsørgelsen har fått utbetalt et høyere pensjonstillegg etter § 19-9 eller et høyere tillegg etter § 19-14 femte ledd enn vedkommende ellers ville hatt rett til.

Når det blir etterbetalt barnetillegg, gjøres det fradrag for barnetillegg som er utbetalt for barnet for samme tidsrom. Det skal likevel ikke gjøres fradrag dersom det tidligere utbetalte barnetillegget er gitt til en person som er pålagt å betale bidrag til barnet etter barneloven.

Det skal ikke gjøres fradrag for tillegg eller bidragsforskott som ikke er kommet den forsørgede til gode.

Når det etterbetales uføretrygd for en måned vedkommende har mottatt sykepenger fra trygden uten avkorting etter § 22-12 andre ledd, reduseres etterbetalingen for samme tidsrom.

Ved etterbetaling av en ytelse som etter loven kan medføre at overgangsstønad, pensjon eller omstillingsstønad etter kapittel 15, 17 eller 17 A settes ned, gjøres det fradrag i etterbetalingen når det er utbetalt overgangsstønad, pensjon eller omstillingsstønad som nevnt for samme tidsrom. Fradraget skal svare til det beløp som overgangsstønaden, pensjonen eller omstillingsstønaden skulle ha vært redusert med.

Når en ytelse er utbetalt etter arbeidsmarkedsloven, og det etterbetales en ytelse fra folketrygden som dekker samme formål, skal etterbetalingen reduseres med det beløp som svarer til utbetalt ytelse etter arbeidsmarkedsloven for samme tidsrom.

Når det er utbetalt stønad etter lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg, og det etterbetales alderspensjon eller uføretrygd fra folketrygden, skal etterbetalingen reduseres med det beløp som svarer til utbetalt supplerende stønad for samme tidsrom.

0 Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (ikr. 1 jan 1998), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 19 des 2014 nr. 74 (ikr. 1 jan 2015), 18 des 2015 nr. 103 (ikr. 1 jan 2016), 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2021 iflg. res. 18 des 2020 nr. 2860, for overgangsbestemmelser se loven del V), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 22-9. *(Opphevet)*

0 Endret ved lov 6 juni 1997 nr. 36 (ikr. 1 jan 1998), opphevet ved lov 15 juni 2001 nr. 37 (ikr. 1 okt 2003 iflg. res. 31 jan 2003 nr. 78).

§ 22-10. *Utbetalingsterminer*

Følgende ytelser utbetales som engangsbeløp:
a. stønad ved helsetjenester (kapittel 5)
b. gravferdsstønad, stønad til båretransport og stønad ved dødsfall i utlandet (kapittel 7)
c. engangsstønad ved fødsel og adopsjon (§ 14-17)

Følgende ytelser gis pr. dag og utbetales vanligvis etterskottsvis hver måned:
a. sykepenger (kapittel 8)
b. omsorgspenger ved barns sykdom (§§ 9-5 til 9-9)
c. opplæringspenger ved kurs for et medlem med omsorg for et funksjonshemmet barn (§ 9-14)
d. pleiepenger for pleie av barn og nærstående (§§ 9-10 til 9-13)
e. svangerskapspenger (kapittel 14)
f. foreldrepenger (kapittel 14)

Følgende ytelser gis pr. måned og utbetales innen utgangen av måneden:
a. grunnstønad og hjelpestønad (kapittel 6)
b. uføretrygd (kapittel 12)
c. overgangsstønad til enslig mor eller far (kapittel 15)
d. stønad til barnetilsyn (§§ 15-10 og 17-10)
e. omstillingsstønad til gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier (kapittel 17)
f. pensjon og overgangsstønad til gjenlevende ektefelle og tidligere familiepleier (kapittel 17 A)
g. barnepensjon (kapittel 18)
h. alderspensjon (kapittel 19 og 20)

Følgende ytelser kan utbetales enten som engangsbeløp eller som løpende ytelser:
a. stønad til bedring av funksjonsevnen (§§ 10-5 til 10-7)
b. tilleggsstønader (kapittel 11 A)
c. tilleggsstønader og stønad til skolepenger mv. (§§ 15-11, 17-10 og 17-15)
d. menerstatning ved yrkesskade (§ 13-17).

Feriepenger av ytelser etter kapitlene 8, 9 og 14 utbetales i andre halvdel av mai måned året etter opptjeningsåret.

Dersom pensjonisten eller stønadsmottakeren er bosatt i utlandet, kan ytelsen utbetales i andre terminer enn det som følger av denne paragrafen.

Dagpenger under arbeidsløshet (kapittel 4) og arbeidsavklaringspenger (kapittel 11) gis pr. dag og utbetales vanligvis etterskottsvis hver fjortende dag. Departementet gir forskrifter om utbetaling og kontroll av dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4 og arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11.

0 Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36, 6 juni 1997 nr. 36 (ikr. 1 jan 1998), 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 21 apr 2006 nr. 10 (ikr. 1 jan 2007 iflg. res. 21 apr 2006 nr. 428), 22 des 2006 nr. 95 (ikr. 1 jan 2007), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 25 nov 2011 nr. 43 (ikr. 1 jan 2011), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 16 des 2011 og 1 jan 2012). 19 okt 2012 nr. 68 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 19 okt 2012 nr. 978), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 19 juni 2015 nr. 42 (ikr. 1 jan 2016), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 22-11. *Avrunding av ytelser*

Terminbeløp og dagsatser avrundes til nærmeste hele krone.

§ 22-12. *Tidspunkt for utbetaling når rett til en ytelse oppstår eller opphører*

En ytelse som gis pr. måned, se § 22-10 tredje ledd, utbetales vanligvis fra og med måneden etter den måneden vedkommende fyller vilkårene for rett til ytelsen. Stønad til barnetilsyn utbetales likevel fra og med den måneden vedkommende fyller vilkårene.

Uføretrygd til en person som har rett til sykepenger, utbetales fra og med den måneden retten til sykepenger utløper. Det samme gjelder når en person som har rett til sykepenger og mottar gradert uføretrygd, får hel uføretrygd. I den måneden sykepengeperioden utløper, utbetales sykepengene med det beløp som overstiger uføretrygden. Uføretrygd til en person som i en periode ikke har hatt utbetalingsrett etter § 12-10 tredje ledd, utbetales fra og med den måneden den pensjonsgivende inntekten blir redusert.

Uføretrygd utbetales ikke for perioder hvor medlemmet har mottatt arbeidsavklaringspenger. Til et medlem som har fått innvilget arbeidsavklaringspenger for samme måned som kravet om uføretrygd blir innvilget, utbetales uføretrygden fra og med måneden etter.

En ytelse blir satt opp fra og med den måneden vilkårene for dette er oppfylt. Pensjonen til en gjenlevende ektefelle skal likevel omregnes fra måneden etter at ektefellen døde, dersom begge ektefellene før dødsfallet mottok pensjon fra folketrygden.

En ytelse blir satt ned fra og med måneden etter den måneden vilkårene for dette er oppfylt.

Utbetalingen av en ytelse som gis pr. måned, stanses ved utgangen av den måneden retten til ytelsen faller bort. Hvis en pensjon skal avløses av en annen pensjon, stanses utbetalingen likevel først når den nye pensjonen tar til å løpe. Overgangsstønad etter kapittel 15 stanses fra utgangen av den tredje måneden etter den måneden da omsorgen for barn opphører uventet.

0 Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (ikr. 1 jan 1998), 21 des 2000 nr. 125 (ikr. 1 jan 2001), 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 aug 2002), 19 des 2003 nr. 135 (ikr. 1 jan 2004, se dens II), 11 juni 2004 nr. 36, 17 des 2004 nr. 85 (ikr. 1 jan 2005), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 16 des 2011 nr. 58 (ikr. 1 jan 2012), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 18 juni 2021 nr. 90.

§ 22-13. *Frister for framsetting av krav, virkningstidspunkt og etterbetaling*

For å få en ytelse etter denne loven må den som har rett til ytelsen, sette fram krav. Departementet kan i forskrift bestemme at frikort kan utleveres uten at det er satt fram krav. Det samme gjelder refusjon av betalte egenandeler for personer med fritak eller refusjon av betalte egenandeler ut over egenandelstaket.

Krav om en ytelse som utbetales som et engangsbeløp, se § 22-10 første ledd og fjerde ledd bokstavene a, b og c, må settes fram innen seks måneder etter at kravet tidligst kunne ha vært satt fram.

En ytelse som gis pr. dag eller pr. måned, se § 22-10 andre, tredje og fjerde ledd, gis for opptil tre måneder før den måneden da kravet ble satt fram, dersom vilkårene var oppfylt i denne perioden.

Det gjelder følgende unntak fra bestemmelsen i tredje ledd:

a. Barnepensjon etter kapittel 18 og menerstatning etter § 13-17 gis for opptil tre år før den måneden da kravet ble satt fram.
b. Overgangsstønad til enslig mor gis for tidsrommet før fødselen dersom kravet blir satt fram innen tre måneder etter barnets fødsel, se § 15-8 første ledd tredje punktum.
c. Alderspensjon etter kapitlene 19 og 20 gis tidligst fra og med måneden etter den måneden da kravet ble satt fram.

Dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4 og arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11 gis tidligst fra det tidspunktet da kravet ble satt fram. Bestemmelsen i syvende ledd gjelder ikke for dagpenger under arbeidsløshet.

En arbeidsgivers refusjonskrav etter §§ 8-20, 8-21, 9-8, og 22-3 innfris for opptil tre måneder før den måneden da kravet ble satt fram.

En ytelse kan gis for opptil tre år før kravet ble satt fram, dersom den som har rett til ytelsen, åpenbart ikke har vært i stand til å sette fram krav tidligere. Det samme gjelder dersom vedkommende ikke har satt fram krav tidligere fordi trygdens organer har gitt misvisende opplysninger. Bestemmelsene i dette leddet gjelder ikke for refusjonskrav etter § 22-3.

Krav om omregning og etterbetaling av ytelse etter kapittel 8, 9 eller 14 på grunn av tariffrevisjon må settes fram innen tre måneder etter at tariffavtalen ble endret.

0 Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36 (ikr. 1 jan 1998 for endringen i fjerde ledd bokstav b), 10 des 1999 nr. 84, 23 juni 2000 nr. 55, 17 juni 2005 nr. 57 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 627), 18 des 2009 nr. 137 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 18 des 2009 nr. 1583), 11 des 2009 nr. 112 (ikr. 1 jan 2011, se dens III), 16 des 2011 nr. 58, 5 apr 2017 nr. 15 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 20 apr 2018 nr. 591, se del II), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 21 juni 2019 nr. 25 (ikr. 1 juli 2019 iflg. res. 21 juni 2019 nr. 781).

§ 22-14. *Foreldelse*

Lov av 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer gjelder med de særlige bestemmelser som er gitt i denne paragrafen.

Foreldelsesfristen for rett til ytelser etter folketrygdloven regnes fra tidspunktet da det endelige vedtaket ble fattet. I sak om etteroppgjør for uføretrygd etter § 12-14 fjerde ledd andre punktum regnes foreldelsesfristen fra tidspunktet for endelig vedtak om etteroppgjøret.

En fordring som en behandler, en forhandler eller andre har mot Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller underliggende organer på grunnlag av direkte oppgjør, se § 22-2, foreldes seks måneder etter at fordringen oppstod.

Dersom den som har rett til en ytelse, helt eller delvis har fått avslått et krav om ytelsen på grunn av feil som Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller underliggende organer har gjort, skal ytelsen gis fra det tidspunktet den skulle ha vært gitt hvis kravet var blitt godtatt første gang det ble framsatt. Det samme gjelder dersom avslaget skyldes ufullstendige eller misvisende opplysninger fra andre enn den som har rett til ytelsen.

Trekk etter § 12-14, § 22-15 åttende ledd eller § 22-15 a sjette ledd eller avregning etter § 22-16 avbryter foreldelse. Det samme gjelder for trekk etter arbeidsmarkedsloven § 23. Dersom slikt trekk opphører, varer virkningen av avbrutt foreldelse i ett år etter at trekket opphørte.

0 Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84, 10 des 2004 nr. 76 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 109 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1444), 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019). **Endres** ved lov 25 april 2025 nr. 12 (i kraft fra den tid Kongen bestemmer).

§ 22-15. *Tilbakekreving etter feilaktig utbetaling*

En utbetaling som Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet har foretatt til noen som ikke hadde krav på den, kan kreves tilbake dersom den som har fått utbetalingen (mottakeren) eller noen som opptrådte på vegne av mottakeren forsto eller burde ha forstått at utbetalingen skyldtes en feil. Det samme gjelder dersom vedkommende har forårsaket utbetalingen ved forsettlig eller uaktsomt å gi feilaktige eller mangelfulle opplysninger.

Krav etter første ledd skal rettes mot mottakeren av feilutbetalingen. Dersom kravet ikke dekkes hos mottakeren, kan det rettes mot noen som har opptrådt på vegne av mottakeren og som har utvist forsett eller uaktsomhet som angitt i første ledd. På tilsvarende vilkår kan krav om tilbakebetaling av en ytelse utbetalt til en arbeidsgiver etter § 22-3 eller etter særskilt avtale, rettes mot en arbeidstaker.

Dersom det etterbetales lønn, eller erstatning for lønn, for tidsrom som det allerede er utbetalt arbeidsavklaringspenger eller dagpenger under arbeidsløshet for, kan det for meget utbetalte kreves tilbake. Dersom ytelser etter kapitlene 4 og 11 er utbetalt som forskudd, kan det for meget utbetalte kreves tilbake.

Det skal settes fram krav om tilbakebetaling etter første til tredje ledd med mindre særlige grunner taler mot det. Det legges blant annet vekt på graden av uaktsomhet hos den som kravet retter seg mot, størrelsen av det feilutbetalte beløpet, hvor lang tid det er gått siden utbetalingen fant sted og om feilen helt eller delvis kan tilskrives Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet. Tilbakebetalingskravet kan herunder settes til en del av det feilutbetalte beløpet. Når den som kravet retter seg mot har opptrådt forsettlig, skal krav alltid fremmes, og beløpet kan ikke settes ned.

Feilutbetalte beløp som er mottatt i aktsom god tro, kan kreves tilbake, begrenset til det beløp som er i behold når vedkommende blir kjent med feilen. Ved vurderingen av om dette beløpet helt eller delvis skal kreves tilbake, legges det blant annet vekt på størrelsen av det feilutbetalte beløpet, hvor lang tid det er gått siden feilutbetalingen fant sted og om vedkommende har innrettet seg i tillit til den.

Tilbakekreving etter paragrafen her kan unnlates dersom det feilutbetalte beløpet utgjør mindre enn fire ganger rettsgebyret. Dette gjelder likevel ikke dersom den som har fått utbetalingen (mottakeren) eller noen som opptrådte på vegne av mottakeren, har opptrådt forsettlig eller grovt uaktsomt.

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er klageinstans for vedtak om tilbakekreving etter paragrafen her fattet av Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer.

Vedtak om tilbakekreving etter paragrafen her er tvangsgrunnlag for utlegg. Kravet kan innkreves ved trekk i framtidige trygdeytelser eller inndrives etter reglene i bidragsinnkrevingsloven av Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav eller, for så vidt gjelder ytelser etter kapittel 5, av det organ som Helsedirektoratet bestemmer.

Feilutbetalinger etter direkte oppgjørsordninger kreves tilbake etter reglene i § 22-15 a.

0 Endret ved lover 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), 14 juni 2002 nr. 22, 10 des 2004 nr. 76 (ikr. 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 109 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1444), 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII), 17 des 2010 nr. 80 (ikr. 1 jan 2011), 19 okt 2012 nr. 68, 18 des 2015 nr. 121 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 11 nov 2016 nr. 1309), 19 des 2017 nr. 122 (ikr. 1 apr 2018 iflg. res. 16 feb 2018 nr. 220). **Endres** ved lov 25 april 2025 nr. 12 (i kraft fra den tid Kongen bestemmer).

§ 22-15 a. *Tilbakekreving av utbetalinger etter direkte oppgjørsordning*

Feilutbetalinger som Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet har foretatt til behandlere, tjenesteytere eller andre etter en direkte oppgjørsordning, skal kreves tilbake med mindre annet følger av andre eller tredje ledd. Med feilutbetalinger menes blant annet utbetalinger på grunn av feil takstbruk, dobbeltregninger, overforbruk og behandling som ikke kan anses nødvendig.

I den utstrekning en feilutbetaling skyldtes behandling som ikke var nødvendig eller feil bruk av takster, kreves feilutbetalingen ikke tilbake dersom den som har fått utbetalingen (mottakeren), eller noen som opptrådte på vegne av mottakeren, har foretatt seg det som med rimelighet kan kreves for å bringe på det rene hva som anses å være nødvendig behandling eller riktig bruk av takstene.

Dersom feilutbetalingen helt eller delvis kan tilskrives Arbeids- og velferdsetaten, Helsedirektoratet eller organ underlagt Helsedirektoratet, kan tilbakebetalingskravet settes ned eller falle bort. Når mottakeren eller noen som opptrådte på vegne av mottakeren forsto eller måtte forstå at det dreide seg om en feil, skal kravet likevel alltid fremmes, og beløpet kan ikke settes ned.

Krav etter første ledd skal rettes mot mottakeren av feilutbetalingen. Dersom kravet ikke dekkes, kan det rettes mot noen som har opptrådt på vegne av mottakeren.

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten er klageinstans for vedtak om tilbakekreving etter paragrafen her fattet av Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer.

Vedtak om tilbakekreving etter paragrafen her er tvangsgrunnlag for utlegg. Tilbakebetalingsbeløpet kan dekkes ved trekk i framtidige oppgjør eller innkreves etter reglene i bidragsinnkrevingsloven av Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav eller, for så vidt gjelder ytelser etter kapittel 5, av det organ som Helsedirektoratet bestemmer.

0 Tilføyd ved lov 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII), endret ved lover 18 des 2015 nr. 121 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 11 nov 2016 nr. 1309), 19 des 2017 nr. 122 (ikr. 1 apr 2018 iflg. res. 16 feb 2018 nr. 220). **Endres** ved lov 25 april 2025 nr. 12 (i kraft fra den tid Kongen bestemmer).

§ 22-16. *Avregning av feilutbetalinger som skyldes for høy inntekt*

Når en ytelse som nevnt i andre ledd utbetales med for høyt beløp fordi mottakerens inntekt er høyere enn forutsatt ved fastsettingen av ytelsen, skal det som etter reglene om inntektsprøving, meldeplikt og nedsetting av ytelser på grunn av endrede forhold er utbetalt for mye, avregnes ved trekk i framtidige ytelser. Dersom feilutbetalingen helt eller delvis kan tilskrives Arbeids- og velferdsetaten, kan kravet settes ned.

Avregningsordningen gjelder ved feilutbetaling av
a. overgangsstønad etter kapittel 15
b. uføretrygd etter kapittel 12
c. omstillingsstønad etter kapittel 17 og
d. pensjon og overgangsstønad etter kapittel 17 A.

Avregning etter første ledd skjer normalt med opptil 10 prosent av samlet månedlig ytelse, men kan settes til et høyere beløp. Trekk kan foretas i ytelser som nevnt i andre ledd, i alderspensjon og i krigspensjon og pensjon etter yrkesskadetrygdloven. Det kan foretas trekk også etter overgang fra en av disse ytelsene til en annen, og feilutbetalte forsørgingstillegg kan avregnes i pensjon mv. etter at tilleggene er falt bort.

Avregning etter paragrafen her gjøres av Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav.

0 Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 25 nov 2011 nr. 43 (ikr. 1 jan 2010), 20 juni 2014 nr. 24 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 799) som endret ved lov 19 des 2014 nr. 73, 19 des 2017 nr. 113, 19 des 2017 nr. 122 (ikr. 1 apr 2018 iflg. res. 16 feb 2018 nr. 220), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907), 20 des 2024 nr. 81 (i kraft 1 jan 2025). **Endres** ved lov 25 april 2025 nr. 12 (i kraft fra den tid Kongen bestemmer).

§ 22-17. *Renter ved etterbetaling av ytelser*

Det ytes renter ved etterbetaling i medhold av § 22-13 syvende eller § 22-14 fjerde ledd og ved etterbetaling når Arbeids- og velferdsetaten av eget tiltak retter ytelser som er gitt med for lavt beløp. Rentesatsen fastsettes av departementet og skal utgjøre om lag halvparten av rentesatsen etter § 3 i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling.

Renter regnes fra utbetalingsdato for den enkelte termin som etterbetalingen omfatter fram til den dato da utbetalingen skjer. Ytelsene for den enkelte termin i etterbetalingen renteberegnes for seg. Rentesrente beregnes ikke.

Dersom det gjøres fradrag i en eller flere av de ytelsesterminer som etterbetalingen omfatter, fordi vedkommende har mottatt andre ytelser etter folketrygdloven eller arbeidsmarkedsloven eller har fått økonomisk sosialhjelp etter sosialtjenesteloven, skal renter beregnes på grunnlag av de deler av etterbetalingen som gjenstår etter at slike fradrag er gjort.

Det ytes ikke renter for tidsrom da stønadsmottakeren eller andre som har opptrådt på vegne av ham eller henne er skyld i at ytelsen ikke er kommet til utbetaling.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av paragrafen her.

0 Endret ved lover 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII), 17 juni 2016 nr. 25, 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2020).

§ 22-17 a. *Renter og rentetillegg ved tilbakekreving av feilutbetalinger*

Ved tilbakekreving etter § 22-15 første og andre ledd på grunnlag av forsett eller grov uaktsomhet hos den som kravet retter seg mot, beregnes et rentetillegg på 10 prosent av det beløp som kreves tilbake.

Ved tilbakekreving etter § 22-15 a beregnes et rentetillegg på 10 prosent av det beløp som kreves tilbake. Ved betaling etter fastsatt betalingsfrist kreves det renter fra fristens utløp inntil tilbakebetaling skjer, beregnet på grunnlag av tilbakebetalingsbeløpet tillagt rentetillegg etter første punktum. Rentesatsen etter forsinkelsesrenteloven legges til grunn.

0 Tilføyd ved lov 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII).

§ 22-17 b. *Forholdet til erstatning*

Ved etterbetaling av en ytelse etter bestemmelsene i § 22-13 kan det ikke kreves erstatning etter skadeserstatningsloven eller alminnelige erstatningsrettslige regler for ytelser for tidsrom som ikke omfattes av etterbetalingen. Tilsvarende kan det ved etterbetaling av ytelser ikke gis renter eller kreves erstatning for rentetap i andre tilfelle eller i større utstrekning enn det som følger av bestemmelsene i § 22-17.

0 Tilføyd ved lov 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII).

§ 22-18. *Utbetalingsmåten for ytelser m.m.*

Utbetaling skal skje ved overføring til en bankkonto her i landet dersom mottakeren har eller oppretter en slik konto. Dersom vedkommende mottar flere ytelser som utbetales av trygdens organer, skal ytelsene utbetales til samme konto. Trygdens organer kan kreve opplysninger om kontonummer fra annet offentlig organ uten hinder av taushetsplikt og opprette et register over kontonumre. Innhentingen av kontonummer og opprettingen av et register kan omfatte også kontonumrene til personer som ikke får utbetalinger som nevnt. Har retten besluttet å sette mottakerens formue under forvaltning etter straffeprosessloven § 220, skal betaling skje til en bankkonto her i landet som er utpekt av den rettsoppnevnte tilsynsmannen, jf. straffeprosessloven § 222 første ledd.

Dersom mottakeren ikke har bankkonto her i landet, velges utbetalingsmåten under hensyn til mottakerens ønske. Det kan likevel kreves at arbeidsgivere, behandlingspersonell og andre med en yrkesmessig forbindelse med trygdens organer oppretter konto. Ved utbetaling til utlandet må mottaker dekke merkostnadene i forhold til overføring til en bankkonto i Norge. Merkostnadene avregnes i utbetalingene.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder for alle utbetalinger som foretas av folketrygdens organer, også utbetalinger som skriver seg fra andre stønadsordninger enn folketrygden og utbetalinger som foretas på vegne av andre.

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av denne paragrafen, og kan bestemme at visse saker eller typer av saker skal unntas fra bestemmelsene i første og andre ledd. Det kan videre bestemmes at kontonummer innhentet med hjemmel i første ledd tredje og fjerde punktum skal kunne nyttes ved utbetaling av ytelser uten forhåndsvarsel til mottakeren.

0 Tilføyd ved lov 18 des 1998 nr. 86 (ikr. 1 apr 1999), endret ved lover 22 des 1999 nr. 108 (ikr. 1 jan 2000), 21 des 2001 nr. 118, 27 apr 2018 nr. 15 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 27 apr 2018 nr. 641).

§ 22-19. *Utbetaling av små beløp*

Dersom en stønad som gis som et engangsbeløp utgjør mindre enn 50 kroner, skal stønaden ikke utbetales. Dersom medlemmet innen 6 måneder får rett til ytterligere stønadsbeløp, og summen av stønadsbeløpene utgjør minst 50 kroner, kan vedkommende kreve at beløpene slås sammen og utbetales under ett. Bestemmelsene i første og andre punktum gjelder for alle stønader som administreres av trygdens organer eller utbetales av dem, med unntak av stønader etter kapittel 5 som administreres eller utbetales av Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer.

0 Tilføyd ved lov 21 des 2001 nr. 118 (ikr. 1 jan 2002 med virkning for stønadsbeløp som ikke er utbetalt pr. 31 des 2001), endret ved lover 18 des 2009 nr. 137 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 18 des 2009 nr. 1583), 14 des 2012 nr. 87 (ikr. 1 jan 2013 iflg. res. 14 des 2012 nr. 1206), 13 des 2013 nr. 105 (ikr. 1 jan 2014), 22 des 2021 nr. 151 (ikr. 1 jan 2022).

Del VIII. Finansielle bestemmelser

Kapittel 23. Finansiering

§ 23-1. *Folketrygdens utgifter*

De avgifter og tilskott som dette kapitlet omfatter, herunder tilskott fra staten, skal dekke utgiftene til ytelsene etter denne loven, til statsgaranti for lønnskrav ved konkurs etter lov av 14. desember 1973 nr. 61, til bidragsforskott etter lov av 17. februar 1989 nr. 2 og til tilbakebetaling etter barnelova § 80.

0 Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 40 (ikr. 1 apr 2004 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 728).

§ 23-2. *Arbeidsgiveravgift*

Arbeidsgiveren skal betale arbeidsgiveravgift av lønn og annen godtgjørelse for arbeid og oppdrag i og utenfor tjenesteforhold som han plikter å innrapportere. Arbeidsgiveravgiften fastsettes i prosent av det beløp som skal innrapporteres for vedkommende år. Plikten til å betale arbeidsgiveravgift gjelder selv om beløpet fritas for innrapporteringsplikt på grunn av beløpets størrelse.

Det skal ikke betales arbeidsgiveravgift når arbeidet eller oppdraget er utført som ledd i selvstendig næringsvirksomhet. Av godtgjørelse til medlemmer i styrer, representantskap, utvalg, råd og lignende skal det alltid betales avgift som av lønnsinntekt.

Av naturalytelser og av godtgjørelse som skal dekke utgifter i forbindelse med utførelse av arbeid, oppdrag eller verv som nevnt i skatteloven § 5-10 bokstavene a og b, skal det betales avgift i den utstrekning naturalytelsene og godtgjørelsene skal tas med ved beregningen av forskottstrekk, se skattebetalingsloven §§ 5-6 og 5-8. Det skal likevel betales avgift for verdien av fri kost på sokkelen, jf. skatteloven § 5-15 første ledd bokstav e nr. 1, uavhengig av om verdien inngår i trekkgrunnlaget.

Det skal betales arbeidsgiveravgift av arbeidsgiveres og det offentliges tilskott til livrente- og pensjonsordninger og arbeidsgiveres tilskott til Overføringsavtalens sikringsordning. Det samme gjelder pensjon fra arbeidsgiver når pensjonen har begynt å løpe etter 1. januar 1988. Plikten til å svare arbeidsgiveravgift gjelder også engangsbeløp til avløsning av rett til pensjon i arbeidsforhold som ikke er sikret ved premie og tilskudd.

Det skal ikke svares arbeidsgiveravgift av lønn og feriepenger så langt arbeidsgiveren får lønnen eller feriepengene refundert etter reglene i § 8-20 tredje ledd, § 8-21 tredje ledd eller § 22-3. Det skal heller ikke betales arbeidsgiveravgift av introduksjonsstønad etter integreringsloven kapittel 5 eller kvalifiseringsstønad etter lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.

Det skal ikke betales arbeidsgiveravgift for privat pass av barn som ikke har fylt 12 år før utgangen av inntektsåret, eller som har særlig behov for omsorg og pleie.

Det skal ikke betales arbeidsgiveravgift for lønnet arbeid i privat hjem og fritidsbolig når lønnen ikke gir fradragsrett for arbeidsgiveren og arbeidet ikke er en del av arbeidstakerens næring. Bortfallet av avgiftsplikt etter første punktum gjelder bare når slik lønn fra husholdningen ikke overstiger 60.000 kroner i inntektsåret. Departementet kan i forskrift avgrense avgiftsfritaket etter første og andre punktum og gi regler til utfylling og gjennomføring av det.

Det skal ikke betales arbeidsgiveravgift for lønnet arbeid for veldedig eller allmennyttig institusjon eller organisasjon når lønnsutgiftene ikke er knyttet til institusjonens eller organisasjonens næringsvirksomhet. Fritaket etter første punktum gjelder bare dersom institusjonens eller organisasjonens totale lønnsutgifter er opp til 800 000 kroner, og bare for lønnsutbetalinger opp til 80 000 kroner per ansatt. Lønnsutgifter til næringsvirksomhet inngår ikke i grensebeløpene i forrige punktum. Departementet kan i forskrift avgrense avgiftsfritaket etter første til tredje punktum og gi regler til utfylling og gjennomføring av det.

Det skal ikke betales arbeidsgiveravgift av godtgjørelse for arbeid i utlandet, på norsk kontinentalsokkel, i norsk territorialfarvann eller i sonene opprettet i medhold av økonomiske soneloven, når arbeidet er utført av en utenlandsk arbeidstaker som ikke er medlem i trygden. Det skal heller ikke betales arbeidsgiveravgift av godtgjørelse for religiøst, humanitært eller filantropisk arbeid utført av person utstasjonert i utlandet av misjonsselskap, menighet eller humanitær organisasjon, når oppholdet i utlandet varer i minst to år. Departementet kan i forskrift avgrense avgiftsfritaket etter andre punktum og gi regler til utfylling og gjennomføring av det.

Når det gjennomføres summarisk fellesoppgjør etter skatteforvaltningsloven § 12-4, inngår det beløp som arbeidsgiveren blir ansvarlig for etter denne bestemmelsen, i grunnlaget for arbeidsgiveravgiften.

Plikten til å betale arbeidsgiveravgift gjelder ikke for lønn og godtgjørelse til personer som etter Wien-konvensjonen om diplomatisk samkvem artikkel 33 og artikkel 37 er unntatt fra trygden i Norge.

Stortinget fastsetter størrelsen på arbeidsgiveravgiften. Arbeidsgiveravgiften kan være geografisk differensiert. Det kan fastsettes særbestemmelser for foretak med virksomhet innen nærmere angitte næringer. Statsstøtte i form av redusert differensiert arbeidsgiveravgift kan offentliggjøres uten hinder av taushetsplikt. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om offentliggjøringen.

Departementet gir forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som skal regnes som avgiftspliktige ytelser etter denne paragrafen.

0 Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36 (med virkning fra 1 mai 1997), 5 des 1997 nr. 94 (f o m inntektsåret 1998), 17 des 1999 nr. 92 (f o m inntektsåret 1999), 26 mars 1999 nr. 14 (ikr. 1 jan 2000), 21 des 2001 nr. 109 (ikr. 21 des 2001 med virkning fra og med 11 okt 2001), 21 des 2001 nr. 113 (ikr. 1 jan 2002). 27 sep 2002 nr. 69 (ikr. 27 sep 2002 med virkning fra og med 1 juli 2002), 27 juni 2003 nr. 63 (ikr. 1 sep 2003), 12 des 2003 nr. 106 (f o m inntektsåret 2004), 28 mai 2004 nr. 32 (ikr. 28 mai 2004 med virkning fra og med 1 jan 2004), 9 des 2005 nr. 112 (f o m inntektsåret 2006), 9 des 2005 nr. 116 (ikr. 9 des 2005 med virkning for ytelser fra og med 1 jan 2006), 16 juni 2006 nr. 28 (ikr. 1 juli 2006), 26 okt 2007 nr. 97, 14 des 2007 nr. 106 (f o m inntektsåret 2007 for fjerde ledd, f o m inntektsåret 2007 for åttende ledd), 27 juni 2008 nr. 59 (med virkning fra inntektsåret 2008), 11 des 2009 nr. 121, 18 des 2009 nr. 131 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 18 des 2009 nr. 1584), 25 juni 2010 nr. 37, 20 juni 2014 nr. 32 (ikr. 1 juli 2014), 22 juni 2012 nr. 43 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 26 sep 2014 nr. 1220), 19 des 2014 nr. 79 (f o m inntektsåret 2015), 18 des 2015 nr. 114, 20 des 2016 nr. 110, 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531), 19 des 2017 nr. 120 (ikr. 19 des 2017 med virkning fra inntektsåret 2018), 20 des 2018 nr. 101 (ikr. 1 jan 2019 med virkning fra inntektsåret 2019), 22 des 2021 nr. 151, 20 des 2022 nr. 104 (i kraft 1 jan 2023 med virkning fra inntektsåret 2023), 20 des 2024 nr. 85 (i kraft 1 jan 2025 med virkning fra inntektsåret 2025).

§ 23-2 a. *Finansskatt på lønn*

Arbeidsgivere med ansatte som utfører finansielle aktiviteter skal svare finansskatt på lønn mv.

Skatten fastsettes i prosent av det beløp som skal innrapporteres etter § 23-2 første ledd. Bestemmelsene i § 23-2 annet til ellevte ledd og trettende ledd, § 23-4 a og kapittel 24 gjelder tilsvarende så langt de passer.

Stortinget fastsetter størrelsen på finansskatten og gir nærmere bestemmelser om hva som skal anses som finansielle aktiviteter. Stortinget kan også gi bestemmelser om unntak fra plikten til å svare finansskatt på lønn.

Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf.

0 Tilføyd ved lov 20 des 2016 nr. 110.

§ 23-3. *Trygdeavgift*

Trygdeavgift fastsettes i prosent av personinntekt etter skatteloven § 12-2.

Avgiften betales med:

1. Lav sats av:
    a. pensjon i og utenfor arbeidsforhold, føderåd, livrente som er ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold og engangs- og avløsningsbeløp for slike ytelser, engangsutbetaling fra pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven, engangsutbetaling fra individuell pensjonsavtale som er i samsvar med regler gitt av departementet, engangsutbetaling fra pensjonsavtale etter lov om individuell pensjonsordning og støtte etter lov om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg til personer som har fylt 67 år.
    b. overgangsstønad etter folketrygdloven kapittel 17 A,
    c. personinntekt for personer under 17 år eller over 69 år.
2. Mellomsats av
    a. lønn og annen godtgjørelse som nevnt i skatteloven § 12-2 bokstav a,
    b. arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven kapittel 11, uføretrygd etter kapittel 12 og uføreytelser fra andre ordninger,
    c. personinntekt fastsatt etter skatteloven § 12-10 vunnet i næring der det svares produktavgift som nevnt i § 23-5,
    d. personinntekt fastsatt etter skatteloven § 12-10 for pass og stell av barn som ikke har fylt 12 år før utgangen av inntektsåret, eller som har særlig behov for omsorg og pleie, når barnepasset skjer i barnepasserens hjem,
    e. kvalifiseringsstønad etter sosialtjenesteloven,
    f. godtgjørelse til deltaker for arbeidsinnsats i selskap med deltakerfastsetting i næring der det svares produktavgift som nevnt i § 23-5,
    g. overgangsstønad etter folketrygdloven § 15-5,
    h. omstillingsstønad etter folketrygdloven kapittel 17,
    i. introduksjonsstønad etter integreringsloven kapittel 5.
3. Høy sats av personinntekt som er fastsatt etter skatteloven § 12-2 og som ikke går inn under nr. 1 eller 2.

Av ytelser til livsopphold etter kapitlene 4, 8, 9 og 14 beregnes det avgift med satsene for den inntekten som ytelsene erstatter.

Det skal ikke betales avgift når inntekten er inntil 99 650 kroner. Avgiften må ikke utgjøre mer enn 25 prosent av den del av inntekten som overstiger 99 650 kroner.

Det svares også trygdeavgift med mellomsats av alminnelig inntekt fra enkeltpersonforetak og annen inntekt som er omfattet av lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard § 3-1 fjerde ledd b.

Stortinget fastsetter årlig satsene for trygdeavgift.

0 Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 75 (ikr. 1 mai 1997), 18 des 1998 nr. 81 (f o m inntektsåret 1999), 26 mars 1999 nr. 14 (ikr. 1 jan 2000), 17 des 1999 nr. 92 (f o m inntektsåret 2000), 15 des 2000 nr. 94 (f o m inntektsåret 2000), 24 nov 2000 nr. 81 (ikr. 1 jan 2001 iflg. res. 24 nov 2000 nr. 1167), 30 juni 2000 nr. 57 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 21 des 2001 nr. 109 (ikr. 21 des 2001 med virkning fra og med 11 okt 2001, fjerde ledd f o m inntektsåret 2002), 4 juli 2003 nr. 80 (ikr. 1 sep 2003), 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 10 des 2004 nr. 77 (f o m inntektsåret 2005), 17 juni 2005 nr. 73 (f o m inntektsåret 2005), 16 juni 2006 nr. 28 (ikr. 1 juni 2006), 15 des 2006 nr. 80 (f o m inntektsåret 2006), 16 juni 2006 nr. 28 (f o m inntektsåret 2007), 15 des 2006 nr. 80 (f o m inntektsåret 2007), 15 juni 2007 nr. 25 (f o m inntektsåret 2007), 26 okt 2007 nr. 97, 14 des 2007 nr. 106 (f o m inntektsåret 2008), 9 mai 2008 nr. 22 (f o m inntektsåret 2008), 12 des 2008 nr. 97 (f o m inntektsåret 2009), 11 des 2009 nr. 121 (f o m inntektsåret 2010), 18 des 2009 nr. 131 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 18 des 2009 nr. 1584), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 24 juni 2011 nr. 30 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 des 2011 nr. 1252), 9 des 2011 nr. 55 (f o m inntektsåret 2012), 22 juni 2012 nr. 39 (f o m inntektsåret 2012), 21 juni 2013 nr. 68 (f o m inntektsåret 2013), 13 des 2013 nr. 115 (f o m inntektsåret 2014 for enslig mor og far som får innvilget overgangsstønad etter § 15-6 tidligst fra 1 april 2014. For enslig forsørger som mottar overgangsstønad 31 mars 2014 eller tidligere, skattlegges overgangsstønaden som pensjonsinntekt og kvalifiserer til skattlegging etter skatteloven § 17-1 om skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt. Endringen gis virkning for alle mottakere av overgangsstønad etter § 15-6 f o m inntektsåret 2017, se dens III), 7 des 2012 nr. 75 (f o m inntektsåret 2015 iflg. res. 26 sep 2014 nr. 1221), 19 des 2014 nr. 79 (f o m inntektsåret 2015), 20 des 2016 nr. 110, 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531), 19 des 2017 nr. 113, 23 juni 2020 nr. 102 (ikr. 1 jan 2021 med virkning fra inntektsåret 2021), 21 des 2020 nr. 163 (ikr. 1 jan 2021 med virkning fra inntektsåret 2021), 22 des 2021 nr. 151, 22 des 2021 nr. 151 (ikr. 1 jan 2022 med virkning fra inntektsåret 2022), 22 juni 2022 nr. 72, 20 des 2022 nr. 104 (i kraft 1 jan 2023 med virkning fra inntektsåret 2023), 20 des 2023 nr. 97 (i kraft 1 jan 2024 med virkning fra inntektsåret 2024), 25 juni 2024 nr. 62, 20 des 2024 nr. 85 (i kraft 1 jan 2025 med virkning fra inntektsåret 2025).

§ 23-4. *Avgifter for visse grupper*

Stortinget kan gi, eller overlate til departementet å gi, særlige bestemmelser om avgifter og tilskott for visse grupper, herunder frivillige medlemmer i utlandet og utenlandske arbeidstakere som er ansatt på norske skip i utenriksfart.

0 Endret ved lover 27 nov 1998 nr. 69, 18 des 2015 nr. 114, 20 des 2019 nr. 84 (ikr. 1 jan 2020).

§ 23-4 a. *Avgifter for personer som er omfattet av norsk trygdelovgivning etter trygdeavtale mv.*

Det skal svares arbeidsgiveravgift og trygdeavgift for ytelser til personer som er omfattet av norsk trygdelovgivning i henhold til EØS-avtalens trygderegler, se § 1-3 a, eller annen avtale om trygd som nevnt i § 1-3 b. Tilsvarende gjelder for ytelser til personer som har rett til helsetjenester i et annet EØS-land eller Storbritannia, når Norge er kompetent stat etter EØS-avtalens trygderegler. Det skal også svares avgifter for ytelser til personer som i henhold til § 1-3 b første ledd bokstav c eller e enten er omfattet av norsk trygdelovgivning, eller har rett til helsetjenester når Norge er kompetent stat. Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i denne paragrafen.

0 Tilføyd ved lov 9 des 2011 nr. 51, endret ved lover 18 des 2015 nr. 114, 22 des 2021 nr. 151 (med virkning fra inntektsåret 2021), 25 nov 2022 nr. 86 (i kraft 25 nov 2022 iflg. res. 25 nov 2022 nr. 2013), 20 des 2023 nr. 94 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 20 des 2023 nr. 2135).

§ 23-5. *Produktavgift ved fiske m.m.*

For fiskerinæringen kan Stortinget bestemme at en produktavgift helt eller delvis skal erstatte arbeidsgiveravgift (§ 23-2), trygdeavgift (§ 23-3), premie for kollektiv forsikring for sykepenger og premie for kollektiv yrkesskadetrygd (§ 23-6), og avgift til dagpenger under arbeidsløshet for fiskere.

Stortinget fastsetter avgiftssatsene.

Departementet gir forskrifter om beregning, innkreving og kontroll av produktavgiften.

§ 23-6. *Premie for frivillig forsikring for sykepenger og frivillig yrkesskadetrygd*

Departementet gir forskrifter om premie og premiegrunnlag for
a. arbeidsgiverens forsikring mot ansvar for sykepenger i arbeidsgiverperioden etter § 8-21,
b. frivillig forsikring for tilleggssykepenger for selvstendig næringsdrivende etter § 8-36,
c. frivillig forsikring for tilleggssykepenger for frilansere etter § 8-39,
d. frivillig yrkesskadetrygd for elever ved skoler og kurs etter § 13-10 første ledd bokstav d,
e. frivillig yrkesskadetrygd for selvstendig næringsdrivende og frilansere etter § 13-13.

§ 23-7. *Refusjon av trygdeutgifter ved trafikkskade*

Eiere av motorvogn som plikter å ha forsikring etter bilansvarsloven, skal betale en særskilt premie til folketrygden som et tillegg til premien for trafikkforsikringen. Premietillegget skal finansiere folketrygdens beregnede utgifter ved trafikkskade (personskade).

Kongen fastsetter den årlige premien pr. motorvogn, og kan herunder fastsette redusert sats for enkelte kjøretøyer.

Forsikringsselskapet krever inn premietillegget og overfører det til folketrygden.

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av refusjonsordningen.

§ 23-8. *Refusjon av trygdeutgifter ved yrkesskade*

Forsikringsselskapene skal refundere trygdeutgifter ved yrkesskader med et beløp som beregnes i prosent av selskapenes erstatningsutbetalinger etter lov av 16. juni 1989 nr. 65 om yrkesskadeforsikring.

Kongen fastsetter prosentsatsen som skal benyttes ved refusjonsoppgjøret.

Forsikringsselskapenes utgifter til refusjon finansieres gjennom arbeidsgiverens premie til yrkesskadeforsikringen.

Departementet gir forskrifter om refusjonsordningen, og kan herunder gi bestemmelser om tilsvarende refusjon fra staten og fra kommuner og fylkeskommuner som har unnlatt å tegne forsikring etter samtykke som nevnt i yrkesskadeforsikringsloven § 3 andre ledd.

§ 23-9. *(Opphevet)*

0 Opphevet ved lov 12 des 2008 nr. 97 (f o m inntektsåret 2009).

§ 23-10. *Tilskott fra staten*

Staten betaler tilskott til folketrygden.

Stortinget fastsetter størrelsen på tilskottet.

Tilskottet skal minst dekke utgiftene til ytelsene etter § 3-22, § 7-2 annet ledd, § 10-6, § 12-13 tredje ledd, §§ 14-17, 17-10, 17-15, kapitlene 6 og 15 og til tilbakebetaling etter barnelova § 80.

0 Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36 (ikr. 1 sep 1997), 20 juni 2003 nr. 40 (ikr. 1 apr 2004 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 728), 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019), 20 des 2023 nr. 97 (i kraft 1 jan 2024 med virkning fra inntektsåret 2024).

§ 23-11. *Folketrygdens midler*

Arbeids- og velferdsdirektoratet skal holde folketrygdens midler regnskapsmessig skilt fra andre midler som det har.

0 Endret ved lover 21 des 2005 nr. 123 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 21 des 2005 nr. 1610), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

Kapittel 24. Saksbehandling i avgiftssaker m.m.

§ 24-1. *Skatteetatens og Arbeids- og velferdsetatens oppgaver*

(1) Pensjonsgivende inntekt fastsettes av det skattekontoret som Skattedirektoratet bestemmer. Departementet kan i forskrift bestemme at Arbeids- og velferdsetaten skal fastsette pensjonsgivende inntekt for nærmere angitte grupper av personer eller deler av deres inntekt.

(2) Skattemyndighetene kan vedta økning av pensjonsgivende inntekt når den skattepliktige forlanger det som følge av feil som i høy grad er sannsynliggjort, og som han eller hun ikke kan lastes for. Ved slik økning skal pensjonsopptjening og trygdeavgift økes tilsvarende. Trygdeavgiften kan økes uten hinder av fristene for endring av skattefastsetting etter skatteforvaltningsloven.

0 Endret ved lover 27 nov 1998 nr. 69, 21 des 2001 nr. 109, 29 juni 2007 nr. 59 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 7 des 2007 nr. 1370), 17 juni 2005 nr. 67 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 21 des 2007 nr. 1616) som endret ved lov 15 des 2006 nr. 85, 12 des 2008 nr. 97 (f o m inntektsåret 2009), 22 juni 2012 nr. 39, 18 des 2015 nr. 114, 20 des 2016 nr. 110 (ikr. 1 jan 2017), 17 des 2021 nr. 146.

§ 24-2. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 15 des 2000 nr. 94 (ikr. 1 nov 2001 iflg. res. 12 okt 2001 nr. 1186), 17 juni 2005 nr. 73 (ikr. 1 aug 2005 iflg. vedtak 30 juni 2005 nr. 780), 9 mai 2008 nr. 22, 17 juni 2005 nr. 67 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 21 des 2007 nr. 1616) som endret ved lov 15 des 2006 nr. 85, 11 des 2009 nr. 121, 10 des 2010 nr. 66, 22 juni 2012 nr. 39 (endret paragrafnummer fra § 24-3, tidl. § 24-2 ble opphevet), 22 juni 2012 nr. 43 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 26 sep 2014 nr. 1220) som endret ved lover 20 juni 2014 nr. 23 og 19 des 2014 nr. 86, opphevet ved lov 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531).

§ 24-3. *(Opphevet)*

0 Endret ved lover 29 juni 2007 nr. 59 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 7 des 2007 nr. 1370), 17 juni 2005 nr. 67 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 21 des 2007 nr. 1616), 19 juni 2009 nr. 49 (ikr. 1 jan 2010), 22 juni 2012 nr. 39 (endret paragrafnummer fra § 24-4), 22 juni 2012 nr. 43 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 26 sep 2014 nr. 1220) som endret ved lov 19 des 2014 nr. 86, 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015), opphevet ved lov 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531).

§ 24-4. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 12 des 2008 nr. 97 (tidligere § 24-5 endret paragrafnummer til § 24-6), endret ved lover 22 juni 2012 nr. 39 (endret paragrafnummer fra § 24-5), 27 mai 2016 nr. 14 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 27 mai 2016 nr. 531), 20 des 2016 nr. 110 (ikr. 1 jan 2017), 21 juni 2017 nr. 77, 20 des 2019 nr. 93 (ikr. 1 nov 2020 iflg. res. 30 okt 2020 nr. 2181), opphevet ved lov 21 des 2020 nr. 163 (ikr. 1 juni 2021).

§ 24-4 a. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 17 juni 2016 nr. 25, opphevet ved lov 20 des 2016 nr. 110 (ikr. 1 jan 2017).

§ 24-5. *Forskrifter*

Departementet gir forskrifter til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i dette kapitlet.

Departementet gir forskrifter om hvor arbeidsgiveravgiften skal fastsettes og innbetales.

Departementet gir forskrifter om forenklet oppgjør for arbeidsgiveravgift fra statens forvaltningsvirksomhet.

0 Endret ved lover 12 des 2008 nr. 97 (endret paragrafnummer fra § 24-5), 22 juni 2012 nr. 39 (endret paragrafnummer fra § 24-6), 22 juni 2012 nr. 43 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 26 sep 2014 nr. 1220) som endret ved lov 19 des 2014 nr. 86.

Del IX. Avsluttende bestemmelser

Kapittel 25. Forskjellige bestemmelser

§ 25-1. *Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret*

Den som er arbeidsgiver eller oppdragsgiver, plikter å registrere seg i Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret etter bestemmelsene i enhetsregisterloven. Slik registrering skal skje innen fredag i uken etter at vedkommende har tatt en person i sin tjeneste, jf. § 1-8, eller gitt en person et oppdrag, jf. § 1-9.

Den som er arbeidsgiver eller oppdragsgiver, plikter å sende melding til Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret om inntak av en arbeidstaker eller frilanser og om opphør av et arbeidsforhold innen fredag i uken etter. Meldingen leveres på det stedet og på den måten som er bestemt i a-opplysningsloven § 5 med tilhørende forskrifter.

Departementet kan gi forskrift om Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret. Det kan blant annet gis bestemmelser om

a. at arbeidsgiveren og oppdragsgiveren skal gi andre meldinger og opplysninger enn nevnt i første og andre ledd

b. at bestemmelsene i første og andre ledd kan fravikes for bestemte grupper av arbeidsgivere, oppdragsgivere, arbeidstakere og frilansere
c. hvem som kan få tilgang til opplysninger fra registeret
d. vilkår for å få tilgang til opplysninger fra registeret, herunder at det skal kreves søknad
e. at det kan kreves betaling for utlevering av opplysninger fra registeret dersom særlige tilpasninger er nødvendig.

0 Endret ved lover 27 nov 1998 nr. 69, 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 20 juni 2014 nr. 23 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 26 sep 2014 nr. 1220), 20 des 2019 nr. 93 (ikr. 1 nov 2020 iflg. res. 30 okt 2020 nr. 2181), 18 des 2020 nr. 138 (ikr. 1 jan 2021).

§ 25-2. *Arbeidsgiverens plikt til å føre statistikk over sykefravær, utarbeide oppfølgingsplan og gjennomføre dialogmøte*

En arbeidsgiver plikter å føre statistikk over sykefravær og fravær ved barns sykdom.

Arbeidsgiver plikter å utarbeide oppfølgingsplan og gjennomføre dialogmøte etter arbeidsmiljøloven § 4-6 tredje og fjerde ledd og delta i dialogmøte etter folketrygdloven § 8-7 a andre og tredje ledd.

Arbeidsgiver skal sende oppdatert oppfølgingsplan til Arbeids- og velferdsetaten senest en uke før det avholdes dialogmøter etter folketrygdloven.

Etter krav fra Arbeids- og velferdsetaten skal arbeidsgiver utlevere oppfølgingsplan som eventuelt er revidert etter lovbestemte dialogmøter.

0 Endret ved lover 30 apr 2003 nr. 27 (ikr. 30 apr 2003 iflg. res. 30 apr 2003 nr. 517), 17 juni 2005 nr. 62 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 609), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 23 feb 2007 nr. 10 (ikr. 1 mars 2007), 24 juni 2011 nr. 18 (ikr. 1 juli 2011), 20 juni 2014 nr. 26 (ikr. 1 juli 2014 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 793).

§ 25-3. *Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt ved brudd på meldeplikten til Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret mv.*

Arbeids- og velferdsetaten kan ilegge en arbeidsgiver eller en oppdragsgiver overtredelsesgebyr, tvangsmulkt eller begge deler, når arbeidsgiveren eller oppdragsgiveren ikke har etterlevd krav i § 25-1 andre ledd med tilhørende forskrifter og forskrift gitt i medhold av § 25-10.

Overtredelsesgebyr kan ilegges når korrekte opplysninger ikke er gitt innen den frist som er fastsatt i forskrift. Gebyret skal utgjøre et halvt rettsgebyr for hver forsømmelse, men kan ikke overstige 15 ganger rettsgebyret.

Tvangsmulkt kan ilegges etter at det er sendt purring og gitt en ny frist for å rette på forholdet. Det må samtidig gis varsel om at tvangsmulkt vil løpe dersom den nye fristen ikke overholdes. Mulkten skal utgjøre et halvt rettsgebyr for hver forsømmelse for hver dag etter utløpet av den nye fristen fram til korrekte opplysninger er levert. Samlet tvangsmulkt kan ikke overstige 50 ganger rettsgebyret.

Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt etter paragrafen her kan ikke ilegges samtidig som det ilegges overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt etter a-opplysningsloven §§ 10 og 11 for samme forhold i samme tidsrom.

Ilagt overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt kan motregnes i en arbeidsgivers eller oppdragsgivers krav etter § 22-3 på refusjon av ytelser etter kapitlene 8, 9 og 14.

Ilagt overtredelsesgebyr og tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav kan innkreve gebyret og tvangsmulkten etter reglene i bidragsinnkrevingsloven.

Ilagt overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt kan helt eller delvis ettergis dersom det blir gjort sannsynlig at forpliktelsen ikke er overholdt som følge av forhold utenfor den opplysningspliktiges kontroll, eller dersom særlige rimelighetsgrunner tilsier det.

Departementet kan gi forskrift om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt, blant annet kan det gis bestemmelser om

a. hva som skal regnes som en forsømmelse
b. forholdet mellom bruken av overtredelsesgebyr og tvangsmulkt i det enkelte tilfellet
c. ettergivelse av ilagt overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt
d. økt overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt i gjentakelsestilfelle.

0 Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55 (ikr. 1 juli 2000), 23 feb 2007 nr. 10 (ikr. 1 mars 2007), 16 jan 2009 nr. 5 (ikr. 1 jan 2009, se dens VIII), 24 juni 2011 nr. 18 (ikr. 1 juli 2011), 20 juni 2014 nr. 23 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 26 sep 2014 nr. 1220), 19 des 2017 nr. 122 (ikr. 1 apr 2018 iflg. res. 16 feb 2018 nr. 220), 18 des 2020 nr. 138 (ikr. 1 jan 2021). **Endres** ved lov 25 april 2025 nr. 12 (i kraft fra den tid Kongen bestemmer).

§ 25-3 a. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 20 juni 2014 nr. 23, opphevet ved lov 20 juni 2014 nr. 26 (ikr. 1 juli 2014 iflg. res. 20 juni 2014 nr. 793).

§ 25-4. *Særskilt meldeplikt for samboere*

En person som etter § 1-5 regnes som samboer, plikter å gi arbeids- og velferdsetaten melding om samboerskapet dersom vedkommende mottar omstillingsstønad, pensjon eller overgangsstønad fra folketrygden eller avtalefestet pensjon som nevnt i § 3-19. Også en person som har bodd sammen med en annen i 12 av de siste 18 månedene og som mottar omstillingsstønad etter kapittel 17, pensjon eller overgangsstønad etter kapittel 17 A eller avtalefestet pensjon som nevnt i § 3-19, plikter å gi arbeids- og velferdsetaten melding om samboerskapet. En person som mottar stønad etter folketrygdloven kapittel 15, plikter å gi arbeids- og velferdsetaten melding når vedkommende ikke lenger kan regnes som enslig mor eller far etter § 15-4.

Bestemmelsene i §§ 21-3 og 21-6 om plikt til å gi opplysninger og meldinger gjelder på samme måte.

0 Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (ikr. 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (ikr. 1 okt 1997), 10 des 1999 nr. 84, 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 18 des 2015 nr. 103 (ikr. 1 jan 2016), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 25-5. *Behandleres plikt til å delta i samarbeidsmøter*

Dersom Arbeids- og velferdsetaten finner det ønskelig at en lege eller en annen som har en pasient under behandling, deltar i et møte i et rådgivende samarbeidsorgan, skal vedkommende oppfordres til å møte.

En behandler som tross oppfordring unnlater å møte, kan pålegges frammøteplikt dersom dette anses for å ha avgjørende betydning for den videre framdrift av saken. Det skal tas hensyn til behandlerens arbeidssituasjon og andre forhold av betydning som gjør det vanskelig å møte.

0 Endret ved lover 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 23 feb 2007 nr. 10 (ikr. 1 mars 2007), 24 juni 2011 nr. 18 (ikr. 1 juli 2011).

§ 25-5 a. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 24 juni 2011 nr. 18 (ikr. 1 juli 2011), opphevet ved lov 19 des 2014 nr. 74.

§ 25-6. *Tap av retten til å praktisere for trygdens regning (Helsedirektoratets myndighet)*

Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer kan treffe vedtak om at det ikke skal ytes godtgjørelse for behandling eller tjeneste som utføres etter denne loven dersom en behandler eller tjenesteyter forsettlig eller grovt uaktsomt

a. gjør seg skyldig i uberettiget utbetaling fra trygden,
b. ikke oppfyller lovbestemte plikter, eller
c. gir misvisende opplysninger eller erklæringer som kan føre til uberettiget utbetaling av trygdeytelser.

Vedtak etter første punktum gis rettsvirkning for alle lovens stønadsområder. Vedtaket kan gis virkning for inntil fem år.

Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer kan treffe vedtak om at det ikke skal ytes godtgjørelse for behandling eller tjeneste som utføres i henhold til folketrygdloven kapittel 5, dersom en behandler eller tjenesteyter uaktsomt gjør seg skyldig i forhold som nevnt i første ledd. Vedtaket kan gis virkning for inntil tre år.

Det ytes ikke stønad på grunnlag av erklæring eller uttalelse fra en behandler eller tjenesteyter som er fratatt retten til å praktisere for trygdens regning på det aktuelle området etter denne paragrafen eller § 25-7. Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer kan gi unntak dersom det vil være urimelig ikke å gi stønad.

Vedtak etter paragrafen er enkeltvedtak som kan påklages til Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten.

0 Endret ved lover 14 juni 2002 nr. 22, 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 109 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1444), 18 des 2015 nr. 121 (ikr. 1 jan 2017 iflg. res. 11 nov 2016 nr. 1309), 22 juni 2018 nr. 45 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 22 juni 2018 nr. 945), 3 mars 2023 nr. 2 (i kraft 1 juli 2023 iflg. res. 3 mars 2023 nr. 289)

§ 25-6 a. *Overtredelsesgebyr*

Dersom en behandler uaktsomt eller forsettlig forskriver legemidler, næringsmidler eller medisinsk forbruksmateriell i strid med § 5-14 eller forskrift gitt i medhold av denne, og dette kan føre til uberettiget utbetaling av trygdeytelser, kan Helsedirektoratet eller det organ Helsedirektoratet bestemmer ilegge behandleren et overtredelsesgebyr.

Departementet fastsetter i forskrift nærmere bestemmelser om utmåling og betaling av overtredelsesgebyr.

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr foreldes etter to år. Fristen regnes fra tidspunktet overtredelsen fant sted. Fristen avbrytes ved at det gis forhåndsvarsel eller treffes vedtak om overtredelsesgebyr.

Vedtak fattet etter denne bestemmelsen kan påklages til Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten.

0 Tilføyd ved lov 21 juni 2019 nr. 42 (ikr. 1 jan 2022 iflg. res. 17 sep 2021 nr. 2767).

§ 25-7. *Tap av retten til å praktisere for trygdens regning (Arbeids- og velferdsdirektoratets myndighet)*

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan treffe vedtak om at det ikke skal ytes godtgjørelse for behandling eller tjeneste som utføres etter denne loven dersom en behandler eller tjenesteyter forsettlig eller grovt uaktsomt

a. gjør seg skyldig i uberettiget utbetaling fra trygden,
b. ikke oppfyller lovbestemte plikter, eller
c. gir misvisende opplysninger eller erklæringer som kan føre til uberettiget utbetaling av trygdeytelser.

Vedtak etter første punktum gis rettsvirkning for alle lovens stønadsområder. Vedtaket kan gis virkning for inntil fem år.

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan treffe vedtak om at det ikke skal ytes godtgjørelse for behandling eller tjeneste som utføres i henhold til folketrygdloven, med unntak av kapittel 5, dersom en behandler eller tjenesteyter uaktsomt gjør seg skyldig i forhold som nevnt i første ledd. Vedtaket kan gis virkning for inntil tre år.

Det ytes ikke stønad på grunnlag av erklæring eller uttalelse fra en behandler eller tjenesteyter som er fratatt retten til å praktisere for trygdens regning på det aktuelle området etter denne paragrafen eller § 25-6. Arbeids- og velferdsdirektoratet kan gi unntak dersom det vil være urimelig ikke å gi stønad.

Vedtak etter paragrafen er enkeltvedtak som kan påklages til NAV Klageinstans eller til det organet som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

0 Endret ved lover 14 juni 2002 nr. 22, 20 juni 2003 nr. 55 (ikr. 1 jan 2004), 18 juni 2004 nr. 41 (ikr. 1 juli 2004), 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 106 (ikr. 1 mars 2010 iflg. res. 19 feb 2010 nr. 189), 19 des 2014 nr. 73 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 19 des 2014 nr. 1717), 22 juni 2018 nr. 45 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 22 juni 2018 nr. 945).

§ 25-7 a. *Formell advarsel*

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan i de mindre alvorlige tilfellene av tillitsbrudd som nevnt i § 25-7 første eller andre ledd, treffe vedtak om å gi behandler eller tjenesteyter en formell advarsel om at retten til å praktisere for trygdens regning kan bli fratatt vedkommende.

Vedtak om formell advarsel er enkeltvedtak som kan påklages til NAV Klageinstans eller til det organet som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

0 Tilføyd ved lov 22 juni 2018 nr. 45 (ikr. 1 jan 2019 iflg. res. 22 juni 2018 nr. 945).

§ 25-8. *Tilbakekreving av dokumenter som er utlånt*

Når saksdokumenter blir utlånt, bør det settes en tidsfrist. Dersom saksdokumentene ikke blir tilbakelevert i rett tid, er kravet om tilbakelevering særlig tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13.

§ 25-9. *Arbeids- og velferdsetatens opplysningsplikt om forventet arbeidsinntekt*

Uten hinder av taushetsplikten og uten godtgjørelse plikter Arbeids- og velferdsetaten på forespørsel fra tjenestepensjonsordninger og forsikringsselskaper å gi opplysninger om forventet arbeidsinntekt etter § 17 A-6.

0 Endret ved lover 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 25-10. *Arbeidsgivers og oppdragsgivers opplysningsplikt*

Departementet kan gi forskrift om at arbeidsgivere og oppdragsgivere uoppfordret skal gi opplysninger som nevnt i § 21-4 etter reglene i a-opplysningsloven. Det samme gjelder opplysninger som arbeidsgivere og oppdragsgivere er pålagt å gi med hjemmel i andre lover hvor oppgaver er lagt til Arbeids- og velferdsetaten.

Departementet kan gi forskrift om at arbeidsgiver eller oppdragsgiver skal opplyse om utbetalingen eller fordelen til arbeidstakeren eller frilanseren er for en avvikende periode.

0 Endret ved lover 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616), opphevet ved lov 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), tilføyd igjen ved lov 22 juni 2012 nr. 43 (ikr. 1 jan 2015 iflg. res. 26 sep 2014 nr. 1220) som endret ved lov 20 juni 2014 nr. 23, endret ved lover 27 mai 2016 nr. 12, 18 des 2020 nr. 138 (ikr. 1 jan 2021).

§ 25-10a. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 4 juli 2003 nr. 80 (ikr. 1 sep 2003), opphevet ved lov 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

§ 25-11. *Opplysningsplikt til barnevernet*

Enhver som gjør tjeneste i trygdens organer, skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barnevernstjenesten.

Enhver som gjør tjeneste i trygdens organer, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til barnevernstjenesten uten ugrunnet opphold

a. når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt,
b. når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling,
c. når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring,
d. når et barn har vist alvorlige atferdsvansker ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd, ved problematisk bruk av rusmidler, eller ved å ha vist annen form for utpreget normløs atferd,
e. når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

Enhver som gjør tjeneste i trygdens organer, plikter også å gi opplysninger etter pålegg i samsvar med barnevernsloven § 13-4.

0 Endret ved lover 20 apr 2018 nr. 5 (ikr. 1 juli 2018 iflg. res. 8 juni 2018 nr. 839), 18 juni 2021 nr. 97 (i kraft 1 jan 2023 iflg. res. 14 okt 2022 nr. 1739).

§ 25-12. *Straff for å gi uriktige opplysninger og for ikke å gi nødvendige opplysninger*

Den som mot bedre vitende gir uriktige opplysninger, eller holder tilbake opplysninger som er viktige for rettigheter eller plikter etter denne loven, straffes med bøter hvis forholdet ikke går inn under strengere straffebud.

På samme måte straffes den som med hjemmel i denne loven er pålagt å gi opplysninger og meldinger, men som forsettlig eller uaktsomt forsømmer å gjøre dette.

0 Endret ved lover 18 juni 1998 nr. 38 (ikr. 1 okt 1998), 23 juni 2000 nr. 55, 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 109 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1444), 18 juni 2021 nr. 122 (i kraft 1 juli 2022 iflg. res. 8 april 2022 nr. 570).

§ 25-13. *Forsøksvirksomhet – avvik fra loven*

Departementet kan samtykke i avvik fra bestemmelsene i denne loven i forbindelse med forsøksvirksomhet. Forsøksvirksomheten må være faglig og økonomisk vel underbygd.

Avviket må ikke innebære at enkeltpersoner får innskrenket sine rettigheter eller blir pålagt større plikter enn det som følger av loven.

Departementet gir forskrifter om forsøksvirksomhet, og kan herunder bestemme at utgifter til både privat og offentlig behandling i forbindelse med oppfølging av sykmeldte kan dekkes av trygden.

0 Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84 (ikr. 1 jan 2000), 22 des 1999 nr. 108 (ikr. 1 jan 2000), 23 juni 2000 nr. 55, 20 des 2018 nr. 98 (ikr. 1 jan 2019).

§ 25-14. *Forholdet til framtidig lovgivning*

Rettigheter etter denne loven kan endres, innskrenkes eller oppheves ved senere lov.

§ 25-15. *Forskrifter*

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av denne loven.

Departementet gir forskrifter om beregning av kapitalverdier.

§ 25-16. *Forskrifter ved allmennfarlig smittsom sykdom*

Ved utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom kan Kongen i statsråd gi forskrift om utvidelse av trygdens ansvar for å utbetale ytelser etter folketrygdloven.

På tilsvarende vilkår som nevnt i første ledd kan departementet gi forskrift om

a. unntak fra krav til legeerklæring,
b. rett til sykepenger etter § 8-4 for personer som har eller kan antas å ha smittsom sykdom,
c. rett til omsorgspenger,
d. unntak fra pålagte plikter,
e. plikt for arbeidsgiver til å forskuttere sykepenger fra trygden når en arbeidstaker ikke kan møte på arbeid som følge av innreiserestriksjoner.

På tilsvarende vilkår som nevnt i første ledd kan departementet gi forskrift om at Arbeids- og velferdsetaten kan gis adgang til å

a. viderebehandle innhentede personopplysninger når dette er nødvendig for å sikre gode tjenester til brukerne, hensiktsmessige arbeidsprosesser og en effektiv forvaltning av tjenester og ytelser etter folketrygdloven,
b. bruke personopplysninger fra produksjonsdata til utvikling og test ved tilpasning og produksjonssetting av nye tekniske løsninger for tjenester og ytelser etter folketrygdloven,
c. treffe avgjørelser som utelukkende er basert på automatisert behandling av personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 i forbindelse med behandling av krav om ytelser etter folketrygdloven, og

d. innhente kopier av inntektsopplysninger fra a-ordningen for å understøtte effektiv beregning og utbetaling av ytelser etter folketrygdloven.

Forskrift gitt med hjemmel i første, andre eller tredje ledd kan gis virkning så lenge utbruddet eller faren for utbrudd er til stede. Forskrift gitt med hjemmel i tredje ledd kan også gis virkning så lenge Arbeids- og velferdsetaten har uvanlig høy saksinngang eller lang saksbehandlingstid på grunn av utbruddet eller faren for utbrudd.

0 Tilføyd ved lov 21 des 2000 nr. 125 (ikr. 1 juli 2001 iflg. res. 22 juni 2001 nr. 699), opphevet ved lov 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), tilføyd ved lov 20 mars 2020 nr. 7, endret ved lover 15 april 2020 nr. 19 (med virkning fra 16 mars 2020), 16 april 2021 nr. 19 (med virkning fra 29 jan 2021).

§ 25-17. *Unntak fra loven ved krise i freds- og krigstid*

Ved krig, eller når krig truer, og Arbeids- og velferdsetaten er satt, eller ventes å bli satt, ute av stand til å utbetale ytelser etter denne lov med riktig beløp, kan ytelser utbetales med nedsatte beløp, holdes tilbake eller stanses. Ytelser kan også utmåles etter skjønn når beløpets størrelse ikke kan beregnes eksakt som følge av manglende tilgang på opplysninger som er nødvendige for korrekt beregning. Utbetaling av ytelser til å sikre inntekt etter kapitlene 8, 10, 11, 12, 17, 17 A, 19 og 20 skal prioriteres foran utbetaling av andre trygdeytelser.

Dersom en krisesituasjon som nevnt i første ledd fører til at Arbeids- og velferdsetaten over et lengre tidsrom ikke ventes å ville kunne behandle alle nye krav om ytelser, skal behandling etter kapitlene 8, 10, 11, 12, 17, 17 A, 19 og 20 prioriteres foran krav om andre ytelser. Dersom det er nødvendig med medisinske vurderinger eller andre opplysninger for å kunne innvilge en ytelse, og krisen har ført til at disse opplysningene ikke kan innhentes innen rimelig tid, kan Arbeids- og velferdsetaten likevel gi den aktuelle ytelsen dersom det er sannsynlig at søkeren fyller vilkårene.

I en krisesituasjon kan Arbeids- og velferdsdirektoratet gis rett til rekvisisjon av naturalytelser til erstatning for ytelser etter denne lov. Bestemmelsene i lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap kapittel 3 gjelder tilsvarende så langt de passer.

De forvaltningsmessige bestemmelsene i kapitlene 21 og 22 og de finansielle bestemmelsene i kapitlene 23 og 24 kan helt eller delvis settes til side ved Arbeids- og velferdsetatens behandling etter denne paragrafen.

Departementet bestemmer når fullmaktene etter denne paragrafen skal anvendes. Kongen i statsråd kan bestemme at bestemmelsene skal gjelde tilsvarende ved kriser og katastrofer i fredstid for et begrenset tidsrom og maksimalt for 1 måned av gangen.

Første til fjerde ledd gjelder tilsvarende for Helsedirektoratet så langt bestemmelsene passer for vedtak etter kapittel 5.

Kongen gir forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i paragrafen her.

0 Tilføyd ved lov 21 des 2000 nr. 125 (ikr. 1 juli 2001 iflg. res. 22 juni 2001 nr. 699), endret ved lover 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631), 19 des 2008 nr. 109 (ikr. 1 jan 2009 iflg. res. 19 des 2008 nr. 1444), 17 des 2010 nr. 77, 16 juni 2023 nr. 36 (i kraft 1 jan 2024 iflg. res. 16 juni 2023 nr. 907).

§ 25-18. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 21 des 2000 nr. 125 (ikr. 1 juli 2001 iflg. res. 22 juni 2001 nr. 699), opphevet ved lov 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

§ 25-19. *(Opphevet)*

0 Tilføyd ved lov 21 des 2000 nr. 125 (ikr. 1 juli 2001 iflg. res. 22 juni 2001 nr. 699), opphevet ved lov 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006 iflg. res. 16 juni 2006 nr. 631).

Kapittel 26. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser. Endringer i andre lover

§ 26-1. *Ikrafttredelse*

Loven trer i kraft 1. mai 1997.

Fra samme dato blir følgende lover opphevet:
1. Lov av 17. juni 1966 nr. 12 om folketrygd – – –
2. Lov av 19. juni 1969 nr. 61 om særtillegg til ytelser fra folketrygden.

§ 26-2. *Overgangsbestemmelser*

Den som når denne loven trer i kraft, mottar en løpende ytelse etter lov av 17. juni 1966 nr. 12 om folketrygd, beholder denne ytelsen dersom den er høyere enn den ytelsen vedkommende har rett til etter den nye loven. Krav som er satt fram før lovens ikrafttredelse, avgjøres etter den tidligere loven dersom dette er til gunst for vedkommende. Hjelpestønad til hjelp i huset (sats 0) som er innvilget etter lov 17. juni 1966 nr. 12 om folketrygd § 8-2 bokstav b, ytes ikke etter 1. juli 2018.

I tillegg til bestemmelsene i første ledd gjelder følgende overgangsregler: – – –

0 Endret ved lov 19 des 2017 nr. 113 (ikr. 1 jan 2018).

§ 26-3. *Endringer i andre lover*

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover: – – –